

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
587345
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl

36^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 1

januari 2013

De Historische Vereniging Delfia Batavorum bevordert de belangstelling voor de geschiedenis en het behoud en herstel van het culturele erfgoed van Delft. Hiertoe organiseert zij voordrachten en excursies en verzorgt zij publicaties. De vereniging is opgericht in 1935 en heeft circa 1300 leden.

Met vereende krachten

Dank aan de leden die hebben gereageerd op de oproep in de vorige Nieuwsbrief om een financiële bijdrage te leveren voor ons project 'Geschiedschrijving van Delft'. Ruim 20 leden hebben bij elkaar circa € 2300 gedoneerd. Voor het schrijven van een prachtig standaardwerk over Delft heeft de Stichting nu met alle subsidies en donaties zo'n € 170.000 vergaard van de gemeente, fondsen, bedrijven en particulieren. Wij zijn er nog niet, want het doel is circa € 250.000, maar we hebben wel het startsein kunnen geven voor het verzamelen van alle benodigd materiaal om het boek te gaan schrijven. Een van de redacteuren, oud-stadsarchivaris dr. Gerrit Verhoeven, zal u maandelijks op de hoogte brengen van 'the making of' een dergelijk geschiedeniswerk in het blad 'Delft op Zondag'. Met vereende krachten moet het in Delft mogelijk zijn om het totaal benodigde bedrag bijeen te brengen*.

Wat de afgelopen tijd niet lukte was het verkrijgen van duidelijke toezeggingen van de gemeenteraad tot het behouden van het gebouw van Nusantara aan het Agathaplein voor culturele doelen. Gezamenlijk met de andere erfgoedverenigingen hebben wij dringend gepleit voor een half jaar uitstel van het besluit tot verhuur of verkoop aan de meest biedende gegadigde om serieus de mogelijkheden na te kunnen gaan voor de exploitatie van dit gebouw voor culturele publieke functies. Ook is die tijd nodig om een goed plan te kunnen maken voor de opslag en het toegankelijk maken van de bijzondere collectie van het nu gesloten museum. Het zou toch mooi zijn om in dit gebouw lezingen, debatavonden en andere culturele manifestaties te organiseren en daarmee een trefpunt te hebben voor Delftenaren en bezoekers van buiten. Ook Delfia Batavorum heeft hier wat voor over, zeker nu het DOK onverhoeds de zaalhuur tot € 450 heeft opgevoerd. Wij zijn naarstig op zoek naar alternatieve locaties voor onze lezingen. Wie suggesties heeft gelieve met Elke Olsder contact op te nemen.

Met vereende krachten is in de afgelopen jaren ook gewerkt aan het opstellen van een Delftse canon. Een werkgroep van Delfia Batavorum heeft met medewerking van Erfgoed Delft e.o. vijftig bijzondere gebeurtenissen, personen en gebouwen in het kort beschreven om daarmee belangstelling te wekken voor de geschiedenis van onze stad. Wij verwachten dit beeld van Delft in een handzaam boekje bij ons jaarboek in mei 2013 uit te kunnen geven.

Deze hier genoemde en de vele andere u bekende activiteiten zijn mogelijk door de inspanning van een aantal van onze leden en de steun van u allen. Blijf uw steun geven, stimuleer mensen om u heen om ook lid te worden, want zo kunnen wij gezamenlijk genoeg beleven aan de historie en het heden van onze stad.

Dit genoeg wens ik u namens het bestuur van harte toe voor 2013.

Joris van Bergen, voorzitter

* voor suggesties en bijdragen: Stichting Geschiedschrijving Delft, secretariaat Kanaalweg 10, 2628 EC Delft, rekeningnr. 10.73.98.540

Lezingen

Let op: wijziging bijwonen lezingen in DOK Aanmelden voor lezingen per 1 januari 2013 niet meer nodig

De afgelopen jaren heeft Delfia Batavorum met veel plezier gebruik gemaakt van de gastvrijheid van DOK. Het bestuur heeft de indruk dat ook de leden dit een prima plaats van samenkomst vinden; gemakkelijk bereikbaar, met de parkeergarage vlakbij. Het feit dat de toegang ook vrij is voor DOK-leden en andere belangstellenden, beoordeelt het bestuur als zeer positief. Het is een kans om nieuwe leden te werven.

De enorme bezuinigingen bij DOK hebben ook consequenties voor onze vereniging. Aanvankelijk hoefden we geen huur te betalen, omdat we lezingen organiseerden waar iedereen welkom was. Helaas moet DOK door verdere bezuinigingen de avondactiviteiten per 1 januari 2013 staken. Alleen voor commerciële, ruim kostendekkende prijs kan er 's avonds iets worden georganiseerd. Omdat we al drie lezingen voor 2013 in DOK hadden afgesproken en bekendgemaakt (zie lezingenprogramma), is besloten om de kosten uit eigen budget te betalen. Zonder extra middelen kunnen we dit niet lang volhouden. Ondertussen zoekt het bestuur naar externe financieringsmogelijkheden en/of goedkopere, alternatieve locaties.

U bent dus voorlopig nog welkom bij DOK; wel is het zo dat u zich niet meer van te voren hoeft aan te melden. We houden u op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.

- **Maandag 11 februari 2013**

20.00 uur DOK Centrum/ Leescafé

Spreker: dr. Onno Sinke

Loyaliteit in verdrukking. De Technische Hogeschool Delft tijdens de bezetting

Op 10 mei 1940 ontwaakten de Delftenaren door het geblaf van afweerkanonnen, het geratel van mitrailleurs en het gegons van vliegtuigen. De Duitse invasie was begonnen. Vijf dagen later was de strijd alweer afgelopen en de bezetting een feit. Met de komst van de nieuwe machthebbers drong de vraag zich op welke houding men moest aannemen tegenover de Duitsers. Vooral voor de Technische Hogeschool Delft leek deze vraag urgent. De resultaten van technisch onderzoek konden van belang zijn voor de oorlogsmachine. In Duitsland werkten veel technici en wetenschappers nauw samen met het naziregime zonder zich zorgen te maken over de consequenties. In Nederland was Delft de enige hogeschool die ingenieurs afleverde. In zijn lezing vertelt Onno Sinke hoe ver de Duitsers gingen om het beleid van de hogeschool te beïnvloeden. Hij beschrijft de reactie van de Delftse docenten en studenten op de Duitse maatregelen: hoe sommigen al vroeg in verzet kwamen, en anderen juist weifelden en zich leken neer te leggen bij de wensen van de bezetters.

Dr. Onno Sinke is als postdoc verbonden aan de Technische Universiteit Delft. Hij promoveerde in 2009 aan de Rijksuniversiteit Groningen op een proefschrift over Radio Oranje. Het boek 'Loyaliteit in verdrukking. De Technische Hogeschool Delft tijdens de bezetting' verscheen op 23 november 2012. Het is voor 24,90 euro te koop in de boekhandel of te bestellen via de website van uitgeverij Boom:

http://www.uitgeverijboom.nl/boeken/geschiedenis/loyaliteit_in_verdrukking_9789461052247/

- **Donderdag 7 maart 2013**

20.00 uur DOK Centrum/ Leescafé

Spreker: Ir. E.J. Vles

200 jaar koninkrijk

We vieren in 2013 het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden. Hoewel over de exacte datum van de stichting van ons koninkrijk de meningen uiteen kunnen lopen, is het een feit dat in november 1813, met de terugkomst van een prins uit het huis Oranje Nassau, ons land een geheel nieuwe, zelfstandige fase van zijn geschiedenis in kon gaan. Om die gebeurtenis op waarde te kunnen schatten, is echter ook enige kennis gewenst van de enorme veranderingen, die zich in de dertig daaraan voorafgaande jaren in ons land hadden afgespeeld.

De inleider, Ir. E.J. Vles, is amateurhistoricus. Hij heeft zijn aandacht in het bijzonder gericht op ons land gedurende de Bataafs-Franse tijd. Van zijn hand verschenen, naast 'Twee weken in November', dat de gebeurtenissen van november 1813 beschrijft, ook biografieën over Pieter Paulus en over Alexander Gogel, beiden vooraanstaande staatslieden tijdens de Bataafse Republiek.

- **Donderdag 4 april 2013**

20.00 uur DOK Centrum/ Leescafé

Sprekers: Simone Haak en Joke Doedens

Lezing Terra in China – China in Terra

‘Terra’ betekent letterlijk ‘aarde’, ‘klei’; ‘China’ betekent (ook) ‘porselein’.

De lezing gaat over een klein bedrijf dat met succes overleeft in de huidige moeilijke economische situatie door onder meer haar markt te vergroten in China. Het bedrijf is Galerie Terra Delft, die sinds mei 2012 opereert op de Chinese markt. U hoort en ziet hoe dit avontuur in september 2010 begon, hoe het zich verder ontwikkelde en wat de plannen voor de toekomst zijn.

Naast dit spannende verhaal maakt u tevens kennis met: de ontstaansgeschiedenis van porselein, waarvan de bakermat in Jingdezhen in China ligt. Ook: het ontstaan van het Delftse aardewerk 400 jaar geleden. En tenslotte de historische en huidige connectie tussen 2 steden: Jingdezhen in China en Delft in Nederland, een relatie van meer dan 400 jaar.

Simone Haak en Joke Doedens zijn de eigenaren van Galerie Terra Delft, door hen opgericht in 1986.

Excursies

Rondleiding gebouw Bouwkunde Delft

Datum: 21 februari 2013

Tijd: 11.00 – 12.00 uur

Verzamelen 10.30 uur

Maximum 15 deelnemers

Foto: Rob 't Hart

Voor veel mensen geldt dat ze wel over het nieuwe gebouw Bouwkunde, het oude hoofdgebouw van de TU, hebben gehoord, maar nog nooit binnen zijn geweest. Met de excursie hopen we daarin verandering te brengen.

Op 21 februari 2013 is er voor de leden van Delfia Batavorum tijd vrijgemaakt voor een rondleiding.

Wij stellen u voor om rond 10.30 te verzamelen voor een kop koffie in de koffie corner (eigen rekening). Er wordt nog nagegaan of wij speciale inleiding kunnen organiseren. Er is een maximum van 15 deelnemers. Meldt u zich daarom z.s.m. aan.

Foto: Rob 't Hart

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde [e-mail formulier](#).

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015 - 88 93 753. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres inspreken.

De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (tel. 06-22 79 51 17 uitsluitend voor gebruik op 21 februari 2013) en Annelies Mooij.

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage € 6,00 p/p vooruit te betalen op bankrekening 587345 t.n.v. de penningmeester van Delfia Batavorum o.v.v. 'Bouwkunde'. Deelname is pas zeker als de bijdrage op de girorekening is ontvangen en de aanmelding is ingezonden.

Commissie Behoud Stadsschoon

Advies over de drie stedenbouwkundige planvoorstellen voor de Spoorzone.

Met publicaties, een tentoonstelling in Delft Bouwt en een publiekspresentatie in theater De Veste voor alle geïnteresseerde Delftenaren, heeft het College van B&W alle burgers van de stad nadrukkelijk opgeroepen hun mening over de drie gepresenteerde stedenbouwkundige plannen voor de Spoorzone te geven. De Commissie Behoud Stadsschoon heeft B&W op 21 december 2012 een advies gestuurd voor de keuze die binnenkort moet worden gemaakt. De Commissie richt zich met name op de Beschermden Stadsgezichten in Delft en kijkt daarbij ook naar de invloed van ontwikkelingen in de aangrenzende gebieden. Ze heeft de voorstellen voor de Spoorzone dan ook vooral bestudeerd vanuit het historisch perspectief van de binnenstad van Delft en haar advies daarop gebaseerd.

Samenvatting van het advies

Op grond van de drie stedenbouwkundige planvoorstellen, de verschillende planpresentaties en de discussies vindt de Commissie Behoud Stadsschoon het planvoorstel van bureau Palmbout veruit het beste. Een aantal elementen zijn karakteristiek voor dit plan, namelijk een 'nieuwe gracht' van noord naar zuid evenals een straat langs het park op de spoortunnel, ook van noord naar zuid. Op een drietal uitgekende plekken zijn hogere gebouwen gesitueerd met steegachtige dwarsverbindingen. Het is het enige voorstel dat echt Delfts is; een plan dat je alleen maar in Delft kunt tegenkomen en dat de historische structuur en identiteit van Delft respecteert en versterkt.

Toch zijn ook bij het planvoorstel van Palmhout nog veel punten die voor wijziging in aanmerking komen, onder andere de uitwerking van het bouwblok bij het Bolwerk bij de Binnenwatersloot. Ook uit de andere planvoorstellen en uit de discussies komen verschillende punten die het waard zijn om mee te nemen in de verdere planontwikkeling, onder andere het idee om oude gebouwen en de gerestaureerde gevel van het oude stadskoffiehuus in te passen in de bouwblokken. In de volgende fase van uitwerking is onderzoek naar de opdeling in panden binnen de

bouwblokken en de hoogteverschillen van die panden cruciaal voor de aansluiting bij de verschillende omliggende wijken. Daarbij moet ook de vijfde gevel, het dak, niet worden vergeeten. De Commissie vindt de overmaat aan platte afdekking, zoals nu in de voorstellen wordt gesuggereerd, geen goede manier om aan te sluiten bij de Binnenstad of het Westerkwartier.

Gezien de beantwoording van de vele vragen in de verschillende discussies (door stedenbouwkundige Jaap van der Bout) heeft de Commissie er het volste vertrouwen in, dat bureau Palmhout de gemeente het beste kan bijstaan om een goede, historisch verantwoorde uitwerking van hun planvoorstel te maken. Vanzelfsprekend zal de Commissie Behoud Stadsschoon de plankeuze en de uitwerking van de Spoorzone blijven volgen om te blijven waken over de kwaliteit van de aansluiting en invloed van het plan op de Binnenstad en de overige aangrenzende buurten. De Commissie zal suggesties blijven doen om de historische kwaliteit van Delft waar mogelijk te vergroten.

De [brief van 21 december 2012 aan B&W](#) kunt u op de website van Delfia Batavorum vinden.

Nusantara

In de gemeenteraadsvergadering van donderdag 20 december j.l. is besloten om het Museum Nusantara per 6 januari 2013 definitief te sluiten. De op 28 juni j.l. aangenomen motie om de verschillende varianten voor een publiekprivate samenwerking nader te onderzoeken heeft onvoldoende resultaten opgeleverd. De gemeente wil het gebouw liefst zo snel mogelijk verkopen of anders langdurig verhuren. Wel is door het College van B & W toegezegd om geen onomkeerbaar besluit te nemen, met betrekking tot de collectie van Nusantara en het verkopen of verhuren van het pand, alvorens hierover met de initiatienemers (zie hieronder) en de Cie Samenleving & Volkshuisvesting gesproken te hebben.

Tijdens de bijeenkomst van de Commissie Samenleving en Volkshuisvesting op 12 december j.l. is een laatste poging gedaan om de sluiting van het gebouw nog met een half jaar uit te stellen, teneinde een gezamenlijk initiatief van de Vereniging Vrienden van het Prinsenhof, Vereniging Verre Culturen, Historische Vereniging Delfia Batavorum, de Stichting Nusantara en de Oudheidkundige Werkgemeenschap Delft nader uit te werken. Namens Delfia Batavorum heeft Jan van der Jagt de volgende tekst uitgesproken.

“Geachte voorzitter, wethouders en leden van de gemeenteraad,

Het belang van een vereniging als Delfia Batavorum is het vasthouden van de tastbare overblijfselen van onze Delftse geschiedenis. En dat geldt zowel voor de collectie van Nusantara, als voor het historische gebouw. Met het Prinsenhof en de Prinsenhofstuin aan de ene kant en de historische bebouwing van het oude Hof van Lissabon aan de overkant, vormt het rustieke Agathaplein een uniek museumkwartier, waarvan de potenties nog nooit ten volle zijn uitgebuit.

*Als collectie en gebouw uit elkaar worden gehaald, zal dat betekenen dat een zeer beperkt deel van de collectie in het Prinsenhof zal worden ondergebracht, namelijk alleen de topstukken. Zó is het ook begonnen: in de jaren dertig van de vorige eeuw werd een deel van de **Indische***

Verzameling ondergebracht in een zaal van het Prinsenhof! Uiteraard was die ruimte veel te klein, zoals te lezen staat (op blz. 95) van het jubileumboek over de Indische Instelling (1989). Later is een expositieruimte op de zolder van het Meisjeshuis ingericht, wat ook geen succes bleek te zijn: te weinig toegankelijk. Zo zal het ook nu vergaan met een zaaltje ethnografica in het Prinsenhof. Het gebouw is daarvoor totaal niet geschikt. Het is een prachtig monument voor onze Oranjegeschiedenis en voor schilderijen van zwarte dames en heren met witte kragen. Maar de moderne kunst komt daar niet tot zijn recht, evenmin als een collectie kunst uit Indonesië.

In maart 2011 zijn de deuren van Nusantara weer open gegaan, na een grondige verbouwing van anderhalf jaar. Er zijn mooie expositiezalen gekomen en een sfeervol café. Met gemeenschapsgeld is er veel geïnvesteerd om het gebouw voor de toekomst te bewaren. Er is helaas erg weinig gedaan om daarna het museum onder de aandacht van het publiek te brengen. Al snel werd besloten dat het museum opgeofferd moest worden aan de bezuinigingsopdracht die Erfgoed Delft intussen was opgelegd. Het meest genoemde argument daarbij was dat het museum te weinig bezoekers zou trekken. Tijdens de Museumnacht op 27 oktober ben ik tot laat in Nusantara geweest. Met het optreden van verhalenvertellers en de klanken van de gamelanmuziek heerste er een geweldige sfeer. In de Nieuwsbrief van Erfgoed Delft van week 44/45 staat vermeld dat er in het Prinsenhof 1660 bezoekers zijn geweest. Daarvoor is ook heel wat publiciteit gemaakt. In Nusantara, waarvoor helemaal geen reclame was gemaakt, waren 1192 bezoekers! Heel veel jonge mensen die de gamelaninstrumenten wilden proberen en enthousiast riepen: 'Waarom weten we niet eens dat dit in Delft bestaat'!

Dat uw gemeentebestuur staat voor moeilijke keuzes bij een bezuinigingsopdracht van 45 miljoen euro voor de komende jaren zal voor een ieder invoelbaar zijn. Dat een klein museum als Nusantara, dat zich exclusief richt op de cultuur van Indonesië, onvoldoende bestaansrecht heeft, is in de loop der tijd wel duidelijk geworden. Maar wij kunnen constateren dat er bij de recente discussies over het voortbestaan onvoldoende is nagegaan welke opties mogelijk zouden zijn als de doelstelling van het museum verbreed zou worden. Bij voorbeeld: een combinatie van de vele aspecten van de Delftse geschiedenis, zoals naast de al genoemde Indische Instelling, ook de VOC, de opkomst van het grote aantal aardewerkplaatsen, de verschillende fundaties die hebben bestaan en de stedelijke weeshuizen. Met elkaar zou dat de inhoud kunnen vormen van een laagdrempelig Delfts historisch huis. Eventueel gecombineerd met een commerciële exploitatie van het café en de benedenruimte. Met dit pleidooi voor behoud van het gebouw als museumfunctie gaan wij verder dan is verwoord in de aan u toegestuurde brief 21 november 2012, ondertekend door de vijf instellingen/verenigingen. Wij zijn namelijk erg geschokt over het voornemen van B & W om het gebouw van de hand te willen doen en alleen nog overleg te willen hebben over het onderbrengen en de toekomst van de collectie. Wij pleiten nadrukkelijk voor uitstel van het besluit om het gebouw af te stoten.

Bij ingrepen of wijzigingen aan een gemeentelijk of rijksmonument is het regel dat de ingreep nooit onomkeerbaar mag zijn. Dat betekent dat het monument altijd in de oorspronkelijke staat moet kunnen worden teruggebracht. Bij het besluit over het voortbestaan van Nusantara is het van groot belang dat u als gemeentebestuur niet een besluit gaat nemen dat onomkeerbaar is. Met het afstoten van het gebouw gaat een functie verloren die onlosmakelijk verbonden is met de Delftse geschiedenis".

Actie voor binnenstadbewoners

Delfia Batavorum heeft naar de bewoners en eigenaren van monumentale panden in de binnenstad een brief uitgedaan waarin wordt opgeroepen om lid te worden van onze vereniging. Deze doelgroep ontving tot begin 2012 het blad 'Delf' in de bus maar door bezuinigingen bij de gemeente is deze verzending gestopt. Als deze mensen lid worden van Delfia Batavorum ontvangen zij de 'Delf' weer. Helaas was daar door de gemeente niet op gewezen. Vandaar dat wij het heft in eigen hand hebben genomen. Onder de eerste nieuwe leden die deze actie oplevert verloten we een gratis jaarlidmaatschap. Dus kent u nog mensen in de binnenstad met een monumentaal pand die geen lid zijn van onze vereniging? Wijs ze dan op deze actie.

Twitter

In de vorige nieuwsbrief viel al te lezen dat Delfia Batavorum tegenwoordig ook te vinden is op Twitter. We hebben inmiddels al verschillende 'volgers' die actief op de hoogte blijven van onze berichtjes en activiteiten. Wilt u ons ook volgen? U vindt ons via @delfiabatavorum of via #delfiabatavorum. Met meer volgers wordt het bereik van onze activiteiten op Twitter groter.

Boeken en publicaties

Oorlog en Verzet in de Prinsenstad

Joop W. de Blij

Derde druk: geheel herzien en uitgebreid

Prijs: circa € 50

Verschijningsdatum: begin 2013

Deze uitgave telt bijna 700 pagina's met een groot aantal nieuwe foto's en afbeeldingen. In deze druk is de neerslag opgenomen van verdergaand archiefonderzoek, gegevens uit het in privé-handen zijnde politiearchief van Delft, delen uit de verslagen van het Westlandse verzet, en nieuwe onthullende informatie afkomstig van overlevenden, lezers en geïnteresseerden. Het boek is alleen bij voorinschrijving te bestellen, want alleen bestelde exemplaren worden gedrukt. Bestellen: via het onderstaande e-mail adres of een briefje naar onderstaand adres:

deblijvuijk@ziggo.nl

J.W. de Blij, Oude Delft 199, 2611 HD Delft

Door Delfts blauwe ogen

Een persoonlijke odyssee door de wereld van Delfts blauw. Trudy van der Wees ontdekte dat er een onverwachte schat aan verhalen schuilgaat. Haar zoektocht leidde tot nieuwe inzichten.

Delfts blauw is meer dan aardewerk en meer dan een nationaal icoon. Uitgever: boekscout.nl.

Prijs: € 18,95

Nieuwe leden

We verwelkomen de volgende nieuwe leden van harte:

Dhr. J. Krul

Dhr. A.J. Berghs

Mw G. van Boxel

Dhr. J.E.H. Jansen

Dhr. R.J. Winkels

Mw B. van Gelder

Mw N. Verschoor

Overleden

Op 21 december jl. is ons lid mevr. W.M. Vos-de Koning overleden. Zij was oud-bestuurslid van Delfia Batavorum. In 1992 werd het historisch jaarboek aan haar en haar man opgedragen wegens hun verdiensten voor het Genootschap.

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
587345
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl

36^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 2

april 2013

De Historische Vereniging Delfia Batavorum bevordert de belangstelling voor de geschiedenis en het behoud en herstel van het culturele erfgoed van Delft. Hiertoe organiseert zij voordrachten en excursies en verzorgt zij publicaties. De vereniging is opgericht in 1935 en heeft circa 1300 leden.

Algemene Ledenvergadering en de Canon van Delft

Op 16 mei aanstaande wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden in het kantoor van de Rabobank Zuid-Holland Midden. De bijeenkomst begint met de bekendmaking en uitreiking van de Le Comteprijs 2012, een fraai Delfts blauw bord met naamsvermelding en een oorkonde. De overige vier genomineerden ontvangen eveneens een oorkonde. Daarna volgen de gebruikelijke agendapunten zoals het financiële jaarverslag 2012, de begroting 2013 en het verslag van de Commissie Behoud Stadsschoon. Ook dit jaar vindt weer een wisseling in het bestuur plaats: Elke Olsder gaat helaas het bestuur verlaten en zal daarbij het organiseren van de lezingen aan een opvolger overdragen.

Aan het einde van de vergadering wordt een bijzonder jaarboek aan de leden beschikbaar gesteld, bestaande uit twee delen. Het eerste deel bevat de jaarlijkse rubrieken over de vereniging, de Kroniek en Delfiana. Als tweede deel verschijnt de Canon van Delft, de geschiedenis van Delft in 50 vensters, uitgegeven door Delfia Batavorum in samenwerking met Erfgoed Delft e.o. Deze canon is samengesteld onder verantwoordelijkheid van een werkgroep van onze vereniging met behulp van 16 auteurs, een beeldredactie en de redactie van ons jaarboek. Allen hebben belangeloos aan de totstandkoming meegewerkt. Hen komt veel dank toe. Wij zijn verheugd al onze leden een exemplaar te kunnen aanbieden en zien uit naar de belangstelling van een breed publiek in en wellicht ook buiten Delft. Dit boek zal ook bij Erfgoed Delft en in de boekhandel verkrijgbaar zijn.

Aan de Ereleden en de Leden van de Historische Vereniging Delfia Batavorum.

Geachte Dames en Heren,

Namens het bestuur nodig ik u hierbij uit tot het bijwonen van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van onze vereniging, die gehouden zal worden op **donderdag 16 mei a.s.** om 20:00 uur in de **vergaderzaal van de Rabobank, Buitenhofdreef hoek Reinier de Graafweg**, te Delft.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter.
2. Le Comteprijs; Rapportage door Ir. Gertjan van der Harst, secretaris van de Commissie voor de Le Comte-prijs;
Bekendmaking van de winnaar en uitreiking van de Le Comteprijs 2012; uitreiking oorkondes aan de overige genomineerden; Bekendmaking van de winnaar van de Publieksprijs, uitgelooft door Delft op Zondag.
3. Schorsing.
4. Mededelingen.
5. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 15 mei 2012. Deze zijn via de website ter inzage geweest, en desgewenst per post verkrijgbaar. Dat geldt ook voor alle overige vergaderstukken.
6. Presentatie van de Commissie Behoud Stadsschoon.

7. Financieel verslag over 2012;
Verslag van de kascommissie, en decharge van het bestuur over 2012.
8. Vaststelling van de begroting 2013.
9. Verkiezing van een lid van de kascommissie. Ingevolge de statuten treedt jaarlijks het oudste lid in functie van de commissie af, en wordt een nieuw lid benoemd.
10. Vaststelling van het bedrag waarover de penningmeester mag beschikken (art. 9 lid 1 van de statuten): voorgesteld wordt dit bedrag, zoals gebruikelijk, vast te stellen op €10.000,-.
11. Benoeming van een bestuurslid: Elke Olsder heeft besloten om terug te treden als bestuurslid. Het bestuur stelt u voor om in deze vacature te voorzien door benoeming van mevrouw Margriet van Bebber.
Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door tenminste tien leden. De namen der tegenkandidaten moeten tenminste drie dagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk aan de secretaris worden medegedeeld (art. 8 lid 4 der statuten).
12. Aanbieding van het Jaarboek 2012 en de Canon van Delft; Ria van der Meer geeft een presentatie over de Canon van Delft. Na afloop van de vergadering zijn het Jaarboek en de Canon beschikbaar voor de leden.
13. Rondvraag.

Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om nog even met elkaar na te praten onder het genot van een drankje en een hapje.

Korte kennismaking met de voorgestelde kandidaat:

Margriet van Bebber is dichter-schrijver, schrijfdocent en manager in de kunst-educatie. Ze woont zowel in Delft als in haar schrijfhuis bij de Soesterduinen. Ze studeerde cultuureducatie en volgde de opleiding Docent Schrijven.

Margriet is lid van het managementteam van de VAK, centrum voor de kunsten in Delft, en is verantwoordelijk voor de kunst- en cultuureducatie voor de Delftse scholen in primair en voortgezet onderwijs, en voor de vrijetijdscursussen voor kinderen, jongeren en volwassenen. Zij is auteur van meerdere publicaties in en over Delft. Meer over Margriet van Bebber vindt u op haar website www.hetschrijfbedrijf.com

De notulen van de ALV van 15 mei 2012, het financieel verslag over het jaar 2012, en de begroting 2013 zijn via de website van de vereniging (www.delfia-batavorum.nl) te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Kanaalweg 10, 2628 EC Delft. Hij zendt deze stukken dan toe.

Le Comteprijs

Ieder jaar reikt Delfia Batavorum de Le Comteprijs uit voor de beste verfraaiing van het Delftse stadsbeeld. Het kan een restauratie of een verbouwing van een monument zijn, maar ook het plaatsen van een beeld of een stoephek, het aanbrengen van een muurschildering, een winkelpui, gevelsteen of gevelreclame. Bij voorkeur refereert de verfraaiing op een of andere manier aan de Delftse historie, maar dat mag zeker ook de recente historie zijn.

De inzendingen voor het jaar 2012 zijn inmiddels beoordeeld door de Le Comte Commissie, bestaande uit drs. Wil Aalbers (vz), ir. Wim Weve (secr.) en ir. Gertjan van der Harst. Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) op 16 mei a.s. wordt de prijs namens het bestuur uitgereikt.

Daarnaast kunnen alle Delftenaren stemmen voor de Le Comte Publieksprijs. Ook deze prijs wordt tijdens de ALV uitgereikt namens de Delft op Zondag. Stemmen kan via een bon in de krant, via info@delftopzondag.nl en via #lecomtepublieksprijs op twitter. Breng uw stem uit!

Maak kennis met de genomineerden voor de Le Comteprijs 2012

We stellen de genomineerden kort aan u voor in deze nieuwsbrief.

Nominatie 1:
Gasthuis BV, voor de gevelrenovatie (schilderwerk) van het voormalig zusterhuis Koornmarkt 10, nu bedrijfsverzamelgebouw 'De Zuster'.

Nominatie 2:
De heer T. Deelstra (Stichting De Witte Roos), voor de gevelrestauratie van Oude Delft 73, met reconstructie van het lijstwerk van de deur.

Nominatie 3:
De gemeente Delft en de projectorganisatie Poptahof, voor de herinrichting van de openbare ruimte als verblijfsgebied Poptaplein.

Nominatie 4:
De heer H.J. de Graaf, voor de gevelrestauratie van het pand Raamstraat 45.

Nominatie 5:
Kuipers Loodgietersbedrijf en SG Architecten, voor de nieuwbouw van vijf woningen met een traforuimte aan de Zuiderstraat.

Meer informatie en achtergronden bij de nominaties staan op [onze website](#). Daarnaast brengt de Delft op Zondag iedere week een genomineerde onder uw aandacht in de krant.

Lezingen

Voor de lezingen van Delfia Batavorum zijn wij op zoek naar een nieuwe vaste locatie. Wij gaan verschillende mogelijkheden beproeven tot we weer een goede vaste plaats hebben gevonden.

Tussen het samenstellen van deze Nieuwsbrief en de bezorging bij u thuis heeft er al een lezing plaatsgevonden op een nieuwe locatie: De VAK aan de Westvest 9.

U begrijpt dat wij onze ervaring daarmee nog niet kunnen melden. Dat zullen wij in de volgende Nieuwsbrief doen. Blijft u vooralsnog attent op de vermelding van de locatie bij de aankondiging van nieuwe lezingen.

De maatregel dat de lezingen voor leden gratis zijn en dat aan niet-leden 5 euro wordt gevraagd blijft van kracht.

Er wordt op dit moment hard aan een nieuw aanbod van lezingen gewerkt. Nieuwe data en onderwerpen van de lezingen staan binnenkort op www.delfia-batavorum.nl. En we berichten erover in de volgende nieuwsbrief.

- **woensdag 24 april:**
Lezing over prinses Marianne

De vereniging Vrienden van het Prinsenhof organiseert op 24 april om 21.00 uur een lezing over prinses Marianne door Alexandra Oostdijk, directeur-conservator van museum Paul Tetar van Elven. De lezing vindt plaats in de Kamer van Charitate van het Prinsenhof.

De toegang is gratis.

Prinses Marianne (1810-1883) was in haar tijd een omstreden persoon. Het zwarte schaap van de familie, omdat zij haar echtgenoot, Albert van Pruisen, verliet en openlijk samenwoonde met haar lakei/bibliothecaris Johannes van Rossum, met wie zij zelfs een zoon kreeg. Maar Marianne was ook een zeer intelligente vrouw, godsdienstig, sociaal bewogen en met een grote interesse in kunst. U maakt tijdens deze lezing nader kennis met haar.

- **woensdag 18 september:**
Lezing over Gerrit Paape

De vereniging Vrienden van het Prinsenhof (VVP) organiseert dit jaar op 18 september de gemeenschappelijke lezing voor de leden van de VVP, de leden van Delfia Batavorum en de leden van de Vereniging Verre Culturen.

Dr. Peter Altena verzorgt vanaf 20.00 uur de lezing in het Prinsenhof over Gerrit Paape (1752-1803), de Delftse revolutionair en theoreticus van de patriotten.

Excursies

- **Donderdag 25 april 2013**
Excursie naar het MAS in Antwerpen

Onze zustervereniging de vereniging Verre Culturen Delft organiseert een excursie naar het MAS (Museum aan de Stroom) in Antwerpen. Het nu al vermaarde MAS werd genomineerd voor de European Museum of the Year Award 2013!

Maak kennis met Antwerpen in de wereld en met de wereld in Antwerpen.

Kosten niet-leden € 65,00
tel. excursie: 015-2146791

- **Donderdag 23 mei 2013**
Excursie naar Stichting Medisch en Farmaceutisch Museum 'De Griffioen'
Tijd: 10.00 uur (een eventuele 2de groep start om 11.30)
Locatie: Koornmarkt 66, Delft

In het oude centrum van Delft aan de Koornmarkt 66 is een unieke verzameling oude medische en verpleegkundige instrumenten te zien, in combinatie met een historische

apothek en de werkkamer van Reinier de Graaf. De collectie geeft een prachtig beeld van de ontwikkeling in de geneeskunde.

De Stichting rekt het tot haar taak het medisch cultureel erfgoed voor de toekomst te bewaren, te beschrijven, te conserveren, zo nodig te restaureren en waar mogelijk te exposeren. Het museum bezit een verzameling historische medische instrumenten, een hoeveelheid verpleegkundige gebruiksvoorwerpen, een oude apotheek en een bibliotheek. Tijdens de rondleidingen wordt in het bijzonder de nadruk gelegd op de ontwikkeling van het instrument.

Bob Griffioen, oud-directeur van het Reinier de Graaf Gasthuis, voert zijn bezoekers langs aderlaatbekkens, bloedzuigerpotten, hersenboren en amputatievorken. Maar ook langs een honderd jaar oude oefenpop met ongeborene baby, waarmee verpleegkundigen van weleer oefenden. Let ook op die fraaie collectie antieke medische microscopen van onder anderen Antoni van Leeuwenhoek.

De expositie schenkt tevens aandacht aan Pieter van Foreest (de 'Hollandse Hippocrates') en toont oude voorwerpen uit de apotheek van apotheker Peter Jacobus Kipp die zich in 1830 aan de Oude Delft vestigde. De 'Gistfabriek' (tegenwoordig DSM) leverde voor deze expositie fraai materiaal rond het antibioticum penicilline. De melkfles waarmee kort na de Tweede Wereldoorlog voor het eerst in Nederland penicilline voor medisch gebruik werd gemaakt, vindt u - met een geconserveerd penicillinemengsel - in Griffioens Museum.

Liefhebbers kunnen met de microscoop turen naar fraaie vormen van deze betermakende schimmel.

De tentoonstelling 750 jaar onder doktershanden geeft een boeiend beeld van een onbekend stuk Delftse geschiedenis, ook waar het opgravingen betreft. Uit de oogst van stadsarcheoloog Epko Bult vindt u hier stenen pispotten en een houten populieren drinknap uit de vijftiende eeuw: allemaal uit de grond van de Gasthuisplaats, de plaats waar het Reinier de Graaf Gasthuis zeven eeuwen lang was gevestigd.

Aantal deelnemers:

Maximaal 20. Een eventuele volgende groep (ook max. 20 deelnemers) start om 11.30 uur. U krijgt bericht bij welke groep u bent ingedeeld.

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde [e-mail formulier](#).

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015 - 88 93 753. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres inspreken.

De excursie wordt begeleid door Ger v.d. Akker.

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage ad € 5,00 pp vooruit te betalen op bankrekening 587345 t.n.v. de penningmeester van Delfia Batavorum o.v.v. GRIFFIOEN .

• **Zaterdag 15 juni 2013**

Fietsexcursie met boerenlunch - De Tafel van Midden-Delfland

Tijd: 10.30 – 15.00 uur

Het Midden-Delfland Dag arrangement is voor de tweede keer georganiseerd i.s.m. de Midden-Delfland Vereniging en Midden-Delfland is Mensenwerk.

De Midden-Delfland Dag 2013 heeft als thema 'De Tafel van Midden-Delfland'. Eén van de concentratiepunten is de dorpskern van Schipluiden. In dit dorp van schippers en ambachtslieden bezaten ook heren uit Delft en 's-Gravenhage boerderijen met een herenkamer, vee, boomgaard en moestuin. Een goed voorbeeld daarvan is de buitenplaats Op Hodenpijl, waarvan we nauwkeurig weten hoe tuin en omgeving er in de achttiende eeuw uitzagen. Van Huis ten Dorp in de Dorppolder is weinig meer over, maar des te meer van een van zijn heren, ridder Arend van Dorp (ca.1530-1600).

Zo zijn in het Nationaal Archief overzichten gevonden van de keukenmeester over zijn huishouden. Naar een heel andere tijd verwijst de tentoonstelling in Museum het Tramstation. Daar is vanaf eind mei een expositie over de ondernemende tuinder G.J.A. van Marrewijk uit Den Hoorn te zien. Hij richtte er o.a. de groenteveiling op. Zijn kasboeken tonen aan dat hij vooral vóór 1900 een grote variëteit aan groente en fruit in zijn tuin teelde.

Het fietsarrangement omvat:

- gezamenlijk vertrek rond 10.30 uur van de Boterbrug in Delft (met toelichting);
- bezoek aan buitenplaats Op Hodenpijl;
- bezoek aan Museum Het Tramstation voor de expositie over tuinder G.J.A. van Marrewijk;
- een gereserveerde plaats aan de boerenlunch (aantal deelnemers is beperkt);
- een bezoek aan zuivelboerderij Van Winden in de Dorppolder;
- themamagazine Midden-Delfkrant: De Tafel van Midden-Delfland (60 pag. in kleur).

De deelnemers keren naar eigen inzicht en op eigen gelegenheid terug naar Delft.

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde [e-mail formulier](#).

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken:

tel. 015 - 88 93 753. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres inspreken. De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (tel. 06-22 79 51 17, uitsluitend voor gebruik op zaterdag 15 juni 2013).

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage ad € 21,00 pp vooruit te betalen op bankrekening 587345 t.n.v. de penningmeester van Delfia Batavorum o.v.v. MDD.

Deelname is pas zeker als de bijdrage op de girorekening is ontvangen.

• **Donderdag 4 juli 2013**

Excursie naar de Hermitage Amsterdam - Expositie Tsaar Peter de Grote

Tijd: 9.00 uur vertrek per bus

Verzamelen: NS-station Delft Centraal, busplatform westzijde.

In zijn huis aan de Hippolytusbuurt heeft Antoni van Leeuwenhoek talloze binnen- en buitenlandse bezoekers ontvangen, onder wie vorsten en geleerden van naam. Toen in 1698 tsaar Peter de Grote (1672-1725) in Delft per boot arriveerde, wilde hij graag de grote geleerde ontmoeten.

Van Leeuwenhoek werd verzocht naar zijn boot te komen, want de tsaar had een hekel aan nieuwsgierige mensen in zijn buurt. Van Leeuwenhoek schonk hem een aantal microscopen.

De tsaar sprak redelijk Nederlands en onderbrak het betoog van de geleerde enthousiast met de uitroep: 'Dat wil ik zien'.

Een bevlogen tsaar

Aan het begin van het Nederland-Ruslandjaar 2013 opent de Hermitage Amsterdam een grote tentoonstelling over Peter de Grote, vernieuwer van Rusland.

De expositie geeft een beeld van deze originele, bevlogen en leergierige Russische tsaar die, toen hij op 17-jarige leeftijd alle macht kreeg, vastbesloten was het land te moderniseren. Hij slaagde erin zowel krijgsmacht als kerk te hervormen, breidde handel en nijverheid uit, en verbeterde onderwijs en volksgezondheid. Hij versterkte Rusland tot een Europese grootmacht, met een volledig nieuwe hoofdstad: Sint Petersburg, 'venster op het westen'.

Ook kocht hij al op jeugdige leeftijd kunst, waaronder een Rembrandt, waarmee hij de basis legde voor de latere collectie van de Hermitage in Sint Petersburg. Reislustig als hij was, ondernam Peter de Grote twee reizen naar West-Europa, waaronder die naar de Republiek der Nederlanden. Hij raakte bevriend met vele prominente Nederlanders, onder wie Nicolaas Witsen en Frederik Ruysch. Op die manier vergaarde hij grote kennis op velerlei terrein.

Hoe dit zijn vruchten in Rusland afwierp, laat de expositie 'Peter de Grote, een bevlogen tsaar' zien, waarvoor de collectie van het Staatsmuseum de Hermitage in Sint Petersburg het uitgangspunt vormt. Met veel objecten en documenten wordt het leven geschetst van deze onnavolgbare tsaar.

Bovendien tonen veel persoonlijke voorwerpen uit Peters voormalig bezit, waaronder zijn kostuums en een koets, aan hoezeer zijn smaak door het westen was beïnvloed.

Programma:

10.15 uur: aankomst Hermitage met o.a. gelegenheid tot koffie (eigen rekening);

11.00 uur: start rondleiding met gids per 15 deelnemers; duur 1 uur.

12.00 uur: lunch op eigen gelegenheid / eigen kosten

Museumkaart, Rembrandtpas: s.v.p. meenemen. Geen 65+ korting. Terugreis: 14.30 uur

De Hermitage is volledig rolstoeltoegankelijk (inclusief liften en toiletten). Indien u gebruik wilt maken van een van onze rollators of rolstoelen, graag vermelden bij de aanmelding.

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde [e-mail formulier](#).

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015 - 88 93 753. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres inspreken. De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (tel. 06-22 79 51 17, uitsluitend voor gebruik op 4 juli 2013).

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage ad € 25,00 (met Museumkaart) resp. € 40,00 pp (zonder Museumkaart) vooruit te betalen op bankrekening 587345 t.n.v. de penningmeester van Delfia Batavorum o.v.v. Hermitage.

Deelname is pas zeker als de bijdrage op de girorekening is ontvangen.

Commissie Behoud Stadsschoon

Commissie Behoud Stadsschoon heeft veel werk aan Spoorzone

Platform Spoor

De Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) heeft vanaf het begin de plannen voor de Spoorzone gevolgd, vooral omdat de Spoorzone de hele westzijde van het Beschermd Stadsgezicht Binnenstad begrenst en het deel van de Spoorzone rond molen de Roos zelfs *in* het Beschermd Stadsgezicht ligt. Daarom is CBS ook vertegenwoordigd in het Platform Spoor, een overleg waarin betrokken partijen en belanghebbenden door de gemeente en OBS (het Spoorzonebedrijf) worden geïnformeerd over de voortgang van het spoorzoneproject.

Het is indertijd door wethouder Grashoff ingesteld om draagvlak voor het project te krijgen en opvattingen van de deelnemers te vernemen met de bedoeling de kwaliteit van het eindresultaat te vergroten en de overlast tijdens de bouw te verminderen.

Inbreng in plan Busquets

CBS heeft de plannen van de Spaanse architect-stedenbouwkundige Joan Busquets voor de Spoorzone steeds met grote aandacht bestudeerd. Zo zijn er vanuit historisch perspectief indertijd voorstellen gedaan voor een historisch verantwoorde ligging van het water langs molen de Roos en bijvoorbeeld voor verbetering van de vorm van het Bolwerk.

Het is zoals bekend niet gelukt om het water op de juiste plek en met de juiste vorm en functie terug te krijgen, omdat dat volgens de gemeente technisch niet mogelijk zou zijn. En hoewel het is toe te juichen dat er tussen Binnen- en Buitenwatersloot een Bolwerk in aangepaste vorm terugkomt, heeft CBS toch reden gezien in het geweer te komen tegen een nodeloze en historisch misplaatste derde fietsbrug bij dit voormalige verdedigingswerk.

Busquets heeft ook schetsen gemaakt voor de inrichting van de openbare ruimte, die samen met de bouw van de spoortunnel is aanbesteed. In die inrichtingsvoorstellen wordt niet de historische lijn van de binnenstadsrand benadrukt maar, dwars daar op, juist de relatie met de wijk Hof van Delft gezocht. Ook wordt dwars over het Bolwerk een brede voet/fietsroute gelegd met de genoemde extra brug. Op het pleidooi om juist de historische stadstrand zoveel mogelijk te benadrukken, wordt tot nu toe steeds geantwoord, dat de aanleg van de spoortunnel en omgeving in zijn geheel al is aanbesteed en er daarom niets meer kan veranderen.

Men kan nu dus alleen nog maar gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen bij bouwaanvragen. Dat is door CBS recent gedaan in het geval van de extra Bolwerkbrug.

Bezuinigingen, ook verbeteringen!

Direct na de aanbesteding, toen bleek dat ook de inrichting van de openbare ruimte al was aanbesteed en niemand daar meer iets over mocht zeggen, heeft de Commissie Behoud Stadschoon vertegenwoordigers in Platform Spoor gewaarschuwd voor tekorten bij de aanleg van de inrichting, want die komt vaak in de knel als laatste onderdeel van de uitvoering. Inderdaad blijkt nu voor ruim twee miljoen bezuinigd te moeten worden op de inrichting. Ook over de bezuinigingsvoorstellen van B&W, die eind vorig jaar in de raadscommissie SVR (Spoorzone, Verkeer en Ruimte) zijn besproken, bleek weer niets te mogen worden gezegd. Volgens het College en de verantwoordelijke wethouder kan er daartoe door de Raad alleen een motie worden aangenomen bij de definitieve presentatie van het uitgewerkte inrichtingsplan, die binnenkort zal plaats vinden.

Omdat CBS van mening is dat de voorgestelde bezuinigingen op o.a. sierverlichting, bestrating en boomkransen kwaliteitsverlies betekenen, is bij de raadscommissie SVR een voorstel ingediend voor alternatieve bezuinigingen. Bezuinigingen waardoor het historische karakter van het plan volgens de CBS bovendien juist wordt versterkt, bijvoorbeeld door het laten vervallen van die extra brug naar het Bolwerk. CBS hoopt dat de fracties deze voorstellen steunen en tot een breed gedragen motie van de Raad zullen besluiten. De presentatie van het inrichtingsplan zal waarschijnlijk in april of mei in de raadscommissie SVR worden behandeld.

Bureau Palmbout past plan Busquets aan

Zoals bekend wordt voor de vrijkomende terreinen en straten in de Spoorzone, die nog niet zijn aanbesteed het plan van Busquets, gezien de recessie, drastisch aangepast. Eind vorig jaar heeft de gemeente drie stedenbouwkundige bureaus om een visie gevraagd en over de ingediende plannen de meningen van het publiek verzameld naast diverse andere adviezen. In de vorige nieuwsbrief is het advies dat CBS indiende reeds beschreven. Het College van B&W heeft ook een Klankbordgroep Spoorzone (verschillende deskundigen op persoonlijke titel, maar afkomstig uit of met een binding met Delft) ingesteld. De voorzitter van CBS maakt – als voorzitter – daarvan deel uit.

Het station is een vreemdeling in eigen omgeving geworden (foto: Els Kemper)

Inmiddels heeft, zoals bekend, het College zijn keuze gemaakt – en wel voor het voorstel van bureau Palmbout – en de verwachting is dat ook de gemeenteraad daarmee van harte zal instemmen. Bureau Palmbout - met stedenbouwkundige Jaap van der Bout - zal, in samenwerking met Busquets, de gemeente de komende jaren adviseren bij het herzien van het plan voor dát deel van de Spoorzone dat nog moet worden ontwikkeld. De CBS zal daarbij met name de invloed van de verdere planuitwerkingen op de Binnenstad, het Westerkwartier en Hof van Delft nauwlettend in de gaten houden en zo veel mogelijk in vooroverleggen haar opmerkingen op tafel leggen.

Het Integrale Ontwikkelingsplan (IOP) voor het nog te ontwikkelen deel van de Spoorzone zal naar verwachting rond de zomer in de raadscommissie SVR en daarna in de gemeenteraad komen. Bij de fasering zal ook rekening worden gehouden met de plannen die verschillende initiatiefnemers aan het uitwerken zijn voor tijdelijke voorzieningen of activiteiten op de braakliggende terreinen.

Werkwijze Platform Spoor

Platform Spoor heeft eind vorig jaar twee workshops gewijd aan zijn positie. Afsproken is dat het Platform 4x per jaar bijeen blijft komen. De datum wordt gekoppeld aan het door B&W vrijgeven van de Kwartaalrapportage Spoorzone, een rapportage die de hele spoorzone betreft en waarin ook

altijd een doorkijk naar het komende kwartaal wordt gegeven. Daarna kan men -indien nodig- inspreken bij de behandeling van de kwartaalrapportage in de raadscommissie SVR. De eerstvolgende kwartaalrapportage komt waarschijnlijk in april.

De leden van het Platform Spoor kunnen ook aparte werkbijeenkomsten organiseren over specifieke onderwerpen. CBS doet dat in april of mei over het inrichtingsplan Busquets, om zodoende nog allerhande kleine opmerkingen door te kunnen geven.
Heeft u ideeën of opmerkingen, dan horen wij die natuurlijk graag.

Astrid Keers, Commissie Behoud Stadsschoon.
astridkeers@xs4all.nl

Boekenverkoop ten bate van het Delfia Batavorumfonds

Omdat het toch wat bezwaarlijk is bij elke lezing de boekentafel weer vol te leggen - zowel vanwege het vervoer van de boeken als ook het feit dat er de laatste tijd niet veel nieuwe boeken zijn bijgekomen - ligt er nu het plan minder vaak een boekentafel klaar te zetten en de verkoop meer via de website te laten plaatsvinden.

Als u op de homepage van de Delfia Batavorum website 'boekenverkoop' aanklikt, ziet u wat er in voorraad is en kunt u vervolgens bestellen.

Mocht u aan het opruimen zijn, dan blijven boeken over Delft, Zuid-Holland en de geschiedenis in algemenere zin welkom!

Elke Olsder-Toxopeus

Nieuwe boeken

Kroniek van de elektrische centrale van Delft (1910-1961) door Frans van der Most en Dick van der Velden.

Het boek bevat informatie over gebeurtenissen, installaties en personeel. Te bestellen via www.lulu.nl. Digitale versie te raadplegen via www.pv-eon-benelux.nl

Nieuwe leden

Recent hebben we een ledenwerfactie gehouden. Een groepje enthousiaste amateur postbezorgers heeft bij 1100 monumentbewoners in de binnenstad een brief bezorgd, met de vraag om lid te worden van Delfia Batavorum. Deze actie heeft 20 nieuwe leden opgeleverd.

Het bestuur heet deze, maar ook de andere nieuwe leden, van harte welkom bij onze vereniging.

Mw. A.C.E. Nijsen-van Vliet
Dhr. R.F.A. Polman
Mw. C.J.M. Martens
Dhr. J.P. Roos
Dhr. W. Dijkshoorn
Dhr. H.C.M. van Egmond
Mw. C. den Hengst
Dhr. P.P.M. van Geel
Dhr. en mw. G.J. Joustra
Dhr. en mw. D. Grossklaus

Mw. M. Cornelisse-v.d. Klugt
Dhr. B. van den Braak
Dhr. J.W. Stellingwerf
Dhr. en mw. J. Boekenstijn
Dhr. R.H. Lek
Mw. M.N.J. Guequierre
Dhr. G. Slagmolen
Dhr. J.Th Gravensteijn
Mw. M.M. Beers
Dhr. T. Willemsen

We schrijven graag nieuwe leden in!

Enkele vragen van uw penningmeester

Naast het penningmeesterschap heb ik ook het beheer van de ledenadministratie. Dit is handig vanwege het versturen van de contributienota's.

Gelukkig vermelden de meeste leden hun lidmaatschapsnummer, zoals dit op de nota vermeld staat. Soms wordt dit wel eens vergeten met als gevolg een zoektocht in de ledenadministratie. Meestal kom ik hier wel uit, maar helaas heb ik 2 leden die ik op geen enkele manier kan thuisbrengen. Ik zal spoedig een herinnering gaan versturen aan de 30 leden die nog niet betaald hebben. Helaas zullen ook die 2 leden een herinnering ontvangen.

Hopelijk brengt dit de onbekende betalingen dichterbij een oplossing. De vermelding van uw lidmaatschapsnummer maakt mijn werk een stuk makkelijker: dus **graag lidnummer vermelden**.

Het versturen van de nieuwsbrieven is een forse aanslag op onze financiën, ongeveer 20%. In de toekomst zouden we graag uw e-mailadres daarvoor willen gaan gebruiken. Voorlopig is dit nog niet mogelijk, maar ik zoek een oplossing om aan de leden, die dit willen de Nieuwsbrief per mail te sturen.

Hiertoe vraag ik u allen **uw e-mailadres** beschikbaar te stellen, zodat ik het kan opnemen in de ledenadministratie. Graag, voor zover nog niet bekend, uw e-mailadres sturen aan penningmeester Marinus Hom, m.l.hom@xs4all.nl

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
587345
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl

36^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 3

juli 2013

Terugblik op de Algemene Ledenvergadering van 16 mei 2013

‘Ja, we hebben het wel weer wat laat gemaakt op onze jaarlijkse ledenbijeenkomst, maar het was wel gezellig.’ Die opmerking werd diverse keren gemaakt. Helaas was er niet zoveel tijd meer over voor de drankjes en hapjes in het gebouw van de gastvrije Rabobank Zuid-Holland Midden. Het is altijd een vol programma, want een aantal huishoudelijke zaken moet nu eenmaal jaarlijks behandeld worden en daarnaast wil het bestuur ook interessante inhoudelijke onderwerpen aan de orde stellen.

De toelichting op de genomineerde verfraaiingen in het afgelopen jaar was een boeiend begin van de avond. Gertjan van der Harst was goed op dreef. De secretaris, Dami van Doorninck, brak de spanning door het bekend maken van de winnaar, Stichting De Witte Roos. Na het uitreiken van de oorkondes en bloemenhulde aan alle genomineerden bleek de heer Tj. Deelstra van deze stichting ook de publieksprijs van Delft op Zondag in ontvangst te mogen nemen. In dit najaar zal via een lezing en een excursie aandacht worden besteed aan het werk van De Witte Roos.

Alle door de Le Comtecommissie genomineerde projecten waren weer zeer de moeite waard: de gevelrestauratie van Raamstraat 45 (dhr. H.J. de Graaf), de nieuwbouw van vijf woningen aan de Zuiderstraat 312-316 (fam. Kuijpers), de gevelrenovatie van ‘de Zuster’ (dhr. N. Meijering) en de herinrichting van het Poptaplein (gemeente Delft en bewoners).

Vervolgens kon de voorzitter, Joris van Bergen, nog een oorkonde met bloemen uitreiken. Greetje van Walsum-Kieft werd op voorstel van het bestuur met groot applaus benoemd tot erelid van de vereniging. In de toelichting wees de voorzitter op haar vele verdiensten in de afgelopen jaren, eerst als vice-voorzitter en belast met het organiseren van de lezingen en daarna als voorzitter. In die functie heeft zij onder meer het initiatief genomen tot de oprichting van de Stichting Geschiedschrijving Delft met als taak het tot stand brengen van een nieuw standaardwerk over de geschiedenis van onze stad, met de nieuwste inzichten en voor een breed publiek. Zij maakt ook nog steeds actief deel uit van het bestuur van deze stichting. Ook heeft zij belangrijke bijdragen geleverd aan het tot stand brengen van de zojuist verschenen Canon van Delft.

De jaarvergadering is ook altijd een goede gelegenheid om aandacht te geven aan het werk van de Commissie Behoud Stadsschoon die namens de vereniging waakt over de historische kwaliteit van de stad.

Janny van der Jagt gaf als vicevoorzitter een overzicht van het werk van deze commissie en de vele zaken die momenteel aan de orde zijn. Een van de belangrijkste is wel het door de gemeente voor-

bereiden en vaststellen van een nieuw bestemmingsplan voor de Binnenstad. Een aantal wijzigingsvoorstellen van Delfia Batavorum is door B&W overgenomen.

Actueel is ook het advies van de commissie over de vormgeving van het Bolwerk om tot een goedkopere en meer historisch verantwoorde inrichting te komen. De oorspronkelijke vorm in het plan Busquets lijkt echter in beton gegoten.

De toelichting op het financieel verslag door de penningmeester, Marinus Hom, gaf geen aanleiding tot vragen. Naar aanleiding van een vraag in de vorige algemene ledenvergadering deelde hij mee dat het bestuur tot de opvatting is gekomen dat een reserve van 50% tot 75% van de totale exploitatie per jaar gewenst is als adequate buffer voor onvoorziene veranderingen in het inkomsten- of uitgavenpatroon.

De voorzitter van de kascommissie, Huib van Walsum, bracht daarna verslag uit. Hij wees op de risico's die de vereniging loopt ten aanzien van de verhoging van de uitgaven en het voorzichtige beleid dat tot nu toe is gevoerd. De kascommissie, die verder nog bestaat uit de leden Peter Krul en Elly Teerling, adviseerde tot goedkeuring van het verslag en décharge van het bestuur en sprak waardering uit voor de vlekkeloze overdracht van de oude naar de nieuwe penningmeester.

Daarna werd de begroting voor 2013 goedgekeurd met een voorzien tekort van € 1750. Gezien de nieuwe norm voor de reserve wordt verwacht dat wij over 2 à 3 jaar de contributie weer iets zullen moeten verhogen. De scheidende voorzitter van de kascommissie werd bedankt voor zijn werk en als nieuw lid werd Maarten Jonquière benoemd door de vergadering.

Bij het agendapunt Benoemingen is Margriet van Bebber bij acclamatie als lid van het bestuur benoemd in de vacature die was ontstaan door het aftreden van Elke Olsder.

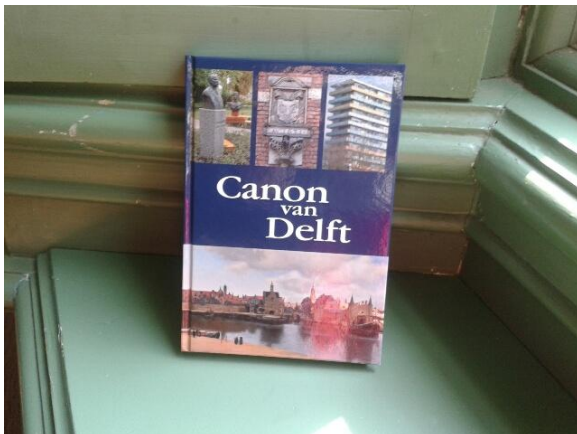
De voorzitter memoreerde haar zorg voor de overdracht van de bibliotheek van Delfia Batavorum naar DOK en haar bemiddeling bij de inzameling en verkoop van historische boeken die zij nog enige tijd zal voortzetten. Gezien de belangstelling heeft zij met succes de lezingen van Delfia Batavorum georganiseerd in de afgelopen twee jaar. Ook kreeg zij lof toegezwaaid voor haar aanstekelijk enthousiasme in het bestuur.

Tenslotte werd het voorstel om Janny van der Jagt voor een tweede termijn te herbenoemen in de Commissie Behoud stadsschoon bij acclamatie aangenomen.

De ledenvergadering werd afgesloten met de aanbieding van het Jaarboek 2012 en de Canon van Delft. Ria van der Meer gaf een presentatie van het door onze vereniging uitgegeven boek over de geschiedenis van Delft in 50 vensters. Een werkgroep van de vereniging is in 2009 begonnen na een eerder initiatief van Erfgoed Delft e.o. Uiteindelijk hebben 24 leden bijgedragen aan het tot stand komen met steun van Erfgoed Delft. Als voorbeelden lichtte zij vervolgens vijf vensters toe.

Als voorzitter van de redactiecommissie gaf Wilma van Giersbergen traditiegetrouw een overzicht van het tot stand komen van het Jaarboek 2012 met de Canon als apart uitgegeven deel ervan en het werk van de tekst- en beeldredactie daarbij. Daarna overhandigde zij een exemplaar van beide delen aan de voorzitter van de vereniging. Joris van Bergen dankte tenslotte alle leden die hebben bijgedragen aan dit schitterende resultaat in de vorm van een prachtig vormgegeven boekwerk naast het vertrouwde jaarboek in verkorte vorm.

De Canon van Delft

Met trots kan het bestuur u mededelen dat de Canon van Delft zo succesvol is dat inmiddels een herdruk is verschenen en in de boekhandel verkrijgbaar is.

De nieuwe prijs bedraagt € 14,50.

Aan een Engelstalige versie wordt gewerkt en zal in de loop van het jaar verschijnen.

Hoewel er uiterst zorgvuldig te werk is gegaan, zijn er toch nog fouten in de canon geslopen.

Deze zijn in de herdruk hersteld.

Lijst van errata:

- p. 13: Jacobus van Marken is gewijzigd in Jacques van Marken
- p. 183: idem
- p. 184: idem
- p. 250: idem
- p. 31: het jaartal 1252 is gewijzigd in 1251
- p. 55: het jaartal 1817 is gewijzigd in 1811
- p. 62: veertiende eeuw is gewijzigd in vijftiende eeuw
- p. 73: Jan Jacobsz. is gewijzigd in Jacob Jacobsz.
- p. 75: idem
- p. 250: idem
- p. 79: markt is gewijzigd in Markt
- p. 97: de eerste alinea van de laatste regel is gewijzigd in: Zij werd in 1620 begraven in de Nieuwe Kerk
- p. 146: 't Woudt, Schipluiden, 'Ackersdijk en Vrouwenregt' zijn verwijderd, Overschie en Voorburg zijn geworden: Overschie, Schoonderloo en Cool, Hogenban en Voorburg
- p. 202: Bij een staatsiebezoek van koningin Elizabeth van Engeland is geworden: bij een staatsbezoek van de Britse vorstin
- p. 215: geïndustrialiseerde woningbouw is gewijzigd in industrialisatie
- p. 223: het bijschrift is geworden: .... en thans zijn er plannen het opnieuw te ontwerpen uit één stuk Cortenstaal met daarin uitgespaard het silhouet van de gestolen Prometheus
- p. 225: het bijschrift is gewijzigd in: De ingang betreft de achteringang via het voormalige hoofdgebouw, de huidige faculteit Bouwkunde

Register

- p. 246: Biesland is geplaatst na Biesbosch
- p. 248: Graaf; Groot; Kamer van Charitate; Leeuwenhoek; Vermeer; 13 moet zijn 12
- p. 249: Jong; Mens; 193 moet zijn 192
- p. 250: Lanckaert moet na Lamminga; Mander na Mandele
- p. 251: Oosten moet na Oosteinde
- p. 253: Stille moet na Steen
- p. 253: toegevoegd is: Suriname 231
- p. 254: Zuiderzee moet na Zuidelijke
- p. 255: Musée des Beaux-Arts
- p. 255: Gerard de Groot, Leeuwarden is gewijzigd in Heerenveen
- p. 255: National Gallery Londen 131 moet zijn 133
- p. 256: Rijksmuseum Amsterdam 133 moet zijn 131

Lezingen

Gerrit Paape, Delfts patriot en revolutionair

- **Datum:** woensdag 11 september 2013
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Spreker:** dr. Peter Altena
- **Locatie:** Van der Mandelezaal, Museum Het Prinsenhof
- **Toegang:** gratis voor leden van de drie verenigingen

De vereniging Vrienden van het Prinsenhof (VVP) organiseert dit jaar op 11 september de gemeenschappelijke lezing voor de leden van de VVP, de leden van Delfia Batavorum en de leden van de Vereniging Verre Culturen.

Delft en het huis van Oranje zijn op veel verschillende manieren nauw met elkaar verbonden. In dit jaar van de inhuldiging van koning Willem Alexander en alle daarbij horende Oranjegezinde festiviteiten, leek het de VVP aardig het seizoen te beginnen met een lezing over een periode uit de Delftse geschiedenis, waarin anti-oranje groeperingen flink van zich lieten horen. Met name de Delft-connectie van Gerrit Paape zal besproken worden: hoe het prinsgezinde Delft in 1787 met

Paape een gewelddadige patriottische revolutie beleefde en waarom hij in de Bataafse revolutie (1794-1795) niet terugkeerde naar de stad van zijn geboorte.

Dr. Peter Altena is gepromoveerd op het leven en werk van Gerrit Paape en schreef daarover een boek dat in 2012 is verschenen. Na afloop zal dit boek te koop worden aangeboden, evenals enkele edities van werk van Paape.

Huis De Witte Roos: een nieuwe toekomst voor een oud gebouw

- **Datum:** dinsdag 15 oktober 2013
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Spreker:** ir. Tjeerd Deelstra
- **Locatie:** De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Het rijksmonument De Witte Roos (Oude Delft 73) heeft een boeiende geschiedenis. Na de stadsbrand van 1536 is hier een klein huis gebouwd, dat in opvolgende eeuwen werd verhoogd, verbreed, verlengd en omgevormd naar de behoeften en smaken van de tijd. In de 18de eeuw werd onder meer de voorgevel vervangen en kregen de vertrekken op de begane grond hun huidige fraaie uiterlijk. Ook de bewoningsgeschiedenis is interessant: hier huisden Delftse prominenten, die hun sporen nalieten in de vaderlandse geschiedenis.

Huis De Witte Roos, dat slecht onderhouden en uitgewoond was, ondergaat al jaren een ingrijpende restauratie. Het doel is behoud en voor zo ver nodig herstel van de vele nog aanwezige karakteristieke elementen, zodat deze opnieuw kunnen worden beleefd. Het gebouw moet een duurzame toekomst krijgen. Energietechniek, waterbeheer en een juiste keuze van materialen moeten er voor zorgen dat de bouwconstructie weer voor langere tijd meegaat en dat een gezonde, goed bruikbare leefomgeving ontstaat.

Het inpassen van duurzaamheidstechnieken bij restauraties is niet eenvoudig, maar als het goed wordt gedaan, leidt dat er toe dat er geen storende hedendaagse elementen te zien zijn. Zo is er lage temperatuurverwarming achter de textiele wandbespanning en wordt in de waterkelder – de cisterne - regenwater opgeslagen, waarmee de toiletten worden doorgespoeld. De duurzame restauratie van Huis De Witte Roos vervult een voorbeeldfunctie en trekt de aandacht in binnen- en buitenland.

Tjeerd Deelstra zal in zijn lezing ingaan op de geschiedenis van het huis en het restauratieproces. Hij zal een aantal interessante historische ontdekkingen tonen.

Voor de gevelrestauratie ontving Huis De Witte Roos de Le Comteprijs 2012 en de Le Comte Publieksprijs 2012.

Ir. Tjeerd Deelstra studeerde bouwkunde aan de TU Delft. Hij is oprichter van het International Institute for the Urban Environment (1989), dat in 2008 de Internationale Heidelberg Award ontving 'voor uitzonderlijke prestaties op het gebied van het milieu'.

Excursies

Het vernieuwde Rijksmuseum Amsterdam

- **Datum:** dinsdag 22 oktober 2013 (ook toegankelijk voor minder validen)
- **Tijdstip vertrek:** 9.00 uur (met de bus; aankomsttijd ca. 10.15 uur)
- **Verzamelen:** gebouw Chateau Blanc (Broekmolenweg/Vrijenbanselaan).

Programma:

11.00 uur: start rondleiding met gids. Duur: 1 uur.

Lunch voor eigen rekening en in eigen tijd. Op eigen initiatief voortzetting van het bezoek.

15.30 uur: verzamelen en vertrek terugreis per bus naar Delft.

16.30: geplande aankomsttijd Delft, Chateau Blanc.

Per gids kunnen maximaal 15 personen mee. De gidsen moeten uiterlijk twee weken van te voren worden gereserveerd. Delfia Batavorum kan maximaal 4 gidsen reserveren.

Het is dus zaak dat u zich zo spoedig mogelijk per e-mail aanmeldt. De aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst behandeld.

Rondleidingen:

U kunt kiezen uit drie rondleiding (zie hieronder). Bij aanmelding graag uw voorkeur vermelden + uw tweede voorkeur. De excursiecommissie houdt zich het recht voor om bij te weinig respectievelijk te veel aanmeldingen met u in overleg te treden over een alternatief.

A. Hoogtepunten:

Een verrassingstocht die een mooi beeld oplevert van wat het Rijksmuseum zoal te bieden heeft. Van Rembrandts Nachtwacht tot een 20ste-eeuws vliegtuig, van weelderige kostuums tot een complete, originele 18de-eeuwse stilkamer.

B. Gebouw:

Een wandeling door het gebouw, waarbij u de belangrijkste plekken en verhalen leert kennen. Daarna kijkt u voorgoed met andere ogen naar dit bijzondere baken in de stad. Toen het Rijksmuseum in 1885 opende, was het het grootste gebouw in Nederland. En ook toen, net als nu, had iedereen er een mening over. Logisch, bij een dergelijk groot bouwwerk, prominent aanwezig en met een zeer uitgesproken uitstraling. En wat vindt u? Hoe dan ook: het Rijksmuseumgebouw herbergt intrigerende verhalen.

C. 17de Eeuw:

Het lijkt wel een spannend boek: het kleine Nederland komt in de 17de eeuw tot bloei en wordt een wereldmacht. Alles lijkt mogelijk: Nederlandse schepen reizen rond de wereld op zoek naar het onbekende en naar handelswaar. Waar ze zoal mee thuiskomen: porselein en zijde, nootmuskaat en tulpen. Amsterdam groeit, de grachtengordel wordt aangelegd, de bewoners decoreren hun huizen met de mooiste voorwerpen, zoals Delfts aardewerk, pronkzilver en natuurlijk schilderijen.

Deze rondleiding brengt u in contact met beroemde en minder beroemde 17de-eeuwers. U maakt kennis met prins Maurits en Michiel de Ruyter en u ziet de meesterwerken van Rembrandt, Vermeer en vele anderen.

Na deze rondleidingen bent u vrij uw eigen tijd in te vullen.

Mogelijkheden:

- bij de kassa een Multimediatour kopen (€ 5,-), die u begeleidt langs zes routes (vast of naar eigen volgorde) met hoogtepunten, de Gouden Eeuw en het gebouw. Door het 'magische venster' kijkt u met andere ogen naar de voorwerpen.
- voorafgaand aan uw bezoek de MULTIMEDIATOUR-app downloaden en zelf op pad gaan. Met deze officiële Rijksmuseum-app kunt u in het museum zelf de kunstwerken verkennen of één van de tours lopen. De Rijksmuseum-app heeft een eenvoudig uitgangspunt: Meer Zien. Hiervoor heeft de app een unieke magisch vensterfunctie, waarmee u bijzondere verhalen en verrassende details kunt ontdekken over de collectie van het Rijksmuseum en het gebouw. Deze app maakt van uw smartphone afwisselend een vergrootglas, een verrekijker, een tijdmachine, een infrarood-apparaat, een schetsvel, of een toverstaf.
- de app ter plaatse downloaden via het gratis wifinetwerk van het Rijksmuseum. Voor € 1,50 kunt u in het museum een hoofdtelefoon aanschaffen. Bent u niet in het bezit van een smartphone, dan zijn er in het Rijksmuseum huurapparaten beschikbaar.

U kunt het Rijksmuseum tussendoor verlaten en op dezelfde dag met uw toegangkaart eenmalig terugkomen.

Bijdrage:

Bijdrage per deelnemer met Museum- of Vereniging Rembrandtkaart: € 20,- p.p.

Geen Museum- of Vereniging Rembrandtkaart: dan is de bijdrage € 35,- p.p.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer 587345 t.n.v.

Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Rijksmuseum.

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde e-mailformulier dat u vindt op de [website van Delfia Batavorum](#), onder Excursies, vervolgens naar Aankondiging. Gelieve aan te geven: de rondleiding van uw voorkeur met een tweede voorkeur.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Alleen als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel 015 – 88 93 753. Als u de boodschap achterlaat dan tenminste inspreken: uw volledige naam, telefoonnummer, adres en postcode en tourkeuze.

Lunch

Het Café: Dutch Design en Hollands assortiment, gelegen in het Atrium van het Rijksmuseum, biedt een geweldig uitzicht op de Passage. Er is een kleine kaart met een Hollands assortiment koekjes en zoete en hartige taartjes, soep en sandwiches.

De excursie wordt begeleid door Peter v Tijn.

Huis De Witte Roos (winnaar Le Comte prijs 2012)

- **Datum:** zaterdagochtend 2 november 2013
- **Tijd:** 10.30 uur, 11.30 uur of 12.30 uur
- **Locatie:** Oude Delft 73, Delft
- **Kosten:** € 6,- p.p.

De excursie is een vervolg op de lezing van 15 oktober 2013. U kunt dan met eigen ogen de bijzondere zaken in ogenschouw nemen.

De excursie wordt voorafgegaan door een korte inleiding

Wat gaan wij daarna zien?

- Wandbespanning: in 2012 werd voor de voorzaal een (tweede) proefbaan besteld; een geafluurd patroon (geperst patroon in doek) vervaardigd door een Italiaanse wever en geafluurd in Frankrijk. Het werd door Frans Hazenbosch aaneengehaaid en op de tengels aangebracht.
- Van der Mandelekamer: de tweede kamer in het voorhuis heeft de naam Van der Mandelekamer gekregen, vanwege het genereuze bedrag dat de Van der Mandelestichting (www.vandermandele.org) beschikbaar stelde. Het stucwerk, zoals het empireornament en het rococostucwerk, werd volledig hersteld evenals de haardpartij.
- Timmerwerk: in de loop van 2011 en 2012 zijn omvangrijke bouwkundige werkzaamheden uitgevoerd, onder andere aan deuren, vloeren, lambrisering, schouwen enzovoort.

Bijdrage:

Bijdrage per deelnemer € 6,- p.p.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer 587345 t.n.v.

Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: De Witte Roos

Aanmelden:

Er kunnen maximaal drie groepen van elk maximaal tien (10) bezoekers worden geformeerd.

De groepen starten opeenvolgend om 10.30 uur, 11.30 uur en 12.30 uur.

Op basis van de volgorde van aanmelding per e-mail worden door de excursiecommissie (in principe) de groepen samengesteld.

Met het volledig ingevulde e-mailformulier dat u vindt op de [website van Delfia Batavorum](http://www.delfiabatavorum.nl), onder Excursies, vervolgens naar Aankondiging.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving.

Alleen als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel 015 – 88 93 753. Als u de boodschap achterlaat dan tenminste inspreken: uw volledige naam, telefoonnummer, adres en postcode.

De excursie wordt begeleid door Peter D van Tijn.

Commissie Behoud Stadsschoon

Bestemmingsplan Binnenstad 2012 vastgesteld

In de vergadering van de gemeenteraad van Delft op donderdag 27 juni 2013 is dan eindelijk het Bestemmingsplan Binnenstad vastgesteld.

Het bestemmingsplan legt de bebouwings- en gebruiksmogelijkheden van het gebied vast en, omdat de binnenstad grotendeels beschermd stadsgezicht is, dient het bestemmingsplan ten aanzien van de bebouwing en de stedenbouwkundige structuur *voldoende bescherming* te bieden.

Een bestemmingsplan bestaat uit drie delen:

- een deel **toelichting**, waarin de historie, de huidige situatie en de toekomstige ontwikkelingen worden beschreven;
- een deel met de **regels**, waarin de bouw- en gebruiksregels zijn opgenomen over wat er waar gebouwd mag worden, en waarvoor gebouwen en gronden mogen worden gebruikt;
- een **plankaart** – of juister gezegd sinds de invoering van het wettelijke systeem van digitale bestemmingsplannen: een ‘digitale’ verbeelding, waarvan de papieren plankaart een min of meer complete weergave is.

Al in het begin van het jaar 2011, dus meer dan 2 jaar geleden, heeft de Commissie Behoud Stadsschoon de samenwerking gezocht met de bewoners- en belangenverenigingen die actief zijn in de binnenstad om te inventariseren waar in de afgelopen tijd knelpunten zijn gesignaleerd bij het gemeentelijke beleid t.a.v. de vergunningaanvragen van herbouw- en nieuwbouwplannen en het gebruik van de openbare ruimte.

In maart 2011, bij de eerste mogelijkheid tot overleg met vertegenwoordigers van de gemeente (Stadslab I), is al meteen de Knelpuntennota aan de desbetreffende wethouder aangeboden.

Als belangrijk knelpunt werd opgevoerd: het beschermen en in stand houden van de historische binnenstad onder de toenemende druk van de commerciële activiteiten, zoals de uitbreiding van het aantal terrasboten, horecaterrassen en de toename van het aantal evenementen, met als voornaamste doelstelling om toch vooral zoveel mogelijk bezoekers naar die binnenstad te krijgen onder het motto ‘*de binnenstad is van iedereen*’.

Er zijn daarna nog veel momenten van overleg gevolgd, in wisselende samenstelling, waarna op 15 november 2011 het eerste *voorontwerp* Bestemmingsplan Binnenstad werd gepresenteerd.

De reactie van onze CBS, dd. 11 jan. 2012 was niet mis op dit voorontwerp !

- Grote **verontrusting** over het grote gebrek aan bescherming van de historische waarden;
- **Geschoktheid** over de mate waarin afwijkingen van de planregels mogelijk zijn;
- Ernstige **kritiek** op de vage randvoorwaarden voor de kansenlocaties, dat zijn de witte plekken in een bestemmingsplan waar nog gebouwd mag worden;
- **Teleurstelling** over de geringe mate waarin de ideeën, geuit bij de verschillende overleggen in het plan zijn terug te vinden;
- **Onaangenaam verrast** door het grote aantal fouten, slordigheden, omissies in kaartbeeld, regels en toelichting;
- Maar ook de **bereidheid** van de kant van CBS om daadwerkelijk bij te dragen aan het verbeteren van het plan.

In de loop van 2012 is van de kant van de gemeente het initiatief genomen om de vertegenwoordigers van de belangenverenigingen, waaronder CBS, als gesprekspartner te accepteren, met als resultaat dat veel van de door CBS aangedragen voorstellen hebben geleid tot aanpassingen in de Toelichting en de Regels.

Op 27 nov. 2012, dus weer een jaar later, werd het *ontwerp* Bestemmingsplan Binnenstad vrijgegeven voor inspraak, naar aanleiding waarvan CBS opnieuw een uitgebreide reactie heeft verstuurd aan de gemeenteraad.

In deze reactie dd. 16 jan. 2013 wordt met vreugde geconstateerd dat op veel van de eerder door ons genoemde punten verbeteringen zijn aangebracht, maar dat daarbij onze verontrusting nog niet geheel is weggenomen. De bezorgdheid blijft over de grote ruimte, die aan marktontwikkelingen lijkt te worden geboden in relatie tot de bescherming van de cultuurhistorische waarden en structuren.

De geschoktheid is misschien iets afgenomen, maar wij blijven van mening dat de mogelijkheden tot afwijking van de planregels te ruim zijn en te weinig duidelijk aan criteria zijn gebonden.

Voor wat betreft de ernstige kritiek blijven wij bij ons standpunt dat bij de ontwikkeling van de zgn. kansenlocaties er wel degelijk ruimtelijke criteria en randvoorwaarden zouden moeten worden vastgelegd, waaraan de bouwplannen kunnen worden getoetst. De teleurstelling is veranderd in de waardering voor de betere communicatie met de gemeente, al is ons duidelijk geworden dat niet alle wensen zullen worden gehonoreerd. En de onaangename verrassing door het grote aantal fouten, met name in het kaartbeeld, blijft ondanks diverse verbeteringen gehandhaafd.

Leden van CBS hebben zich intensief bezig gehouden met het verbeteren van de aanduidingen op de plankaart wat door de gemeente zeer op prijs werd gesteld. In mei 2013 wordt dan het uiteindelijke resultaat gepubliceerd: *het bestemmingsplan Binnenstad 2012*.

Met enige tevredenheid valt te constateren dat op meerdere punten op de kritiek van CBS is ingegaan, waardoor zowel de toelichting als de regels zijn aangepast. En dan gaat het over het aanscherpen van de beschrijving van de historische stedenbouwkundige structuur, het beter verankeren van de functie van het beschermd stadsgezicht, het versterken van de woonfunctie, minder bebouwingmogelijkheden van de binnenterreinen, en het opnemen van de beeldbepalende bomenstructuren langs de grachten.

Met het opnemen in de bijlagen van de zonekaart, waarbij per grachtenvak wordt aangegeven waar terrasboten mogen worden aangemeerd, en de terraszonekaart, waarbij wordt aangegeven waar – onder voorwaarden – de horecaterrassen kunnen worden ingericht, is een grote wens van CBS gehonoreerd. CBS heeft er sterk voor gepleit om ook voor de nieuw te ontwikkelen gebieden, de z.g. kansenslootlocaties, randvoorwaarden te formuleren en eisen te stellen aan de bouwkundige invulling. Daarvoor hebben wij geen steun gekregen. *Niet meer regelen dan nodig is en ruimte bieden aan de marktontwikkelingen* is het antwoord van de gemeente hierop.

Bij de belangrijkste bouwregels is ook een artikel met een afwijkregel opgenomen. Afwijking van de regels wordt veelvuldig toegestaan op voorwaarde dat *geen onevenredige afbreuk* wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarde aan pand of omgeving of *geen onevenredige aantasting van een monument*.

Wat is dan een *evenredige aantasting* mag men zich afvragen? En wie besluit er over die *evenredige afbreuk* of *evenredige aantasting*?

Een duidelijk antwoord op deze vraag is er niet gekomen en in dat opzicht is de bescherming dus flinterdun. Of er met dit bestemmingsplan *voldoende bescherming* wordt geboden voor het behoud van de cultuurhistorische waarden zal de toekomst leren.

Bij de inspraakmogelijkheid van de gemeenteraad heeft de voorzitter van CBS Peter Jonquière alsnog een paar geschilpunten naar voren gebracht. Eén ervan was het niet opnemen van alle al of niet historische bruggen op de plankaart. Bruggen worden in dit plan ondergebracht bij Verkeersdoeleinden en de meeste voetgangersbruggen, die onlosmakelijk deel uitmaken van het historische beeld van de stad, waren niet beschreven of opgenomen.

In de al genoemde gemeenteraadsvergadering van 27 juni heeft de gemeenteraad alsnog het besluit genomen om alle bruggen op te nemen op de plankaart, conform het CBS-voorstel!

Al met al kunnen CBS, Delfia Batavorum en allen die het gebouwde erfgoed in de binnenstad een goed hart toedragen, tevreden zijn over het behaalde resultaat van al deze inspanningen gedurende een tijdsbestek van bijna twee-en-een-half jaar.

Gemeenteraad blijft bij derde Bolwerkbrug

Nadat op 27 juni j.l. de voltallige gemeenteraad had ingestemd met drie bestemmingsplannen voor de stad, waaronder het Bestemmingsplan Binnenstad 2012, ging de raadscommissie SVR (Spoorzone, Verkeer, Ruimte) nog hard aan het werk.

Als Commissie Behoud Stadsschoon kregen we van de commissieleden nul op rekest voor wat betreft het laten vervallen van de derde Bolwerkbrug. Het oude Bolwerk komt als historisch eiland terug in het water boven de nieuwe spoortunnel, ter hoogte van Binnenwatersloot en Buitenwatersloot. Het oorspronkelijke verdedigingswerk telde twee bruggen, maar de gemeente Delft heeft er drie van gemaakt ten behoeve van het fietsende verkeer en onderhoudswerkzaamheden op het Bolwerk. Daarmee verdwijnt de typische uitstekende vrije punt die bij een vestingwerk als het bolwerk hoort.

CBS pleitte er daarom voor om het bij twee bruggen te laten. Fietsers zouden ook via de tweede brug van Binnen- naar Buitenwatersloot en vice versa kunnen rijden. Bovendien zou het een bezuiniging in het openbare ruimteplan van de Spaanse ontwerper Joan Busquets kunnen betekenen. Maar de raadsleden zagen het niet zitten. De route voor de fietsers zou onhandig worden. En of het werkelijk een bezuiniging zou opleveren was volgens de meeste fracties ook nog maar de vraag.

De raadscommissie zag wel voordeel in ons voorstel om in het gebied van Westvest, Phoenixstraat, en Spoorringel, waar de openbare ruimte ook opnieuw moet worden ingericht, de zeer dure hardstenen lopers te schrappen. Het ging om stroken hardsteen, die als een soort alternatief zebrapad de binnenstad met de westelijk gelegen wijken zou moeten verbinden. Maar in Den Haag heeft men

slechte ervaringen met grote oppervlakken hardsteen opgedaan. Gevaarlijk glad bij regen en sneeuw, snel kapot als er zwaarder verkeer overheen rijdt en dus niet alleen duur in aanleg, maar ook in onderhoud. Daar zijn de raadsleden van geschrokken. Wethouder Milène Junius zegde toe naar andere materialen uit te kijken.

Lijst winnaars Geschiedenisprijs 2013

Jaarlijks reikt Delfia Batavorum prijzen uit aan leerlingen van het voortgezet onderwijs met de hoogste score voor hun eindexamen geschiedenis, mits deze een 8 of meer is. De prijs bestond deze keer uit de 'Canon van Delft', samengesteld en uitgegeven door Delfia Batavorum i.s.m. Erfgoed Delft e.o. Wij feliciteren de prijswinnaars van harte!

- Grotius College
  - Doha Benmanni (Havo; cijfer 8)
  - Tamar Bot (Vwo; cijfer 8)
- Stanislas College
  - Joris van der Boogaard (Havo; cijfer 9)
  - Bob van Velthoven (Vwo; cijfer 9,3)
- CLD
  - Merel Fennema (Havo; cijfer 8,6)
  - Steven Vethman (Vwo; cijfer 8,6)

Nieuwe boeken

- ***Huizen in Delft in de 16de en 17de eeuw*** door Wim Weve.
Het boek kwam tot stand in samenwerking met de gemeente Delft. Het boek bevat 264 pagina's en zo'n 400 afbeeldingen. Zo'n 250 Delftse huizen komen in het boek aan bod. Het boek geeft een beeld van de huizen die in de 16de en 17de eeuw in Delft stonden, gebaseerd op bouwhistorische waarnemingen in en aan nog bestaande panden en op literatuur, verbouwingstekeningen en historisch topografische afbeeldingen. Het boek gaat achtereenvolgens in op de gevelarchitectuur, de huistypen en de constructieve en decoratieve aspecten.
Prijs: € 24,95
- ***Geschiedenis Delftse Plateelbakkerij De Twee Scheepjes***; deel 20 in de serie 'De Geschiedenis van de Delftse plateelbakkerijen'.
Dit deel behandelt behalve de plateelbakkerij De Twee Scheepjes ook een gedeeltelijke geschiedenis van Tegelbakkerij Delfshaven.
De Twee Scheepjes, gelegen aan de Molslaan, werd circa 1620 gesticht door Arien Cornelisz Kater. Ingegaan wordt op twee vragen: Waarom begon Kater, naast de goedlopende pottenbakkerij aan de Zusterlaan, op latere leeftijd een betielbakkerij aan de Kruisstraat, en uit welke van die bedrijven is *De Twee Scheepjes* voortgekomen?
Over Tegelbakkerij Delfshaven, gevestigd aan de westzijde van de Oude Haven, is een aantal belangwekkende akten gevonden, zodat een onderdeel van het bedrijf is opgenomen in deze publicatie.
Eerdere delen, voor zover verkrijgbaar, kosten € 2,- (dl 1 t/m 11), € 17,50 (dl 12 t/m 17) en € 22,50 (dl 18 t/m 20).
Zie ook: [http://www.wikidelft.nl/index.php?title=Delftsblauwe verhalen: Wik Hoekstra](http://www.wikidelft.nl/index.php?title=Delftsblauwe_verhalen:_Wik_Hoekstra)

Nieuwe leden: aantal 16

De ledenwerfactie van februari levert nog steeds nieuwe leden op. In deze periode mochten we verwelkomen:

- Dhr. H.K. Bot
- Mw. G. Gelder-Koopman
- Dhr. en mw. J. van der Roest

- Mw. N. Nauwerda
- Second Story
- Mw. M. van Rossum
- Dhr. M. Cornelis
- Dhr. E. de Koning
- Dhr. G. Hulisz
- Mw. M. de Ridder-Keneyres
- Dhr. en mw. H.J. de Graaf
- Dhr. J.H. Kuijpers
- Mw. E.P. Mulder
- Dhr. K.H. Tjiam

Ledenadministratie

In juni is het ledenbestand van het blad Delf vergeleken met ons ledenbestand. Met een stofkam is alles doorgewerkt en er zijn ongeveer vijftig fouten hersteld. Mocht de adressering van de eerstkomende Delf niet juist zijn of mocht u de Delf niet ontvangen hebben, meldt u dat dan bij de penningmeester. Hij zorgt dat de fout hersteld wordt.

Ook is ons e-mailbestand geschoond: 10% van de adressen was niet (meer) in gebruik.

Als u een nieuw e-mailadres gaat gebruiken, wilt u ons dan hiervan op de hoogte brengen.

Van de leden die de nieuwsbrief dit keer nog niet elektronisch ontvangen hebben, willen we graag het e-mail adres voor onze ledenadministratie. Van 2/3 deel van onze leden is dit adres bij de penningmeester bekend, het andere 1/3 deel zouden wij ook graag willen ontvangen, uiteraard alleen als u een e-mailadres gebruikt.

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
587345
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl

36^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 4

oktober 2013

‘Perspectieven en zorgen’

Laten we beginnen met onze vereniging. Het ledenbestand groeit door verschillende acties, waaraan ook weer velen van ons hebben meegewerkt. We hebben de bewoners van monumenten in Delft, die nog geen lid waren uitgenodigd lid te worden, mede om op deze wijze het blad Delft te kunnen blijven ontvangen. Deze actie, die mogelijk was doordat velen bereid waren de uitnodigingen te bezorgen, heeft ruim twaalf nieuwe leden opgeleverd.

Ook het verkoopsucces van de *Canon van Delft* heeft tot enige groei bijgedragen. En tenslotte bleek onze stand in het stadhuis op de Open Monumenten Dagen voor zes personen een stimulans tot lid worden. Onze penningmeester Marinus Hom heeft bij dit alles een centrale stuwende rol gespeeld. Wat de Canon betreft, ook de herdruk is al weer uitverkocht. Wij zijn nu bezig om deze ook in een Engelse vertaling in de loop van dit najaar uit te brengen. Dit wordt ons mogelijk gemaakt door de enthousiaste medewerking van Marilyn Warman als vertaalster en de weer onmisbare bijdrage van leden van de redactie van het jaarboek.

Als u nog suggesties hebt voor personen of instanties, die een bepaalde afname zouden willen garanderen dan vermindert dat weer het financieel risico dat wij met deze uitgave lopen.

Verder wordt al gestadig gewerkt aan het schrijven van de *Stadsgeschiedenis van Delft* door Gerrit Verhoeven en Ingrid van der Vlis. De Stichting Geschiedschrijving Delft heeft al voldoende geld bijeen gebracht om een verantwoorde uitgave te kunnen garanderen, maar is nog op zoek naar enkele tienduizenden euro's om zeer gewenst aanvullend onderzoek te kunnen laten doen in diverse archieven.

Het voornemen bestaat om het boek uit te brengen in 2015, ons volgend lustrumjaar. Over de voorbereiding van dat 16de lustrum heeft het bestuur al zijn gedachten laten gaan. We willen de stadsgeschiedenis van Delft in de viering centraal stellen en daarbij uiteraard veel aandacht besteden aan het verschijnen van het grote boek in samenwerking met de Stichting, het Archief en het Museum Prinsenhof. We denken naast activiteiten voor de leden ook breder aan de inwoners van Delft en speciaal de jeugd. Wie van onze leden belangstelling heeft om mee te denken en/of te organiseren is van harte welkom. Neem ter oriëntatie hiervoor contact op met de vicevoorzitter Irene Jacobs of met de secretaris van de vereniging via info@delfia-batavorum.nl.

De zorgen betreffen vooral enige ontwikkelingen in onze stad. De Open Monumenten Dagen trokken dit jaar op beide dagen weer ruim 3500 bezoekers in het Stadhuis. Het totaal in de stad zal nog hoger zijn geweest. De gemeente Delft heeft bekend gemaakt zich uit de organisatie terug te willen trekken en de vraag is nu: hoe verder? En eind september publiceerde de gemeente het voornemen om het prachtige gebouw van het Archief aan de Oude Delft 169 te verkopen aan het Hoogheemraadschap Delfland. Nu heeft de gemeente al eerder het voornemen bekend gemaakt om voor de broodnodige nieuwbouw te willen zorgen in de Harnasch-polder, maar die zal volgens planning pas in 2017 beschikbaar komen. Het kan toch niet zo zijn dat het huidige gebouw eerder verlaten zal moeten worden en de archieven daardoor jarenlang minder of niet toegankelijk zullen zijn voor vele gebruikers uit Delft en de regio, laat staan voor onze geschiedschrijvers Gerrit en Ingrid. Wij hebben de gemeente om opheldering hierover gevraagd.

Blijf uw vereniging steunen en doe mee aan het gevarieerde programma van lezingen en excursies. Stuur uw commentaar naar het verenigingsadres of naar mij via mail jevanbergen@xs4all.nl.

Joris van Bergen, voorzitter

Lezingen 2013-2014

Huis De Witte Roos: een nieuwe toekomst voor een oud gebouw

- **Spreker:** ir. Tjeerd Deelstra
- **Datum:** dinsdag 15 oktober 2013
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Locatie:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Het rijksmonument De Witte Roos (Oude Delft 73) heeft een boeiende geschiedenis. Na de stadsbrand van 1536 is hier een klein huis gebouwd, dat in opvolgende eeuwen werd verhoogd, verbreed, verlengd en omgevormd naar de behoeften en smaken van de tijd. In de 18de eeuw werd onder meer de voorgevel vervangen en kregen de vertrekken op de begane grond hun huidige fraaie uiterlijk. Ook de bewoningsgeschiedenis is interessant: hier huisden Delftse prominenten, die hun sporen nalieten in de vaderlandse geschiedenis.

Huis De Witte Roos, dat slecht onderhouden en uitgewoond was, ondergaat al jaren een ingrijpende restauratie. Het doel is behoud en voor zo ver nodig herstel van de vele nog aanwezige karakteristieke elementen, zodat deze opnieuw kunnen worden beleefd. Het gebouw moet een duurzame toekomst krijgen. Energietechniek, waterbeheer en een juiste keuze van materialen moeten er voor zorgen dat de bouwconstructie weer voor langere tijd meegaat en dat een gezonde, goed bruikbare leefomgeving ontstaat.

Het inpassen van duurzaamheidstechnieken bij restauraties is niet eenvoudig, maar als het goed wordt gedaan leidt dat er toe dat er geen storende hedendaagse elementen te zien zijn. Zo is er lage temperatuurverwarming achter de textiele wandbespanning en wordt in de waterkelder – de cisterne - regenwater opgeslagen waarmee de toiletten worden doorgespoeld. De duurzame restauratie van Huis De Witte Roos vervult een voorbeeldfunctie, en trekt de aandacht in binnen- en buitenland.

Tjeerd Deelstra zal in zijn lezing ingaan op de geschiedenis van het huis en het restauratieproces. Hij zal een aantal interessante historische ontdekkingen tonen.

Voor de gevelrestauratie ontving Huis De Witte Roos de Le Comteprijs 2012 en de Le Comte Publieksprijs 2012.

Tjeerd Deelstra studeerde bouwkunde aan de TU Delft. Hij is oprichter van het International Institute for the Urban Environment (1989), dat in 2008 de Internationale Heidelberg Award ontving 'voor uitzonderlijke prestaties op het gebied van het milieu'.

De deurpartij van Huis De Witte Roos voor en na de reconstructie.

Een nieuwe kans voor de Gasthuisplaats

- **Spreker:** Ilse Rijneveld MSc MA
- **Datum:** donderdag 12 december 2013
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Ilse Rijneveld: ‘Open gaten in de historische stad vind ik fascinerend en tragisch tegelijk. De gaten bieden de ruimte om de historische stad opnieuw vorm te geven. Maar vernieuwing betekent ook afscheid nemen van het verleden. Hoewel afscheid misschien niet het goede woord is, want in een ideale situatie kan de nieuwe invulling ook een vertaling zijn van de herinneringen aan wat er was.’

In de lezing over de Gasthuisplaats gaat Ilse Rijneveld in op de geschiedenis van de plek en de actuele ontwikkelingen in de gebiedsontwikkeling. Door de ‘crisis’ is het minder eenvoudig geworden om herontwikkeling en nieuwbouw te financieren. Daardoor ontstaan er nieuwe ideeën over het proces van herbestemmen. Wat zou dit voor de Gasthuisplaats kunnen betekenen? De vraag naar de toekomstige invulling ervan, heeft allereerst geleid tot het in kaart brengen van de geschiedenis van de plek.

Op de Gasthuisplaats stond eeuwenlang één van de oudste gasthuizen van Nederland. De archeologische sporen in de grond getuigen daar nog van. Maar ook boven de grond zijn nog sporen van het ziekenhuis herkenbaar. Met name de laatste twee eeuwen is het ziekenhuis herhaaldelijk verbouwd en uitgebreid. Er werd een toenemend aantal patiënten verzorgd en volgens de nieuwste wetenschappelijke inzichten behandeld. In de jaren zestig is het ziekenhuis verhuisd en werd het hoofdgebouw afgebroken.

Sindsdien is de Gasthuisplaats in gebruik als parkeerplaats. Maar past dit nog bij de wenselijke ontwikkeling van de Delftse binnenstad? En welke kansen bieden de historische ontwikkelingen en de ‘crisis’ op een nieuwe visie voor de Gasthuisplaats?

Ilse Rijneveld studeerde architectuur aan de TU Delft en Erfgoedstudies aan de VU. Haar beide afstudeerprojecten stonden in het teken van gaten in de historische stad; het onderzoek naar de Gasthuisplaats uit 2012 maakte daar deel van uit. Sinds 2007 werkt zij als Adviseur monumenten bij de Gemeente Delft.

*Gasthuis aan de Koornmarkt rond 1850
(Ilse Rijneveld)*

‘Sterarchitecten’ in Delft: de opkomst van de architect in de middeleeuwen

- **Spreker:** dr. Merlijn Hurx
- **Datum:** donderdag 23 januari 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

In de late middeleeuwen maakte de bouwwereld in de Nederlanden een uitzonderlijke ontwikkeling door. Grote publieke bouwwerken als kerken en stadhuizen kwamen, in tegenstelling tot elders in Noord-Europa, niet in eigen beheer tot stand, maar werden steeds vaker openbaar aanbesteed. Aannemers konden verschillende producten aanbieden, variërend van prefab bouwpakketten in natuursteen tot oplevering van een compleet gebouw. Deze nieuwe manier van werken vergde een andere rol van de architect dan voorheen. De architect was niet meer de voorman op de bouwplaats, maar een adviseur van de opdrachtgever die zich specialiseerde in het ontwerp en de coördinatie van het bouwproces. In deze lezing zal Merlijn Hurx ingaan op deze ontwikkeling aan de hand van de twee grote kerken in Delft: de Oude en de Nieuwe Kerk.

Merlijn Hurx promoveerde aan de Technische Universiteit Delft in 2010. Momenteel is hij als universitair docent middeleeuwse architectuurgeschiedenis verbonden aan het Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht. Zijn onderzoek richt zich op de ontwerp- en bouwpraktijk in de late middeleeuwen en vroeg moderne tijd.

In 2012 verscheen zijn boek bij Vantilt *Architect en Aannemer. De opkomst van de bouwmarkt in de Nederlanden 1350-1530*. In een blog van De Architect van 13 januari 2013: ‘Het boek staat bol van de anekdotes over middeleeuwse bouwprojecten (fraude, constructiefouten met desastreuze uitwerking). Bizar genoeg verschillen deze inhoudelijk vrij weinig van wat je ook in de hedendaagse bouwpraktijk kunt tegenkomen.’ In 2013 ontving hij voor zijn onderzoeksproject ‘Architects and bureaucrats’ een NWO Veni-subsidie voor getalenteerde onderzoekers.

In het programma ‘De wereld leert door’ van 20 maart 2013 deed Merlijn Hurx uit de doeken hoe ‘in de middeleeuwen een paar slimme mannen uit de Lage Landen het bouwpakket uitvonden’:

<http://vara.nl/media/218587>

Keizer Domitianus bezoekt de bouwplaats van het Pantheon te Rome

VERWACHT in 2014

Noteer de lezingen van het voorjaar vast in uw agenda:

- Donderdag 20 februari 2014: **1001 Vrouwen en Delft** door dr. Els Kloek
- Donderdag 20 maart 2014: **Agneta** door Jan van der Mast
- Donderdag 24 april 2014: **Beschermd stadsgezicht TU-Noord – ontstaan en ontwikkeling van een bijzonder stadsdeel** door ir. Gertjan van der Harst

Kijk op de website voor het volledige programma: www.delfia-batavorum.nl

Excursies

Het vernieuwde Rijksmuseum Amsterdam

Slechts enkele plaatsen vrij

- **Datum:** dinsdag 22 oktober 2013 (ook toegankelijk voor minder validen)
- **Tijdstip vertrek:** 9.00 uur (met de bus; aankomsttijd ca. 10.15 uur)
- **Verzamelen:** gebouw Chateau Blanc (Broekmolenweg/Vrijenbanselaan).

Programma:

- 11.00 uur: start rondleiding met gids. Duur: 1 uur.
- Lunch voor eigen rekening en in eigen tijd. Op eigen initiatief voortzetting van het bezoek.
- 15.30 uur: verzamelen en vertrek bus terug naar Delft.
- 16.30: geplande aankomsttijd Delft, Chateau Blanc.

Per gids kunnen maximaal 15 personen mee. De gidsen moeten uiterlijk twee weken van te voren worden gereserveerd. Delfia Batavorum kan maximaal 4 gidsen reserveren.

Het is dus zaak dat u zich zo spoedig mogelijk per e-mail aanmeldt. De aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst behandeld.

Rondleidingen:

U kunt kiezen uit drie rondleiding (zie hieronder). Bij aanmelding graag uw voorkeur vermelden + uw tweede voorkeur. De excursiecommissie houdt zich het recht voor om bij te weinig respectievelijk te veel aanmeldingen met u in overleg te treden over een alternatief.

A. Hoogtepunten:

Een verrassingstocht die een mooi beeld oplevert van wat het Rijksmuseum zoal te bieden heeft. Van Rembrandts Nachtwacht tot een 20ste-eeuws vliegtuig, van weelderige kostuums tot een complete, originele 18de-eeuwse stijkkamer.

B. Gebouw:

Een wandeling door het gebouw, waarbij u de belangrijkste plekken en verhalen leert kennen. Daarna kijkt u voorgoed met andere ogen naar dit bijzondere baken in de stad. Toen het Rijksmuseum in 1885 opende, was het het grootste gebouw in Nederland. En ook toen, net als nu, had iedereen er een mening over. Logisch, bij een dergelijk groot bouwwerk, prominent aanwezig en met een zeer uitgesproken uitstraling. En wat vindt u? Hoe dan ook: het Rijksmuseumgebouw herbergt intrigerende verhalen.

C. 17de Eeuw:

Het lijkt wel een spannend boek: het kleine Nederland komt in de 17de eeuw tot bloei en wordt een wereldmacht. Alles lijkt mogelijk: Nederlandse schepen reizen rond de wereld op zoek naar het onbekende en naar handelswaar. Waar ze zoal mee thuiskomen: porselein en zijde, nootmuskaat en tulpen. Amsterdam groeit, de grachtengordel wordt aangelegd, de bewoners decoreren hun huizen met de mooiste voorwerpen, zoals Delfts aardewerk, pronkzilver en natuurlijk schilderijen.

Deze rondleiding brengt u in contact met beroemde en minder beroemde 17de-eeuwers. U maakt kennis met prins Maurits en Michiel de Ruyter en u ziet de meesterwerken van Rembrandt, Vermeer en vele anderen.

Na deze rondleidingen bent u vrij uw eigen tijd in te vullen.

Mogelijkheden:

- bij de kassa een Multimediatour kopen à € 5,-, die u begeleidt langs zes routes (vast of naar eigen volgorde) met hoogtepunten, de Gouden Eeuw en het gebouw. Door het 'magische venster' kijkt u met andere ogen naar de voorwerpen.
- voorafgaand aan uw bezoek de MULTIMEDIATOUR-app downloaden en zelf op pad gaan. Met deze officiële Rijksmuseum-app kunt u in het museum zelf de kunstwerken verkennen of één van de tours lopen. De Rijksmuseum-app heeft een eenvoudig uitgangspunt: Meer Zien. Hiervoor heeft de app een unieke magisch vensterfunctie, waarmee u bijzondere verhalen en verrassende details kunt ontdekken over de collectie van het Rijksmuseum en het gebouw. Deze app maakt van uw smartphone afwisselend een vergrootglas, een verrekijker, een tijdmachine, een infrarood-apparaat, een schetsvel, of een toverstaf.
- **de app ter plaatse downloaden via het gratis wifinetwerk van het Rijksmuseum. Voor € 1,50** kunt u in het museum een hoofdtelefoon aanschaffen. Bent u niet in het bezit van een smartphone, dan zijn er in het Rijksmuseum huurapparaten beschikbaar.

U kunt het Rijksmuseum tussendoor verlaten en op dezelfde dag met uw toegangskaart eenmalig terugkomen.

Bijdrage:

Bijdrage per deelnemer met Museum- of Vereniging Rembrandtkaart: € 20,- p.p.

Geen Museum- of Vereniging Rembrandtkaart: dan is de bijdrage € 35,- p.p.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer 587345 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Rijksmuseum.

Aanmelden:

Met het volledig ingevulde e-mailformulier dat u vindt op de website van Delfia Batavorum, onder Excursies, vervolgens naar Aankondiging. Gelieve aan te geven: de rondleiding van uw voorkeur met een tweede voorkeur.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Alleen als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel 015 – 88 93 753. Als u de boodschap achterlaat dan tenminste inspreken: uw volledige naam, telefoonnummer, adres en postcode en tourkeuze.

Lunch

Het Café: Dutch Design en Hollands assortiment, gelegen in het Atrium van het Rijksmuseum, biedt een geweldig uitzicht op de Passage. Er is een kleine kaart met een Hollands assortiment koekjes en zoete en hartige taartjes, soep en sandwiches.

De excursie wordt begeleid door Peter v Tijn.

Huis De Witte Roos (winnaar Le Comte prijs 2012)

- **Datum:** zaterdagochtend 2 november 2013
- **Tijd:** 10.30 uur, 11.30 uur of 12.30 uur
- **Locatie:** Oude Delft 73, Delft
- **Kosten:** € 6,- p.p.

De excursie is een vervolg op de lezing van 15 oktober 2013. U kunt dan met eigen ogen de bijzondere zaken in ogenschouw nemen. De excursie wordt voorafgegaan door een korte inleiding.

Wat gaan wij daarna zien?

- Wandbespanning: in 2012 werd voor de voorzaal een (tweede) proefbaan besteld: een gegaufreerd patroon (geperst patroon in doek) vervaardigd door een Italiaanse wever en gegaufreerd in Frankrijk. Het werd door Frans Hazenbosch aaneengenaaid en op de tengels aangebracht.
- Van der Mandelekamer: de tweede kamer in het voorhuis heeft de naam Van der Mandelekamer gekregen, vanwege het genereuze bedrag dat de Van der Mandelestichting (www.vandermandele.org) beschikbaar stelde. Het stucwerk, zoals het empireornament en het rococostucwerk, werd volledig hersteld evenals de haardpartij.
- Timmerwerk: in de loop van 2011 en 2012 zijn omvangrijke bouwkundige werkzaamheden uitgevoerd, onder andere aan deuren, vloeren, lambrisering, schouwen enzovoort.

Bijdrage:

Bijdrage per deelnemer € 6,- p.p.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer 587345 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: De Witte Roos

Aanmelden:

Er kunnen maximaal drie groepen van elk maximaal tien (10) bezoekers worden geformeerd. De groepen starten opeenvolgend om 10.30 uur, 11.30 uur en 12.30 uur. Op basis van de volgorde van aanmelding per e-mail worden door de excursiecommissie (in principe) de groepen samengesteld.

Met het volledig ingevulde e-mailformulier dat u vindt op de website van Delfia Batavorum, onder Excursies, vervolgens naar Aankondiging.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Alleen als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel [015 – 88 93 753](tel:015-8893753). Als u de boodschap achterlaat dan tenminste inspreken: uw volledige naam, telefoonnummer, adres en postcode.

De excursie wordt begeleid door Peter D van Tijn.

Oproep ideeën excursies

Leden van Delfia Batavorum kunnen ook voor het komend jaar ideeën indienen voor mogelijke bestemmingen van excursies.

De Excursiecommissie neemt ze mee bij het samenstellen van het jaarplan 2014.

Commissie Behoud Stadsschoon

Kunst in de stad

Nieuw voor de Commissie Behoud Stadsschoon: ineens was daar een gigantisch grote muurversiering in de Bonte Ossteeg, het korte straatje tussen Markt en Voldersgracht. Ons was niets gevraagd, maar dat komt vaker voor. Wij vragen ons af waarom de gemeente discussies met betrekking tot de beslissingen over 'kunst in de openbare ruimte' niet breder wil voeren. Er wordt, althans in dit geval, zelfs geen omgevingsvergunning voor aangevraagd, terwijl dat voor een keramische decoratie in de Hamtunnel (voor fietsers en voetgangers) wel werd gedaan. De Commissie Behoud Stadsschoon zou er wel een discussie over willen hebben.

Delfts blauw in de openbare ruimte: is dit wat we willen?

Op verzoek van de gemeente Delft heeft de Amsterdamse kunstenaar Hugo Kaagman een gevel in de Bonte Ossteeg aangekleed met een grote Delfts blauwe 'lap'. De gevel is de westelijke zijmuur van het

pand Markt 20/22, een rijksmonument. Op de begane grond is een café gevestigd. De lap is natuurlijk geen lap, maar een wit geverfd vlak op een gestucte laag, met daarop in blauwe verf allerhande decoratie. De diepere bedoeling achter deze acties is: de graffiti op deze muur aan het oog onttrekken. Nu heeft dus vroegere graffiti-spuiter Kaagman hier nieuwe ‘graffiti’ mogen maken. Want zo kun je het ook noemen.

Het werk van Hugo Kaagman in de Bonte Ossteeg

Het geheel wordt aangeprezen als kunst of kunstwerk en daarmee belandden wij direct in een flinke discussie. Wat is kunst? Wat is kitsch? Is Delfts blauw kunst? Of is het in principe gewoon decoratie op (antieke) gebruiksvoorwerpen van porselein of aardewerk?

En, volgende vraag: waarom wil de gemeente muren van huizen verstoppen achter grote vlakken met verf, die normaal gesproken nooit zo op monumenten zouden mogen worden aangebracht? Waarom zijn de welstandseisen voor gevelreclame hier ineens niet meer van toepassing? Reclame maken voor pakweg een biermerk zou op deze manier niet mogen.

Rijksmonument

Als Commissie Behoud Stadsschoon weten wij niet beter of de eigenaar van een pand, dat rijksmonument of gemeentelijk monument is, heeft toestemming nodig als er een andere kleur wordt aangebracht. Een andere kleur mag, maar dan komt de welstandscommissie om een hoekje kijken. Of alle huiseigenaren zich braaf aan deze ‘meldplicht’ houden is een andere vraag, maar daar gaat het nu niet om.

Ook het andere hoekpand bij de Bonte Ossteeg is een rijksmonument. Daar is nog niets gebeurd, alhoewel de kunstenaar ook voor die gevel een voorstel had gedaan. Wel is het elektriciteitskastje dat hier staat veranderd in een Delfts blauwe bonbondoo.

Het kan zijn dat er voor het wijzigen van deze gevelwanden geen omgevingsvergunning nodig is. Dat komt – terecht of onterecht – vaker voor. De Delfts blauwe lantaarnpalen op het Agathaplein waren er ook van de ene op de andere dag, onder het mom van kunstwerk. Een aanvraag of een vergunningver-

lening hebben we bij de verplichte gemeentelijke publicaties nooit gezien. Toch is dat niet vanzelfsprekend.

De afgelopen maanden was er wèl **zo'n aanvraag** voor het aanbrengen van een keramisch kunstwerk in de Hamtunnel. Hugo Kaagman zelf – vroeger een graffiti-spuiter; hij noemt zich **de 'stencil king' en 'de koning van de kopie'** – is zich overigens wel bewust van **'wel of geen vergunning'**. 'Als het met de vergunningen lukt komt er een vervolg', zegt hij in een interview met een redacteur communicatie gemeente Delft, Digitale Nieuwsbrief Binnenstad.

Welstand en monumenten

De Commissie Welstand en Monumenten heeft zich intussen wèl met de nieuwe status voor de Bonte Ossteeg bezig gehouden, in collegiaal overleg. Dat is een soort brainstorm tussen ambtenaren of vakgenoten onderling. De Commissie Welstand was positief over het Delfts blauwe patroon op de gestucte laag van Markt 20/22. Echter, een deel van die muur is metselwerk. Daar mag pas Delfts blauw op komen als die muur eerst wordt gepleisterd. Dat zou goed zijn, want het metselwerk is in matige staat. Op een pleisterlaag mag ook wel een drie dimensionale Delfts blauwe koe komen. Zomaar Delfts blauwe elementen aanbrengen op het metselwerk mag niet, zegt Welstand. Dan worden **ineens 'monumentale waarden'** geschaad.

Op het metselwerk van het pand op de andere hoek van de steeg mag daarom geen Delfts blauw worden aangebracht. Het is in te goede staat om te pleisteren. Hooguit mogen er Delfts blauwe dingetjes in de voegen worden geschroefd. Dat weer wel.

Dit was Kaagmans ontwerp voor de Bonte Ossteeg.

Spuitbussen

Hugo Kaagman werkt nog steeds met spuitbussen met verf. Hij maakt eerst sjablonen, waarin de figuren worden uitgesneden. Die worden tegen de witte wand gezet en bespoten. Oorspronkelijk had een in Delft wonende kunstenares, Nan **McClain**, **het plan opgevat als 'stadslab'** de steeg met haar ontwerpen aan te kleden. Zij vond de steeg onaantrekkelijk en wilde hem onder handen nemen.

Waarom het Kaagman werd is ons niet bekend. Hij deed mee aan de Delftse keramiekuitwisseling met de Chinese stad Jingdezhen en aan de Prinsenhof tentoonstelling Delfts blauw, kunst of kitsch. Dat hij misschien kitsch maakt, deert hem niet, en het is ook niet als grap of understatement bedoeld. Hij zegt dat hij zich laat inspireren door antieke Arabische tegelwanden in paleizen en moskeeën. Maar waar die fascinatie oproepen, word je van Kaagmans werk **niet warm of koud. De discussie 'is het kunst of is het kitsch'**, doet trouwens ook niet ter zake. Er zijn kunstenaars die superkitsch maken, zoals de Amerikaan Jeff Koons, die toch verrassen. In de Bonte Ossteeg is het meer een kwestie van onaangenaam verrast zijn. Zo van: wat doet dat hier?

Willen we dit?

Voor Delfia Batavorum en voor de Commissie Behoud Stadsschoon geldt voor alles: wij willen het standsschoon bewaken, hoe doen we dat?

Zelfs als er wel een vergunning was aangevraagd, dan was er nauwelijks nog iets tegen te doen.

Vergunningverlening is een bijna automatisch proces, tenzij de aanvraag in strijd is met bestemmingsplannen e.d.

Wij zouden wel discussie willen over de vraag:

- Is dit wat we met de binnenstad willen?
- Krijgen we hiermee de hoogwaardige kwaliteit, die toeristen aantrekt?
- Waarom mag een muur niet gewoon een muur zijn?
- Delfts blauw was iets voor binnenshuis. Waarom moet het nu zo dominant in de openbare ruimte aanwezig zijn?
- Mag dit nu op de muur van een huis alleen omdat het kunst is?
- Waarom is dit mooier dan graffiti? Of mag graffiti nu ook?

Wij zijn benieuwd naar ieders mening hierover! Laat het ons weten. Dat kan ook via de website of twitter @delfiabatavorum.

Boeken

Van stadswal naar tunneldak, de geschiedenis van molen De Roos

- **Auteur: Aart Struijk**
- **Prijs: € 9,95**

Het boek gaat over de enig overgebleven molen van Delft: korenmolen De Roos. De auteur overhandigde het boek op 4 september j.l. aan Milène Junius, wethouder van Cultuur. Dit vond plaats tijdens het officiële moment van overdracht van de molen door ProRail aan de Vereniging De Hollandsche Molen, de eigenaar van de molen.

In de afgelopen jaren zijn voor de aanleg van een nieuwe spoortunnel ingrijpende werkzaamheden uitgevoerd rondom de molen. De voorganger van De Roos is ooit gebouwd op een rondeel van de stadswal en in 2012 is de molen geplaatst op het betonnen dak van de tunnel. Molen De Roos is de enige molen in Nederland met een zeskantige stenen onderbouw, terwijl de bovenbouw vanaf de stelling rond is. Het molenaarshuis is later om de molen heen gebouwd, gefundeerd op de muren van het middeleeuwse rondeel. Deze combinatie maakt het molencomplex uniek in Nederland.

Enkele jaren geleden is begonnen met de bouw van een spoortunnel, die het spoorviaduct zal vervangen en die precies onder De Roos door gaat lopen. De molen moest op zijn oorspronkelijke plaats blijven staan, en daarom werd besloten om hem op het dak van de tunnel te plaatsen. Daarvoor werd de molen in 2012 enige tijd omhoog gebracht en later weer neergelaten. In die tussentijd kregen archeologen van de gemeente Delft een unieke kans om onder de molen onderzoek te doen. Zij deden een groot aantal bijzondere vondsten en kregen antwoord op vele vragen. In het boek zijn hun bevindingen in een apart hoofdstuk beschreven.

Lustrum Delfia Batavorum in 2015: hulp gevraagd!

Eind 2015 bestaat onze vereniging 80 jaar! Dat gaan we vieren met een breed aanbod van activiteiten voor zowel de leden, andere geïnteresseerde Delftse inwoners en de Delftse scholen. 2015 zal in het teken staan van de nieuw te verschijnen publicatie *Stadsgeschiedenis van Delft* en daar zal ons lustrum naadloos op aansluiten.

Nu al is het bestuur druk bezig allerlei plannen te bedenken. Zo denken we aan een uitvoering van een historisch toneelstuk, een spetterende feestavond, excursies naar boeiende Delftse bestemmingen, stadswandelingen en boottochten en een historisch filmprogramma.

Heeft u ook goede ideeën en wilt u ons helpen om de plannen verder te onderzoeken en uit te werken? Dan bent u van harte welkom! Stuur een mail naar de voorzitter van de lustrumcommissie, Irene Jacobs, via ibjacobs@planet.nl

Nieuwe leden

Aantal: 30

Het grote aantal nieuwe leden heeft ongetwijfeld te maken met de publicatie van de schitterende *Canon van Delft*. In volgorde van binnenkomst stellen wij de nieuwe leden aan u voor:

- Mw. C. Droppert
- Dhr. H. Bunnik
- Dhr. en mw. C. Spaans
- Dhr. en mw. N. van Drimmelen
- Mw. T. Bot
- Dhr. J.D. van der Mast
- Mw. en dhr. M. Warman
- Mw. M Visser
- Mw. M. Bonnet
- Mw. A. Bakker-Meijer
- Mw. R. Bracco Gartner-**'t Mannetje**
- Mw. A. van den Tol
- Mw. A. Berenschot
- Dhr. B. van Velthoven
- Dhr. H.J.J. Bosveld
- Mw. M. Westra-Lenselink
- Mw. A.C. Mulder
- Dhr. J.C. Peters
- Dhr. H.T.C.J. van der Well
- Dhr. M. Wiegman
- Dhr. en mw. B.A.M van Dongen
- Dhr. L. Docters van Leeuwen
- Dhr. J. Pronk
- Mw. A.E. Heijmans
- Dhr. H.J. Verschoor
- Mw. I. Wegener

Alle nieuwe leden: van harte welkom in onze vereniging!

Van de ledenadministratie

Het ledenadministratieprogramma is aangepast aan de mogelijkheid om een keuze in de verzending van de nieuwsbrief te maken: of per post of per e-mail. Aangezien het drukken en het verzenden van de nieuwsbrief per post een kostbare zaak is, zullen wij u volgend jaar de vraag voorleggen of u de nieuwsbrief nog op deze wijze wenst te ontvangen. Komt er geen reactie dan gaan we er van uit dat verspreiding per e-mail, voor die leden waarvan wij het e-mailadres kennen, volstaat.

Delfia op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van **nieuwe publicaties op onze website? Meld u dan aan als 'volger' op ons** account. U vindt ons op Twitter via @delfiabatavorum. Daar hebben we inmiddels al ruim 100 volgers!

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:	Penningmeester:	Banknummer:	Internet:
Mr.D.J. van Doorninck	M.L. Hom	NL76 INGB 0000587345	www.delfia-batavorum.nl
Kanaalweg 10	Meermanstraat 150	ten name van	e-mail:
2628 EC Delft	2614 AM Delft	Delfia Batavorum	info@delfia-batavorum.nl
Tel: 015 214 1950	Tel: 015 212 6798	te Delft	

37^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 1

januari 2014

Op naar het lustrum in 2015

In het afgelopen jaar hebben we als bestuur en commissies het gebruikelijke programma voor u als leden kunnen organiseren met een diversiteit aan lezingen en excursies. Bij de excursies sprong het bezoek aan het Rijksmuseum eruit vanwege de bijzonder grote belangstelling (91 deelnemers). Sinds we onze lezingen in de VAK houden, is de belangstelling wat minder, maar we weten (nog) niet of dat verband houdt met de wisseling van locatie. In deze Nieuwsbrief treft u het lezingenprogramma voor het komend half jaar aan en zult weer verrast zijn door de aantrekkelijkheid van de onderwerpen en deskundigheid van de sprekers.

Wat ons allen verraste, was de ophef en soms ook scherpte van de discussie over de Delfts blauwe muur in de Bonte Ossteeg. Waar die mensen van Delfia Batavorum zich toch wel mee bemoeiden, was de strekking van een deel van de reacties op het kritische commentaar van onze Commissie Behoud Stadsschoon. Deze kreeg ook bijval van mensen die deze versiering ondermaats vonden, maar het ging ons niet primair om een oordeel over de kwaliteit. Els Kemper legt hieronder nog eens uit waar het de Commissie om ging. Deze waakhondfunctie is nu precies waarvoor deze Commissie is bedoeld naast uiteraard de adviserende rol bij plannen van de gemeente. Over de vele andere onderwerpen waarmee deze commissie zich in 2013 heeft bezig gehouden, kunt u straks in het jaarboek van alles lezen.

Het bleek gelukkig niet nodig om u allen te mobiliseren tegen de dreigende tijdelijke sluiting van het Gemeentearchief aan de Oude Delft 169. Afgezien van de wettelijke plicht om de archieven toegankelijk te houden, zou dit een aantal van onze leden slecht bekomen en een groot probleem geven voor de auteurs van de Geschiedenis van Delft. Mede namens ons heeft het bestuur van de Stichting Geschiedschrijving Delft duidelijk bezwaar gemaakt tegen het voornemen van de gemeente om het gebouw over te dragen aan het Hoogheemraadschap Delfland ruim voordat een nieuwe archiefvoorziening beschikbaar zou zijn. Inmiddels heeft Delfland laten weten af te zien van de koop van dit gebouw en daarmee is deze kou weer uit de lucht.

In het nieuwe jaar 2014 kunt u weer een voortzetting van ons activiteitenprogramma verwachten en door uw deelname, commentaar en in ieder geval voortzetting van uw lidmaatschap laten blijken dat u dit op prijs stelt. Wij zijn zeer verheugd dat we in het afgelopen jaar een kleine groei van het aantal leden (van 1160 naar 1173) hebben kunnen noteren. Maar daarnaast gaan we ons voorbereiden op het 16^e lustrum in 2015. In de volgende nieuwsbrief van april zullen we daar meer over melden en u uitnodigen tot commentaar en participatie.

Graag wens ik u namens het bestuur een gezond en actief 2014 toe.

Joris van Bergen, voorzitter

Lezingen voorjaar 2014

Kijk op de website voor het volledige programma: www.delfia-batavorum.nl

‘Sterarchitecten’ in Delft: de opkomst van de architect in de middeleeuwen

- **Spreker:** dr. Merlijn Hurx
- **Datum:** donderdag 23 januari 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

In de Late Middeleeuwen maakte de bouwwereld in de Nederlanden een uitzonderlijke ontwikkeling door. Grote publieke bouwwerken als kerken en stadhuizen kwamen, in tegenstelling tot elders in Noord-Europa, niet in eigen beheer tot stand, maar werden steeds vaker openbaar aanbesteed. Aannemers konden verschillende producten aanbieden, variërend van prefab bouwpakketten in natuursteen tot oplevering van een compleet gebouw. Deze nieuwe manier van werken vergde een andere rol van de architect dan voorheen. De architect was niet meer de voorman op de bouwplaats, maar een adviseur van de opdrachtgever die zich specialiseerde in het ontwerp en de coördinatie van het bouwproces. In deze lezing zal Merlijn Hurx ingaan op deze ontwikkeling aan de hand van de twee grote kerken in Delft: de Oude en de Nieuwe Kerk.

Merlijn Hurx promoveerde aan de Technische Universiteit Delft in 2010. Momenteel is hij als universitair docent middeleeuwse architectuurgeschiedenis verbonden aan het Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht. Zijn onderzoek richt zich op de ontwerp- en bouwpraktijk in de late middeleeuwen en vroeg moderne tijd.

In 2012 verscheen zijn boek bij Vantilt *Architect en Aannemer. De opkomst van de bouwmarkt in de Nederlanden 1350-1530*. In een blog van De Architect van 13 januari 2013: ‘Het boek staat bol van de anekdotes over middeleeuwse bouwprojecten (fraude, constructiefouten met desastreuze uitwerking). Bizar genoeg verschillen deze inhoudelijk vrij weinig van wat je ook in de hedendaagse bouwpraktijk kunt tegenkomen.’ In 2013 ontving hij voor zijn onderzoeksproject ‘Architects and bureaucrats’ een NWO Veni-subsidie voor getalenteerde onderzoekers.

In het programma *De wereld leert door* van 20 maart 2013 doet Merlijn Hurx uit de doeken hoe ‘in de Middeleeuwen een paar slimme mannen uit de Lage Landen het bouwpakket uitvonden’:

<http://vara.nl/media/218587>

Keizer Domitianus bezoekt de bouwplaats van het Pantheon te Rome

1001 Vrouwen en Delft

- **Spreker:** dr. Els Kloek
- **Datum:** donderdag 20 februari 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Els Kloek zal spreken over *the making of* van '1001 vrouwen', een project waaraan ze acht jaar heeft gewerkt en waaraan een kleine driehonderd auteurs hebben bijgedragen. Ze zal onder meer antwoord geven op de vraag waarom dit naslagwerk over vrouwen in de Nederlandse geschiedenis zo'n verkoop-succes is. Ook zal ze ingaan op de meest spraakmakende vrouwen uit Delft en omgeving, zoals burgeo-meestersdochter Agatha Welhouck, Maria van Schie - dichteres en getrouwd met patriot en schrijver Gerrit Paape - en de zalig verklaarde begijn Geertrui van Oosten.

Dr. Els Kloek was als historica jarenlang verbonden aan de Universiteit Utrecht. Sinds 2011 is ze hoofd Digitale Naslagwerken van het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (KNAW). Ze geeft onder meer leiding aan het Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland (www.vrouwenlexicon.nl), en het Biografisch Portaal (www.biografischportaal.nl).

In 2009 publiceerde ze het veelgeprezen *Vrouw des huizes. Een cultuurgeschiedenis van de Hollandse huisvrouw* (uitg. Balans), in 2013 maakte ze furore met naslagwerk én tentoonstelling *1001 Vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis* (uitg. Vantilt). Momenteel werkt ze aan een boek over vrouwen in de Tachtigjarige Oorlog.

Wim Brands praat met Els Kloek over het monumentale naslagwerk '1001 Vrouwen':
<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1359054>.

Agneta

- **Spreker:** Jan van der Mast
- **Datum:** donderdag 20 maart 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Eind negentiende eeuw realiseert het echtpaar Van Marken in Delft hun grote droom: het Agneta Park. De fabriekskolonie omvat 78 woningen, vrij gelegen in een idyllisch park. Domineeszoon Van Marken gelooft heilig in de verzoening tussen Arbeid en Kapitaal en wil dolgraag temidden van zijn arbeiders wonen. Zo betreft het echtpaar in het voorjaar van 1885 Villa Rust Roest en wordt feestelijk toegezongen door de parkbewoners:

*'Gij, Echtpaar vol van deugd
Leef lang nog vergenoegd en blij,
Tot nut der gansche maatschappij.'*

Het Agneta Park functioneert als een kleine republiek. Agneta, geliefd onder de werkvrouwen, groeit uit tot Parkmoeder. De verjaardag van Jacques (30 juli) wordt gevierd als Gemeenschapsdag en door duizenden mensen bezocht. Een jaar later stort de industrieel - hij is pas 41 jaar - volledig in en moet gedwongen kuren in Duitsland. Echtgenote Agneta neemt zijn taken op de Gist- en Spiritusfabriek waar, maar wordt al snel onaangenaam verrast door de brief van een dame uit Rotterdam die vraagt waar haar toelage blijft! Agneta kiest voor een onconventionele oplossing en maakt een afspraak met de minnares van haar man. Terwijl Van Marken 230 kilometer verderop een heilzame waterkuur volgt, nemen de dames een besluit dat hun toekomst ingrijpend zal veranderen.

Jan van der Mast(1961) is toneel- en romanschrijver. Zijn roman *Films, vaders & neuzen* (1994) werd genomineerd voor de Debutantenprijs. *De kleine Keizer* werd genomineerd voor de Halewijnprijs 2012. Hij won de NRC-essayprijs voor *Een uitstapje naar de werkelijkheid*. In 2014 verschijnt *Agneta* bij Uitgeverij Nieuw Amsterdam.

Beschermd stadsgezicht TU-Noord – ontstaan en ontwikkeling van een bijzonder stadsdeel

- **Spreker:** ir. Gertjan van der Harst
- **Datum:** donderdag 24 april 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Het gebied TU-Noord is in 2013 aangewezen als een beschermd Rijksstadsgezicht. Die aanwijzing is terecht, want dit gebied is uniek in ons land. Nergens anders staan zoveel universiteitsgebouwen, gebouwd tussen circa 1900 en 1940, bij elkaar. Al kort na de eeuwwisseling ontstond hier een stedelijke structuur die we nu als 'campus' aanduiden, al werd dat in die tijd niet zo bewust nagestreefd. TU-Noord is ook van grote betekenis voor de lokale Delftse geschiedenis. Sinds haar ontstaan in 1842, toen nog als Koninklijke Academie, is de TU onafscheidelijk met Delft verbonden. Dit gebied is de grootse getuige van een beslissende periode in de ontwikkeling van de TU. Rond 1900 groeide ze uit tot een grote universiteit en hier werd het fundament gelegd voor haar tegenwoordige, internationaal voor-aanstaande positie. Voor modern onderwijs en onderzoek waren up-to-date gebouwen vereist. Al deze in 40 jaar gerealiseerde gebouwenvormen een staalkaart van de architectuur uit die periode. In de afgelopen vijftien jaar heeft de TU op enkele na deze gebouwen verlaten. Intussen waren de meeste gebouwen beschermd monument geworden. Het herbestemmen van deze grote complexen is een hele opgave. Maar het mooie groene gebied en de monumentale gebouwen hebben zoveel kwaliteiten dat dit uiteindelijk zal slagen.

Gertjan van der Harst was recent nog betrokken bij de aanwijzing als beschermd Rijksstadsgezicht. Hij zal dieper ingaan op de boeiende geschiedenis van dit gebied.

Gertjan van der Harst heeft architectuur gestudeerd aan de faculteit Bouwkunde van de TU-Delft. Sinds 2007 is hij als bouwhistoricus werkzaam bij het team Monumentenzorg van de Gemeente Delft.

Excursie

Tilburg en Zundert

- **Datum: woensdag 26 februari 2014**

08.30 uur: vertrek van de bekende opstapplaats bij Chateau Blanc, Broekmolenweg/ Vrijenbanselaan Delft-Noord;

10.00 uur: aankomst Textielmuseum Tilburg, kopje koffie /thee;

10.30 uur: start rondleiding Traditie en Vakmanschap (duur 1 uur) o.l.v. een gids per groep;

11.30 uur: einde rondleiding en vrij om enkele tijdelijke tentoonstellingen te bezoeken;

12.15 uur: vertrek van Textielmuseum naar het van Goghuis in Zundert;

13.00 uur: aankomst in Auberge van Gogh (huis), aansluitend eenvoudige lunch;

14.15 -15.15 uur: bezichtiging tentoonstellingen van Mark Mulders en Eric Andriessse in het Van Gogh-huis en een mediatur over het leven van Vincent van Gogh;

15.45 uur: vertrek uit Zundert;

17.00 uur: aankomst Delft

Toelichting bij deze excursie

TILBURG Textielmuseum

Bij deze rondleiding ligt het accent op techniek en geschiedenis. Er wordt een bezoek gebracht aan de Wollendekenfabriek met de stoommachine, de DamastWeverij en het TextielLab. Ook is er aandacht voor het historische gebouw, waarin het museum is gehuisvest. Eén van de hoogtepunten van het Textielmuseum is de tentoonstelling 'De Wollendekenfabriek 1900-1940'. Er is een levendige sfeer nagebootst van een textiel fabriek, zoals die in de periode van 1900 tot 1940 bestond. Hier kun je zelf ervaren hoe van ruwe wol een deken wordt gemaakt. In het TextielLab wordt nog volop spraakmakend tafelgoed gemaakt. Heel recent nog liet Margot Berkman damast uitweven ter gelegenheid van de

troonswisseling. Wij gaan ook nog enkele fraaie kunstuitingen van de (uit Delft afkomstige) ontwerper Mirjam van de Lubbe bewonderen.

Voor een reeks servetten en een tafellaken van het Textielmuseum Tilburg gebruikten de ontwerpers Van Eijk & Van der Lubbe in 2003 oud-Hollandse prenten die door de toevoeging van details werden 'geactualiseerd'.

Van GOGHHUIS te Zundert

In Zundert werd in 1853 de kunstschilder Vincent van Gogh geboren, als zoon van een dominee. De pastorie stond op enkele tientallen meters van het kerkje waar zijn vader preekte, bij het kerkhof waar zijn oudere, doodgeboren broertje met dezelfde naam begraven ligt. Op het plein ervoor staat het monument Vincent en Theo van Gogh, dat de liefde voor de twee broers laat zien, vervaardigd door de beeldhouwer Ossip Zadkine.

Het geboortehuis werd in 1903 gesloopt om plaats te maken voor een nieuwe pastorie. Op deze plaats is het Vincent van Goghhuis gerealiseerd, ontstaan door de samenvoeging van twee beeldbepalende gebouwen: de 'nieuwe' pastorie en een karaktervolle patriciërswooning. De prachtige tuin achter beide panden is 2100 m² groot. Daarin staat de gerenoveerde schuur (Van GoghKamer) die ingericht is voor groepsontvangsten en workshops. De tuin zelf heeft een aantrekkelijk terras. Het Vincent van Gogh-huis is een huis van herinnering en beleving. Vincent zelf neemt u mee in een hoorspel vol kijkplezier. Op de geboortegrond van deze meester wordt ook aandacht besteed aan zijn vakbroeders, van toen en nu. Daarmee wordt één van zijn dromen gerealiseerd: een plek voor de kunst van de toekomst.

Aanmelden:

Zo spoedig mogelijk met het volledig ingevulde [e-mailformulier](#). Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang. Wij gaan uit van maximaal 45 deelnemers.

Als u ons niet per e-mail kan bereiken: tel 015-8893753. Wanneer u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres inspreken.

De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (GSM 06 22795117) uitsluitend voor gebruik op 26 februari 2014.

Bijdrage:

Gelieve de bijdrage ad € 35,00 (met Museumkaart) resp. € 45,00 (zonder Museumkaart) vooruit te betalen op bankrekening NL76 INGB 0000 5873 45 t.n.v. penningmeester Delfia Batavorum o.v.v. Tilburg. S.V.P. DIT BEDRAG NIET COMBINEREN MET DE JAARCONTRIBUTIE

Deelname is pas zeker als én de aanmelding per e-mail én de betaling zijn ontvangen.

Commissie Behoud Stadsschoon

Voor- en tegenstanders voor de Bonte Os

Verbazing bij de Commissie Behoud Stadsschoon. Nog nooit ontstond er zoveel commotie als na onze publicatie in de Nieuwsbrief en op de website van Delfia Batavorum over de Delfts blauwe muur in Bonte Ossteeg. Kunstenaar Hugo Kaagman heeft in dit steegje een zijgevel van een pand aan de Markt met sjablonen Delfts blauw gespoten. Wij riepen lezers op om met ons de discussie aan te gaan over onder meer deze vragen:

- Is dit wat we met de binnenstad willen?
- Krijgen we hiermee de hoogwaardige kwaliteit, die toeristen aantrekt?
- Mag dit nu op de muur van een huis alleen omdat het kunst is?
- Waarom is dit mooier dan graffiti?

Wij waren benieuwd naar ieders mening. Nog voordat wie dan ook kon reageren, schreef het Algemeen Dagblad Haagsche Courant (katern Delft) er op 10 augustus 2013 een stukje over en ging ook zelf met vragen op pad. Mag je zomaar de muren van een rijksmonument beschilderen? 'Nee', antwoordde de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, 'daar is vergunning voor nodig'.

Vervolgens kwam de televisie langs: Hart van Nederland en Telegraaf web-tv, en kregen ook wandelaars op straat kans om te reageren. Sommigen vonden het mooi, anderen niet, weer anderen vonden dat wij onze tijd beter konden besteden.

Ook via Twitter (@delfiabatavorum) en email werd er gereageerd, maar in kleine aantallen.

Meer succes oogste de krant Delft op Zondag, waar iedereen kon stemmen: mooi of lelijk, of geen mening. Dat leverde een opmerkelijke uitkomst op: 41 procent van de stemmers was tegen deze 'streetart', 41 procent was vóór, en 18 procent had geen mening.

'Nog nooit eerder waren de stemmen zo verdeeld', meldde Delft op Zondag. Als Commissie Behoud Stadsschoon waren we wel tevreden met deze uitkomst: we waren niet de enigen met kritiek.

Commissie Welstand

Een rol apart in deze kwestie was er voor de Commissie Welstand en Monumenten aan wie de gemeente Delft, als initiatiefnemer voor de Delfts blauwe muurkunst, om een mening had gevraagd.

Deze Commissie had positief gereageerd op het plan, maar had bedenkingen bij onderdelen. Na alle commotie kreeg de Commissie Behoud Stadsschoon een uitnodiging om bij de Commissie Welstand te komen. Wij dachten dat er vervolgplannen zouden worden besproken, maar dat bleek niet het geval. Dat kwam pas later.

Kort en goed maakte de Commissie Welstand ons duidelijk dat wij veel te laat waren geweest met onze kritiek. Wij hadden eerder bezwaren moeten uiten, namelijk op het moment dat de nota Binnenstad Gastvrij en Vitaal verscheen. In die nota werd kort aangestipt dat er een kunstwerk in de steeg zou komen. Maar niet vermeld werd hoe het er uit ging zou gaan zien.

Geen vergunning?

Opmerkelijk was dat een aanwezige woordvoerder van de gemeente, die zich met het vergunningen-beleid bezig houdt, opmerkte dat voor het aanbrengen van het Delfts blauw op de muur van het rijksmonument in de Bonte Ossteeg geen vergunning nodig was. Des te meer opmerkelijk omdat in de lan-

delijke richtlijnen te lezen valt dat voor het veranderen van de gevels van een rijksmonument wel degelijk een vergunning verplicht is. Als CBS kunnen we ons niet voorstellen dat alle rijksmonumenten hiermee vogelvrij zijn verklaard.

De Commissie Welstand liet wel weten dat met deze Delfts blauwe muurschildering de weg niet was geopend voor het maken van veel meer vergelijkbare kunstwerken. De voorstellen, die hierna nog bij de Commissie werden voorgelegd, voor een keramische Delftse blauwe koe en nog een paar decoraties op de gemetselde muur, kregen geen instemming meer. De eigenaar van de tegenoverliggende muur wil geen 'kunst' op zijn eigendom. Alleen op het Delfts blauw geschilderde elektriciteitskastje, dat hier staat, mag nog een Delfts blauwe vaas worden geplaatst.

Meer ruimte èn strengere regels voor Terrassen in de Binnenstad

Op 26 september 2013 keurde de gemeenteraad het vernieuwde terrassenbeleid voor de Delftse binnenstad goed. Daaraan waren meer dan 10 maanden intensief overleg met alle betrokken partijen, zoals gemeente, horeca, bewonersorganisaties en ook de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) vooraf gegaan, waarin bovendien de nodige harde noten moesten worden gekraakt en diverse conflicten zo goed mogelijk beslecht. Het resultaat is een stap vooruit in de richting van terrassen met een betere beeldkwaliteit, duidelijke regels waar terrassen wel en niet zijn toegestaan en uitzicht op betere handhaving, maar ook een zwaar bevochten en maar op het laatste nippertje tot stand gekomen compromis tussen de bewonersorganisaties en de horecaondernemers in de binnenstad over de openingstijden enerzijds en het tegengaan van overlast anderzijds.

Goede start met een open proces

De gemeente, die mede in verband met het nieuwe bestemmingsplan voor de Binnenstad de regelingen m.b.t. horeca inclusief de terrassen wilde vernieuwen en - vooral onder het politieke motto van de verminderde regeldruk – vereenvoudigen, begon goed door in te zetten op een proces waarbij alle betrokkenen inclusief de gemeente zelf in een open onderling gesprek tot nieuwe voorstellen zouden komen. CBS werd vanaf de start bij dit proces betrokken en nam met een aantal van haar leden deel aan de overleggen. Het is niet verbazingwekkend dat de tegengestelde belangen van de steeds naar uitbreiding van hun mogelijkheden strevende horecaondernemers en van de bewoners, die een redelijke rust en een goed woonklimaat in hun binnenstad verlangen, de vele overleggen die er zijn geweest domineerden. Uiteindelijk kon een redelijke mate van overeenstemming worden bereikt over de omvang en de locaties van de terrassen die bij horecagelegenheden zijn toegestaan. Ook kwamen er afspraken over de beeldkwaliteit (soort meubilair, parasols, schermen, verlichting etc.). CBS heeft zich steeds zoveel mogelijk gericht op de ruimtelijke kwaliteit van het (historische) stadsbeeld.

Conflict bewoners – horeca over terrassluitingstijden en overlast

Het conflict dat pas op het laatst werd opgelost, betrof de openingstijden van de terrassen: de bewonersorganisaties stelden zich op het standpunt dat tegenover de uitbreiding van de mogelijkheden van de horeca op de zgn. 'pleinen', zoals opgenomen in het nieuwe bestemmingsplan, met alle daarbij behorende vergroting van de mogelijke overlast, een beperking van de openingstijden van de terrassen tot 23.00 uur 's avonds in de overige, overwegend woongebieden, een redelijke eis was. Daarover viel, zoals bleek, noch met de horeca, noch met de gemeente te praten. Beiden stelden dat een onderscheid in de bestaande sluitingstijden van 01.00 uur voor terrassen onmogelijk te handhaven zou zijn. Toen bij de behandeling in de raadscommissie Bestuur Leefomgeving Duurzaamheid bleek dat de gemeenteraad de knoop zelf zou doorhakken als bewoners en horeca niet tijdig tot een compromis zouden komen, werd alsnog tussen beide partijen een afspraak gemaakt: de terrassluitingstijd bleef weliswaar overal gehandhaafd op 01.00 uur, maar een oude bewonerseis werd gehonoreerd: er komt een 24-uurs overlastmeldpunt waaraan zowel de horeca zelf (o.a. met inzet van zgn. ambassadeurs) als de gemeente gaat meewerken.

Hoe gaat het werken?

Op een terrassenkaart is duidelijk aangegeven waar zich terrassen mogen bevinden. Deze plekken zullen ook in de bestrating duidelijk worden gemarkeerd, zodat daarover geen misverstand kan ontstaan. Aan de gevel liggen terrassen uitsluitend vóór het betreffende horecapand, elders in principe zoveel mogelijk daar tegenover. Terrassen op kades zijn nog maar op enkele plaatsen toegestaan: naast de horecapleinen als Markt, Beestenmarkt, Doelenplein en Bastiaansplein zijn op slechts enkele middenbermen (Brabantse Turfmarkt, Burgwal) terrassen toegestaan. Omdat het streven is het open karakter van de openbare ruimte zo min mogelijk te verstoren, zijn behalve op de Markt en haaks op de gevels,

geen terrasschotten meer toegestaan. De maten van parasols zijn aan banden gelegd en alle reclame-uitingen strak gereguleerd. Er komt een zgn. Beeldkwaliteitshandboek, waarin geprobeerd wordt aan te geven welk meubilair in ieder geval aan de eisen voldoet, zodat de ondernemer weet waar hij/zij aan toe is en de handhaving wordt vereenvoudigd. Nieuw is dat het handboek door een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de horeca, bewonersorganisaties en CBS zal worden opgesteld en bijgehouden, terwijl de gemeente het als basis voor de handhaving zal hanteren. Daarvoor zal overigens nog wel een goed reglement moeten worden vastgesteld.

Een goed resultaat?

De vraag na dit lange en van alle deelnemers heel veel tijd en inzet vragende proces is natuurlijk: kunnen we tevreden zijn met dit resultaat? Het antwoord daarop is niet eenduidig.

Er is volgens CBS zeker veel gewonnen in onderling begrip en verbeterde ruimtelijke kwaliteit, al zal de praktijk moeten uitwijzen of de verbeterde handhaving die de gemeente heeft toegezegd op basis van deze nieuwe, deels vereenvoudigde regels ook werkelijkheid zal worden.

De aansluiting van het terrassenbeleid met de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) blijft echter een heikel punt: immers volgens de APV mag iedereen de zone van één meter voor zijn pand zonder betaling van precario gebruiken voor uitstallingen van wat dan ook, zonder enige kwaliteitseis (alleen de hoogte is beperkt). Men moet alleen de uitgestalde spullen na sluitingstijd binnenhalen (maar wat dat betekent bij woningen kun je je afvragen...). Voor een terras van minder dan één meter diep gelden dan dus ook de overigens voor terrassen afgesproken regels niet. Dat is raar. Ook zijn er smallere straten en trottoirs waar zelfs één meter diepe terrassen (maar ook uitstallingen) volstrekt ongewenst zijn. Dat moet volgens CBS nog worden aangepakt door een aanpassing van de APV. Ook is er pas later aansluiting gezocht met de regels voor terrasboten, terwijl daar uiteraard veel overeenkomsten qua overlast, beeldkwaliteit etc. bestaan. Het terrasbotenbeleid is echter afzonderlijk ontwikkeld en ligt nu van 20 december tot 9 januari ter visie.

Tenslotte is volgens CBS een evaluatie van het gevolgde proces absoluut noodzakelijk: de opzet was goed en vernieuwend, en verdient navolging in andere sectoren van het gemeentelijk beleid.

De intentie was duidelijk: van meet af aan in samenspraak met alle betrokkenen proberen te komen tot nieuw beleid en/of plannen. De gemeente zegt zelf vóór zulke 'beginspraak' te zijn, maar past het zelden toe. Het was in dit geval moeilijk het vertrouwen van alle partijen te behouden. Het is de moeite waard om te onderzoeken hoe dat in de toekomst beter kan.

Nieuwe leden

Aantal: 9

Het ledental blijft groeien. In totaliteit IS in 2013 het aantal leden toegenomen. We verwelkomen graag nieuwe leden. Breng daarom Delfia Batavorum onder de aandacht van uw familie, vrienden en kennissen in de hoop nieuwe leden te werven en de groei van de vereniging voort te zetten.

Nieuwe leden:

- Dhr. P.K. Kraus
- Mw. A. Haarmans
- Dhr. G. v/d Velden
- Dhr. M. Migo
- Mw. K.B.A. Elbrandt
- Dhr. H. Remeijn
- Dhr. U.G.A.M Schmidt
- Dhr. R.A.C. Kloeg
- Mw. W. Tiekstra

Alle nieuwe leden: van harte welkom bij onze vereniging!

Delfia op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website? Meld u dan aan als 'volger' op ons account. U vindt ons op Twitter via @delfiabatavorum. Daar hebben we inmiddels al 134 volgers!

Verzoek van uw penningmeester

Vergeet bij uw betaling, niet uw **lidmaatschapsnummer** te vermelden.

Om uw betaling goed te kunnen verwerken, verzoek ik u **geen** bedragen te combineren en de contributie los van de extra schenking over te maken. De verwerking van de contributie is relatief eenvoudig uit te voeren, maar gecombineerde bedragen moeten door mij vooraf handmatig gesplitst worden en dan handmatig geboekt.

Dank voor uw medewerking.

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr.D.J. van Doorninck
Kanaalweg 10
2628 EC Delft
Tel: 015 2141950

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel: 015 2126798

Banknummer:
NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van
Delfia Batavorum
te Delft

Internet:
www.delfia-batavorum.nl
e-mail:
info@delfia-batavorum.nl

37^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 2

april 2014

Algemene Ledenvergadering in het Meisjeshuis Engelstalige versie van de Canon

Op 20 mei aanstaande wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden. Dit jaar zal deze plaatsvinden in het Meisjeshuis, Oude Delft 112, omdat de zaal van onze gastheer van de afgelopen jaren, de Rabobank Zuid-Holland Midden, een verbouwing ondergaat. De bijeenkomst begint met de bekendmaking en uitreiking van de Le Comteprijs 2013 en de Publieksprijs. Alle aanmeldingen en uitgebreide informatie over de vijf door de commissie geselecteerde nominaties kunt u vinden op onze website (onder [Le Comteprijs - Nominaties 2013](#)). Voor het bepalen van de Publieksprijs zullen de nominaties worden gepresenteerd in *Delft op Zondag*. De overige agendapunten worden vermeld in bijgaande agenda. Ook dit jaar treedt weer een aantal wisselingen in het bestuur op. Dami van Doorninck en Carola de Vree gaan helaas het bestuur verlaten en wij zullen een nieuwe secretaris ter benoeming voordragen. Na het aanbieden van het nieuwe jaarboek zullen we de leden informeren over onze ideeën ten aanzien van de viering van het 16^e lustrum in 2015 en vragen om commentaar en medewerking.

Met enige trots delen wij mee dat op 3 april ook een Engelstalige uitgave is verschenen van de Canon van Delft. Dit is mogelijk gemaakt door de belangeloze medewerking van Marilyn Warman die de vertaling heeft verzorgd. Financieel is deze uitgave mogelijk gemaakt door een gegarandeerde afname door de Gemeente Delft, de Technische Universiteit Delft, Erfgoed Delft, het Vermeercentrum en de boekhandels Huyser, Kempers en De Omslag.

Joris van Bergen, voorzitter

DELPHIA BATAVORUM

Uitnodiging

Delft, 28 maart 2014

Aan de Ereleden en de Leden van de Historische Vereniging Delfia Batavorum.

Geachte Dames en Heren,

Namens het bestuur nodig ik u hierbij uit tot het bijwonen van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van onze vereniging, die gehouden zal worden op **dinsdag 20 mei a.s.** om 20:00 uur in het Meisjeshuis, Oude Delft 112, tuiningang, te Delft.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter.
2. Le Comteprijs; Rapportage door Ir. Gertjan van der Harst, secretaris van de Commissie voor de Le Comteprijs. Bekendmaking van de winnaar en uitreiking van de Le Comteprijs 2013; uitreiking oorkondes aan de overige genomineerden. Bekendmaking van de winnaar van de Publieksprijs, uitgelooft door *Delft op Zondag*.
3. Schorsing.

4. Mededelingen.
5. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 16 mei 2013. Deze zijn via de website ter inzage geweest, en desgewenst per post verkrijgbaar. Dat geldt ook voor alle overige vergaderstukken.
6. Presentatie van de Commissie Behoud Stadsschoon.
7. Financieel verslag over 2013;
Verslag van de kascommissie, en décharge van het bestuur over 2013.
8. Vaststelling van de begroting 2014.
9. Verkiezing van een lid van de kascommissie. Ingevolge de statuten treedt jaarlijks het oudste lid in functie van de commissie af, en wordt een nieuw lid benoemd. Aftredend is de heer P.L. Krul. Leden zijn mevrouw E.A.M. Teerling en de heer M. Jonquière. De vergadering wordt gevraagd een nieuw lid van de commissie te benoemen.
10. Vaststelling van het bedrag waarover de penningmeester mag beschikken (art. 9 lid 1 van de statuten): voorgesteld wordt dit bedrag zoals gebruikelijk vast te stellen op **€ 10.000,-**.
11. Uitgaven ten laste van het Delfia Batavorumfonds:
  - a. Het bestuur ontving een verzoek tot ondersteuning van de uitgave van het proefschrift van de heer Van Roon. Het verzoek wordt ondersteund door Gerrit Verhoeven, opponent bij de promotie en oud-gemeentearchivaris. **Het bestuur stelt voor een bijdrage van € 1000,-** ten laste van het fonds te verlenen.
  - b. Het bestuur ontving een verzoek tot ondersteuning van de uitgave van een boek over de Delftse musicus Pierre van Hauwe. Het bestuur stelt voor om een garantiesubsidie van **€ 1000,-** te verlenen ten laste van het Delfia Batavorumfonds.
  - c. Het **bestuur stelt voor om voor het 'scholierenproject'** (een samenwerking tussen de VAK en Delfia Batavorum waarbij de leerlingen van de groepen 5 en 6 van de Delftse basisscholen via het programma van de VAK kennis maken met de inhoud van de Delftse Canon) **€ 5000,-** ter beschikking te stellen ten laste van dit fonds. Deze activiteit en deze bijdrage vormen het geschenk van Delfia Batavorum aan de Delftse gemeenschap ter gelegenheid van het komende lustrum van Delfia Batavorum.

Toelichting:

Het fonds is bedoeld voor de ondersteuning van initiatieven uit de Delftse samenleving met betrekking tot de Delftse geschiedenis.

Het reglement voor het Delfia Batavorumfonds bepaalt dat uitkeringen ten laste van het fonds in enig jaar niet tezamen de in dat jaar te verwachten renteopbrengsten van het fonds te boven mogen gaan, tenzij daartoe uitdrukkelijk door de algemene ledenvergadering van de vereniging toestemming is verleend. De verwachte renteopbrengsten **bedragen plm. € 1100,-** Bovenstaande voorstellen gaan daar boven uit: zij **bedragen tenminste € 6000,- en mogelijk € 7000,-**. Desondanks acht het bestuur het verantwoord om tot deze uitgaven ten laste van het fonds te besluiten. De omvang van het fonds is **thans € 89.792,-**. In de afgelopen jaren zijn nauwelijks uitgaven ten laste van dit fonds gedaan.

12. Benoemingen:
Periodiek aftredend is Mw. Margriet van Bebber. Wij stellen voor om haar opnieuw te benoemen. Voorts is periodiek aftredend de heer Peter van Tijn (einde eerste termijn). Wij stellen voor om hem voor een tweede termijn opnieuw te benoemen. Aftredend zijn voorts de bestuursleden Carola de Vree (terugtrekkend op verzoek) en Dami van Doorninck (einde derde termijn). In de vacature Van Doorninck wordt voorgesteld te benoemen Mw. Mr. Willy Claassen-Dales. In de vacature De Vree is op dit moment nog geen kandidaat beschikbaar. Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door tenminste tien leden. De namen der tegenkandidaten moeten tenminste drie dagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk aan de secretaris worden medegedeeld (art. 8 lid 4 der statuten).
13. Aanbieding van het Jaarboek 2013. Na afloop van de vergadering is het jaarboek beschikbaar voor de leden.
14. Lustrum 2015. Vicevoorzitter en voorzitter van de Lustrumcommissie Irene Jacobs zal kort ingaan op de ideeën en gedachten die op dit moment leven voor de viering van dit lustrum. Sommige ideeën zijn al in ontwikkeling, andere nog in een erg vroeg stadium. Mogelijk zal zij een beroep doen op uw hulp bij onderdelen van het programma.
15. Rondvraag.

Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om nog even met elkaar na te praten onder het genot van een drankje en een hapje.

De notulen van de ALV van 16 mei 2013, het financieel verslag over het jaar 2013, en de begroting 2014 zijn via de web-site van de vereniging (www.delfia-batavorum.nl) te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Kanaalweg 10, 2628 EC Delft. Hij zendt deze stukken dan toe.

Namens het bestuur,

Dami van Doorninck,
Secretaris.

Korte kennismaking met de voorgestelde kandidaat:

Mr. W.J.B. Claassen-Dales (Willy Claassen, Doetinchem 2 april 1947) studeerde Nederlands Recht te Leiden. Het omgevingsrecht (bouwrecht, milieurecht) heeft steeds haar belangstelling gehad, zowel bij particuliere werkgevers (OD 205), als zelfstandig adviseur, maar ook in de advocatuur (De Brauw c.s. en Van der Feltz). Daarnaast zette zij zich in voor de Stichting Jeugd en Gezin, het Sint Stanislascollege en de Herman Broerenschool.

Lezing voorjaar 2014

Kijk op de website voor het volledige programma: www.delfia-batavorum.nl

Beschermd stadsgezicht TU-Noord – ontstaan en ontwikkeling van een bijzonder stadsdeel

- **Spreker:** ir. Gertjan van der Harst
- **Datum:** donderdag 24 april 2014
- **Aanvang:** 20.00 uur
- **Plaats:** De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-

Het gebied TU-Noord is in 2013 aangewezen als een beschermd Rijksstadsgezicht. Die aanwijzing is terecht, want dit gebied is uniek in ons land. Nergens anders staan zoveel universiteitsgebouwen, gebouwd tussen circa 1900 en 1940, bij elkaar. Al kort na de eeuwwisseling ontstond hier een stedelijke **structuur die we nu als ‘campus’ aanduiden, al werd dat in die tijd** niet zo bewust nagestreefd. TU-Noord is ook van grote betekenis voor de lokale Delftse geschiedenis. Sinds haar ontstaan in 1842, toen nog als Koninklijke Academie, is de TU onafscheidelijk met Delft verbonden. Dit gebied is de grootse getuige van een beslissende periode in de ontwikkeling van de TU. Rond 1900 groeide ze uit tot een grote universiteit en hier werd het fundament gelegd voor haar tegenwoordige, internationaal voraanstaande positie. Voor modern onderwijs en onderzoek waren up-to-date gebouwen vereist. Al deze in 40 jaar gerealiseerde gebouwen vormen een staalkaart van de architectuur uit die periode. In de afgelopen vijftien jaar heeft de TU op enkele na deze gebouwen verlaten. Intussen waren de meeste gebouwen beschermd monument geworden. Het herbestemmen van deze grote complexen is een hele opgave. Maar het mooie groene gebied en de monumentale gebouwen hebben zoveel kwaliteiten dat dit uiteindelijk zal slagen.

Gertjan van der Harst was recent nog betrokken bij de aanwijzing als beschermd Rijksstadsgezicht. Hij zal dieper ingaan op de boeiende geschiedenis van dit gebied.

Gertjan van der Harst heeft architectuur gestudeerd aan de faculteit Bouwkunde van de TU-Delft. Sinds 2007 is hij als bouwhistoricus werkzaam bij het team Monumentenzorg van de Gemeente Delft.

Neogotische architectuur uit het eind van de 19de eeuw: het gebouw Kanaalweg 4.

Excursies

ESTEC (Space Expo Noordwijk) en Keukenhof (Lisse)

- **Datum:** woensdag 7 mei 2014
- **Vervoer:** per bus
- **Toegang:** museumkaart en andere passen **niet** geldig

Programma:

09.00 uur: vertrek van de bekende opstapplaats bij Chateau Blanc, Broekmolenweg/Vrijenbanselaan Delft-Noord.

10.00 uur: aankomst ESTEC, koffie met appelflap, rondleiding. Na de rondleiding vrij om enkele tijdelijke tentoonstellingen te bezoeken.

12.30 uur: vertrek van ESTEC naar de Keukenhof Lisse

13.00 uur: aankomst bij de Keukenhof. Vrij om naar eigen tempo en keuze de tentoonstelling te bezoeken en te lunchen

16.45 uur: vertrek per bus naar Delft.

17.45 uur: aankomst Delft.

Space Expo Noordwijk

Space Expo is het officiële bezoekerscentrum van ESTEC, de Nederlandse vestiging van ESA, the European Space Agency. Tijdens de rondleiding nemen de rondleiders van Space Expo met je mee door de expositie en vertellen over de modernste ontwikkelingen. Aan de hand van anekdotes laten zij de geschiedenis van de ruimtevaart herleven en geven ze een indruk van de psychologische en emotionele uitdagingen waaraan de zes mannen en vrouwen worden blootgesteld door een half jaar lang in het International Space Station ISS met elkaar te werken en te leven. De gidsen kunnen ook uitgebreid informeren over de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied voor de degenen die wat meer in de technische kant van de ruimtevaart geïnteresseerd zijn.

Bij Space Expo is de nieuwe **permanente tentoonstelling 'Ruimteschip Aarde'** over André Kuipers en het ISS te zien. Daaronder bevinden zich het originele ruimtetpak van Kuipers van zijn eerste missie in

2004 en persoonlijke bezittingen uit zijn jeugd, waaruit al vroeg bleek dat hij astronaut wilde worden. De hele tentoonstellingsruimte is goed toegankelijk voor rolstoelen.

Keukenhof Lisse

Waar nu Keukenhof ligt, werd in de 15de eeuw gejaagd. Op deze plek werden bovendien kruiden verzameld voor de keuken van het kasteel van Jacoba van Beieren; vandaar de naam Keukenhof. Het huidige park maakte onderdeel uit van het omvangrijke landgoed van Slot Teylingen, met prachtige ongerepte bossen en duinen. Na het overlijden van Jacoba van Beieren kwam Keukenhof in handen van rijke koopmansfamilies. Baron en baronesse Van Pallandt nodigden landschapsarchitecten J.D. en L.P. Zocher uit om een ontwerp te maken voor de tuin rond het kasteel. Dit ontwerp, in de Engelse landschapsstijl, is nog altijd de basis van Keukenhof.

In 1949 werd voor het eerst een bloemententoonstelling in de open lucht georganiseerd. Dit groeide uit tot een jaarlijks terugkerend evenement, dat nog altijd grote aantallen bezoekers uit de hele wereld aantrekt. Zo werd Keukenhof het park dat wij nu kennen.

Het huidige park is 32 hectare groot en heeft totaal 15 kilometer wandelpad. Het park staat vol met bloeiende tulpen, hyacinten, narcissen en andere bolgewassen. Op Keukenhof kunt u inspiratie opdoen en ontspannen in een prachtige omgeving!

Bijdrage

Per deelnemer € 47,-. Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer NL76 INGB 0000 5873 45 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Excursie Space.

Aanmelding

Deelname is pas zeker als én de aanmelding per e-mail én de betaling zijn ontvangen.

Aanmelden zo spoedig mogelijk via het volledig ingevulde [aanmeldingsformulier](#) (website Delfia Batavorum) of door een e-mail te sturen aan: delfia-batavorum@vantijn.nl met als onderwerp 'Excursie Space' en uw gegevens: naam, adres, telefoonnummer/GSM, aantal deelnemers.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Wij gaan uit van maximaal 45 deelnemers.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015-2 13 30 58. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres en postcode inspreken.

De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (GSM 06-22795117 uitsluitend voor gebruik op 7 mei).

Excursie naar Maassluis

- **Datum: dinsdag 8 juli 2014**

Vervoer: eigen vervoer. Parkeren bij de P-plaats in de Arthur van Schendelstraat en lopen van daar naar Grand café De Waker, Markt 6, in het historisch centrum. Bij aanmelding wordt een kaartje met daarop de P-plaats per e-mail verzonden. Zo mogelijk samen reizen. Bij uw aanmelding s.v.p. meedelen hoeveel personen met u kunnen meerijden, respectievelijk als u een plaats zoekt om mee te rijden.

Programma:

12.00 uur: verzamelen in restaurant De Waker; lunch

13.15 uur: start stadswandeling in meerdere groepen o.l.v. een stadsgids; inclusief bezoek aan de Grote Kerk, het Nationaal sleepvaartmuseum (met aparte gids) en het museumschip de Hudson (met aparte gids)

17.00 uur: einde stadswandeling en terugreis met eigen / openbaar vervoer / meereizen

Grand café de Waker

Dit café ontleent zijn naam aan de oude Wakerdijk die vlak achter de Markt is gelegen. Deze dijk beschermde Maassluis en het achterland tot in de 19de eeuw tegen hoog water. Met de bouw van de Nieuwe Waterweg in 1872 werd een nieuwe dijk vóór de Wakerdijk aangelegd, waardoor de oude dijk zijn primaire waterkerende functie verloor en de 'Waker' een 'Slaper' werd.

Historisch Marktplaats

Op de plek waar zich nu de Markt bevindt, liep in de 18de eeuw een gracht die de Noord- en Zuidvliet

verbond. Langs de bebouwde oevers van deze gracht werd waarschijnlijk al handel gedreven. Schuiten konden namelijk gemakkelijk producten aanleveren, maar moeilijk doorvoeren door de sluisen. Men verkocht daarom zoveel mogelijk langs de oevers, zodat er minder overgeladen hoefde te worden. In 1716 werd de gracht gedempt en ontstond het marktplein. Op de plek waar de gracht liep, werden bomen geplant en jarenlang werd er vis en vee verhandeld. **Tot halverwege de jaren '90** werden er wekelijkse markten gehouden tot deze zich verplaatsten naar het parkeerterrein aan de Boogertstraat.

Bijdrage

Bijdrage (incl. lunch en gidsen) per deelnemer met een Museumkaart € 27,50.

Zonder Museumkaart € 31.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer NL76 INGB 0000 5873 45 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Excursie Maassluis.

Aanmelding

Deelname is pas zeker als én de aanmelding per e-mail én de betaling zijn ontvangen.

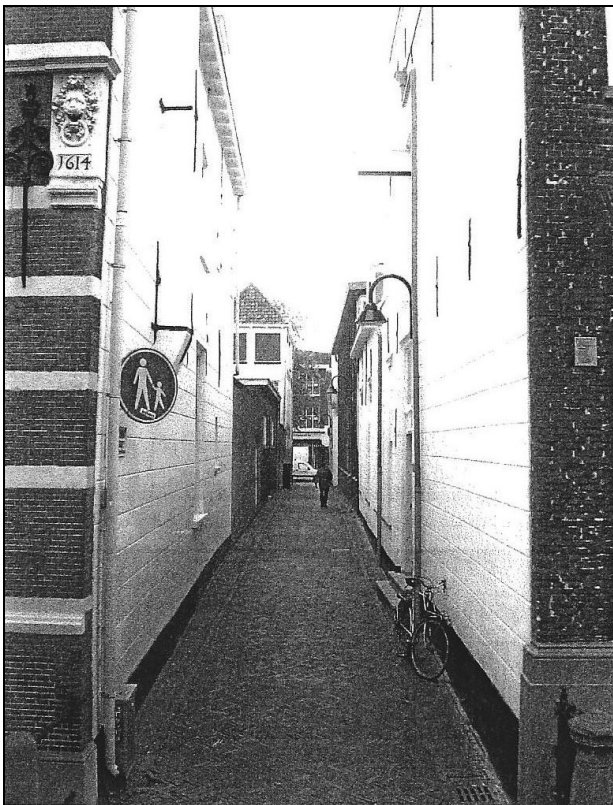
Aanmelden zo spoedig mogelijk via het volledig ingevulde [aanmeldingsformulier](#) (website Delfia Batavorum) Of door een e-mail te sturen aan: delfia-batavorum@vantijn.nl met als onderwerp 'Excursie Maassluis' en uw gegevens: naam, adres, telefoonnummer/GSM, aantal deelnemers.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Wij gaan uit van maximaal 50 deelnemers.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015-2 13 30 58. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer, adres en postcode inspreken. De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (GSM 06-22795117 uitsluitend voor gebruik op 8 juli).

Commissie Behoud Stadsschoon

'Gladde steegwanden' in de binnenstad: geduld is (soms) een schone zaak...

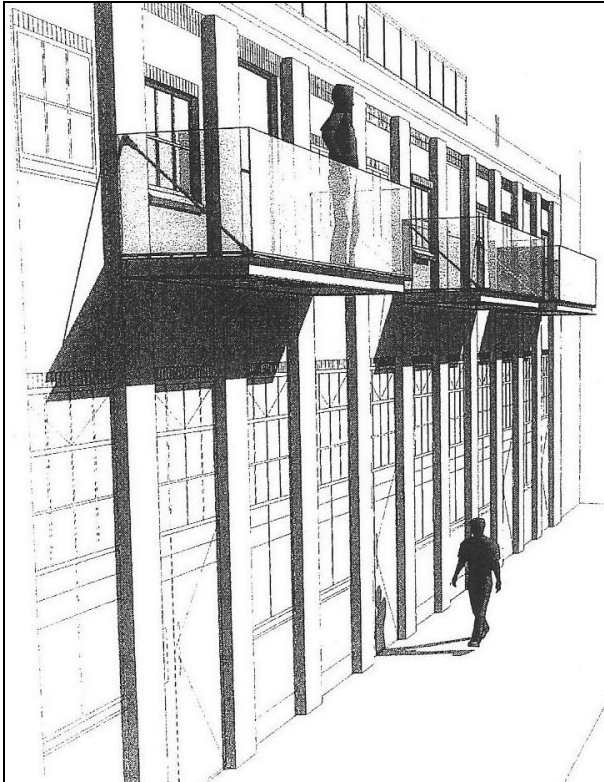

Over enkele weken (op 30 april a.s.) verdedigt Delfia Batavorum bij de Raad van State haar beroepschrift tegen het feit dat in het bestemmingsplan Binnenstad 2012 over de toelaatbaarheid van uit- en overbouwingen in stegen in de historische binnenstad door Burgemeester en Wethouders bij het verlenen van een bouwvergunning kan worden beslist.

De Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) vond en vindt de onbelemmerde doorzichten en **'gladde' wanden van stegen echter zo** belangrijk voor de stedenbouwkundige structuur en het historische karakter van de oude stad dat die moeten worden beschermd doordat zij in het bestemmingsplan zelf hard worden vastgelegd.

De onderstaande geschiedenis van een (ver)bouwplan in de Nickersteeg is in dit verband een interessante illustratie van het bovenstaande punt.

De Nickersteeg vóór 2008: 'gladde' wanden en onbelemmerd doorzicht

Het bouwplan uit 2008: vèr uitkragende balkons in de (smalle) steeg

In maart 2008 maakte de Commissie Behoud Stadsschoon, evenals de (toenmalige) bewonersvereniging Binnenstad Zuid en enkele direct omwonenden, bezwaar tegen een (ver)bouwplan in de Nickersteeg. Het bouwplan betrof de ombouw van een voormalig bedrijfsgebouw in drie appartementen met drie vèr in de smalle steeg uitkragende balkons. De Commissie vond dergelijke balkons absoluut niet passen in het typische profiel van de stegen in de binnenstad en stelde bovendien dat het toestaan hiervan een ernstig precedent zou scheppen.

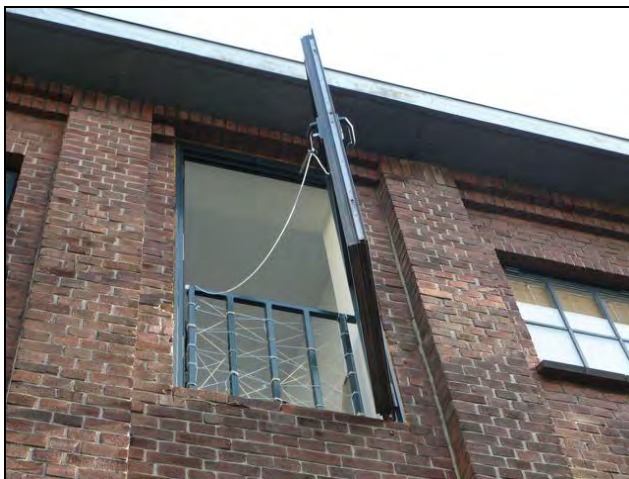
In antwoord op een van de bezwaarschriften (brief van Burgemeester en Wethouders van 7 maart 2008) liet de gemeente weten een historisch onderzoek te hebben laten uitvoeren, waaruit naar voren kwam 'dat vanuit historisch oogpunt de balkons ongewenst zijn'.

Dat klonk goed, maar toen er niets veranderde werd door Delfia Batavorum maar een handhavingsverzoek bij de gemeente ingediend, waarop de gemeente aanvankelijk afwijzend reageerde.

Tenslotte werd het bouwplan op aandringen van de bezwaarmakers opnieuw getoetst, waarbij de balkons niet aanvaardbaar werden verklaard. Echter, het plan was inmiddels al gerealiseerd en er veranderde nog steeds niets. Uiteindelijk moest er in 2012 zelfs nog een forse dwangsom aan te pas komen om de eigenaar op andere gedachten te brengen. Het bleek daarna dat gemeente, ontwikkelaar/bouwer en architect het aangekaarte probleem met de balkons hadden opgelost door zgn. Franse balkons te maken, mede op nader advies van de Commissie Welstand en Monumenten.

CBS was uiteraard blij met deze oplossing – tot bij de uitvoering van het bouwplan bleek dat slechts de uitstekende bouwdelen waren weggelaten, waardoor naar buiten openslaande metalen deuren nog steeds het historische aanzien van de steeg geweld zouden kunnen blijven aandoen. Dat zelfs de deurkrukken aan de buitenzijde waren blijven zitten (op 4.5 m hoogte!) maakte deze zgn. oplossing helemaal tot iets belachelijks. Het vergunde plan en het gerealiseerde plan klopten zo van geen kant.

Sindsdien is CBS bij de gemeente blijven aandringen op handhaving van de verleende vergunning door de eigenaar te verplichten de vergunde Franse balkons ook daadwerkelijk te realiseren. De gemeente beloofde beterschap door inderdaad te gaan handhaven en heeft toen ook woord gehouden.

Balkons weg, maar nog steeds openslaande deuren in de steeg

De nieuwe situatie .....na jaren aandringen tòch nog Franse balkons in de Nickersteeg

Eind 2012 bleek dat aan ons verzoek uiteindelijk was voldaan. De eigenaar heeft de voor Franse balkons typerende hekwerken aan de buitenzijde van de gevelopeningen aan gebracht. De geopende deuren kunnen dus niet langer buiten de gevel uitsteken. Dat de deurkrukken aan de buitenzijde nog altijd in het zicht zijn moeten wij dan maar voor lief nemen en als een curiositeit beschouwen.

Hoewel de gemeente indertijd aangaf er bij de eigenaren (de appartementen waren inmiddels verkocht) op te blijven aandringen de deuren te vervangen of tenminste de deurkrukken aan de buitenzijde te verwijderen, is daar tot op heden nog niets van terecht gekomen is. Toch waardeert CBS de uiteindelijke opstelling en handelwijze in deze zaak van de gemeente zeer. Laten we hopen dat deze gang van zaken toekomstige bouwplannen in de binnenstad tot leerzaam voorbeeld zal strekken en bovendien Delfia Batavorum zal helpen bij het bepleiten van haar standpunt bij de Raad van State over het belang van het waarborgen van **'gladde steegwanden'** in het Bestemmingsplan Binnenstad 2012!

Nieuwe leden

Aantal 32

De ledengroei zit er goed in, met name de lezingen hebben in de afgelopen periode aan een forse ledengroei bijgedragen. Wij heten alle nieuwe leden van harte welkom bij onze vereniging. Onder de nieuwe leden zijn ook enkele Le Comte-leden - dit zijn genomineerden voor de Le Comteprijs voor dit jaar. Zij krijgen het lidmaatschap voor dit jaar aangeboden in verband met hun nominatie.

Mw. P. Lépée
 Mw. A.F. Goedbloed
 Dhr. A.M. Keus
 Mw. T.H.M. Tetteroo
 Dhr. F.J.N. Rijkée
 Dhr. en mw. P. Lugtigheid
 Dhr. H.M. Jansse
 Dhr. C. van Velzen
 Dhr. T. Richters
 Dhr. H.J.F. van Haasteren
 Mw. J. Bilders
 Dhr. J.M.P. Kempen
 Dhr. G. Mandeville
 Dhr. en mw.C.A. Willemse
 Mw. A.L.J. Holierhoek

Mw. M.C.G. Martens
 Dhr. en mw. R. Steenhuis / Wigny
 Dhr. N.H.L.P. Stolp
 Dhr. C.G. van der Ploeg
 Dhr. en mw. A. Nijenhuis
 Dhr. N. Korenstra
 Dhr. en mw. W.J. Smit
 Dhr. C.P. Tamsma
 Mw. H. van der Woude
 Mw. S. Schläfereit
 Dhr. en mw. M. Kool
 Dhr. M.J.J. Vernooij
 Dhr. A. den Boer
 Dhr. E.A.C. de Boer
 Dhr. W. La Haye

Verzending nieuwsbrief.

Vanaf deze uitgave van de nieuwsbrief, nummer 2 van het 37^e jaargang, gaan we de verzending per post terugbrengen. De kosten voor de nieuwsbrief vormen een forse uitgavenpost van ons totale budget, geld dat beter besteed kan worden. Al vele leden hebben aangegeven om in de toekomst de nieuwsbrief via de elektronische verspreiding te willen ontvangen. Nieuwe leden krijgen de nieuwsbrief niet meer per post, tenzij zij aangeven dit toch op deze manier te willen.

Aan alle overige leden het verzoek om, indien mogelijk, de postverzending over te zetten naar alleen elektronische verspreiding.

Nieuwe boeken

Canon van Delft Engelstalig

Wegens succes is de Canon van Delft vertaald in het Engels. De vertaling is tot stand gekomen dankzij Marilyn Warman, die zich daarvoor geheel belangeloos heeft ingezet. Steun kreeg zij van Elke Olsder-Toxopeus en van de meelezers Ria van der Meer en Peter van der Krogt. Vanaf 4 april is de Engelstalige versie verkrijgbaar in de boekhandel, bij Elke Olsder-Toxopeus en bij Marinus Hom.

Prijs 17,50 euro

Delft gezien door de ogen van het Delftse geslacht Stuijling

In het boek wordt niet alleen een aantal Delftse genealogieën besproken, maar komt ook een stukje Delftse geschiedenis aan bod. Bovendien is er een aantal transcripties in het boek opgenomen. Het telt maar liefst 257 pagina's en bevat vele kleurenfoto's. Twee van de afbeeldingen zijn speciaal voor dit boek door kunstschilders vervaardigd. Voorts zijn twee artikelen in het boek geschreven door bekende beroepsgenealogen. Het werk is verkrijgbaar via [bol.com](http://www.bol.com), <http://www.bol.com/nl/p/delft-gezien-door-ogen-van-delftse-geslacht-stuijling/9200000025009517/>

Delfia op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website? Meldt u dan aan als 'volger' op ons account. U vindt ons op Twitter via [@delfiabatavorum](https://twitter.com/delfiabatavorum). Daar hebben we inmiddels al ruim 145 volgers!

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

37^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 3

juli 2014

Terugblik op de Algemene Ledenvergadering van 20 mei 2014

Het was wel even wennen om in het Meisjeshuis te vergaderen na zoveel jaren achtereen gast te zijn geweest van de Rabobank Zuid-Holland Midden. Deze was echter in verbouwing zodat het onmogelijk was om ons te huisvesten. De entourage in dit nieuwe onderkomen is zeker passend voor een historische vereniging, maar de voorzieningen lieten nog wel te wensen over.

Het was weer een plezierige bijeenkomst met zo'n honderd belangstellenden inclusief onze gasten, de genomineerden voor de Le Comteprijs.

Met de toelichting op de nominaties door de secretaris van de Commissie, Gertjan van der Harst, begon de vergadering. Dami van Doorninck, de secretaris van het bestuur, maakte weer op zijn geheel eigen wijze duidelijk waarom alle nominaties voor de prijs in aanmerking zouden kunnen komen en waarom de heer R. Tamsma en mevrouw H. van der Woude de winnaars wegens de renovatie van het pand Scheepsmakerij 9 moesten zijn. Na het uitreiken van de oorkondes en bloemenhulde aan allen bleek dat de winnaars ook de Publieksprijs van *Delft op Zondag* in ontvangst mochten nemen.

In afwijking van het programma werd vervolgens het Jaarboek 2013 gepresenteerd door de voorzitter van de redactiecommissie, Wilma van Giersbergen. Dit jaar bood zij het eerste exemplaar aan Marilyn Warman aan, die de Engelstalige versie van de Canon van Delft verzorgde.

In zijn presentatie van activiteiten van de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) vestigde voorzitter Peter Jonquiere de aandacht op de bezwaren van de CBS tegen het ontwerp voor het bolwerk aan het begin van de Buitenwatersloot. Waardering bestaat voor het weer in de oude vorm brengen van dit stukje Delft, maar de wijze waarop de aansluiting wordt geregeld, is onhistorisch en onpraktisch voor het fietsverkeer. Uit een meningspeiling onder de aanwezigen bleek dat de inzet van de CBS voor deze en andere zaken door de aanwezigen wordt gesteund.

Daarna werden de gebruikelijke financiële agendapunten behandeld met goedkeuring van het financieel verslag over 2013 en de begroting 2014. De heer Peter Krul trad af als voorzitter van de kascommissie en de heer Henk Karlas trad toe als nieuw lid.

Bij het agendapunt benoemingen is mevrouw Willy Claassen-Dales bij acclamatie benoemd tot secretaris van het bestuur in de vacature die is ontstaan door het aftreden van Dami van Doorninck.

De voorzitter wees er in zijn dankwoord op dat de secretarisfunctie hem op het lijf geschreven is, hetgeen ook blijkt uit zijn loopbaan en diverse andere bestuurlijke activiteiten. Ook heeft hij als jurist belangrijke diensten aan de vereniging geleverd, met name ter ondersteuning van de Commissie Behoud Stadsschoon, zo voegde Peter Jonquiere er aan toe. Met een bos bloemen, het vooruitzicht op een nader afscheid van het bestuur en een warm applaus van de vergadering werden de dankwoorden onderstreept.

Vervolgens dankte de voorzitter ook Carola de Vree, die niet aanwezig kon zijn, voor haar bijdragen in de helaas wat korte periode als lid van het bestuur. Met haar activiteiten op het gebied van PR en communicatie heeft zij vernieuwing gebracht op verschillende punten, variërend van het invoeren van twitter tot het benaderen van nieuwe groepen potentiële belangstellenden. Ook werden Margriet van Bebber en Peter van Tijn herbenoemd voor een nieuwe termijn.

Tenslotte vroeg de voorzitter om een applaus voor het vele werk door Jenny Omvlee verricht als webmaster en voor Louis Bracco Gartner die onze vereniging vele jaren heeft vertegenwoordigd in de Commissie Open Monumenten Dagen.

De bijeenkomst werd afgesloten met een korte presentatie door Irene Jacobs, voorzitter van de lustrumcommissie 2015 over de ideeën die bij het bestuur leven over het aanstaande lustrum. In ieder geval wordt de feestavond gehouden op zondag 15 november 2015. Die dag wordt ook het nieuwe boek over de geschiedenis van Delft gepresenteerd. Deze inleiding leidde tot interessante vragen en suggesties, nog tijdens de vergadering en ook daarna.

Joris van Bergen, voorzitter

Lezingen Delfia Batavorum najaar 2014

Kijk voor een actueel overzicht op www.delfia-batavorum.nl

Bezeten van muziek. Het universum van Pierre van Hauwe

- **Spreker:** Trudy van der Wees
- **Datum:** woensdag 24 september 2014
- **Tijd:** 20:00 uur
- **Plaats:** Van der Mandelezaal, Het Prinsenhof
- **Toegang:** leden van de verenigingen Delfia Batavorum, Vrienden van Het Prinsenhof en Verre Culturen gratis toegang; niet-leden € 7,50. Aanmelden is niet nodig.

Pierre van Hauwe (foto Bram Kaiser)

Duizenden Delftenaren zijn opgegroeid met Pierre van Hauwe (1920-2009). Hij leerde hen zingen, muziek maken en muziek waarderen. Na de Tweede Wereldoorlog stond het culturele leven in Delft op een laag pitje. Van Hauwe bracht daar verandering in. Hij richtte het beroemde Delfts Madrigaalkoor op, waarmee hij door Europa toerde. Hij leidde de befaamde Volkszangdagen en gaf vorm en inhoud aan het muziekonderwijs op de Delftse lagere scholen en de Stedelijke Muziekschool. Onder zijn leiding maakte het naoorlogse Delft op cultureel gebied een enorme inhaalslag. Delft liep niet meer achter op het gebied van muziekonderwijs, maar werd trendsetter. Pierre van Hauwe raakte in de jaren zestig onder invloed van Carl Orff en Zoltán Kodály. Hun ideeën over muziekonderwijs vormden de ingrediënten voor de muziekmethode die hij ontwikkelde en tot ver over onze landsgrenzen verspreidde: 'Spelen met muziek'.

Trudy van der Wees schreef een rijk geïllustreerd boek over deze bevlogene musicus die tot op hoge leeftijd internationaal actief bleef. Het boek gaat in op zijn leven en werk, en schetst een fraai tijdsbeeld van de jaren zestig en zeventig en de ontwikkeling van muziekonderwijs in Nederland.

Trudy van der Wees werkte als journaliste bij de Haagsche/Delftsche Courant. Tegenwoordig is ze freelance journalist/tekstschrijver. In 2012 verscheen haar eerste boek: 'Door Delftsblauwe ogen. In de ban van een nationaal icoon.' www.ciceropubliciteit.nl. In september 2014 verschijnt 'Bezeten van muziek. Het universum van Pierre van Hauwe'

Molen De Roos en de verdwenen molens van Delft

- **Spreker:** Aart Struijk
- **Datum:** donderdag 30 oktober 2014
- **Tijd:** 20:00 uur
- **Plaats:** De VAK, Westvest 9
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-. Aanmelden is niet nodig.

Molen de Roos met het molenaarshuis

Molen De Roos is de enig overgebleven molen van Delft. De molen is ooit gebouwd op een rondeel van de stadswal; het woonhuis is later om de molen heen gebouwd op de fundamenten daarvan.

Aart Struijk toont in de lezing de verschillende typen molens en hun functies. Hij besteedt aandacht aan de vele molens die ooit in Delft stonden, zoals de moutmolens die draaiden voor de bierbrouwerijen en de verfmolens die grondstoffen maalden voor de plateelbakkerijen.

Daarna gaat hij in op de geschiedenis van molen De Roos en diens voorganger, de oude Gasthuismolen van het klooster Koningsveld. De Roos is een molen met een uitzonderlijke bouwvorm: de stenen onderbouw is zeskantig, terwijl de molen boven de stelling rond is. Uniek is dat deze molen in 2012 een meter omhoog is gevijzeld en een half jaar later op het dak van de spoortunnel is neergelaten.

Aart Struijk is als vrijwilliger al vele jaren actief als rondleider en museumbeheerder op museummolen 'De Vlieger' in Voorburg. In 2013 verscheen zijn boek 'Van stadswal naar tunneldak' over molen De Roos.

De geschiedenis van de toekomst: de stadsfotograaf van Delft

- **Spreker:** Anne Reitsma
- **Datum:** donderdag 27 november 2014
- **Tijd:** 20:00 uur
- **Plaats:** De VAK, Westvest 9
- **Toegang:** leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-. Aanmelden is niet nodig.

In de lezing volgen we de Delftse fotografe Anne Reitsma die sinds drie jaar de veranderingen in Delft vastlegt. Vaak realiseren we ons niet hoe waardevol de beelden van nu over vijftig jaar zullen zijn. Veranderingen zijn interessant om voor de toekomst te bewaren: op sociaal-cultureel gebied zoals evenementen en restauratiewerkzaamheden, maar ook op stedenbouwkundig, bouwtechnisch en economisch gebied. Van de komst van een nieuw bedrijf, het sluiten van een fabriek, tot de verhuizing van het ene en de heropening van het andere museum.

Met de foto's, die beschikbaar zijn via de beeldbank van Archief Delft, legt Anne Reitsma de geschiedenis van de toekomst vast: 'Het heden wordt verleden op het moment dat ik de knop van mijn camera indruk.'

Anne Reitsma kreeg op tienjarige leeftijd haar eerste camera van haar opa. Daarmee fotografeerde ze, samen met haar vader, urenlang bliksemflitsen in de tuin. Ze volgde de opleiding culturele & maatschappelijke vorming en werkte enige jaren in de theater- en museumwereld. Zes jaar geleden volgde Reitsma een fotografieopleiding en werd beroepsfotograaf. Archief Delft is één van haar opdrachtgevers. www.annereitsma.nl.

Excursies

Rondvaart door Den Haag, bezoek Binnenhof

- **Datum:** vrijdag 19 september 2014
- **Vervoer + tijdstip:** 10.20 tramlijn 1 vanaf de halte voor het treinstation Delft
- **Afvaart Den Haag:** 11.00 uur
- **Toegang:** € 40,- p.p., incl. rondvaart, lunch, bezoek Binnenhof

Programma:

10.20 uur: tramlijn 1 vanaf de halte voor het treinstation in Delft.

10.35 uur: aankomst Bierkade. Het is ongeveer 5 minuten lopen van de tramhalte naar Bierkade nummer 18. We moeten een kwartier van tevoren (10.45 uur) aanwezig zijn.

11.00 uur: aanvang rondvaart Den Haag; duur 1,5 uur (het is een open boot, maar bij regen wordt er regenbestendig materiaal uitgedeeld).

12.30 uur: terug op de Bierkade.

13.00 uur: start lunch bij restaurant 'Werelds' naast het havenkantoor van de rondvaartboten.

Hierna gaat iedereen in eigen tempo naar het Binnenhof (ongeveer 10 minuten).

14.50 uur: verzamelen bij de ingang aan de Hofweg (naast restaurant Dudok).

15.00 uur: start van de Staten-Generaaltour o.l.v. een gids (een rondleiding door de Ridderzaal en de vergaderzalen van de Eerste en de Tweede Kamer). Duur: 1,5 uur.

Na 16.30 uur: met de tram terug naar Delft.

Kosten voor rondvaart, lunch en bezoek Binnenhof bedragen totaal € 40 p.p.

Voor een eigen boot moeten er minimaal 22 opvarenden zijn. Bij minder dan 22 personen kopen we losse kaartjes, wat inhoudt dat er ook andere mensen aan boord zijn.

Voor de rondleiding in het Binnenhof moeten we voor het hele gezelschap plaatsen reserveren, en annulering is niet mogelijk.

Daarom graag opgave vóór 21 juli 2014.

Bijdrage

Per deelnemer € 40,--. Museumkaart niet van toepassing.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer NL76 INGB 0000 5873 45 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Excursie Den Haag.

Aanmelding

Deelname is pas zeker als én de aanmelding per e-mail én de betaling zijn ontvangen.

Aanmelden zo spoedig mogelijk via het volledig ingevulde [aanmeldingsformulier](#) of door een e-mail te sturen aan: aemooij@hotmail.com met als onderwerp 'Excursie Den Haag' en uw gegevens: naam, adres, telefoonnummer/GSM, aantal deelnemers.

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving. Wij gaan uit van maximaal 25 deelnemers.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015-2 13 30 58. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres en postcode inspreken.

De excursie wordt begeleid door Annelies Mooij.

Commissie Behoud Stadsschoon

Sloop stoepen Koornmarkt

Op maandagmiddag 2 juni j.l. ontstond er grote consternatie op de Koornmarkt in de Delftse binnenstad, toen voor het oog van omwonenden en passanten de hardstenen stoepen, hekwerken en bijbehorende hardstenen palen van de vier panden van het voormalige hotel De Ark bruut werden gesloopt! Deze stoepen behoren bij de monumentale panden Koornmarkt 55/65, die alle vier zijn aangewezen als Rijksmonument met bouwjaren tussen 1800 en 1850. Ook sommige van de fraai geornamenteerde stenen palen dateren uit die tijd.

Hoewel door één van de omstanders de afdeling Monumenten van de gemeente over deze actie onmiddellijk werd gealarmeerd, kon niet voorkomen worden dat aan het einde van de middag alle stoepen, hekken en palen met onbekende bestemming waren afgevoerd!

Voor de sloop. Foto: Tammo Remmerswaal

Bij navraag bleek dat de panden van het voormalige hotel De Ark intussen in andere handen waren overgegaan en dat de nieuwe eigenaar bij wijze van 'verrassing' voor zijn nieuwe huurders de oude stoepen wilde laten vervangen door één gladde stoep voorlangs alle vier de panden, gemarkeerd door roestvrij stalen paaltjes met lichtjes er in! De volgende ochtend (3 juni) is op last van de gemeente het werk aan de stoepen stilgelegd, maar toen was het kwaad al geschied. Zie de foto's van voor en na de ingreep. De stoepen maken deel uit van het beschermde stadsgezicht en vallen onder de monumentale status van Rijksmonument, waar voor wijziging altijd een wijzigingsvergunning moet worden aangevraagd. Bij de gemeente was een dergelijke aanvraag niet binnengekomen.

Na de illegale sloop. Foto: Tammo Remmerswaal

Veel bewoners van het grachtengebied hebben dit met afschuw zien gebeuren en er zijn talloze email-berichten en telefoontjes met vragen om opheldering verstuurd naar de gemeentelijke afdelingen.

Want ook voor de ingrijpende doorbraken aan de achterkant en tussen de verschillende panden onderling was geen vergunning aangevraagd; er was zelfs geen melding van gedaan.

Op 19 juni j.l. was er een bijeenkomst van de Commissie voor Welstand en Monumenten, waarin onder andere de sloop van deze stoepen en hekken aan de Koornmarkt aan de orde kwam. Een van de leden van de CBS was daarbij namens de bezwaarmakende bewoners van de binnenstad aanwezig. Het werd al snel duidelijk dat de eigenaar door de gemeente gesommeerd werd om de aangebrachte schade te herstellen en, opmerkelijk genoeg, bleek hij daartoe meteen bereid te zijn. Volgens zijn woordvoerder in de Welstandscommissie had deze eigenaar in een gesprek van een half uur zijn monumentenlesje wel geleerd! Kennelijk zijn er nog steeds mensen die zich niet bewust zijn van het belang van het in standhouden van een zo gave historische binnenstad.

Het advies van de Welstandscommissie komt er op neer dat de meest monumentale stoepen van het rechter en het linker pand volledig hersteld moeten worden en dat er voor de twee tussenliggende panden één stoep van hardstenen tegels mag worden aangelegd met in het midden één markeringspaal. Voor de eigenaar zal het een kostbare geschiedenis worden om de mooi bewerkte hardstenen palen opnieuw te laten maken, waarbij voor het terugbrengen van de stoepen het belang van een goede kwaliteit voorop moet staan.

Namens Delfia Batavorum /CBS is naar voren gebracht dat er veel bewoners zijn die alle moeite doen om hun gevel en stoep te verfraaien en dat bovendien het restaureren van historische stoepen en palen meerdere malen heeft geleid tot nominaties voor de jaarlijkse Le Comteprijs. Mensen die moedwillig een dergelijk vandalisme bedrijven, zouden eigenlijk een flinke boete opgelegd moeten krijgen. De aanwezige commissieleden waren het daar mee eens en er was alle begrip voor de opmerkingen van Delfia Batavorum/CBS.

Uit dit voorval blijkt dat er veel meer aan voorlichting moet worden gedaan over het gemeentelijke monumentenbeleid, over het vergunningsplichtig zijn bij grote ingrepen aan rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten, en over het belang van het bewaren van de schatten in een historische stad.

Nieuwe leden

Aantal: 15

Na april hebben we weer 15 nieuwe leden ingeschreven. Nieuwe leden blijven hard nodig, want er vallen helaas jaarlijks ook leden af.

Het is verheugend dat steeds meer leden zich aanmelden voor de elektronische Nieuwsbrief, dit scheelt ons veel kosten.

Onderstaande leden heten we van harte welkom:

- Mevrouw Verkerk
- Mevrouw J. Behr
- Mevrouw G. de Hoop-v/d Berg
- De heer D. van Bloois
- De heer J.F. Kaashoek
- De heer D. van Ettinger
- De heer N. van Wel
- De heer en mevrouw A.E. Kips
- Mevrouw I.P.M. Brans
- De heer en mevrouw P.L.C. Petit
- De heer B.F.M. Schmits
- Mevrouw E. Friso
- De heer A. van Tongeren

Nieuwe boeken

Korting op boek Pierre van Hauwe

In september 2014 verschijnt er een boek over Pierre van Hauwe (1920-2009). Vele duizenden Delftenaren zijn opgegroeid met deze markante componist en muziekpedagoog. Van Hauwe begon zijn carrière in Delft in 1946 als dirigent van het mannen- en knapenkoor St.-Caecila van de Sint-Hippolytusparochie. In datzelfde jaar richtte hij het beroemde Delfts Madrigaalkoor op, waarmee hij furore maakte in diverse Europese landen. Vanaf 1956 leidde hij de jaarlijkse Volkszangdagen op de Markt.

Zijn glorietijd brak aan toen hij in 1960 werd benoemd tot directeur van de Stedelijke Muziekschool, een functie die hem in staat stelde vorm en inhoud te geven aan het muziekonderwijs op alle lagere scholen in Delft. Pierre van Hauwe bleef tot op hoge leeftijd internationaal actief en heeft veel mensen geïnspireerd door zijn persoonlijkheid en zijn visie op muziekonderwijs.

In *Bezeten van muziek. Het universum van Pierre van Hauwe*, gaat Trudy van der Wees in op het leven en werk van deze illustere stadgenoot. Aan de hand van interviews en archiefonderzoek schetst ze een beeld van een veelzijdige, bevlogen man die op een maniakale manier bezig is met muziek. Hoewel hij internationaal alom wordt gewaardeerd als muziekpedagoog, blijft hij in eigen stad en land hunkeren naar erkenning. Het boek is geïllustreerd met uniek historisch fotomateriaal.

Bezeten van muziek. Het universum van Pierre van Hauwe is vanaf 18 september verkrijgbaar in de boekhandel.

Als lid van Delfia Batavorum kunt u voorintekenen. U betaalt dan € 15,00 i.p.v. € 21,50. Deze aanbieding geldt t/m 31 augustus 2014. Zie: info@ciceropubliciteit.nl.

Overleden

Op 3 juni 2014 overleed ons lid mr. Antonius Pius Augustinus – Ton – van Daalen in de leeftijd van 87 jaar. Ton van Daalen was de initiatiefnemer van de Le Comteprijs, de ‘verfraaiingsprijs’, die in 1999 door Delfia Batavorum werd ingesteld. De prijs, die jaarlijks wordt uitgereikt, bestaat uit een speciaal vervaardigd Delfts blauw bord en een oorkonde. Ter beoordeling van de mogelijke nominaties werd een speciale commissie ingesteld, waarvan Ton van Daalen de eerste jaren deel uitmaakte.

Ton van Daalen had veel belangstelling voor straatmeubilair, uithangborden, gevelstenen en andere objecten die zo belangrijk zijn voor het aanzien van een historische stad. Hij wilde dat Delfia Batavorum, door het toekennen van een jaarlijkse prijs, het aanbrenge of het opknappen van dergelijke objecten zou bevorderen.

De prijs blijkt inmiddels een schot in de roos te zijn. Dankzij de toenemende aandacht in de pers middels de publieksprijs komt de Le Comteprijs steeds meer in de belangstelling te staan bij het Delftse publiek.

Geschiedenisprijs 2014 van Delfia Batavorum voor eindexamenleerlingen

Gefeliciteerd! Delfia Batavorum feliciteert alle eindexamenleerlingen van het CLD, Stanislas College en Grotius College die hun diploma hebben behaald.

Enkelen zet Delfia Batavorum met veel plezier extra in het zonnetje, omdat zij voor hun eindexamen geschiedenis een supergoed cijfer hebben gehaald: een 8 of hoger. Dat zijn Mark de Mooij, Edgar van Dijk en Sanne Sniijders van het Stanislas, Marco Tanis en Natascha Post van het CLD en Julia Starrenburg, Fleur Brouwer en Maaïke de Looff van het Grotius.

Zij krijgen van Delfia Batavorum de geschiedenisprijs 2014, een exemplaar van de succesvolle *Canon van Delft*, en een jaar gratis lidmaatschap van de historische vereniging van Delft.

We zien ze graag op een van de speciale bezoeken aan een bijzonder Delfts gebouw, een uitdagende lezing of een van de vele andere activiteiten van Delfia Batavorum!

Delfia op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website? Meldt u dan aan als 'volger' op ons account. U vindt ons op [Twitter](#) via @delfiabatavorum. Daar hebben we inmiddels al bijna 160 volgers!

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

37^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 4

oktober 2014

Voorwoord van de voorzitter

2015: het jaar van de stadsgeschiedenis van Delft

Wat een merkwaardige titel, zult u denken. Wij als Delfia Batavorum houden ons toch permanent met de geschiedenis van Delft bezig. Ja, dat is zo, maar in ons lustrumjaar 2015 gaan wij dat nog intensiever doen. De aanleiding daarvoor is het uitbrengen van het boek *De geschiedenis van Delft*. Dat belooft een mooi, groot, tweedelig boek met veel illustraties te worden. Deel I begint in de prehistorie en gaat tot de Bataafse Republiek in 1795 en deel II bestrijkt de periode daarna tot heden. Velen van u hebben al een financiële bijdrage geleverd om het tot stand komen mogelijk te maken, maar bijdragen blijven welkom om nog wat aanvullend onderzoek te kunnen doen.

Samen met de door ons opgerichte stichting Geschiedschrijving Delft willen wij de presentatie van dit boek vieren op 15 november 2015, in combinatie met ons lustrumfeest.

Wat er verder in het jaar van het 16de lustrum gaat gebeuren, zult u kunnen lezen in onze nieuwsbrief van januari 2015. Suggesties en medewerking blijven zeer welkom. Neem contact op via info@delfia-batavorum.nl.

Maar, we hebben nog een heel najaar te gaan met vele interessante activiteiten die in deze nieuwsbrief en op de website staan vermeld. Geniet ervan en maak ook anderen attent op deze activiteiten.

Joris van Bergen, voorzitter

Lezingen Delfia Batavorum najaar 2014

Kijk voor een actueel overzicht van de lezingen op www.delfia-batavorum.nl

Molen De Roos en de verdwenen molens van Delft

Molen de Roos met het molenaarshuis

Spreker: Aart Struijk
Datum: donderdag 30 oktober 2014
Tijd: 20:00 uur
Plaats: De VAK, Westvest 9
Toegang: leden Delfia Batavorum gratis;
niet-leden € 5,-. Aanmelden is niet nodig.

Aart Struijk, auteur van 'Van stadswal naar tunneldak' over molen De Roos

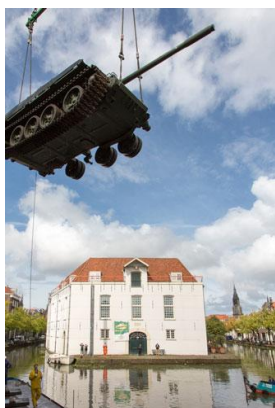
Molen De Roos is de enig overgebleven molen van Delft. De molen is ooit gebouwd op een rondeel van de stadswal; het woonhuis is later om de molen heen gebouwd op de fundamenten daarvan. Aart Struijk toont in de lezing de verschillende typen molens en hun functies. Hij besteedt aandacht

aan de vele molens die ooit in Delft stonden, zoals de moutmolens die draaiden voor de bierbrouwerijen en de verfmolens die grondstoffen maalden voor de plateelbakkerijen. Daarna gaat hij in op de geschiedenis van molen De Roos en diens voorganger, de oude Gasthuismolen van het klooster Koningsveld.

De Roos is een molen met een uitzonderlijke bouwvorm: de stenen onderbouw is zeskantig, terwijl de molen boven de stelling rond is. Uniek is dat deze molen in 2012 een meter omhoog is gevijzeld en een half jaar later op het dak van de spoortunnel is neergelaten.

***Aart Struijk** is als vrijwilliger al vele jaren actief als rondleider en museumbeheerder op museummolen 'De Vlieger' in Voorburg. In 2013 verscheen zijn boek 'Van stadswal naar tunneldak' over molen De Roos.*

De geschiedenis van de toekomst: de stadsfotograaf van Delft

*De verhuizing van het Legermuseum
(foto Anne Reitsma)*

Spreker: Anne Reitsma
Datum: donderdag 27 november 2014
Tijd: 20:00 uur
Plaats: De VAK, Westvest 9
Toegang: leden Delfia Batavorum gratis; niet-leden € 5,-. Aanmelden is niet nodig.

*Stadsfotografe
Anne Reitsma*

In de lezing volgen we de Delftse fotografe Anne Reitsma die sinds drie jaar de veranderingen in Delft vastlegt. Vaak realiseren we ons niet hoe waardevol de beelden van nu over vijftig jaar zullen zijn.

Veranderingen zijn interessant om voor de toekomst te bewaren: op sociaal-cultureel gebied zoals evenementen en restauratiewerkzaamheden, maar ook op stedenbouwkundig, bouwtechnisch en economisch gebied. Van de komst van een nieuw bedrijf, het sluiten van een fabriek, tot de verhuizing van het ene en de heropening van het andere museum.

Met de foto's, die beschikbaar zijn via de beeldbank van Archief Delft, legt Anne Reitsma de geschiedenis van de toekomst vast: 'Het heden wordt verleden op het moment dat ik de knop van mijn camera indruk.'

***Anne Reitsma** kreeg op tienjarige leeftijd haar eerste camera van haar opa. Daarmee fotografeerde ze, samen met haar vader, urenlang bliksemflitsen in de tuin. Ze volgde de opleiding culturele & maatschappelijke vorming en werkte enige jaren in de theater- en museumwereld. Zes jaar geleden volgde Reitsma een fotografieopleiding en werd beroepsfotograaf. Archief Delft is één van haar opdrachtgevers. www.annereitsma.nl.*

Excursies

Leiden: Japanmuseum Sieboldhuis en Museum Boerhaave

Datum: donderdag 13 november 2014

Vervoer: eigen vervoer

Kosten p.p.; incl. lunch en gidsen met museumkaart € 26,-; zonder museumkaart € 38,-

Programma:

- Start Sieboldhuis: 10.30 uur
- Rondleiding: 10.30 – 11.30 uur

- Vertrek naar Museum Boerhaave: 12.15 uur
- Lunch in Museum Boerhaave + tentoonstelling Ed van der Elsen
- Rondleiding door de vaste collectie: duur 1 ½ uur
- Aantal personen: 30

Sieboldhuis

Het museum is gevestigd in een statig pand aan het Rapenburg in Leiden. Grondlegger is Philipp Franz von Siebold (1796-1866). Als geneesheer-majoor werd Siebold in 1823 uitgezonden naar Decima met als opdracht informatie te verzamelen over het onbekende Japan, de handel met Japan en het Japanse politieke systeem. Zijn huis groeide spoedig uit tot centrum van ontmoetingen, waar lezingen werden gehouden en discussies plaatsvonden. Als arts ontving hij vaak geschenken van zijn patiënten. Ze vormden de grondslag voor zijn etnografische verzameling. Daarnaast verzamelde hij zelf ook gebruiksvoorwerpen, zaden, dieren en planten. Dit stuurde hij voor nader onderzoek naar Nederland. Nadat Siebold was beschuldigd van spionage werd hij in 1829 definitief uit Japan verbannen. In 1831 besloot hij zijn collectie aan het Rapenburg open te stellen voor het publiek. De rondleiding in het Sieboldhuis duurt ongeveer 1 uur. Koffie/thee zijn tegen betaling mogelijk. Mogelijkheid tot bezichtiging van de fototentoonstelling *Mensen van Kyoto* door Kai Fusayoshi. In deze expositie wordt in 150 foto's een beeld gegeven van het alledaagse Kyoto.

Museum Boerhaave

Museum Boerhaave, vernoemd naar de arts, botanicus en humanist Herman Boerhaave, is het Rijksmuseum voor de Geschiedenis van de Natuurwetenschappen en van de Geneeskunde. Het toont vele voorwerpen uit deze geschiedenis, zoals de microscopen van Antoni van Leeuwenhoek, de uitvindingen van Christiaan Huygens, anatomische preparaten en het oudste planetarium van Nederland.

De lunch vindt plaats in de zaal, waar ook de expositie 'Hit & Run, Ed van der Elsen fotografeert het Philips NatLab' is te bewonderen. Ruim 100 originele afdrukken, genomen in het natuurkundig laboratorium in Eindhoven, dateren uit de jaren tachtig van de vorige eeuw. Ze zijn niet eerder buiten Philips vertoond en portretteren eigennuttige onderzoekers op zoek naar nieuwe technieken. Na de lunch is er een 1 ½ uur durende rondleiding door de collectie van het museum. Uiteraard wordt het gerestaureerde Anatomisch Theater bezocht, het enige in Nederland. Het is een replica van het theater dat in 1594 in Leiden aan het Rapenburg werd geopend. Onderzoek werd gedaan op lijken van criminelen die door de stad Leiden aan de Universiteit van Leiden werden geschonken. Dit gebeurde vooral in de winter in verband met de snelle ontbinding van de lijken.

Vervoer in Leiden

Van de (betaald) parkeerplaats rijdt er zeer frequent een shuttlebusje naar o.a. het Sieboldhuis en wij kunnen van het Museum Boerhaave worden opgehaald met een zelfde shuttle. Het Sieboldhuis ligt van het NS-station circa 10 minuten lopen.

Bijdrage

Bijdrage (incl. lunch en gidsen) per deelnemer

- met een museumkaart € 26,00
- zonder museumkaart € 38,00.

Gelieve de bijdrage bij vooruitbetaling over te maken naar bankrekeningnummer NL76 INGB 0000 5873 45 t.n.v. Penningmeester Delfia Batavorum onder vermelding van: Excursie Leiden

Aanmelding

Deelname is pas zeker als én de aanmelding per e-mail én de betaling zijn ontvangen.

Aanmelden kan via het [aanmeldingsformulier](#) op onze website of door een e-mail te sturen aan: delfia-batavorum@vantijn.nl met als onderwerp 'Excursie Leiden' en uw gegevens (naam, adres, telefoonnummer/GSM, aantal deelnemers, Ja/Nee Museumkaart).

Leden van Delfia Batavorum hebben voorrang bij inschrijving.

Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. 015-2 13 30 58. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan ook altijd uw volledige naam, telefoonnummer en adres en postcode inspreken. De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (GSM 06-22 795 117 uitsluitend voor gebruik op 13 november 2014).

Commissie Behoud Stadsschoon

Herstel gloort voor stoepen Koornmarkt

Afgelopen juni werden velen opgeschrikt door de onverhoedse, brute sloop van een aantal monumentale stoepen, hekwerken en stoeppalen voor de panden Koornmarkt 55/65, waar tot voor kort Hotel De Ark was gevestigd. Een sloopaanvraag was niet gedaan, evenmin was een omgevingsvergunning aangevraagd. En wat bekend werd van de plannen voor de nieuwe situatie kon in deze monumentale omgeving in het geheel niet door de beugel. In de vorige Nieuwsbrief is over dit alles uitvoerig bericht. Ook de *Delftse Post* en het *Algemeen Dagblad/Delft Editie* besteedden – geïllustreerd met foto's – uitvoerig aandacht aan de zaak.

Nu is er – gelukkig – beter nieuws. Mede n.a.v. de prompte en intensieve acties van omwonenden en de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) heeft het gemeentebestuur van Delft de eigenaar van de panden de verplichting opgelegd om de stoepen in hun monumentale staat te herstellen. Door de daarvoor aangetrokken architect is daarvoor een plan opgesteld, dat vervolgens in de Commissie voor Welstand en Monumenten een aantal malen is besproken en ten slotte goedgekeurd. De oude situatie wordt daarin grotendeels hersteld met de nodige technische verbeteringen en toepassing van de oorspronkelijke detaillering. De inmiddels verleende vergunning lag vanaf 25 augustus j.l. zes weken voor een ieder ter inzage.

Op initiatief van de architect heeft de CBS vervolgens nog de gelegenheid gehad in een gesprek een aantal nadere wensen op tafel te leggen, waaronder zoveel mogelijk per perceelverschil inbrengen aan de stoepverharding en het duidelijk markeren van *alle* perceelgrenzen – met name die tussen de beide middelste panden – door het aanbrengen van (tenminste) een stoeppaal.

Al zijn er nog wat kleinere details, die vanuit monumentaal oogpunt nog steeds voor verbetering vatbaar zijn, het ziet er toch naar uit dat dit monumentale stukje grachtenwand van één van onze mooiste grachten er over enkele maanden weer naar behoren uit zal zien.

Er is verder overeengekomen om de nieuwe fundering van de stoepen nu zo snel mogelijk aan te leggen, vooruitlopend op de realisatie van de definitieve nieuwe toestand, zodat de treurige aanblik van de situatie na de sloop op korte termijn kan worden opgeheven en het verder afbrokkelen van de bestrating kan worden gestopt.

Geconstateerd mag worden dat de reacties en inbreng van CBS, maar ook van de vele andere verontruste Delftse (binnenstads)bewoner en de daarop volgende publiciteit voor de 'goede afloop' van deze hele geschiedenis een belangrijke rol hebben gespeeld, de gemeente zijn verantwoordelijkheid in deze heeft genomen en de eigenaar heeft getoond zijn fout te hebben willen herstellen. Er is een harde, maar goede les geleerd, die zonodig voor anderen, die in de kwetsbare binnenstad willen (ver)bouwen als voorbeeld kan dienen!

Uitspraken van de Rechtbank en de Raad van State Den Haag

- **Bolwerk**

Op 10 april 2014 heeft de **Afdeling Bestuursrecht van de Rechtbank in Den Haag** uitspraak gedaan over het door Delfia Batavorum ingestelde beroep betreffende het verlenen van een omgevingsvergunning voor het gedeeltelijk vervangen en nieuw plaatsen van kademuren en bruggen ter plaatse van het Bolwerk in Delft. CBS is van mening dat vanuit historisch oogpunt bezien de derde, meest westelijke (fiets)brug onnodig en ongewenst is.

Hoewel de reconstructie van het Bolwerk een mooi element is in het door de Spaanse architect Joan Busquets ontworpen masterplan voor de inrichting van de bovengrondse ruimte in het Spoorzonegebied vindt CBS dat de geplande derde brug, vanaf de Coenderstraat naar de punt van het Bolwerk, afbreuk doet aan de historische kwaliteit van het Bolwerk.

Dit ontwerp voor de openbare ruimte werd pas in mei 2013 als een vastgesteld plan gepresenteerd, waarop geen inspraak of wijziging meer mogelijk was. De door CBS aangevoerde bezwaren tegen de inrichting van het Bolwerk en de aanleg van de derde brug vonden geen weerklank bij de gemeente, hoewel het niet bouwen van de derde brug ook als een bezuiniging zou kunnen worden aangemerkt.

Bij de Adviescommissie voor Bezwaarschriften (AvB) had CBS wat meer succes, want daar werd het bezwaar dat het plan Busquets onvoldoende was getoetst aan de Welstandsnota gegrond verklaard. Als het College van B&W dit advies had overgenomen zou het plan Busquets opnieuw beoordeeld moeten worden op de welstandscriteria met de mogelijkheid om de bouw van de derde brug opnieuw ter discussie te stellen.

Helaas heeft B&W het advies van de AvB niet overgenomen, reden voor Delfia Batavorum om op voorstel van CBS in beroep te gaan bij de bestuursrechter tegen de bovengenoemde vergunningverlening.

Het verweer van de gemeente hield in dat het plan niet zou moeten worden getoetst aan de Welstandsnota, maar aan het in 2009 vastgestelde *Beeldkwaliteitsplan Spoorzone*. Dit was een nieuw argument in de discussie. Volgens de toenmalige presentatie was het *Beeldkwaliteitsplan* bedoeld om sturing te geven aan de te bouwen kavels en niet aan de inrichting van de openbare ruimte. Een standpunt dat door de gemeente in de *Nota Inspraak en Overleg* dd. 3 juli 2009 nog eens met nadruk werd bevestigd, als antwoord op een zienswijze over de weinige aandacht die in deze nota was besteed aan de openbare ruimte.....!

De bestuursrechter gaf zich weinig tijd om zich verder in deze zaak te verdiepen en heeft de redenering van de gemeentelijke vertegenwoordigers gevolgd: dat in dit geval niet de Welstandsnota, maar het *Beeldkwaliteitsplan* van toepassing was op het Bolwerk en daarmee werd ons beroep als ongegrond verklaard. Er is besloten om deze juridische procedure niet verder te vervolgen.

Inmiddels is er onder de paraplu van het *Platform Spoor* een werkgroep gevormd om de te voorziene problemen met het fietsverkeer rondom het station en de aangrenzende straten en stegen in kaart te brengen. De fietsroute over de derde brug van het Bolwerk zal daarvan een onderdeel zijn, waarbij de bouw van de brug opnieuw ter discussie kan worden gesteld.

- **Gladde steegwanden**

Op 9 juli 2014 heeft de **Raad van State** uitspraak gedaan over het door Delfia Batavorum ingestelde beroep inzake het belang van 'gladde steegwanden' in de Delftse binnenstad.

In het inmiddels vastgestelde *Bestemmingsplan Binnenstad 2013* is in de planregels opgenomen een afwijkingsbevoegdheid om overbouwning van stegen in de historische binnenstad niet bij voorbaat uit te sluiten.

CBS had liever gezien dat in de regels was opgenomen dat in de smalle stegen geen balkons en andere uitbouwen gerealiseerd zouden mogen worden. Het beroep van CBS was mede ingegeven door de jarenlange procedure, die gevoerd moest worden om de plannen voor de overbouwning in de Nickersteeg met hardglazen balkons ongedaan te maken en, in een later stadium, de gemeente te bewegen om de bouwvoorschriften te handhaven, omdat er in de gevel nog steeds drie naar buiten draaiende deuren zaten, zonder balkons.

Dat er in de *Nota Inspraak en Overleg* van 26 april 2012 door de gemeente een toezegging was gedaan om deze beperking op te nemen in het *Bestemmingsplan* maakte op de raadsheer (in dit geval een raadvrouw) weinig indruk, terwijl de vertegenwoordigers van de gemeente niet konden ontkennen dat deze toezegging was gedaan.

Ook het dikke dossier over de moeizame procedure in de Nickersteeg kreeg nauwelijks aandacht. De formulering dat in de planregels is gewaarborgd dat *geen onevenredige aantasting van cultuurhistorische en stedenbouwkundige waarden plaatsvindt*, was voor de Raad voldoende reden om het beroep van Delfia Batavorum/CBS ongegrond te verklaren. In voorkomende gevallen is het dus aan het College van B&W om te bepalen of aan/uit- of overbouwingen bij bouwplannen in de stegen aanvaardbaar zullen zijn.

Gezocht: informatie over Erwin Dolder

De redactiecommissie van het jaarboekje is op zoek naar informatie over de couturier en modeontwerper Erwin Dolder (1928-1970). Hij vervaardigde de koningsmantel, die Juliana in 1948 droeg bij haar inhuldiging als koningin. In 1949 verbleef Dolder in Delft in Villa Sonheim bij W.H. van Leeuwen, directeur van de 'Gist'. Van augustus 1952 tot medio 1956 woonde hij permanent in Delft. Hij raakte er bevriend met de antiekhandelaren Wim en Riet van Bokhoven.

Wie weet meer over zijn relatie met Van Leeuwen, zijn activiteiten in Delft, zijn verblijfadres en andere zaken?

Graag doorgeven aan Wilma van Giersbergen (e-mail: w.m.j.i.vangiersbergen@planet.nl).

Stem op project Delfts Talent!

Help Delfia Batavorum een donatie te winnen van het Rabobank Coöperatiefonds!

Bent u lid van de Rabobank in Zuid-Holland?

Stem dan vóór 27 oktober via https://www.rabobank.nl/particulieren/lokalebanken/zuid-hollandmidden/fondsen/online_stemmen_ledenverkiezing/ op het project Delft Talent van Delfia Batavorum.

In het project Delft Talent leren Delftse kinderen over talenten uit de Delftse geschiedenis en zetten ze ook hun eigen creativiteit in. Een prachtig project in het kader van ons 80-jarige jubileum.

Stem nu!

Nieuwe leden

We mogen ons deze maand verheugen op 31 nieuwe leden. Onderstaande leden heten we van harte welkom:

Mw. G. de Hoop-v.d. Berg,
Daan de Blois (student-lid)
Dhr. J.F. Kaashoek
Dhr. D.H.J. van Ettinger
Dhr. N. van Wel
Dhr. en mw. A.E. Kips-Gaiser
Mw. I.P.M. Brans
Dhr. en mw P.L.C Petit-van Vijgen
Dhr. B.F.M. Schmits
Mw. E. Friso
Dhr. A.J.F. van Tongeren
Dhr. en mw. A.J. Lupker-Onink
Dhr. en mw. J.R. de Cuba-Magre

Mw. S. de Zoete
Marco Tanis (student-lid)
Mw. en dhr. A.P. Solis-Valeton
Dhr. T. Luijendijk
Mw. M.E.A.F. Sarton
Dhr. H.J. Klok
Mw. S.W. Alblas
Dhr. en mw. R.J. Boogert
Mw. E. Kunz-Ruitenbeek
Mw. W. Verkerk
Mw. E. Tiemann
Mw. C. Janszen

Delfia op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website? Meldt u dan aan als 'volger' op ons account. U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum>. Daar hebben we inmiddels 171 volgers!

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

38^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 1

februari 2015

Voorwoord van de voorzitter

2015 80 jaar Delfia Batavorum 'Delft schrijft geschiedenis'

Dit jaar is voor onze vereniging weer een bijzonder jaar, want wij vieren de 80^e verjaardag of het 16^e lustrum. De belangrijkste gebeurtenis zal het uitbrengen van het nieuwe standaardwerk over de geschiedenis van Delft zijn. Dit wordt gedaan door de stichting Geschiedschrijving Delft die door onze vereniging in 2008 voor dat doel is opgericht.

Velen van u hebben een bijdrage geleverd om deze uitgave mogelijk te maken. Wij hebben met het bestuur van de stichting afgesproken dat we de presentatie van dit nieuwe boek zullen combineren met onze feestelijke lustrumviering op 15 november van dit jaar. Maar voor het zover is, zullen wij allen kunnen genieten van en meewerken aan vele activiteiten, waarvan er al een aantal in deze nieuwsbrief wordt vermeld. Wij zullen onze algemene ledenvergadering houden op dinsdag 19 mei.

Het gaat er ons om dit jaar, zo breed mogelijk, extra aandacht te besteden aan de stadsgeschiedenis van Delft en daarvoor nog meer inwoners te interesseren. Daarbij werken wij samen met Erfgoed Delft, de VAK en zo mogelijk met nog meer organisaties in onze stad. Ook zullen we een nieuwe website in de lucht te brengen die een aantrekkelijk beeld geeft van onze vereniging, en die de communicatie met de leden en potentieel geïnteresseerden vergemakkelijkt en het werk voor bestuursleden vereenvoudigt. Aarzelt u niet om suggesties te doen of commentaar te leveren via info@delfia-batavorum.nl of rechtstreeks bij mij via jeivanbergen@xs4all.nl.

Wij hopen velen van u dit jaar te ontmoeten. Tot ziens!

Joris van Bergen, voorzitter

Lezingen Delfia Batavorum najaar 2014

Lezingen lustrumjaar 1^e helft 2015

Delfia Batavorum bestaat 80 jaar en viert dat onder meer met speciale lezingen.

Onderwerpen uit de Canon van Delft worden door drie sprekers belicht vanuit de geschiedenis, het heden en de toekomst. En er zijn lezingen in samenwerking met Delftse partners. De Literaire Salon organiseert speciaal voor dit lustrum een avond met Herman Pleij. In samenwerking met Museum Prinsenhof zet Delfia Batavorum Delft op de kaart en worden burgers uitgenodigd een bijdrage te leveren aan een 'pecha-kucha'.

Kijk voor een actueel overzicht op: www.delfia-batavorum.nl

- **De Harnaschpolder: wonen aan en op het water**

Datum: Donderdag 19 februari 2015, aanvang 20.00 uur

Sprekers: Jean Paul Bakx, archeoloog

Rutger de Graaf, directeur DeltaSync

Marga Vintges, bewoonster van een waterwoning in de Harnaschpolder

Presentatie: Nico Jouwe
Plaats: De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611 AX Delft
Toegang: Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5. Aanmelden is niet nodig.

Waterwoning in de Harnaschpolder

Delft ontwikkelt zich als stad van de kennis over het leven met water en watersystemen. Nu is dat gericht op de toekomst: we noemen dat 'klimaatadaptatie'. Maar de geschiedenis laat zien dat aanpassing aan water, een onlosmakelijk onderdeel van het landschap in Delft en omgeving, er altijd al was.

Archeoloog Jean Paul Bakx neemt ons mee naar de Harnaschpolder, waar bij archeologisch onderzoek nederzettingen uit de Romeinse tijd zijn aangetoond. De lokale bewoners behoorden tot het stamgebied van de Cananefaten en woonden op de vruchtbare oeverwallen van het krekensysteem van de Gantel. Om de gronden rondom hun nederzettingsterreinen te ontwateren, legden ze begin tweede eeuw een grootschalig verkavelingssysteem aan.

In onze tijd kan waterwonen rekenen op een sterk stijgende belangstelling in Nederland. *Rutger de Graaf*, directeur van *DeltaSync*, vertelt hoe innovatieve technieken gericht op duurzaamheid, ecologie en milieu samenkomen met eigentijdse architectuur. In 2009 stelde de Gemeente Delft in de Harnaschpolder waterkavels beschikbaar voor de realisatie van zes waterwoningen, waar de bewoners elk hun eigen droomhuis konden vorm geven. Samenwerking tussen de betrokken partijen en de enorme inzet en toewijding van de toekomstige bewoners waren daarbij cruciaal. Over de praktijk van waterwonen vertelt *Marga Vintges*, innovatie gedreven en wellicht daarom bewoonster van een waterwoning.

- **Literaire Salon met Herman Pleij**

In de 80ste Boekenweek organiseert Boekhandel De Omslag een speciale Literaire Salon ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van Delfia Batavorum.

Datum: Dinsdag 10 maart 2015, aanvang 20.00 uur
Spreeker: Herman Pleij voor De Literaire Salon www.deomslagdelft.nl
Plaats: De VAK, centrum voor de kunsten, Westvest 9, 2611AX Delft

Reserveren: Voor de Literaire Salon is reservering nodig.
Telefonisch: 015-2121510 of per e-mail: info@deomslagdelft.nl
of komt u even langs in Boekhandel De Omslag aan de Wijnhaven.

Toegang: Leden van Delfia Batavorum € 8, niet-leden € 11.

Het toegangsbewijs is het literair juweeltje van Herman Pleij *Botte Hollanders* * met daarin een kortingsbon van € 2,95 voor zijn meest recente boek *Moet kunnen*.

* Dit is alleen geldig als toegangsbewijs met een sticker van De Omslag en kan niet worden gesigneerd.

Herman Pleij is hoogleraar middeleeuwse letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam.

Pleij heeft een bijzondere belangstelling voor de cultuurhistorische achtergronden van de nationale identiteitsvorming.

De VOC, Willem van Oranje, De Genestet, Hugo de Groot en de Oranjes komen ongetwijfeld aan bod in zijn lezing *Moet kunnen, op zoek naar een Nederlandse identiteit*.

Jarenlang waren vier Amsterdamse wereldmusea wegens verbouwing gesloten.

Dat vond iedereen stom. Maar niemand kon er iets aan doen - 'daar ga ik niet over' is al eeuwenlang het motto van de BV Nederland. En ze zijn toch weer open? Nou dan.

Toch is Nederland juist door gebrek aan leiderschap en zwak centraal bestuur al meer dan vijf eeuwen ongekend welvarend. De horizontale samenleving nodigt ieder uit het zijne van alles te zeggen, wat resulteert in een enorme ideeënrijkdom. We zijn ook uitermate bedreven geraakt in het bereiken van compromissen en draagvlakken.

Maar spruiten zulke gedragsvormen vanzelf voort uit de nederzettingsgeschiedenis of zijn ze door ons gecreëerd?

Het poldermodel komt toch niet uit de lucht vallen? En gaat het eigenlijk nog wel goed?

Traag bestuur, veel regels, ontduiken van verantwoordelijkheid, managementcultuur, gebrek aan coördinatie en controle op de uitvoering van beleid dreigen ons welvaartmodel te smoren.

Een verkenning van de cultuurhistorische achtergronden kan meer inzicht geven.

Of maakt iedereen dat zelf wel uit?

- **Delft op de kaart**

Datum: Dinsdag 21 april 2015, aanvang 20.00 uur
Spreker: David de Haan, conservator en samensteller van de tentoonstelling
Plaats: Museum Prinsenhof
Toegang: Gratis voor leden van Delfia Batavorum en Vereniging Vrienden Prinsenhof, niet-leden € 5,-

Met de tentoonstelling 'Delft op de kaart' neemt Museum Prinsenhof het nieuwe Prinsenkwartier in gebruik. Conservator David de Haan neemt ons mee op een tijdreis van de tweede helft van de 17^e eeuw naar onze tijd. Dat we zo goed weten hoe de oude stad eruitzag, danken we voor een belangrijk deel aan de 'Kaart Figuratief van Delft' uit 1675-1678 van Dirck Evertsz. van Bleyswijk. Het is de meest betrouwbare plattegrond van Delft voordat het kadaster ontstond. De recent

gerestaureerde kaart, waarop alle gebouwen zoals kerken, stadspoorten en molens zijn ingetekend, is speciaal voor deze tentoonstelling te bezichtigen.

Met oude en nieuwe kaarten en digitale middelen komt de oude stad tot leven met historische gebeurtenissen, personen, gebouwen en ambachten. Na deze tijdreis zult u de stad beslist met andere ogen bekijken.

- **Vooraankondiging**

In september is er een speciale *Pecha Kucha*-lezing in Museum Prinsenhof. 10 tot 14 Delftenaren krijgen na selectie uit de aanmeldingen de gelegenheid voor een mini-lezing, die gekoppeld is aan één van de 50 vensters van de Delftse canon. Iedere spreker krijgt 6 minuten en 40 seconden en mag 20 dia's vertonen.

In samenwerking met Museum Prinsenhof en Vereniging Vrienden Prinsenhof.

Delfia Batavorum wint 4.000 euro bij het Rabobank Coöperatiefonds voor project Delft Talent

Delfia Batavorum ontving in november 2014 een subsidie van € 4.000,- van het Rabobank Coöperatiefonds voor het project Delft Talent. In Delft Talent leren Delftse leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs over talenten uit de Delftse geschiedenis en zetten ze hun eigen creativiteit in. Een prachtig project in het kader van het lustrumjaar 2015.

*Voorzitter Joris van Bergen, vice-voorzitter Irene Jacobs
en Marco Hofland, directievoorzitter Rabobank Zuid-Holland Midden.*

Met deze bijdrage van het Rabobank Coöperatiefonds kunnen we een belangrijk deel van het lustrumprogramma voor de jeugd financieren.

Een donatie in de kosten van de activiteiten van ons lustrum blijft welkom. Dat kan via rekeningnummer **NL84 INGB 006773473** ten name van Historische Vereniging Delfia Batavorum.

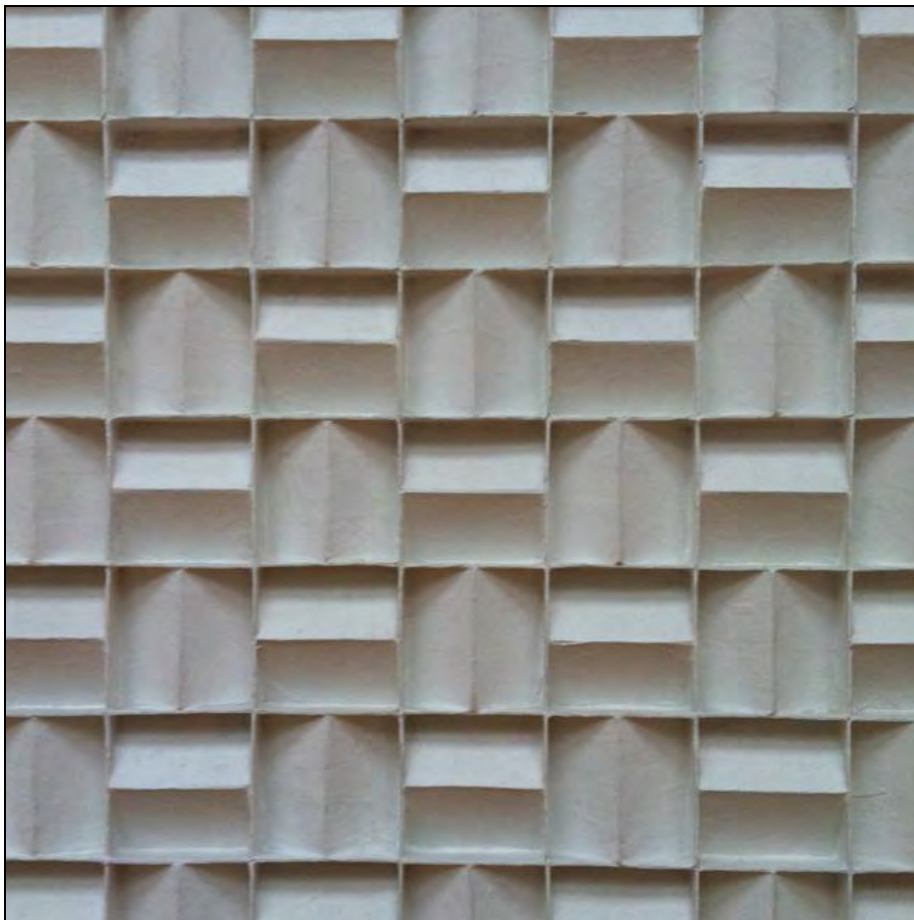
Volop activiteiten in lustrumjaar 2015

Een avondvullend feest voor alle leden van Delfia Batavorum in theater de Veste, bijzondere lezingen over thema's uit de *Canon van Delft* - bekeken vanuit het verleden én het heden, als ook historische en natuurtoers door de stad per voet en per boot.

Dit is slechts een kleine greep uit de vele speciale activiteiten die in het kader van het lustrumjaar 2015 worden georganiseerd. Want ons 80-jarig lustrum zal niet ongemerkt voorbij gaan! Niet aan onze leden, niet aan andere historisch geïnteresseerden, maar ook niet aan leerlingen van de basis- en middelscholen van Delft. Want voor hen zijn in samenwerking met De VAK twee programma's gemaakt onder de noemer Delft Talent.

Meer dan 1.000 Delftse leerlingen vanaf de leeftijd van 9 jaar gaan in 2015 in workshops - getiteld '*Vensters van de geschiedenis: het blauw van Vermeer en het wit van Schoonhoven*' - creatief aan de slag. De mooiste resultaten zullen worden tentoongesteld in het najaar.

In de loop van 2015 zullen we een beroep op u doen om hierbij te komen helpen en te komen kijken.

Jan Schoonhoven (Delft, 1914-1994)

Het tweede programma omvat speciaal ontworpen rondleidingen door een stadsdeel, aan de hand van de *Canon van Delft*. Voor die rondleidingen hebben we nu al uw hulp hard nodig! Interesse? Lees dan verder onder 'vrijwilligers gezocht'.

Delft Talent is mogelijk geworden door de subsidie die het Rabobank Coöperatiefonds aan Delfia Batavorum toekende en dankzij de samenwerking met De VAK.

In het voorjaar van 2015 wordt het volledige lustrumprogramma bekend en zal het te lezen zijn via de website en in een programmaboekje. Reserveer in ieder geval alvast **zondag 15 november**, voor het lustrumfeest in de Veste!

- **Vrijwilligers gezocht voor rondleidingen**

Delft Talent is een speciaal programma voor het basis- en voorgezet onderwijs in Delft, in het kader van het 80-jarige lustrum van Delfia Batavorum. Onderdeel daarvan zijn speciale rondleidingen aan leerlingen vanaf 9 jaar. Die rondleidingen worden bedacht en uitgewerkt door Delfia en De VAK, en we hebben u nodig om ze te geven!

Elke schoolgroep heeft twee of drie rondleiders nodig, die op enthousiaste en aansprekende wijze over gebouwen en mensen uit de Delftse geschiedenis kan vertellen. Hoeveel schoolgroepen er mee gaan doen is nog niet bekend, maar we hopen natuurlijk op een grote respons.

Daarnaast zal Delfia in 2015 rondleidingen aanbieden voor zowel leden als andere geïnteresseerden, waarbij gedacht wordt aan speciale familietours en een rondgang door Delft per boot in de zomer van 2015. Al met al kunnen we dus veel rondleiders gebruiken, die op vrijwillige basis enkele rondleidingen in de zomer en/of het najaar van 2015 kunnen geven. Als voorbereiding op de scholenrondleidingen bieden we u een verteltraining aan, georganiseerd door en bij De VAK.

Spreekt het rondleiden u aan, vindt u het leuk om uw enthousiasme over de Delftse geschiedenis uit te dragen en houdt u wel van een flinke wandeling? Dan is dit echt wat voor u! U kunt zich aanmelden bij Irene Jacobs, voorzitter van de lustrumcommissie, via ibjacobs@planet.nl

Manifestatie de Laatste Trein

In 1965 is het spoorwegviaduct in gebruik genomen en in 2015 komt gaat de laatste trein over het viaduct. Werkplaats Spoorzone Delft (WeSD), bekend van stationsconcerten en evenementen in de Spoorzone, gaat met de Delftse bevolking op een theatrale manier afscheid te nemen van het spoorviaduct in de voorstellingen van Manifestatie de Laatste Trein.

De voorstellingen zullen plaats vinden op de avonden van 24, 25 en 26 februari. Op tien locaties, van Molen de Roos tot en met het monumentale station, worden de verhalen over het spoor tot leven gebracht in scènes met muziek, dans en zang. Het publiek verzamelt zich op een centrale plek en beweegt in groepen buiten op straat langs de verschillende scènes, eindigend op het station.

Kaartverkoop via de webshop van www.werkplaatsspoorzonedelft.nl

Opening van het spoorwegviaduct in 1965

De Excursiecommissie

Terugblik op de excursies in 2014

De excursiecommissie van Delfia Batavorum heeft in 2014 zes excursies georganiseerd. Een korte terugblik:

- Op *26 februari* gingen we met 45 deelnemers per bus naar het Textielmuseum in Tilburg en aansluitend naar het Van Goghuis te Zundert.
- Op *7 mei* werd door 22 deelnemers per bus een bezoek gebracht aan Space Expo Noordwijk en de Keukenhof. Dankzij het mooie weer konden de deelnemers in de buitenlucht volop genieten van de bloemenpracht en de diverse fraaie exposities in zeer grote kassen.
- Dordrecht was op *10 juni* het reisdoel. Met 19 deelnemers reden wij in een kleine touringcar naar het Dordrechts Museum om daar de tentoonstelling over Willem II te bekijken, net op tijd want het was de laatste week van de tentoonstelling.
- Op *8 juli* bezochten 23 deelnemers Maasluis. Pieter de Ruyter, lid en restauratieschilder, liet tijdens de lunch alvast zijn verslag van de door hem uitgevoerde restauratiewerkzaamheden in de Grote Kerk rondgaan. Onder leiding van een stadgids deden we een stadswandeling met als hoogtepunt een presentatie door Pieter in de Grote Kerk. De wandeling werd besloten met een bezoek aan het nieuw ingerichte museum van de Historische Vereniging Maasluis.
- Met 30 deelnemers was op *19 september* Den Haag het doel van de excursie. Velen begonnen de heenreis vanuit Delft met tramlijn 1. Met een fluisterboot maakten we een interessante tocht door de grachten rondom het centrum van Den Haag. Vervolgens wandelden we van de Bierkade naar het Binnenhof alwaar we in twee groepen werden rondgeleid door de Ridderzaal en het gebouw van de Tweede Kamer.
- Op *13 november* brachten we met 24 deelnemers een bezoek aan Leiden: het Sieboldhuis en Museum Boerhaave.

Commissielid Ger van den Akker heeft in 2014 zijn activiteiten voor de excursiecommissie beëindigd. Onze dank voor zijn werkzaamheden. Petra Steuteknuel was bereid om de vrijgevallen plaats in te nemen, waardoor de commissie tezamen met Annelies Mooij en Peter van Tijn, weer compleet is.

De excursiecommissie dankt alle deelnemers voor het enthousiasme waarmee aan de diverse activiteiten werd deelgenomen.

Nieuwe leden

In het laatste kwartaal van 2014 mochten we 15 nieuwe leden verwelkomen. Onderstaande leden heten we van harte welkom:

- mw. Y.V. Wilmink
- dhr. A. van Dijk
- mw. F.E. den Herder
- dhr. G. Badoux
- mw. M. Rompelman
- dhr. A.P.M. van der Burg
- dhr. J. Ploeger
- dhr. E.H. Stolk
- mw. M.C. de Bruijn-Rullens
- dhr. C.J.M. de Bruijn
- mw. J.C.P. Zeer-Gerrets
- mw. J.J. Bruggeling
- dhr. A. Plomp
- dhr. D. de Hoop

Commissie Behoud Stadsschoon

Herstel stoepen Koornmarkt eind op weg

Op de hierbij geplaatste foto's is te zien hoe het herstel van de stoepen bij het voormalige hotel De Ark aan de Koornmarkt, ter hoogte van de huisnummers 55 tot en met 65, half december was gevorderd. De zwart wit foto dateert van 1974 en komt uit de collectie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Hartje zomer zagen verbaasde burens opeens bij de in totaal vier panden de monumentale stoepen verdwijnen. Ze werden gesloopt en afgevoerd. In deze rijksmonumenten, waar de stoepen onlosmakelijk bij horen, werd een nieuw hotel gerealiseerd, Royal Bridges. Het is de opvolger van hotel De Ark, dat lang geleden op Koornmarkt 65 begon en in de loop der jaren een reeks buurpanden aan het hotel toevoegde. Het nieuwe hotel heeft ook het fraaie pand 55/57 erbij getrokken, een voormalig notariskantoor. Hier is inmiddels een nieuwe, indrukwekkende entree gevestigd.

Voor de sloop c.q. het vernieuwen van de stoepen bleek geen vergunning te zijn aangevraagd. Verontruste omwonenden waarschuwden de gemeente Delft, die de werkzaamheden liet stilleggen. Dat kon niet voorkomen dat soms antieke en unieke hardstenen tegels, stoeppalen, randen e.d. verdwenen. De eigenaar had zich niet gerealiseerd dat ook het herstel van stoepen vergunningplichtig is. Hij liet zich adviseren door de gemeente en schakelde een architect in.

De Commissie Behoud Stadsschoon trok zich deze sloop in het bijzonder aan, omdat zij als vaste commissie van de historische vereniging Delfia Batavorum, speciaal de opdracht heeft het stadsschoon te bewaken. Bovendien is het Delfia Batavorum dat jaarlijks in Delft de Le Comteprijs toekent voor bijzondere stadsverfraaiingen, ook voor stoeprestauraties.

Het restauratieplan van de architect is een aantal keren in de Commissie Welstand en Monumenten, die de gemeente bij verbouwingen adviseert, besproken. Daarbij is in het bijzonder gelet op diverse details, die er mede aan bijdragen dat deze stoepen weer de kwaliteit en uitstraling krijgen die ze behoren te hebben. Inmiddels ziet het geheel er in grote lijn weer uit zoals zou moeten zijn. Dat laten we hierbij zien, nadat we eerder foto's toonden, die de ravage in beeld brachten.

Uit de tekeningen van de architect en ook uit oude foto's valt af te leiden, dat er tussen stoeppalen bij nr. 55/57 nog geornamenteerde ijzeren hekwerken zullen komen. Daaraan wordt wellicht nog gewerkt. Ook bij het op nr. 65 moet de basis van het bordes kennelijk nog een finishing touch krijgen.

Delfia Batavorum op Twitter

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website? Meldt u dan aan als 'volger' op ons account. U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum>. Daar hebben we inmiddels 194 volgers!

Historische ambachten in en om het huis

Sprekers:	Diverse ervaren ambachtslieden / deskundigen
Data:	Vijf dinsdagavonden in 2015: <ul style="list-style-type: none"> • (verlichting 27 januari) • wandafwerking 24 februari • pleisterwerk 24 maart • schouwen en haarden 28 april • schilderwerk 26 mei
Tijd:	20.00-22.00 uur
Plaats:	“Huis de Witte Roos”, Oude Delft 73, Delft
Toegang:	Leden Delfia Batavorum en belangstellenden
Kosten:	€ 10 per avond
Aanmelden:	http://witteroos.nl/activiteiten/ambachten

Stichting “de Witte Roos” organiseert samen met de Historische vereniging Delfia Batavorum een aantal bijeenkomsten waarbij bijzondere aspecten worden belicht van het restaureren en renoveren van een oud pand. Het betreft niet alleen woningen van monumentaal belang, maar ook woningen die deze status niet hebben maar wel waardevolle elementen bezitten die behouden kunnen worden.

Liefhebbers, bewoners en eigenaren van een dergelijk huis lopen tegen een aantal werkzaamheden aan dat zal moeten worden uitgevoerd. Deels kan men dat zelf, maar vaak zal men voor grotere onderdelen en klussen vakmensen willen inhuren, of minstens bij hen te rade gaan hoe de klus aan te pakken.

Door het bijwonen van een aantal interactieve bijeenkomsten kan men zich verdiepen in de onderwerpen verlichting, schouwen en haarden, pleisterwerk, wandafwerking, schilderwerk. In elke interactieve bijeenkomst zal een gerenommeerd ambachtsman/-vrouw de in en outs van zijn of haar vak in de breedte belichten en over de juiste toepassing van materialen en gereedschappen vertellen. Voorafgaand aan de bijeenkomst is het mogelijk vragen en de problemen waartegen men aanloopt per e-mail in te brengen. Bij voldoende belangstelling kan een excursie georganiseerd worden die refereert aan het onderwerp.

De interactieve bijeenkomsten zijn verdeeld over vijf dinsdagavonden, waarvan er nog vier gaan plaatsvinden: wandafwerking 24 februari; pleisterwerk 24 maart; schouwen en haarden 28 april en schilderwerk 26 mei 2015.

De Stichting “de Witte Roos” geeft duurzaamheid een zo concreet en uitdagend mogelijk gezicht. Dat ziet men toegepast in het pand dat gerestaureerd wordt. Tevens wil de Stichting bewoners inspireren en ondersteunen bij het maken van keuzes in duurzaam gedrag. De Stichting “de Witte Roos” ontving in 2013 de Le Comteprijs 2012 voor de gevelrestauratie van Oude Delft 73 met in het bijzonder de reconstructie van het lijstwerk van de deur. Daarnaast ontving de Stichting ook de publieksprijs. De sprekers zijn allen betrokken bij de restauratie van “de Witte Roos”.

Kijk voor meer informatie op <http://witteroos.nl/activiteiten/ambachten>

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

38^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 2

april 2015

Ledenvergadering op 19 mei

Op dinsdag 19 mei om 20.00 uur houdt Delfia Batavorum haar jaarlijkse ledenvergadering in het gebouw van de Rabobank, Buitenhofdreef 2 in Delft.

Belangrijke onderwerpen zijn, naast de vaste verenigingszaken, de bekendmaking van de Le Comteprijs 2014 en de activiteiten in het lustrumjaar. De agenda voor deze vergadering treft u als bijlage bij deze Nieuwsbrief aan.

De notulen van de ALV van 20 mei 2014, het financieel verslag over het jaar 2014, de begroting 2015 en de tekst van het Reglement voor het Delfia Batavorumfonds zijn via de website van de vereniging www.delfia-batavorum.nl te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Willy Claassen via info@delfia-batavorum.nl of telefonisch 015-2144574. U krijgt deze stukken dan toegestuurd.

We hopen velen van u op 19 mei te zien!

Lezingen en activiteiten lustrumjaar 2015

Kijk voor een actueel overzicht op: www.delfia-batavorum.nl

- **Historische ambachten in en om het huis**

Leer hoe je een ambachtelijke renovatie aanpakt. Stichting De Witte Roos organiseert met de historische vereniging Delfia Batavorum bijeenkomsten waarbij bijzondere aspecten worden belicht bij het restaureren/recoveren van een oud pand. Het gaat niet alleen over woningen van monumentaal belang, maar ook over woningen zonder monumentale status met waardevolle elementen die het behouden waard zijn. Liefhebbers, bewoners en eigenaren van een dergelijk huis lopen tegen een aantal werkzaamheden aan dat zal moeten worden uitgevoerd. Deels kan men dat zelf, maar vaak zal men voor grotere onderdelen / klussen vakmensen moeten inhuren, of minstens bij hen te rade gaan hoe de klus aan te pakken.

Schouwen en haarden

Datum: dinsdag 28 april 2015

Spreker: Willem Schermerhorn

Plaats: De Witte Roos, Oude Delft 73

Tijd: 20.00 uur

Toegang: € 10

Aanmelden: <http://witteroos.nl/activiteiten/ambachten/aanmelden>

De firma Willem Schermerhorn uit Haarlem is al ruim 30 jaar een begrip in verkoop, restauratie en plaatsing van antieke schouwen. Schermerhorn is de enige schouwbouwer in ons land die grondige kennis heeft van bouwstijlen, materialen, vormen en technieken. Het bedrijf is gespecialiseerd in complete bouw van fundatie tot schoorstenen. Hierbij wordt rekening gehouden met de stijl van de schouw en die van het huis. Vaak zijn, soms heel ingrijpende, restauraties nodig.

Om de restauratie tot in perfectie te verrichten, worden de werkzaamheden uitgevoerd in de eigen steenhouwerwerkplaats. Ook is het mogelijk een gekozen schouw in detail te laten aanpassen. Het plaatsen van schoorsteenmantels in woningen behoort tot de dagelijkse werkzaamheden en dit gebeurt door heel Nederland. In sommige gevallen wordt alleen de schouw geplaatst. Vaker echter is er sprake van de complete montage met een open haard, een rookkanaal, of een gasvuur. De hele klus is in handen is van hetzelfde bedrijf www.schermerhorn.nl.

Schilderwerk

Datum: dinsdag 26 mei 2015
Spreker: Koen van Eijk
Plaats: De Witte Roos, Oude Delft 73
Tijd: 20.00 uur
Toegang: € 10
Aanmelden: <http://witteroos.nl/activiteiten/ambachten/aanmelden>

De schilderwerken in Huis de Witte Roos zijn en worden uitgevoerd door het schildersbedrijf Van Eijk uit Delft. Dit Delftse familiebedrijf, waarin nu Koen als de derde generatie werkzaam is, kent de Delftse in- en exterieurs. Zo is het schilderwerk in Museum Paul Tetar van Elven door dit bedrijf uitgevoerd. Aan de hand van kleurenonderzoek zijn de kleuren bepaald. De niet geschilderde eikenhouten geornamenteerde deuren zijn in de was gezet. Koen van Eijk heeft ervaring met het hout- en marmerimitaties van schilderwerk en heeft daarvoor een speciale opleiding gevolgd. Zie ook www.schildersbedrijfvanwijk.nl.

- **Delft fotografeert en filmt geschiedenis**

Datum: vrijdag 8 mei
Tijd: 14.00 – 15.30 uur
Plaats: Buurthuis De Molshoop, Molslaan 139, achteringang Yperstraat, naast de Goede Doelenwinkel
Kosten: € 5 te voldoen via Delfia Batavorum Excursies NL84INGB0006773473
Aanmelding: delfia-batavorum@vantijn.nl met uw gegevens en als onderwerp 'Molshoop 8 mei' of telefonisch via 015-2133058

Een reis door de tijd aan de hand van dia's en nog niet eerder vertoonde filmopnames. De dia's dateren uit de jaren '60 van de 20^e eeuw en zijn gemaakt door de heer Hendrik van der Hoek. De dia's laten de stad zien vanaf het Noordeinde tot aan Tanthof. Aansluitend filmbeelden van treinen en trams door Delft. Deze films zijn samengesteld door de heer Ton Pruissen en ter beschikking gesteld door de Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Spoor- en Tramwezen.

- **Pecha Kucha over de Canon van DELFT**

Twaalf mini-lezingen door en voor Delvenaren en Delftenaren

Datum: woensdag 23 september
Sprekers: 12 Delvenaren en Delftenaren
Plaats: Museum Prinsenhof
Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum en Vereniging Vrienden Prinsenhof, niet-leden € 5,-

Weet u alles over de Delftse Donderslag of de cholera in Delft? Heeft u een familie-verhaal over de Tweede Wereldoorlog in Delft? Was u betrokken bij de stadsuitbreiding tussen 1945 en 1970? Of ligt uw passie bij Johannes Vermeer?

Op woensdag 23 september organiseert Delfia Batavorum in samenwerking met Museum Prinsenhof Delft en de Vereniging Vrienden Prinsenhof een 'Pecha Kucha'-avond over de Canon van Delft.

Tijdens een Pecha Kucha-bijeenkomst moet elke spreker zijn of haar verhaal doen in 20 sheets, die precies 20 seconden zijn te zien: exact 6 minuten en 40 seconden per spreker. Dit strakke format dwingt de spreker om snel, maar vooral visueel te communiceren. Pecha Kucha zorgt voor snelheid, dynamiek, inspiratie en uiteraard veel plezier!

Wilt u ook die avond een Pecha Kucha presentatie doen over één van de vensters van de Canon van Delft? Meldt u zich dan uiterlijk 27 juni aan via pechakucha@delfia-batavorum.nl. Vermeld uw naam, contactgegevens en wanneer wij u (niet) kunnen bereiken; onderwerp en nummer van het Canonvenster waarop uw onderwerp aansluit. Er is plaats voor maximaal 12 presentaties.

Uit de aangemelde presentaties stellen Delfia Batavorum, Museum Prinsenhof en de Vereniging Vrienden Prinsenhof het programma samen. U ontvangt hierover uiterlijk eind juli bericht. Wordt uw presentatie geselecteerd voor het programma, dan ontvangt u verdere instructies over het aanleveren van het beeldmateriaal.

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten en bijvoorbeeld van nieuwe publicaties op onze website?

Meldt u dan aan als 'volger' op ons Twitter- of Facebook-account.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Op Twitter hebben we 211 volgers en op Facebook zijn het er al 70!

Commissie Behoud Stadsschoon

In de nacht van zaterdag 21 op zondag 22 februari 2015 reed om 01.25 uur de laatste trein vanuit het station van Delft over het viaduct naar Station Hollands Spoor in Den Haag. En het was een gebeurtenis voor de stad. De kolommen onder het viaduct langs de Phoenixstraat waren van verschillende kanten rood aangelicht en het viaduct zelf baadde in het licht van schijnwerpers die speciaal daarvoor waren neergezet. In de hal van het oude station sprak burgemeester Verkerk om 01.00 uur zo'n 350 aanwezigen toe die een kaartje hadden weten te bemachtigen voor deze laatste historische rit. Daarbij waren leden van het bestuur van Delfia Batavorum en leden van CBS, die of als omwonenden of als deelnemers aan het Platform Spoor graag van deze gelegenheid gebruik wilden maken. Een fanfarekorps op het 1^e perron speelde een laatste vaarwel aan de speciale Sprinter die voor deze rit was ingezet. De trein reed in langzaam tempo langs de huizen van de Spoorsingel waar hier en daar spandoeken uit de ramen hingen met leuzen als: ' Dag trein..... '

Langs het viaduct aan de kant van Binnenwatersloot en Phoenixstraat stonden veel mensen te kijken om iets van het sentiment van deze laatste rit mee te maken. Molen De Roos was prachtig aangelicht en op de omgang stond een heel gezelschap naar de trein te zwaaien onder de draaiende wieken die voor deze gelegenheid waren opgesierd met Delftsblauwe zeilen. Nadat de trein vertrokken was, werd meteen begonnen met de onttakeling van het viaduct door de stroom af te sluiten en een begin te maken met het weghalen van de bovenleiding. Het viaduct wordt de komende maanden gesloopt en dan zal er niet veel meer over zijn dat herinnert aan dit omstreden viaduct dat vijftig jaar het beeld van en op Delft bepaalde.

Intussen was bij leden van CBS de vraag binnengekomen of Delfia Batavorum een initiatief zou willen ondersteunen om als aandenken aan het viaduct ergens op de route één of twee kolommen te laten staan om bewoners van Delft te herinneren aan deze treinperiode. Dat was geen eenvoudige opgave, want de sloopvergunning was al afgegeven en zoals altijd zal elke wijziging in een bouwprogramma geld kosten en daar zit niemand op te wachten. Toch is deze gedachte doorgespeeld naar de Aannemerscombinatie De Cromme Lijn en naar het Ontwikkelingsbedrijf Spoorzone en ook Wethouder Harpe is op de hoogte gesteld van de wens vanuit de burgerij om iets te behouden van dit omstreden project. Voor zover nu bekend is, zou het zomaar kunnen dat er één kolom blijft staan op het nieuw in te richten Bolwerk tegenover de Binnenwatersloot.....

De plaquette voor de ingebruikname van het spoorweg viaduct in 1965

Een ander punt van zorg was over de plaquette op perron 1. Deze in keramiek uitgevoerde plaquette was aangebracht ter gelegenheid van de opening van het viaduct in 1965 door Burgemeester De Loor. Het oude stationsgebouw is een rijksmonument en zal voor de toekomst behouden blijven, maar deze plaquette is aangebracht in een muur van het grenswisselkantoor, een aanbouw naast het stationsgebouw dat ook gesloopt gaat worden. En zo zou deze plaquette misschien met de slopershamer kunnen verdwijnen.

Gelukkig was dit signaal bij de gemeente ook al binnengekomen en kon de burgemeester in zijn toespraak in de stationshal de toehoorders verzekeren dat bij de sloop deze plaquette voorzichtig verwijderd zou worden en in de toekomst een mooie plek zou krijgen. En voor die plek waren ook al ideeën opgeborreld, want één van de CBS-leden is de plaquette gaan opmeten en wat blijkt: qua afmeting zou die plaquette uitstekend zou kunnen worden aangebracht op de te behouden staander van het oude viaduct op het Bolwerk. Dat zou toch mooi zijn. En nu maar hopen dat iedereen meewerkt en om dit plannetje te laten lukken!

Janny van der Jagt

Nieuwe leden

Onze vereniging heeft de eerste maanden van 2015 30 nieuwe leden mogen verwelkomen. Het zijn:

De hr. en mw. A. v.d. Spek

De hr. en mw. A. Sprong

De hr. H. Ligteringen

De hr. A.F. van Tol

De hr. en mw. J.C.A. Nieuwpoort

De hr. en mw. D.J.P. de Leeuw / Guldemond

De hr. L.H. Immers

De hr. en mw. N. Zwarts

De hr. en mw. H. Ordelman

Mw. W.E. Roode

De hr. A.C. van Elsen

De hr. P.C. van Lopik

Mw. K. Oerlemans-Verbaan

Mw. en de hr. M. Zeeman / Hentzen

Mw. en de hr. M.A. Nieswaag / Bijl

Mw. en de hr. L.A. van Reijen / Nitsche

De hr. P.M. Breedveld

Mw. J.C. Sloomweg

De hr. T.J. Marskamp

De hr. P. Delleman

Erfgoed Delft afd. Archeologie

Van harte welkom!

ANBI status

Delfia Batavorum staat aangemerkt als een Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling.

Met de huidige belastingregeling is het toegestaan, om bij de aangifte inkomstenbelasting, een donatie voor 125% af te trekken bij giften, dus de schenking x 1,25. Om aan deze ANBI status te voldoen, publiceren wij onze financiële stukken jaarlijks op onze website.

Nieuwsbrief via e-mail

Onze Nieuwsbrieven zijn ook via de website beschikbaar. Heeft u internet, geef u dan op voor de toezending van de Nieuwsbrief via e-mail. De vereniging kan daarmee behoorlijk op de portokosten besparen.

U kunt dit opgeven bij de penningmeester Marinus Hom via penningmeester@delfia-batavorum.nl

Tegeltafel in de oude stationshal

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is op zoek naar meer informatie over dit tableau van Nicolaas Wijnberg. Wie er meer over weet, kan dit doorgeven op www.helpwandkunstsporen.nl

Tegeltafel van Nicolaas Wijnberg in de hal van het oude station (1952)

UITNODIGING VOOR DE ALGEMENE LEDENVERGADERING 2015 DELFLIA BATAVORUM

Delft, april 2015

Aan de Ereleden en leden van de Historische Vereniging Delfia Batavorum

Geachte dames en heren,

Namens het bestuur nodig ik u hierbij uit tot het bijwonen van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering die gehouden zal worden op **dinsdag 19 mei 2015** om 20:00 uur in het gebouw van de **Rabobank** Zuid-Holland Midden, Buitenhofdreef 2 in Delft (personeelsingang).

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter Joris van Bergen
2. Le Comteprijs 2014
Rapportage door ir. Gertjan van der Harst, secretaris van de Commissie voor de Le Comteprijs. Bekendmaking van de winnaar en uitreiking van de prijs. Uitreiking van de oorkonde aan de overige genomineerden. Bekendmaking van de winnaar van de Publieksprijs, uitgelooft door Delft op Zondag.
3. Korte pauze
4. Aanbieding van het Jaarboek nr.24, 2014.
Na afloop van de vergadering is het jaarboek beschikbaar voor de leden.
5. Mededelingen
6. Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 20 mei 2014. Deze zijn via de website ter inzage en desgewenst per post verkrijgbaar.
7. Presentatie door Peter Jonquière voorzitter van de Commissie Behoud Stadsschoon over de schuilkelder en het restant van de oude Stadswal aan de Westvest.
8. Financieel verslag 2014.
Verslag van de Kascommissie en décharge van het bestuur over 2014.
9. Wijziging van het reglement voor het Delfia Batavorumfonds (zie de website).
Voorgesteld wordt Artikel 8 te wijzigen op een zodanige wijze ,dat het is toegestaan om de jaarlijkse renteopbrengsten aan te wenden als baten voor de vereniging (zie voor de tekst hieronder). De gevraagde goedkeuring van de vergadering is van belang voor de vaststelling van de begroting 2015.
10. Vaststelling van de begroting 2015.
11. Verkiezing van een lid van de Kascommissie.
Ingevolge de statuten treedt jaarlijks het oudste lid in functie af en wordt een nieuw lid benoemd. Aftredend is mw. E.A.M. Teerling. Leden zijn de heren M. Jonquière en H. Karlas. De vergadering wordt gevraagd een nieuw lid van de commissie te benoemen.
12. Vaststelling van het bedrag waarover de penningmeester mag beschikken (art. 9 lid 1 van de statuten). Voorgesteld wordt dit bedrag zoals gebruikelijk vast te stellen op € 10.000,-

13. Benoemingen:

- Statutair aftredend zijn de heer Joris van Bergen en mw. Wilma van Giersbergen, beiden vanwege het einde van hun derde termijn. In verband met het lustrum in dit jaar wordt voorgesteld de heer Van Bergen dispensatie te verlenen voor een extra jaar en mw. Van Giersbergen totdat een opvolger voor haar portefeuille Redactie jaarboek beschikbaar is.
- Voorts zijn periodiek aftredend mw. Irene Jacobs (einde 2^e termijn) en de heer Marinus Hom (einde 1^e termijn). Voorgesteld wordt om hen beiden te herbenoemen.
- Tenslotte wordt voorgesteld als nieuw lid van het bestuur te benoemen de heer Aad van Tongeren. Hij zal de portefeuille Communicatie/pr op zich nemen.
- Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door tenminste tien leden. De namen der tegenkandidaten moeten tenminste drie dagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk aan de secretaris worden meegedeeld (art. 8 lid 4 van de statuten).

14. Lustrum 2015.

Vicevoorzitter en voorzitter van de Lustrumcommissie Irene Jacobs zal een korte toelichting geven op de lustrumactiviteiten in dit jaar.

15. Rondvraag.

Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om nog even met elkaar na te praten onder het genot van een drankje en hapje.

De notulen van de ALV van 20 mei 2014, het financieel verslag over het jaar 2014, de begroting 2015 en de tekst van het Reglement voor het Delfia Batavorumfonds zijn via de website van de vereniging (www.delfia-batavorum.nl) te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Willy Claassen via info@delfia-batavorum.nl of telefonisch 015-2144574. Zij zendt deze stukken dan toe.

Toelichting op agendapunt 9

Het bestuur wil uiteraard het verstrekken van subsidies ter stimulering van activiteiten die aansluiten bij de doelstelling van de vereniging in stand houden. De praktijk van vele jaren achtereen laat zien dat het fonds niet alleen groeit door de zeer gewaardeerde bijdrage van leden en soms een legaat, maar ook door de rente van het vermogen. Inmiddels is dit vermogen opgelopen tot €100.000,- . De bedragen van aanvragen en toekenningen zijn bij deze groei achter gebleven. Gezien de hoogte van het vermogen wil het bestuur de mogelijkheid openen om gedurende enkele jaren de rente aan te wenden als baten voor de normale exploitatie van de vereniging. Daardoor kan de contributie langer op het huidige niveau worden gehandhaafd.

Via de vaststelling van de begroting kan de ledenvergadering dit voornemen ieder jaar beoordelen, terwijl ook telkens bij de jaarrekening verantwoording over de besteding van het fonds wordt afgelegd. Om dit mogelijk te maken dient art. 8 van het Reglement voor het Delfia Batavorumfonds te worden gewijzigd.

Om de ruimte voor het bestuur voor het toekennen van subsidies af te grenzen wordt een jaarlijkse grens van 10% van het fonds voorgesteld, tenzij goedkeuring van de algemene ledenvergadering wordt verkregen om daarboven te gaan.

Tekst van de voorgestelde wijziging van het reglement voor het Delfia Batavorumfonds:

De bestaande tekst van *Art. 8: Uitputting van het fonds* luidt als volgt:

Subsidietoekenningen ten laste van het fonds mogen in enig jaar tezamen de in dat jaar te verwachten renteopbrengsten van het fonds niet te boven gaan, tenzij daartoe uitdrukkelijk door de algemene ledenvergadering van de vereniging toestemming wordt verleend.

Voorgesteld wordt deze tekst te vervangen door:

- 1. Subsidietoekenningen ten laste van het fonds mogen in enig jaar tezamen niet hoger zijn dan 10% van de waarde van het fonds op 31 december van het voorgaande jaar. Indien het bestuur besluit dit percentage te overschrijden, dient daarvoor door de algemene ledenvergadering toestemming te worden verleend. Dit besluit wordt bij het indienen van de jaarlijkse begroting aan de algemene ledenvergadering voorgelegd.*
- 2. In afwijking van Artikel 2, lid 1 van dit reglement kan het bestuur in enig jaar besluiten de renteopbrengsten van het fonds aan te wenden als baten voor de vereniging. Het besluit behoeft de goedkeuring van de algemene ledenvergadering en wordt daartoe bij het indienen van de jaarlijkse begroting aan de algemene ledenvergadering voorgelegd..*

Het genoemde Artikel 2, lid 1 luidt als volgt:

De Historische Vereniging Delfia Batavorum kan uit het Delfia Batavorumfonds subsidies verstrekken ter stimulering van activiteiten die aansluiten bij de doelstelling van de vereniging, speciaal wanneer een subsidie beslissend is voor het realiseren van die activiteiten.

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

38^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 3

juli/augustus 2015

Voorwoord van de voorzitter

Vergaderen kan ook boeiend en gezellig zijn!

Op 19 mei hebben wij onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering weer gehouden in het gebouw van de Rabobank Zuid-Holland Midden. Na een grondige verbouwing konden wij nu terecht in de gastvrije sfeer van het ruime bedrijfsrestaurant. Na afloop van de vergadering praatten wij zoals gewoonlijk nog wat na onder het genot van een drankje en een hapje.

Verscheidene leden lieten ons weten dat zij het zo'n gezellige avond hadden gevonden. Veelal werd daarbij gewezen op de afwisseling van inhoudelijke zaken (*uitreiking van de Le Comteprijs, presentatie vanuit de Commissie Behoud Stadsschoon, aanbidding van het Jaarboek en toelichting op de lustrumactiviteiten*) en meer huishoudelijke zaken (*behandeling van het jaarverslag en de begroting*). Er waren zo'n honderd belangstellenden, inclusief onze gasten, de genomineerden voor de Le Comteprijs en de wethouder van Cultuur, Ferrie Förster. Hij bleek onmisbaar door zijn directe hulp bij een technisch probleem met de presentatie van Irene Jacobs.

Ik hoop dat nog meer leden, als zij dit lezen, deze jaarlijkse bijeenkomst komen bijwonen. Naar ledenvergaderingen gaan is natuurlijk helemaal niet 'hot' – er wordt al zoveel vergaderd – maar welbeschouwd is het meer een jaarlijks 'event' geworden, een ontmoeting met andere belangstellenden in het historische wel en wee van onze stad.

Nu nog een beknopte rapportage over de belangrijkste punten.

De Le Comteprijs 2014 ging naar de Vereniging van Eigenaren Gebouw De Indische Instelling voor de reconstructie van de bekroning van het pand Oude Delft 69. De secretaris van de Commissie, Gertjan van der Harst, lichtte alle nominaties toe en de secretaris van het bestuur, Willy Claassen, maakte bondig duidelijk waarom deze VVE de winnaar is geworden.

Alphons de Wit van *Delft op Zondag* onthulde daarna welke nominatie de meeste stemmen van het lezerspubliek had gekregen. De Publieksprijs ging naar Bert en Eugenie Kips voor de verbouwing van het woonhuis Donker Curtiusstraat 7.

De winnaars en genomineerden van de Le Comteprijs 2014 (foto CEPEZED)

Het eerste exemplaar van het Jaarboek 2014 werd door de voorzitter van de Redactiecommissie, Wilma van Giersbergen, uitgereikt aan Irene Leupen vanwege haar vele en langjarige activiteiten op cultuurhistorisch gebied. Dit jaarboek is, in afwijking van andere jaren, geheel gewijd aan één thema: Tweehonderd jaar Koninkrijk.

Peter Jonquière deed als voorzitter van de Commissie Behoud Stadsschoon verslag van het onderzoek naar de schuilkelder aan de Westvest. Deze plek kwam in de belangstelling door het voornemen van de gemeente om deze herinnering aan WO II te slopen. Dat gaf onder meer een interessante in-
kijk in de historie van de stadswal ter plaatse.

Het financiële jaarverslag 2014 en de begroting 2015 werden vastgesteld, waarmee de vergadering ook akkoord ging met het voorstel van het bestuur om de rente van de fondsen aan te wenden voor de verenigingsactiviteiten. De vergadering stemde in met de benoeming van Aad van Tongeren als lid van het bestuur met de portefeuille pr&communicatie. Vier bestuursleden werden bij acclamatie herbenoemd.

Aan het einde van de vergadering gaf Irene Jacobs als voorzitter van de Lustrum-commissie een toelichting op het lustrumprogramma. Zij vestigde speciaal de aandacht op de vraag naar begeleiding van stadswandelingen voor groepen van basisscholen – activiteit ‘Delft Walk’ – en naar vrijwilligers voor het geven van een korte presentatie over één van de vensters van de Canon van Delft – Pecha Kucha over de Canon van Delft – (zie ook het programmaboekje dat alle leden hebben ontvangen!). Irene liet ook beelden zien van de nieuwe website en bedankte namens de vereniging onze webmaster Jenny Omvlee voor het vele werk bij de invoering daarvan. Zij ontving een bos bloemen en een groot applaus.

Graag ontmoet het bestuur, tevens lustrumcommissie, u bij de vele activiteiten in dit lustrumjaar en in ieder geval op het lustrumfeest op 15 november. U ontvangt daarover tijdig een herinnering. En eind september/begin oktober wordt u in de gelegenheid gesteld het nieuwe boek over de Geschiedenis van Delft te bestellen dat officieel op 15 november zal worden gepresenteerd.

Joris van Bergen, voorzitter

Lustrum 2015

Halverwege het lustrumjaar 2015

Vele enthousiaste deelnemers, boeiende presentaties, bijzondere gebouwen en interessante wandelingen: halverwege ons lustrumjaar en na de eerste tien lustrumactiviteiten is het een genoegen om te mogen constateren dat de activiteiten druk worden bezocht en goed in de smaak vallen!

Bijvoorbeeld de excursies naar Archeologie Delft en de Afvalwaterzuiveringsinstallatie Harnaschpolder of de wandelingen door de Wippolder en het Arboretum, waarbij tientallen leden en enkele niet-leden zich aansloten. Zij waren vol lof.

De speciale ‘theaterzoektocht’ Gist & Geluk in de tuin van Phoenixstraat 52, waar ooit de parfumbriek van Agneta van Marken was gevestigd, was zowel een genot voor de toneelliefhebber als voor de liefhebber van bijzondere tuinen. Een pareltje in Delft is herontdekt! De elf voorstellingen waren uitverkocht en onder de gelukkige toeschouwers waren vele tientallen leden van Delfia Batavorum.

De lustrumactiviteiten die de meeste leden misschien zullen ontgaan, maar die niettemin ook succesvol plaatsvinden, zijn die voor het Delftse onderwijs. Onder de noemers ‘Delft Talent’ en ‘Delft Walk’ hebben inmiddels honderden leerlingen uit het basisonderwijs workshops gevolgd en zelf kunstwerken gemaakt, geïnspireerd door Johannes Vermeer en Jan Schoonhoven. En de eerste leerlingen liepen inmiddels ook een speciaal door ons ontwikkelde rondwandeling door de stad, gegeven door leden van Delfia Batavorum!

Ook de komende maanden zijn er volop lustrumactiviteiten, zoals de wandelingen die zijn

geïnspireerd door de Delftse Canon in september en oktober en natuurlijk de Pecha Kucha op 23 september. Voor een volledig overzicht, de data en de tijden kijkt u in het speciale lustrumboekje dat u heeft gekregen of op onze website www.delfia-batavorum.nl. Ik zie u graag op een van die activiteiten!

Irene Jacobs, voorzitter lustrumcommissie

Lezingen en excursies in het lustrumjaar

Sloepentocht door historisch Delft

Een sloepentocht langs de mooiste historische plekken van Delft, speciaal voor hen die dat niet lopend kunnen of willen doen. Maar uiteraard is iedereen van harte welkom! Met vijf sloepen vaart u onder begeleiding van deskundige vertellers door de Delftse grachten langs de Zuidkolk, Oude Delft, Noordkolk, via het Achterom naar de Gasthuislaan en de Zuidergracht. Via de Oostpoort wordt het Rijn-Schiekanaal opgevaaren, om daarna langs de Koornmarkt weer naar de Hippolytusbuurt terug te keren. Onderweg is er genoeg te vertellen over Delft en in het bijzonder over de gebouwen waar u langs vaart. Maximaal 40 deelnemers.

- **Wanneer:** Zondag 23 augustus 2015, 14.00-15.00 uur.
- **Waar:** Startpunt Hippolytusbuurt (tegenover de visbanken).
- **Interesse?** Aanmelden tot 16 augustus 2015 via het formulier op de website. Telefonisch aanmelden kan ook: 015 2133058. Aanmelding is pas definitief als uw financiële bijdrage is ontvangen.
- **Kosten** De kosten zijn € 5,- (kinderen tot en met 12 jaar gratis), te betalen op rekening NL84 INGB 0006 7734 73 Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van uw naam en 'Rondvaart'.

Groen in de binnenstad

Flora is er in soorten en maten. Is het u ooit opgevallen, dat er een hele wereld aan plantjes leeft op de gebouwen om ons heen? Tijdens deze wandeling onder leiding van de heer Cor Nonhof (lid KNNV Koninklijke Nederlandse van Delft, waarbij aandacht zal worden geschonken aan Natuurhistorische Vereniging, afdeling Delfland) loopt u door het centrum wat groeit en bloeit tegen kademuren, boven het water of op erfafscheidingsmuren.

Muurvarens aan de Delftse kademuren

De vegetaties op muren en op straat behoren tot de meest extreme in hun soort die we in onze omgeving kennen. Alleen gespecialiseerde planten overleven op een uiterst dunne bodem en grote droogte in de zomer. U zult beschermde plantensoorten tegenkomen als tongvaren, steenbreekvaren en zwartsteel.

Maximaal 20 deelnemers.

- **Wanneer:** Zondag 13 september, 14.00-15.00 uur.
- **Waar:** Markt 1, onder de luifel van het stadhuis.
- **Interesse?** Aanmelden vanaf 13 augustus en vóór 6 september via het formulier op de website. Telefonisch aanmelden kan ook: 015 2133058. Aanmelding is pas definitief als uw financiële bijdrage is ontvangen.
- **Kosten** De kosten zijn € 5,- (kinderen t/m 12 jaar gratis), te betalen op rekening NL84 INGB 0006 7734 73 Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van uw naam en 'Muurflora'.

Pecha Kucha lezingen

Delfia Batavorum organiseert in samenwerking met Museum Prinsenhof Delft en de Vereniging Vrienden Prinsenhof een 'Pecha Kucha'-avond over de Canon van Delft. Bij een Pecha Kucha-bijeenkomst moet elke spreker zijn of haar verhaal doen in 20 sheets, die precies 20 seconden zijn te zien: exact 6 minuten en 40 seconden per spreker. Dit strakke format dwingt de spreker om snel, maar vooral visueel te communiceren. Pecha Kucha zorgt voor snelheid, dynamiek, inspiratie en uiteraard veel plezier!

- **Wanneer:** Woensdag 23 september 2015, om 20.00 uur.
- **Waar:** Museum Het Prinsenhof.

De architectuur en bouwgeschiedenis van de Voorhof

Stadswandeling langs één van de vensters van de Canon onder leiding van Gertjan van der Harst, bouwhistoricus bij de afdeling Monumentenzorg van de gemeente Delft. Hij leidt u door één van de minder bekende wijken in Delft: de Voorhof.

Wat voor de meeste mensen een 'gewone' flatwijk lijkt, dertien in een dozijn, is een verrassende wijk met een bijzondere ruimtelijke opbouw. Voorhof is in de jaren zestig van de vorige eeuw gebouwd als oplossing voor volksvijand nummer één: woningnood. De Delftse stedenbouwkundige ir. S.J. van Embden drukte zijn stempel op Delft met de keuze voor hoogbouw. Flatgebouwen waren na de Tweede Wereldoorlog ook in Delft gemeengoed geworden, maar tot begin jaren zestig niet hoger dan vier verdiepingen. De wijk Voorhof was door de geweldige schaalvergroting naar 'echte' hoogbouw een absolute trendbreuk. De wijk wordt gekenmerkt door galerijflats in systeembouw, waaronder staalskelet-hoogbouw die uniek is in Nederland.

Poptahof Noord

Het deel waar Gertjan van der Harst u door heen voert, laat een afwisseling zien in hoog- en laagbouw met veel groen en verrassende perspectieven. Ook vestigt hij uw aandacht op een paar bijzondere gebouwen, waaronder de Marcuskerk en het wooncentrum Abtswoude. Maximaal 15 deelnemers.

- **Wanneer:** Zondag 27 september, van 14.00 tot 15.30 uur.
- **Waar:** Startpunt is het vroegere bankgebouw aan het Delflandplein, Papsouwselaan 295.
- **Interesse?**
Aanmelden vanaf 27 augustus en vóór 20 september 2015 via het formulier op de website. Telefonisch aanmelden kan ook: 015 2133058. Aanmelding is pas definitief als uw financiële bijdrage is ontvangen.
- **Kosten** Kosten zijn € 5,- (kinderen tot en met 12 jaar gratis), te betalen op rekening NL84 INGB 0006 7734 73 Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van uw naam en 'Wederopbouw'.

Kijk voor aanvullingen en activiteiten later in het jaar ook op de website www.delfia-batavorum.nl

Wandelboulevard Westvest? RandstadRail wordt obstakel

Van de Commissie Behoud Stadsschoon

De Commissie Behoud Stadsschoon volgt met een kritisch oog de inrichting van de buitenruimte van het Spoorzonegebied, die nu vorm begint te krijgen. Het beeld dat nu ontstaat, wijkt nogal af van het ontwerp zoals het bij de presentatie van de plannen werd en nog steeds wordt getoond. Het hele Spoorzonegebied, inclusief het openbare gebied, is getekend door de Spaanse ontwerper Joan Busquets. De oude Westvest en de Phoenixstraat zouden in zijn visie een gedaantewisseling ondergaan. Met name de Westvest veranderde in de "artist impression" in een fantastische wandelallee, waar voetgangers zo ongeveer het rijk alleen hadden.

Natuurlijk kwamen er ook tramrails, maar de Haagse tram die hier rijdt, leek op de plaatjes op een vriendelijk buurman, die zich kalmpjes aan tussen de wandelaars bewoog. Ook bij de helikopterviews, nog altijd heel fraai te zien op www.spoorzonedelft.nl de website van Spoorzone Delft, bepaalt deze sfeer het beeld. Op cruciale plekken zijn 'zebrapaden' van natuursteen te zien, die de westelijke rand van de binnenstad met de 'overkant', zowel bij het nieuwe station met stadskantoor als bij de Spoorringel verbinden.

Maar de werkelijkheid is weerbarstig. Van het ideaal, om slenterend langs het water van Westsingelgracht en Spoorringel een wandeling rond de oude binnenstad te beginnen of af te ronden, blijft weinig over. De nieuwe trambaan, die op het ogenblik wordt aangelegd bij de Westvest en een stukje Phoenixstraat, gooit roet in het eten. Het is niet een gewone trambaan. Er moeten, zo is later besloten, RandstadRail-tramstellen op kunnen rijden. Het gaat om lijn 19, die nu al onderdeel van dit vervoerssysteem is geworden. RandstadRail heeft bredere wagens dan de normale Haagse tram. De tram is van een zwaarder kaliber en krijgt daarom een aangepaste fundering. Anders zou te veel druk op de kade van de Westsingelgracht zou komen te staan.

De verhogingen ter hoogte van de Westvest

Dit nieuwe tramspoor komt op als het ware op een laag dijkje te liggen. Het komt bovendien over een lengte van 200 meter zo dicht tegen de gracht aan te liggen, dat er veiligheidshalve langs het water niet valt te wandelen.

Zelfs als er langs de hoge kade een hek wordt geplaatst, zoals bij de Zuidwal, dan is het er zo smal dat het nauwelijks nog een aantrekkelijke ruimte is. Het is de vraag of een rolstoel er zou kunnen passeren.

De breedte hier wordt ook sterk ingeperkt door boombakken. De bomen zouden aanvankelijk gewoon in de grond komen te staan.

Althans, zo zag het er in de plannen van Busquets uit. Maar door de funderingseisen voor de RandstadRail-tram kan dat niet en moeten de bomen in bakken worden geplant.

In de praktijk zal dat waarschijnlijk betekenen dat er hooguit kleine bomen of wat grotere struiken in kunnen groeien, gezien de beperkte ruimte voor wortelgroei. Dit groen zal vermoedelijk ook extra water moeten krijgen. Anders redden bomen het zeker niet. Ze hebben het op deze manier zelden goed naar hun zin.

De inrichting volgens het plan Busquets

Ongeveer ter hoogte van de Poppesteeg wordt de tweesporige trambaan verbreed naar drie sporen, om uitwijk- en wachtruimte voor de Randstadtram te creëren. Dat betekent op deze plek nog verdere verbreding van de 'tramdijk', waarbij betonranden zullen worden gebruikt voor de randafwerking. Aan de Westvest, waar de nieuwe aanleg al een stuk is gevorderd, worden aan de waterkant bakstenen muurtjes gemaakt als keerwand. Dat ziet er wat minder 'goedkoop' uit dan het beton, dat aan de stadskant wordt gebruikt. Lijn 19 zal uiteindelijk, als er ooit een nieuwe Sebastiaansbrug is, ver de TU-wijk inrijden, maar alleen overdag. Nu gaat hij, komend uit Leidschendam, niet verder dan het Kalverbos.

De inrichting volgens het plan Busquets

Hoe het nu verder moet met de natuurstenen zebrapaden is niet helemaal duidelijk. Die zullen deze 'tramdijk' of 'tramspoorweg' moeten kruisen. Worden het trapjes, worden het hellingbanen? Iemand zal het weten. Wij niet. De conclusie van de Commissie Behoud Stadsschoon is: Delft is het spoorviaduct kwijt, en krijgt er een andere 'hobbel' voor in plaats: verhoogd liggende tramsporen, de 'tramspoordijk'.

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

Wilt u ook tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen weten ons daar te vinden

Nieuwe leden

We kunnen dit 2^e kwartaal van het jaar weer 25 nieuwe leden verwelkomen.

Het zijn:

- Dhr. T.H.P.M. Thomassen
- Mw. M.I. Schipperheij
- Dhr. H.B.W. Bunnik
- Dhr. E. Ekamper
- Dhr. E.H. Cossee
- Mw. E.A. Remmerswaal – de Greef
- Dhr. H. Friedel
- Mw. E.J.M. van Wissen
- Dhr. G. Wichems
- Dhr. en mw. K.G. Skaug
- Mw. U.A.M. Skaug
- Mw. A.G. Stoutjesdijk – Kunst
- Mw. en dhr. de Kleer / Hogervorst
- Mw. C.J. Bajema –Draaisma
- Mw. M.E. van Doorninck
- Dhr. M.P.A. Brouwer
- Dhr. A. Cardinaal
- Dhr. J. Pot
- Dhr. R.F.E. Prins
- Dhr. L.P.J. van Heugten
- Dhr. M.A. Wery
- Mw. W.D. van Brussel
- Dhr. E. Lustig

Historische Vereniging Delfia Batavorum

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

38^e jaargang

Nieuwsbrief nummer 4

oktober 2015

Uitnodiging voor het lustrumfeest op zondag 15 november 2015

Geachte leden,

Hierbij nodigen wij u uit, als afsluiting van dit lustrumjaar, voor de feestelijke viering van het 16^e lustrum van onze vereniging op zondag 15 november in Theater De Veste.

Speciaal voor u als lid van Historische Vereniging Delfia Batavorum is er een bijzondere voorstelling in Theater De Veste van het toneelstuk 'De Vier Vrouwen van Willem van Oranje', opgevoerd door toneelgezelschap Plankgas uit Den Haag.

De voorstelling wordt voorafgegaan door een ontvangst in de foyer van het theater en afgesloten met een drankje en muziek door het Delftse Klezmer-ensemble.

Programma

19:30 – 20:15 Begin van het lustrumfeest met een ontvangst door het bestuur met koffie, omlijst door muziek gespeeld door het damesensemble Yellow Ribbon.
Locatie: Foyer

20:15 – 21:45 Welkomstwoord door voorzitter Joris van Bergen, gevolgd door de toneelvoorstelling 'De Vier Vrouwen van Willem van Oranje'.
Locatie: Theaterzaal

21:45 – 22:30 Feestelijke afsluiting met een drankje en muziek.
Locatie: Foyer en Theatercafé

Aanmelden

Alle leden van Delfia Batavorum zijn van harte welkom voor het lustrumfeest, maar aanmelden is noodzakelijk. De capaciteit van de Theaterzaal is 500 zitplaatsen. Graag aanmelden vóór 1 november 2015 via het aanmeldformulier op onze website: <http://delfia-batavorum.nl/activiteiten/aanmelden-lustrumfeest>. Mocht uw partner ook graag meekomen, dan is hij of zij uiteraard van harte welkom. Omdat de feestavond echter speciaal voor leden is, vragen we hiervoor een extra bijdrage van € 8,-. Hetzelfde bedrag dat u voor een tweede verenigingslid op hetzelfde adres betaalt! Even lid maken is dus ook een optie.

Voor een zeer beperkt aantal leden is er voorafgaand aan de viering tussen 18:00 en 19:30 uur de mogelijkheid deel te nemen aan een gezamenlijk diner in de vorm van een rijsttafel in het Theatercafé van Theater De Veste.

De kosten van deelname aan het diner bedragen € 30,- per persoon, inclusief drankje. Voor het diner moet u zich apart aanmelden via <http://delfia-batavorum.nl/activiteiten/aanmelden-diner-lustrumfeest>.

We hopen u te mogen begroeten op zondag 15 november!

Het bestuur van Delfia Batavorum

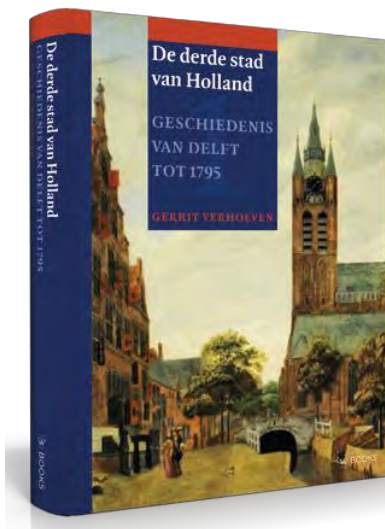
Presentatie van het boek 'Geschiedenis van Delft'

Ook op zondag 15 november

Uiteraard zijn alle leden van Delfia Batavorum, met de andere inwoners van Delft, ook welkom bij de presentatie van het nieuwe standaardwerk over de geschiedenis van onze stad. Dit zal plaatsvinden in de middag van 15 november, ook in Theater De Veste.

Programma

- 13:30 – 16:00 Ontmoetingen met de Delftse geschiedenis. Een open markt in de foyer van Theater De Veste voor alle inwoners van Delft, met presentaties van organisaties die met Delft en haar geschiedenis verband houden.
- 14:00 – 15:30 Pubquiz over de Delftse geschiedenis. Test uw kennis onder leiding van pubquizmaster Chris Piguillet.
Deelname kosten: € 10 per team.
Meer info en inschrijven via delftquiz@pubquizmaster.nl
- 16:00 – 17:00 Boekpresentatie in de Theaterzaal met verscheidene sprekers, onder wie *prof.dr. Dick de Boer* (emeritus hoogleraar middeleeuwse geschiedenis Rijks Universiteit Groningen) en *dr. Gerrit Verhoeven*, en de aanbidding van het eerste exemplaar aan burgemeester *mr. drs. Bas Verkerk*.
- 17:00 – 18:00 Besloten receptie voor genodigden van de Stichting Geschiedschrijving Delft.

Beschikbaarheid boek

Na afloop is *Geschiedenis van Delft* (deel 1, tot 1795) te koop voor de introductieprij van € 34,95 per deel en € 69,95 voor de set van twee delen. Deel 2 zal begin maart 2016 uitkomen. Gezien onverwachte extra kosten moet de eerder vermelde speciale attentie voor de leden van Delfia Batavorum helaas vervallen. Wij attenderen onze leden er op dat het boek nu reeds voor de introductieprij te bestellen is bij de grotere boekhandels in Delft en via internet bij de uitgever WBOOKS.

Deelname

De open markt, toekijken bij de pubquiz en de boekpresentatie zijn voor iedereen gratis toegankelijk. Voor meer informatie: www.geschiedschrijvingdelft.nl

Lustrumactiviteiten in oktober

Stadswandelingen

Met 15 november 2015 en het lustrumfeest in Theater de Veste in het vooruitzicht zijn er ook in oktober nog drie lustrumactiviteiten waar u aan kunt deelnemen! Alle drie wandelingen door onze mooie stad, waarbij een thema uit de Canon van Delft enkele malen de rode draad is.

De wandeling op zondag **4 oktober** leidt langs de panden en plekken die een geschiedenis hebben met de 19de-eeuwse prinsen Kwasi en Kwame, bij velen bekend van het boek *De zwarte met het witte hart* van Arthur Japin. Mocht u denken dat u echt élk plekje in Delft kent, dan biedt de wandeling op zondag **11 oktober** u wellicht nog verrassingen, als u wordt meegenomen door ons eigen bestuurslid *Aad van Tongeren* door het 'verborgen Delft'. De laatste wandeling is op zondag **25 oktober** en is een must voor liefhebbers van de KLM-huisjes. Op die dag voert de gids van Something Extra u langs de zes huizen in Delft die in opdracht van de KLM in miniatuur werden vereeuwigd.

Voor alle wandelingen geldt: aanmelden via de website www.delfia-batavorum.nl. Er is vaak maar een beperkt aantal deelnemers mogelijk, dus helaas geldt voor alle activiteiten vol=vol!

Lezing 'Drab of drinkwater?'

Verhalen achter schoon water in Delft

Delfia Batavorum bestaat 80 jaar en viert dat onder meer met speciale lezingen over onderwerpen uit de Canon van Delft, belicht vanuit de geschiedenis, het heden en de toekomst. Op **27 oktober** hoort u drie verhalen over schoon drinkwater in Delft.

Delftenaren halen in 1963-1964 drinkwater bij Shell aan de Broekmolenweg

- **Datum:** dinsdag 27 oktober, aanvang 20:00 uur
- **Sprekers:**
  - oud-burgemeester Huib van Walsum
  - bestuurslid Margriet van Bebbber
  - hoogheemraad Ingrid ter Woorst
- **Plaats:** De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- **Toegang:** Gratis voor leden van Delfia Batavorum, niet-leden € 5,- Aanmelding is niet nodig.

Cholera-epidemieën leiden tot schoon drinkwater

Huib van Walsum vertelt het verhaal achter venster 35 van de Canon: De cholera in Delft. In 1832 teisterde de eerste cholera-epidemie Nederland en ook Delft. Er volgden nog twaalf epidemieën, waarbij in totaal 1729 Delftse inwoners stierven. Gaandeweg werd het verband gelegd tussen de ziekte en vervuild drinkwater. Toch duurde het nog tot 1887 voordat Delft schoon drinkwater kreeg.

De waterdragers

In 1963-1964 was het Delftse drinkwater sterk verontreinigd door een breuk in de leiding. De verontreiniging werd bestreden met zout en chloor, maar was daardoor ondrinkbaar. Bovendien dreven er beestjes in. *Margriet van Bebbber* vertelt hoe het slechte drinkwater de Delftse burgers in de greep hield, hoe het Shell-laboratorium aan de Broekenmolenweg een tijdelijke oplossing bood, en hoe dat leidde tot een bijzonder kunstwerk: 'De Waterdragers'.

De kringloop van water: van afval naar grondstof

Ingrid ter Woorst brengt ons bij de waterkwaliteit nu en in de toekomst. Waar komt ons drinkwater vandaan? Hoe gaan we om met verontreiniging en bestrijdingsmiddelen in het water? Wat is de rol van het Hoogheemraadschap in de drinkwaterkwaliteit? In de toekomst lozen we gebruikt water niet meer in de Noordzee maar slaan het op om te hergebruiken. Dan zien we gebruikt water niet meer als afval, maar als grondstof voor bijvoorbeeld mest.

Oproep

In de winter van 1963-1964 was het water in Delft niet te drinken vanwege te veel zout, chloor en zelfs beestjes. Shell zorgde ervoor dat Delftenaren Haags drinkwater konden tanken op de Broekmolenweg.

Heeft u dat meegemaakt? Delfia Batavorum is benieuwd naar foto's en herinneringen. Wij willen die gebruiken bij de lezing over de geschiedenis van Delfts drinkwater.

Reacties graag voor 18 oktober naar info@delfia-batavorum.nl

De plaquette 'De Waterdragers' bij de Delftse watertoren

Film 'Fietsen naar de maan'

Graag brengen wij - op verzoek van Filmhuis Lumen Delft - de volgende historische film onder uw aandacht:

Fietsen naar de maan, een film uit 1963

Deze in 2014 teruggevonden en gerestaureerde komedie uit 1963 over drie Amsterdamse broers die elk één eigenschap hebben meegekregen van hun overleden vader, was deze zomer een grote hit in Filmmuseum EYE. De ene broer is politieman, de andere handelaar in oud ijzer en de derde kunstschilder. Steeds komen ze elkaar onverwacht tegen.

De film biedt een uniek tijdsbeeld van Amsterdam in de vroege jaren zestig.

'Fietsen naar de maan' was voortgekomen uit een initiatief van een groep jonge filmmakers die, geïnspireerd door het succes van de Nouvelle Vague in Frankrijk, ook in Nederland de productie van goede, artistiek verantwoorde speelfilms wilden opzetten.

De tijd bleek daar in 1963 nog niet rijp voor. Na enkele weken verdween de film uit de bioscopen, waarna hij 50 jaar niet te zien was. De tijdcapsule brengt ons nu beroemde acteurs uit de jaren zestig, tegen de achtergrond van het Amsterdam uit die tijd, gezien door jonge filmmakers die geïnspireerd waren door 'A bout de souffle' en 'The third man'. De film is het speelfilmdebuut van Jeroen Krabbé.

Op 12 oktober zal Guido Frankfurter, zoon van de producent P. Hans Frankfurter, de film inleiden en na afloop vragen beantwoorden.

- **Datum:** Maandag 12 oktober, aanvang 19:30 uur
- **Plaats:** Filmhuis Lumen, Doelenplein 5, 2611 BP Delft
- **Toegang:** Leden van Delfia Batavorum krijgen op vertoon van de Nieuwsbrief € 1,- korting
- **Reserveren** kan tijdens openingstijden van het Filmhuis via 015-2410226.
Reserveren gebeurt op naam. U krijgt een reserveringsnummer. Gereserveerde kaartjes moeten uiterlijk een kwartier vóór aanvang van de voorstelling zijn opgehaald bij de filmkassa. Daarna vervallen reserveringen.

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

Wilt u tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen weten ons daar te vinden.

Nieuwe leden

Het 3^e kwartaal hebben we 22 nieuwe leden ingeschreven:

Mw. D. Ritchy

Dhr. R. Kok

Dhr. en mw. R.E. Horst / Keasberry

Mw. en dhr. E.M.E. Hazelhof /van Weeghel

Mw. M. Veen – Middelkoop

Mw. M.C.P. van der Goes

Dhr. M. Vodegel

Mw. en dhr. C.J.M. Bakker / Snel

Dhr. W.H. Dukker

Mw. E. Langstraat

Dhr. en mw. E.T. Hoenderkamp / Buissink

Dhr. H.G. te Selle

Dhr. en mw. G.J.M. Majoor / Sosef

Dhr. en mw. M.T. Riek / Dronkert

Dhr. F. van Oosterhout

Mw. G. Janssen-Wilmer

Het bestuur heet iedereen van harte welkom!

Voorwoord van de voorzitter

Na het mooie lustrumjaar; Delfia Batavorum gaat weer gewoon verder

Allereerst wenst het bestuur van Delfia Batavorum u en uw naasten een gezond en inspirerend 2016. Hierbij een speciaal woord van welkom voor de vele nieuwe leden die zich in het afgelopen jaar hebben aangemeld. Wij wensen u inspiratie om met nieuw elan te participeren in het denken, de opinievorming en acties ten aanzien van de maatschappelijke vraagstukken die ons bezig houden: klimaatverandering, opvang van vluchtelingen, veiligheid en behoud van de democratische rechtsstaat. Laten wij inspiratie putten uit onze rijke geschiedenis en daarvan leren.

Het feesten in onze vereniging is weer voorbij. Irene Jacobs geeft in deze Nieuwsbrief een korte terugblik. Door uw deelname, extra financiële bijdrage, medewerking aan de organisatie of gewoon belangstelling op de achtergrond heeft u bijgedragen aan het welslagen van een veelheid van activiteiten. Dit tot genoegen van de leden en meer zichtbaarheid voor de overige inwoners van Delft.

Het op 15 november uitgebrachte deel 1 van de Geschiedenis van Delft is een prachtig boek geworden en de belangstelling daarvoor is groot. Deel 2 zal worden gepresenteerd op zondag 6 maart in het Museum Prinsenhof. Wij gaan rustig verder met de activiteiten die u van ons verwacht en gebruiken daarbij de ervaringen met enkele vernieuwingen in het lustrumjaar. Het lezingenprogramma voor de komende maanden treft u ook aan in deze nieuwsbrief.

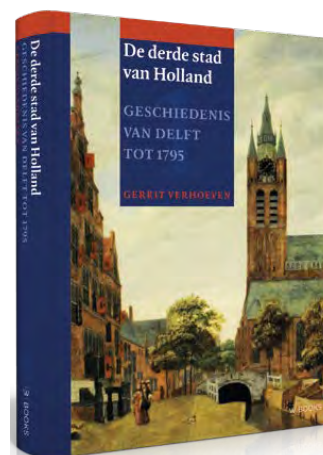
Een jaar geleden kondigden wij een nieuwe website aan en velen van u zullen deze inmiddels hebben bezocht. Laat ons weten wat u ervan vindt via info@delfia-batavorum.nl of via Facebook of Twitter. Wij rekenen weer op uw niet aflatende belangstelling voor onze vereniging.

Joris van Bergen, voorzitter

Terugblik op het lustrumjaar 2015

We kunnen met trots terugkijken op een geslaagd lustrumjaar, dat we op zondag 15 november afsloten met een prachtige avond in theater De Veste. Ruim 400 leden en genodigden, waaronder burgemeester Bas Verkerk en ereleden van onze vereniging, genoten die avond van de voorstelling *De vier vrouwen van Willem van Oranje*, die speciaal voor ons werd opgevoerd door theatergezelschap Plankgas.

15 november was het historisch hoogtepunt dit jaar, nadat die middag ook de langverwachte en mede dankzij Delfia Batavorum gerealiseerde uitgave *'De derde stad van Holland – geschiedenis van Delft tot 1795'* was gepresenteerd.

Auteur *Gerrit Verhoeven* (links) werd - mede op basis van dit indrukwekkende overzicht - gelauwerd met de toekenning van de J.W. Blokpenning, die hij uit handen van onze voorzitter *Joris van Bergen* (rechts) ontving.

Maar niet alleen 15 november was succesvol. Ook de activiteiten die eerder dit jaar plaatsvonden in het kader van ons 80-jarig bestaan, konden op veel belangstelling rekenen. Mag ik u enkele veelzeggende cijfers noemen? Maar liefst 2.445 personen namen deel aan de lustrumactiviteiten, waaronder 1.250 leerlingen van het Delfts basisonderwijs die participeerden in de workshops Delft Talent en de stadswandeling Delft Walk.

Daarnaast genoten 743 mensen van de aansprekende, boeiende en informatieve lezingenavonden, zoals de Pecha Kucha-avond en de avond 'Van Kromme Lijn tot Spoortunnel', die maar liefst 160 gasten telde. Speciaal voor dit jaar hanteerden we de formule, waarbij een onderwerp uit de Canon van Delft werd belicht door drie sprekers, vanuit verschillende kanten en vanuit het perspectief van het verleden, het heden én de toekomst. Deze opzet is erg goed aangeslagen.

Aan de negen wandelingen – van muurflora tot verborgen Delftse plekken – drie excursies, de vaartocht, het toneelstuk 'Gist en Geluk' en een speciale foto- en filmpresentatie deden in totaal 452 mensen mee. En om de reeks te besluiten: onze vereniging heeft dit jaar 105 nieuwe leden mogen verwelkomen!

Al deze activiteiten waren niet mogelijk geweest zonder de inzet van de meer dan dertig vrijwilligers die hebben bedacht, gebeld, gemaild, geregeld, rondgeleid, verteld, geluisterd én geënthousiasmeerd. Onze enorme dank daarvoor! En die dank gaat ook uit naar onze partners in Delft waarmee we dit jaar samenwerkten: De VAK, Museum Het Prinsenhof, de Vereniging Vrienden van het Prinsenhof, theater De Veste, Fringe en Boekhandel de Omslag. Veel dank!

Irene Jacobs, lustrumvoorzitter

Lezingen eerste kwartaal 2016

Algemene informatie

- Alle lezingen vinden plaats in het gebouw van De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft.
- Aanvang 20:00 uur.
- Toegang is gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-.
- Meer informatie op onze website www.delfia-batavorum.nl

Donderdag 21 januari Gerard van Roon

'Koocken en smoocken, backen en brouwen'

Hoe de Delftse stadsbestuurders eind 17e eeuw de banen verdeelden

Tussen 1445 en 1795 hadden steeds 40 mannen de leiding over de stad Delft. Viel één van hen weg, dan kozen de anderen een nieuw lid. Onderling bepaalden deze 40 heren wie de lucratieve baantjes zoals weesmeester, burgemeester of schepen kregen. In zijn lezing gaat Gerard van Roon in op de manier waarop de zogeheten veertigraad eind 17e eeuw al deze banen verdeelde. Na de lezing weet u ook hoe het stadsbestuur in elkaar zat en wat het zo ongeveer deed.

Dr. G.C.J. (Gerard) van Roon promoveerde in 2014 op het boek 'Macht en gewoonte in het Delftse stadsbestuur 1672-1702'. In deze lezing laat hij zien wat dit onderzoek heeft opgeleverd. Van Roon is senior communicatieadviseur en projectleider bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Het stadhuis in de stadsbeschrijving van Dirck van Bleyswijck uit 1667

Donderdag 18 februari Josée Claassen

'Muziek aan de muur in Delft'

In de 17de eeuw is Delft een belangrijke en welvarende stad, waar tientallen kunstschilders wonen en werken. Johannes Vermeer is daar de beroemdste van, maar ook Carel Fabritius en Hendrick van Vliet behoren tot deze groep. De kunstenaars beeldden opvallend vaak muziek op hun schilderijen af. Soms kun je op het schilderij zelfs de partituur lezen en mede daardoor weten we welke muziek er zoal gespeeld werd in het zeventiende-eeuwse Delft. In de lezing 'Muziek aan de muur in Delft' wordt de rol van de muziek toegelicht. Waar werd gemusiceerd, door wie en waarom? Wat voor soort muziek werd gespeeld? Ook wordt tijdens de lezing ingegaan op de betekenis van de afbeeldingen van muziek op de schilderijen. Bovendien hoort u bijpassende muziek.

Josée Claassen is kunsthistorica en liefhebber van klassieke muziek. Tijdens en na haar opleiding in Leiden gaf zij daar als gastdocent colleges cultuurhistorie. Afgelopen jaren heeft zij zich gespeciali-

seerd in het geven van lezingen waarin beeldende kunst gecombineerd wordt met klassieke muziek. Zij geeft op uitnodiging lezingen in musea, bij kunstkringen en andere gezelschappen. Voor meer informatie zie www.imagomusica.nl

Carel Fabritius, Gezicht in Delft, 1652

Donderdag 10 maart Sander Wassing **'De lotgevallen van Delftse beeldenstormers'** **De Beeldenstorm 1566 en Alva's Raad van Beroerten in Delft**

In de zomer van 1566 raakten de gemoederen in de Nederlanden oververhit. Een explosieve mix van religieuze, sociale en economische spanningen kwam op vele plaatsen tot uitbarsting. De Beeldenstorm greep razendsnel om zich heen en het Spaanse bewind in Brussel wankelde op zijn grondvesten. Een antwoord van landsheer Filips II kon niet uitblijven: hij stuurde zijn belangrijkste generaal, de hertog van Alva, met een leger om orde op zaken te stellen. Eenmaal aangekomen in Brussel stelde Alva een speciale rechtbank samen om de beeldenstormers op te sporen en te bestraffen: de Raad van Beroerten.

Ook in Delft liepen de spanningen hoog op gedurende de zomer van 1566. Al in juni deed Aelbrecht van den Houff, een afvallige pastoor uit Scheveningen, tot tweemaal toe een poging om in Delft te preken. Op 25 en 26 augustus 1566 was het raak in de stad. De interieurs van zowel de Oude, als de Nieuwe Kerk moesten het ontgelden. Ook de Delftse kloosters werden niet overgeslagen door de beeldenstormers. In de overgeleverde archiefstukken lezen we bijvoorbeeld hoe Hendrick in de Prins de deur van het minderbroederklooster verwoestte

Beeldenstormers aan het werk (F. de Witt-Huberts. Het beleg van Haarlem, Haarlems heldenstrijd in beeld en woord 1572, Haarlem 1944)

en hoe de zussen Aeltje en Anna Pieters vernielingen aanrichtten in het klooster en zich schuldig maakten aan roof.

Toen de hertog van Alva in de Nederlanden arriveerde, werd zijn harde hand dan ook gevoeld in Delft: ongeveer 80 personen werden gestraft door Alva's 'Bloedraad'. Hoe ging de Raad van Beroerten te werk? Wat hadden de veroordeelde burgers uit Delft op hun geweten en hoe is het deze personen vergaan? Tijdens de lezing wordt hier uitgebreid bij stilgestaan.

Sander Wassing studeerde geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Zijn scriptie schreef hij over Alva's Raad van Beroerten. In 2013 is hij afgestudeerd en sindsdien is hij werkzaam als freelance historicus. Hij organiseert lezingen, schrijft artikelen en verricht archiefonderzoek.

Excursie naar Dordrecht

Zaterdag 19 maart

Op zaterdag 19 maart 2016 gaan wij met een bus naar Dordrecht en bezoeken wij het Patriciërshuis, gebruiken de lunch en gaan dan naar het museum Hof van Nederland.

Patriciërshuis

In het Patriciërshuis krijgen wij een toelichting van Wilma van Giersbergen, bestuurslid Delfia Batavorum en samensteller van de expositie: *De broers Job Augustus Bakker en Aren Bakker 1815-1830*.

Job Augustus en Aren Bakker waren evenals hun vader leerling van het Rotterdamse Tekengenootschap 'Hierdoor tot Hooger'.

Ook waren zij allemaal, net als hun grootvader Hauck, leraar bij datzelfde genootschap.

Het was een avondopleiding waar jongens na hun dagelijks werk leerden tekenen voor de uitoefening van een ambachtelijk beroep.

De collectie Bakker omvat heel veel studiemateriaal dat alle facetten van het tekenonderwijs eind achttiende eeuw, begin negentiende eeuw laat zien.

Museum Hof van Nederland

Het pas geopende museum Hof van Nederland biedt bezoekers een moderne multimediale presentatie die u meeneemt van de middeleeuwen tot nu. Aan de hand van zes thema's wordt de geschiedenis verteld van Dordrecht in de Middeleeuwen, de beruchte Sint Elisabethsvloed in 1421 waarbij de Biesbosch werd gevormd, de gilden en het stadsbestuur in de zestiende en zeventiende eeuw, de Eerste Vrije Statenvergadering in 1572, de Synode van Dordrecht, die de aanzet gaf tot de Statenbijbel en de industrialisering in de negentiende en twintigste eeuw.

Algemene informatie

- Maximum aantal deelnemers 30, dus wees er snel bij met uw aanmelding.
- Bijdrage per persoon: met geldige Museumkaart € 37,50, zonder Museumjaarkaart € 55,00.
- Uw bijdrage overmaken naar rekeningnummer NL84 INGB 0006773473 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van: Dordrecht.
- Aanmelding voor deze excursie door middel van het aanmeldingsformulier op de website www.delfia-batavorum.nl bij de excursie naar Dordrecht.

- NB Het Patriciërshuis is moeilijk toegankelijk voor personen die slecht ter been zijn.
- Lunch in Grand Café Dordts Genoegen.

Oproep

Vrijwilligers gezocht voor inrichten van expositie Delft View

Al hebben we het lustrumjaar officieel afgesloten, naar één activiteit kunnen we nog uitzien. Dat is Delft View, de expositie van de mooiste kunstwerken die basisschoolleerlingen in de workshop *Delft Talent – het blauw van Vermeer en het wit van Schoonhoven* hebben gemaakt. Deze expositie *Delft View* is voor iedereen te zien in de grote hal van De VAK van woensdag 27 januari t/m zaterdag 13 februari 2016. Binnenkort ontvangt u hierover meer informatie.

De expositie zal worden ingericht op **maandag 25 januari 2016** vanaf 13.00 uur tot circa 17.00 uur en hiervoor kan De VAK een paar extra helpende handen gebruiken.

Vindt u het leuk om te helpen inrichten? Mail dan zo snel mogelijk naar: irenejacobs@kpnmail.nl.

Bij voorbaat dank!

Irene Jacobs, lustrumvoorzitter

Delfia Batavorumfonds en collectie Rozemond

Afgelopen najaar hebben we een groot deel van de verzameling van wijlen Anders Rozemond ter beschikking gekregen voor verkoop ten bate van het Delfia Batavorumfonds.

Anders Rozemond was tot aan zijn pensioen de Gemeentearchivaris van Delft. Tevens was hij oud-bestuurslid en erelid van onze vereniging.

Zijn verzameling over Delft was erg groot en bestaat uit boeken, prenten en schilderijen. Wij zijn de familie Rozemond dankbaar dat zij bij het van de hand doen van deze verzameling als eerste aan onze vereniging gedacht heeft. Enkele zaken zijn ter beschikking gesteld en opgenomen in het Gemeente Archief.

Elke Olsder beheert de verzameling giften. Zij maakt deze geschikt voor de verkoop en publiceert de lijst op onze website. Het aanbod antiquarische boeken is nu dermate groot, dat we dit voorjaar een grote verkoping gaan organiseren om zoveel mogelijk werken aan onze leden te verkopen. In onze verzameling is zelfs een originele Boitêt in de aanbieding!

In een volgende Nieuwsbrief meer informatie over dit evenement.

Commissie Behoud Stadsschoon

Struikelt over tailtrack ter hoogte van de Westvest

De Commissie Behoud Stadsschoon (CBS) is de afgelopen weken flink gestruikeld over de nog aan te leggen tailtrack op de Westvest.

Tailtrack? Een vreemd woord, inderdaad. Letterlijk vertaald zou je zeggen: *staartspoor*. In vakjargon is het: "Een spoor, dat lang genoeg is om te worden gebruikt om snel van de ene aankomst-/vertrek-bundel naar de andere te kunnen door wisselen."

Daar word je niet veel wijzer van. De beste aanduiding is nog: zijspoor.

Op de Westvest, ter hoogte van het station, komt naast de twee al bestaande sporen een extra tramspoor bedoeld voor trams om uit te wijken, te keren, te wachten en een tijd te staan, terwijl het andere tramverkeer doorrijdt. Ook bussen moeten hier kunnen doorrijden, want die gebruiken ook de nieuwe, verhoogd aangelegde, trambaan. En taxi's? Wie weet. Die razen er in sommige steden ook overheen.

De tailtrack strekt zich uit van iets ten noorden van de Poppesteeg tot 150 meter verderop bij de Barbarasteeg, precies op de plek waar voetgangers en – hoewel niet de bedoeling – ook fietsers oversteken van en naar het station. Het derde spoor komt pal ten oosten van, ofwel precies naast, de nieuwe tram- en bushalte te liggen. De Westvest is hier breder en de bebouwing ligt wat verder van de straat. Er zou een brede stoep komen, maar die moet nu smaller worden. Ook fietsers en auto's (alleen bestemmingsverkeer) krijgen minder ruimte.

Het zijspoor is speciaal bedoeld voor lijn 19 (Randstad Rail) tussen Leidschendam en Delft. Behalve tram 1 gaat straks ook tramlijn 19 over de Westvest en vervolgens via de Zuidwal naar de TU-wijk. Daar is al ruim baan gemaakt voor de tram en daar liggen ook al rails. Maar doorrijden kan pas, als de Sebastiaansbrug klaar is. Dat zal op zijn vroegst pas in 2020 zijn, zo hopen de gemeente Delft, de provincie Zuid-Holland en de Metropoolregio “op basis van een eerste verkenning”. Niettemin is er nu al een vergunning aangevraagd om de tailtrack te mogen neerleggen. Waarom tram 19 een eindhalte nodig heeft bij het station, dat is nog weer een heel andere vraag. Er is sinds 2014 een gloednieuwe tailtrack bij het Kalverbos, het huidige eindpunt van lijn 19. Ook daar zie je drie tramsporen naast elkaar liggen met een wachtende tram.

Westvest ter hoogte van het station

De Commissie Behoud Stadsschoon heeft inmiddels bij het stadsbestuur een ‘zienswijze’ ingediend tegen het Westvest-plan. Vooral omdat het voor ons allemaal zo helder als koffiedik is en er allerlei onduidelijkheden in zitten.

Zoals de gemeente zelf ook al aankondigde, is deze aanleg in strijd met het bestaande Bestemmingsplan (2006) voor dit gebied. Op de Westvest is een deel bestemd voor ‘verkeersdoeleinden’, waar twee tramsporen zijn toegestaan. Het deel waar nu het zijspoor moet komen valt onder de bestemming ‘verblijfsdoeleinden’. Daar mogen geen rails, maar wel openbaar vervoersvoorzieningen zoals een busstation of een taxistandplaats worden aangelegd.

De gemeente vindt nu dat zo’n tailtrack daar ook in past. Maar ‘voor de zorgvuldigheid’ wordt er toch een andere procedure gevolgd dan bij ‘gewone’ vergunningen. Er is een speciale ‘ruimtelijke onderbouwing’ opgesteld. Hierin wordt de trambaan niet eens meer gezien als Westvest, maar als een op zichzelf staand gebied, naast de Westvest.

De ruimtelijke onderbouwing duidt de tailtrack aan als eindhalte voor lijn 19, omdat hij in de avond en in het weekend niet doorrijdt naar de TU en omdat er in de spits intensiever op het tramspoor moet kunnen worden gereden. Dat klinkt allemaal mooi en aardig, maar volgens de Delftse Structuurvisie 2030 moet de Westvest een aantrekkelijke boulevard moet worden met een ‘mix aan

stedelijke functies' die zorgen voor een versterking van de verbindingen tussen stadscentrum en wijken eromheen.

Op de gemeentelijke website www.spoorzonedelft.nl/webplayer/tour.html zijn nog steeds mooie plaatjes van het ideaalbeeld zien. De gemeente vindt dat de tailtrack in dat verband geen problemen oplevert. Wel zal de Delftse gemeenteraad nog een verklaring van 'geen bedenkingen' moet geven, omdat de tailtrack-aanleg toch wringt met de oorspronkelijk bestemming van dit stukje Westvest.

De Commissie Behoud Stadsschoon beklagt zich in haar zienswijze over tal van onduidelijkheden, waardoor het in feite niet goed mogelijk is om de gevolgen van de plannen goed te bekijken. Er zit bijvoorbeeld een plattegrond 'bestaande situatie' bij, maar daarop is de tailtrack al ingetekend. Maten zijn op de plattegronden niet te vinden of onleesbaar (en misschien wel leesbaar op internet, maar langs die route kunnen wij de kaarten niet bekijken).

CBS heeft daarom om aanvullende informatie gevraagd, maar nog niet gekregen.

CBS vindt verder dat, als er een extra eindhalte voor lijn 19 nodig is, die ook bij het gebied Zuidpoort kan worden gerealiseerd, waardoor winkelcentrum rond het Bastiaansplein, het theater De Veste, Pathé-bioscoop en bibliotheek 's avonds en in het weekeinde beter bereikbaar zijn.

Andere gevolgen zijn dat fietsers dichters langs de trambaan moeten rijden, er parkeerplaatsen voor gehandicapten worden opgeofferd en dat overstekende voetgangers drie in plaats van twee tramsporen moeten oversteken. De kwaliteit van het openbare gebied hier zal minder worden en de Kwaliteitskamer, die daarover moet waken, is niet om een mening gevraagd. En ongetwijfeld moet er, net zoals bij het Kalverbos, ook nog een wc-hok voor de trambestuurders komen.

Met al deze aspecten is in de vergunningaanvraag geen rekening gehouden, vindt CBS. Of de hoge trambaan en tailtrack de historische stadsrand ook mooier maken, is een vraag die misschien niet moet worden gesteld.

Collectie boeken bij DOK

Waar kunnen we enkele tientallen meters boeken plaatsen en voor het publiek toegankelijk houden ?

De verzameling boeken over Delft van onze vereniging, die ondergebracht is in DOK, moet daar helaas weg. DOK moet als gevolg van bezuinigingen de collectie flink verkleinen en wil de verzameling terug geven. Denk met ons mee en help een oplossing vinden voor deze collectie erfgoed.

Als u een idee heeft, stuur dan een bericht aan het bestuur. Dan kunnen wij de aangedragen voorstellen onderzoeken en een oplossing vinden voor deze grote collectie. Deze mag niet verloren gaan!

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

Wilt u tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op

Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen weten ons daar te vinden.

Nieuwe leden

Ook in het 4^e kwartaal is het ledenaantal toegenomen.

We mogen 29 nieuwe leden verwelkomen:

Mw. S.J. Beijer	Dhr. K. Hogervorst
Dhr. T.J.M. van de Reijken	Dhr. A. Ettehoven
Mw. A. Snaterse-Stelsma	Mw. A.C. Sandberg
Dhr. J.H. Teerling	Dhr. M. Uittenbosch
Mw. G. Groneman - Le Poole	Dhr. F.J. Remery
Dhr. R.F. Snijders	Dhr. C.H.J.M. van der Sman
Mw. H. Ong Aloj	Dhr. J.M. Pekelharing
Mw. J.M. de Jong-van Doorn	Mw. M. Thiebout,
Mw. G. de Groot	Dhr. M.L. van Gelderen
Mw. M.L.J. Cool-de Wever	Mw. J.E. van den Hout
Dhr. B.L.A. Lucassen	Dhr. J. Böhmer
Dhr. J.S. Knipscheer	Mw. M. van der Wulp - Beekhuis
Mw. J. de Graauw	Dhr. W.E. van der Poll
Mw. J. Hooyer	Dhr. en Mw. H.J.M. ter Braak

Het bestuur heet u van harte welkom!

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Jaarlijkse ledenbijeenkomst op 12 mei

Op 12 mei houdt Delfia Batavorum haar jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Dit jaar zal deze weer worden gehouden in het gebouw van de **Rabobank, Buitenhofdreef 2 te Delft**. De agenda voor deze vergadering treft u als bijlage bij deze Nieuwsbrief aan.

Naast de vaste verenigingszaken is de bekendmaking van de Le Comteprijs 2015 en de Publieksprijs een jaarlijks terugkerend hoogtepunt. De overige onderwerpen passen uitstekend bij een historische vereniging. Wij kijken terug, reflecteren daarop en vieren een mijlpaal. Dit jaar wordt voor de 25e keer ons jaarboek gepresenteerd. Ria van der Meer blikt terug op deze periode. Peter Jonquière vestigt onze aandacht op hetgeen door de Commissie Behoud Stadsschoon in de pers is gebracht en licht de achtergronden toe. Irene Jacobs voert ons terug in het Lustrumjaar 2015 en zal zich met u gaan afvragen welke activiteiten zich voor herhaling lenen.

Aan het einde nemen Margriet van Bebber en ik afscheid van onze bestuursfuncties. En met genoegen stellen wij u Theo Thomassen voor als kandidaat-voorzitter. Daarmee is dit het laatste 'Woord van de voorzitter' van mij als opening van de Nieuwsbrief. Met genoegen heb ik u in de afgelopen jaren bijgepraat en opgeroepen tot steun en deelname aan onze activiteiten. Aan dat laatste heeft het zeker niet ontbroken. Wij kunnen met recht spreken van een bloeiende vereniging. Het was een groot genoegen om hiervoor met het gehele bestuur en vele andere vrijwilligers te werken.

Wij hopen velen van u op 12 mei te zien!

Joris van Bergen, voorzitter

NB De notulen van de ALV van 19 mei 2015, het financieel verslag over het jaar 2015 en de begroting 2016 zijn via de website van de vereniging www.delfia-batavorum.nl te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris Willy Claassen via info@delfia-batavorum.nl of via (015) 21 44 574. U krijgt deze stukken dan toegezonden.

Lezingen tweede kwartaal 2016

Donderdag 16 juni 2016

'Vervoer over vaarten en vlieten, de trekvaart in Delft en omgeving'.

Duo-lezing door Jacques Moerman en Margriet Panman.

Delft is een belangrijke schakel in het trekschuitvervoer in de periode 1640-1870. Jacques Moerman laat zien hoe dit blijkt uit de financiering, het onderhoud en het gebruik van de jaagroutes. Kern van zijn verhaal vormt de route Delft-Maassluis/Vlaardingen. Rode draad in zijn lezing is het werk van de schilder Jongkind. Moerman combineert archiefmateriaal met oude afbeeldingen en recente foto's.

Dwars door het Delftse grondgebied stroomt de 'Erfgoedlijn Trekvaarten' via de Vliet, het Rijn-Schiekanaal en de Schie. De 'Erfgoedlijn Trekvaarten' is onderdeel van het erfgoedbeleid van de provincie Zuid-Holland, waaraan ook een subsidieregeling is gekoppeld. Margriet Panman behandelt twee vragen: wat kunnen we nu nog van de historie van de trekvaarten in Delft terug vinden en hoe vormt dit de basis voor het beleid voor het Delftse deel van de Erfgoedlijn Trekvaarten?

Jacques Moerman is historicus en voorzitter van Historische Vereniging Oud-Schipluiden. Onlangs ontving hij de Oud-Westlandprijs voor zijn boek over 't Woudt, De rijke geschiedenis van het kleinste dorp van Nederland.

Margriet Panman is architectuurhistoricus en adviseur monumenten van de Gemeente Delft.

- Datum: donderdag 16 juni 2016.
- Aanvang: 20:00 uur.
- Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611AX Delft.
- Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-.
- Aanmelden is niet nodig.

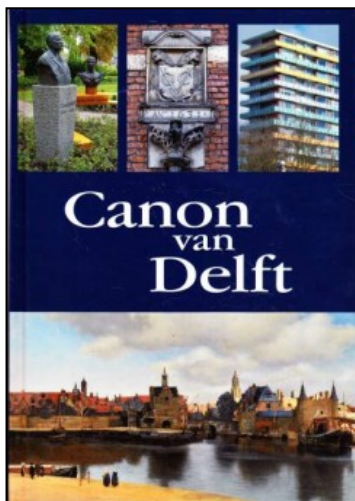
J.B. Jongkind 1856. Een scheepmakerij aan de Schie bij Delft met een trekschuit in onderhoud.

Oproep

Tweede Pecha Kucha over de Canon van Delft

Mini-lezingen door en voor Delvenaren en Delftenaren

De Pecha Kucha die we in het kader van het lustrum organiseerden, leidde tot veel enthousiasme bij de bezoekers en de sprekers. Daarom organiseert Delfia Batavorum op **8 september** de tweede Pecha Kucha-lezing over de Canon van Delft. Weet u alles over de grote stadsbrand of het Beleg van Delft? Heeft u een verhaal over een familielid bij de Gistfabriek? Bent u betrokken bij de TU Delft? Of ligt uw passie bij Delfts Blauw?

Tijdens een Pecha Kucha-bijeenkomst doet elke spreker zijn of haar verhaal in 20 sheets, die precies 20 seconden zijn te zien: exact 6 minuten en 40 seconden per spreker. Dit strakke format dwingt de spreker om snel, maar vooral visueel te communiceren. Pecha Kucha zorgt voor snelheid, dynamiek, inspiratie en uiteraard veel plezier!

Wilt u ook die avond een Pecha Kucha presentatie doen over één van de vensters van de Canon van Delft? Meldt u zich dan **uiterlijk 25 juni** aan via pechakucha@delfia-batavorum.nl en vermeld daarbij uw naam, contactgegevens en wanneer wij u (niet) kunnen bereiken met name in de zomerperiode; onderwerp en nummer van het Canonvenster waarop uw onderwerp aansluit.

Een overzicht van de 50 canonvensters vindt u op <http://www.delfia-batavorum.nl>. Er is plaats voor maximaal 12 presentaties.

Uit de aangemelde presentaties stelt de Commissie Lezingen van Delfia Batavorum het programma samen. U ontvangt hierover uiterlijk eind juli bericht. Wordt uw presentatie geselecteerd voor het programma, dan ontvangt u verdere instructies over het aanleveren van het beeldmateriaal.

Excursies tweede kwartaal 2016

Donderdag 26 mei 2016

Tegelmuseum en Kröller-Müller Museum

Op 26 mei 2016 gaan wij met de bus naar het Tegelmuseum en het Kröller-Müller Museum, beide in Otterlo.

Het Tegelmuseum in Otterlo

Programma

08:30 uur

Vertrek van NS-station Delft.

De bus staat er vanaf 08.15 uur.

In het Tegelmuseum zal ons lid Jan Romijn een korte presentatie houden, waarna onder leiding van gidsen een rondleiding volgt.

Vervolgens een lunch en daarna vertrek naar het Kröller-Müller Museum. Dit museum bezit de op één na grootste Van Goghverzameling ter wereld: bijna 90 schilderijen en ruim 180 tekeningen. Daar maken wij gebruik van de Podcatcher audiotour. Wij krijgen daarmee achtergrondinformatie bij ruim 25 topstukken uit de collectie. De Podcatcher is heel makkelijk te bedienen. Je ziet naast de 25 kunstwerken een speciaal informatiekaartje, je richt de Podcatcher daarop en het apparaat start vanzelf.

Aansluitend kunnen we de grootste Europese openlucht Beeldentuin bezoeken. Verspreid door de tuin staan ruim 160 sculpturen van beeldbepalende kunstenaars, van Aristide Maillol tot Jean Dubuffet, van Marta Pan tot Pierre Huyghe. Twee paviljoens van Aldo van Eyck en Gerrit Rietveld sieren de tuin: juweeltjes uit de jaren 60 die hier opnieuw een plaats hebben gekregen

Omstreeks 16:00 uur

Begin terugreis naar Delft.

Bijdrage en aanmelden

- Aanmelden s.v.p. door het invullen van het [aanmeldformulier](#) op de website.
- Als u ons niet per e-mail kunt bereiken: tel. (015) 213 30 58. Als u een boodschap achterlaat op het antwoordapparaat, dan graag altijd uw naam, telefoonnummer en adres inspreken. De excursie wordt begeleid door Peter van Tijn (tel. 06-22 79 51 17 uitsluitend voor gebruik op 26 mei).
- De bijdrage bedraagt € 50 per persoon, indien u beschikt over een geldige Museumkaart of € 65 per persoon zonder Museumkaart.
- Bijdrage vooruit te betalen op bankrekening NL84 INGB 0006 7734 73 t.n.v. Delfia Batavorum o.v.v. 'Otterlo'. Deelname is pas zeker, als uw aanmelding per e-mail en de bijdrage op de bankrekening is ontvangen.
- Het aantal deelnemers is voorlopig bepaald op 30. Meld u dus zo spoedig mogelijk aan.

Zondag 19 juni 2016

Fietsexcursie Midden-Delfland Dag

'Oude wegen door Midden-Delfland'

Excursie georganiseerd in samenwerking met de Midden-Delfland Vereniging en Midden-Delfland is Mensenwerk. Gids: Pia van Oord, voorzitter Midden-Delfland is Mensenwerk.

Onderwerp

Oude wegen, zoals de Trekvaartroute Delft – Maassluis en de Kerkenpaden. Deze excursie sluit mooi aan op de lezing van Jacques Moerman op donderdag 16 juni!

Programma

vanaf 10:45 uur

Verzamelen aan de Wateringsevest/hoek Noordeinde.

11:00 uur

Vertrek van de Wateringsevest, fietstochtje via de Spoorsingel, Buitenwatersloot en Tramkade naar Schipluiden.

ca. 11:30 uur

Aankomst Museum Het Tramstation en bezichtiging van dit voormalige stationsgebouw van de Westlandse Stroomtram Maatschappij (WSM), rondleiding tentoonstelling 'Kerkenpaden in Midden-Delfland' door Jacques Moerman.

12:45 uur

Heerlijke streeklunch in het nieuwe etablissement Het Raadhuis, Dorpsstraat Schipluiden.

13:45 uur

Vertrek en via de Vlaardingsekade naar De Schouw, de plek waar het paard van de trekschuit uit Maassluis werd overgevaren.

14:00 uur

Toelichting op locatie door Frits van Ooststroom over de Vlietlanden, boezemland, dat zich hier tegenover uitstrekt.

ca. 15:00 uur

Vertrek terug naar Schipluiden of direct naar Delft over Eco-aquaduct over A4 en via het fietspad langs de A4. Terugrit naar Delft op eigen gelegenheid.

Alle deelnemers ontvangen de Special van de Midden-Delfkrant *Stad & Land van Midden-Delfland*.

Bijdrage en aanmelding

- Aanmelden s.v.p. door het invullen van het [aanmeldformulier](#) op de website van Delfia Batavorum, excursies.
- Voor het hele arrangement betalen de deelnemers € 20 euro per persoon.
- Maximaal aantal deelnemers: 25 personen.
- Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar Bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van: MDD Fietstocht. In bijzondere situaties bereikbaar: (015) 213 30 58.
- Nader informatie bij: Pia van Oord, Midden-Delfland is Mensenwerk, vanoord@middendelflandismensenwerk.nl

Achtergrondinformatie

De Midden-Delfland Dag 2016 heeft als thema 'Midden-Delfland verbindt'. Daarom bieden wij u een dagexcursie aan met als rode draad *Oude wegen door Midden-Delfland*. Dan denken we bijvoorbeeld aan de Trekvaart-route van Delft naar Maassluis en Vlaardingingen, waarover Jacques Moerman op 16 juni in Delft een lezing geeft. In het landschap zijn daarvan nog steeds veel restanten zichtbaar.

In museum Het Tramstation in Schipluiden is deze zomer een tentoonstelling over Kerkenpaden in Midden-Delfland. Kerkenpaden vormden vanaf de Middeleeuwen de kortste verbinding naar de kerk of school voor de bewoners van de boerderijen in de polders. U bezoekt de tentoonstelling onder deskundige leiding van Jacques Moerman.

Daarna wordt u voor een heerlijke lunch verwacht in het voormalige raadhuis van Schipluiden, aan de Dorpsstraat. Dit was het woonhuis van burgemeester Dirk Ammerlaan en hier werd tussen 1881 en 1928 de agrarische gemeente Schipluiden bestuurd. Inwoners van het dorp kennen dit pand beter van de fietsenmaker die hier decennialang was gevestigd. Recent is er een nieuwe horecagelegenheid geopend.

Na de lunch fietsen we door over het oude trekpad, de Vlaardingsekade. We passeren de Trambrug

(een rijksmonument) en stoppen bij Het Schouw, de plaats waar het paard van de trekschuit naar Maassluis van oever moest wisselen en met een schouw werd overgevoerd. Hier staat ook het voormalige rechthuis van Zouteveen. Toen met herberg, nu een Bed&Breakfast die recent is uitgebreid met het pomphuis van het voormalige stoomgemaal van de Slinksloot. Hier ontmoeten we Frits van Ooststroom, die ons vertelt over de hiertegenover gelegen Vlietlanden, een restant niet-ingepolderd stuk Midden-Delfland, nu natuurgebied in eigendom van Natuurmonumenten dat uniek is in Nederland door zijn omvang en zijn flora en fauna.

Oproep

Grote Boekenverkoop/opruiming

Op 11 juni van 10:00 tot 12:00 uur houden we een grote verkoop van boeken e.d.

Plaats: De garage van Elke en Gert-Jan Olsder, Bernhardlaan 4, Delft.

In de collectie vindt u vele historische boeken uit de collectie van oud-stadsarchivaris Anders Roosmond:

- Een aantal (lucht)foto's, schilderijen, pentekeningen, aquarellen.
- Vele interessante Delftse Memorabilia, o.a. wasafdrukken van stadszegels e.d.
- Delfts Blauwe borden, tegels e.d.
- Maar ook een ORIGINELE Boitet.
- En een herdruk van de Boitet.
- Tevens opruiming van oude jaarboeken.

Onze verzameling is erg omvangrijk geworden en moet uitgedund worden. Zie ook de boekenlijst op de website <http://www.delfia-batavorum.nl/publicaties/boekenverkoop>

De opbrengst van de verkoop gaat naar het Delfia Batavorum Fonds.

Commissie Behoud Stadsschoon

De openbare ruimte moet geen rommelkamer worden

De openbare ruimte is van iedereen. Dat wil zeggen: formeel natuurlijk van een gemeentelijke overheid, maar toch ook van ons, alle burgers die er lopen, fietsen, kletsen of op een bankje zitten om rustig rond te kijken. Het liefst wil iedereen een móóie openbare ruimte. Maar door de verschillende gebruikers wordt er verschillend over gedacht. Wat is een mooie straat of gracht, wat een mooi plein? Daar begint ook voor de Commissie Behoud Stadsschoon het dilemma. Want hoe dit 'gebied-van-iedereen' moet worden ingericht, wat er wel kan staan en wat niet? Los dat maar op! En dan nog. Er kunnen mooie prullenbakken komen, maar je wil niet elke week gaan klagen, als er elke zondag rotzooi naast ligt.

Toch houdt de openbare ruimte ons als 'bewakers van het stadsschoon' bezig. In het bijzonder de terrassen en de grote hoeveelheden fietsen. Bij terrassen gaat het onder meer over de voortdurende aanvragen om méér tafels en stoelen, de veel te grote variatie in het meubilair, allerlei bouwsels om dingen in op te bergen of om een terras te 'omheinen', om grote tenten, waarin cafés – om de drankverkoop te stimuleren – eigen muziekfestivals organiseren enz. Bij fietsen zijn het de aantallen. Sinds de auto in de binnenstad wordt geweerd, lijkt het aantal geparkeerde fietsen wel

vervijfvoudigd (of daaromtrent). Het is een raadsel waar ze allemaal vandaan zijn gekomen de laatste jaren. Uit het toenemend aantal studenten alleen valt het niet te verklaren.

Met terrassen zou het eenvoudiger moeten zijn. De gemeente Delft hanteert sinds vorig jaar het Uitvoeringsbeleid Terrassen 2015. Natuurlijk is iedereen blij met leuke terrasjes, maar de gemeente wil in ieder geval óók de kwaliteit van de historische binnenstad beschermen. En tevens de publieke functie van pleinen waarborgen. En dat geldt evenzeer voor het woon- en leefklimaat. Met al die eisen is de kwetsbaarheid van een historische stad in het geding. Er kan niet steeds meer ruimte worden uitgegeven aan terrassen. Er moet plaats zijn voor de lopende mens, ook voor massa's mensen en voor groepstoerisme. Hulpdiensten, zoals brandweer en ambulances, moeten ongehinderd kunnen doorrijden.

De kwaliteit van de binnenstad is weer een heel ander verhaal. Bijvoorbeeld: kunnen terrasstoeltjes zomaar een brug in beslag nemen en daarmee voor andere mensen dan de koffie- en bierklanten het uitzicht op de gracht belemmeren? Moet je het openbaar gebied, zoals achter het stadhuis op de Markt, zo volbouwen met terras, dat je er nauwelijks nog langs kan? Elke horeca-uitbater zou het gemeentelijk terrasbeleid uit zijn hoofd moeten kennen. Maar iedereen heeft ook zo zijn eigen ideeën over hoe hij kan bijdragen aan het mooi houden van de stad. En uiteraard gaat het ook om het geld: als een terras kleiner wordt, dan kost dat geld, en wie wil dat nou: inkomsten inleveren?

Fietsen bij een studentensociëteit aan de Oude Delft: mooi is anders.

We maken een denkbeeldige wandeling dwars door de stad. Waar 'struikelen' we over? De foto's, die we hebben gemaakt zijn een illustratie, een momentopname. Morgen kan het weer anders zijn. Die 'tijdelijkheid' is trouwens een deel van het dilemma: moeten we ook op de barricades als het probleem volgende week weer is opgelost? Als een horecaondernemer een leuk hoekje voor spelende kleuters heeft ingericht? Als de terrasstoelenmode knalgeel voorschrijft, moeten wij dan zo 'ouderwets' zijn om dat niet te willen. Hieronder een aantal voorbeelden en overwegingen.

Uitstallingen aan de Choorstraat

Winkeluitstalling van een drogist in de Choorstraat. Iedereen mag op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening binnen een meter vanaf zijn gevel van alles neerzetten. Of de stad daardoor aantrekkelijker wordt, is een vraag waar niemand aan denkt.

Terras aan het Doelenplein

Op het *Doelenplein* wisselen horecaondernemers voor het café onder het appartementencomplex elkaar in hoog tempo af. Elke nieuweiling probeert iets leuks voor zijn terras te verzinnen. In dit geval pakweg acht plekken voor houtopslag met Bavaria-fietsenrekken er tussen. Een omheind terras dus. Zou er iemand ooit een blik in het Uitvoeringsbeleid Terrassen hebben geworpen? Onwaarschijnlijk.

Van Voldersgracht naar De Markt

Voldersgracht.

Bij de belangrijkste verbinding naar de Markt, het plein aller pleinen. Het terras stond (nog) niet uit, maar enorme houten bloembakken markeren het 'eigen terrein'. De doorgang wordt deels geblokkeerd.

Beestenmarkt.

Ook in de winter staan hier terrassen. In de winter kun je er makkelijk langs om het plein over te steken. In de zomer wordt het hier in een massale opslagplaats voor stoelen. Mooi? Lastig oversteken.

Beestenmarkt in het winterseizoen

En zo is het in de zomer op de Beestenmarkt

Foto Jazzfestival 2015, Peter J. Visser van Muziekgezien.blogspot)

Dan zijn er ten slotte nog de festivals. Jazzfestival, bierfestival, eigen festival. Of Koningsdag, maar die is een keer per jaar. Bij festivals zijn er soms ook eigen podia. En los van de festivals mag horeca ook op andere momenten muzikentent opbouwen. Staan als reusachtige kolossen in een straat, zoals hieronder aan het Heilige Geest Kerkhof. Het is maar een voorbeeld.

Doelentuin

En voor wie dat allemaal niet wil, is er de *Doelentuin*: daar kan je nog in alle rust zitten, met op afstand het geroezemoes en soms ook muziek afkomstig van het Doelenplein.

Delfia Batavorum ook op Twitter en Facebook

Wilt u tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

‘Writing to Vermeer’ in de van der Mandelezaal

Weekend 9 en 10 juli

Op verzoek van de Stichting ‘Delft in Ovatie’ brengen we de volgende bijzondere activiteit onder uw aandacht. In het kader van ‘Vermeer komt thuis in Museum Prinsenhof’ organiseert deze stichting een evenement rond de opera ‘Writing to Vermeer’ van Louis Andriessen die in 1999 bij de Nationale Opera in Amsterdam in première ging. De opera geeft een bijzonder beeld van Vermeer en zijn tijd.

Vrouwen rondom Vermeer en de brieven die ze schrijven vormen de thematiek van deze opera. De Delftse schilder is naar Den Haag afgereisd en de vrouwen en kinderen in huize Vermeer moeten het veertien dagen zonder hem stellen. Zijn echtgenote Catharina Bolnes, zijn schoonmoeder, Maria Thins, en zijn model, Saskia de Vries, schrijven hem elk zes brieven, waarin ze hem vertellen over huiselijke aangelegenheden, het wel en wee van de kinderen, trouwplannen en kleine huiselijke voorvallen. Maar wat ze Vermeer vooral willen laten weten is dat hij snel weer thuis moet komen. Want ze missen hem, ze missen zijn gezelschap, ze missen zijn aanwezigheid en zijn genegenheid.

Terwijl Vermeer afwezig is, moeten de vrouwen hun huishouden verdedigen tegen de mogelijkerwijs ondermijnende werking van de vijf vloeistoffen: inkt, waarmee buitensporig veel wordt geschreven; vernis, dat het leven van de kinderen in gevaar brengt; melk, die eindeloos uit de kan van de melkmeid stroomt; bloed, dat tijdens gewelddadige politieke moorden vergoten wordt; en tenslotte water, waardoor de vrouwen hun huishouden, hun kinderen en het hele toneel uiteindelijk worden weggespoeld.

In het weekend van 9 en 10 juli 2016 wordt de film die Peter Greenaway van deze opera maakte, vertoond in de Van der Mandelezaal (Prinsenhof Delft); 9 juli om 20.30 uur en 10 juli om 15.00 uur.

Louis Andriessen zal een toelichting op de opera geven. Tevens zullen er delen uit de opera live worden uitgevoerd door Marije van Stralen, sopraan, Bas de Vroome, Klavecimbel en het kinderkoor van "Werken in de Kas" (het voormalige Dario Fo).

Nieuwe leden

Ook in het afgelopen kwartaal is het ledenaantal toegenomen. We mogen 29 nieuwe leden verwelkomen:

Dhr. J. Leegerstee Dhr. H.D.P. Pol Dhr. en Mw. B. Pil-Breuker Mw. B.J.M.H. Thissen Dhr. en Mw. H.M.C. Schlotter / Vreedenburg Mw. A. Windhorst Dhr. D. Stammes Dhr. J. Heemskerck Dhr. en Mw. P.J.G. Wegman / Tijdens Dhr. en Mw. Spee / Brand Mw. Moerman Mw. A.M. Boonstoppel- van Iperen	Dhr. C. Meuldijk Mw. H. van Vonderen Mw. Ch. F. Osepa Dhr. B. Dalen Dhr. H.J.G.L. Aalders Mw. H. Buijs Dhr. L.G.C.M. Bakkers Mw. C.R.C. Brussee-Donders Dhr. en Mw. A.J. Mesman-Luna Matiz Dhr. M.W.T. Bots Sint Stanislas College / dhr. H. Dekkers Stichting Delftse Studentenpastoraat
--	--

Het bestuur heet u van harte welkom!

Activiteitenkalender

12 mei	Algemene Ledenvergadering
26 mei	Excursie Tegelmuseum en Kröller-Müller Museum
11 juni	Grote boekenverkoop
16 juni	Lezing 'Vervoer over vaarten en vlieten'
19 juni	Fietsexcursie Midden Delf- land
9 en 10 juli	'Writing to Vermeer'
8 september	Pecha Kucha

Bijlage bij Delfia Batavorum Nieuwsbrief 2016, nummer 2

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering 2016 van Delfia Batavorum

Delft, april 2016

Aan de Ereleden en leden van de Historische Vereniging Delfia Batavorum

Geachte dames en heren,

Het bestuur nodigt u hierbij uit tot het bijwonen van de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering die gehouden zal worden op **donderdag 12 mei 2016** om 20:00 uur in het gebouw van de **Rabobank Zuid-Holland Midden**, Buitenhofdreef 2 in Delft (personeelsingang).

De agenda luidt als volgt:

1. Opening
2. Le Comteprijsen 2015
  - Rapportage door Gertjan van der Harst, secretaris van de Le Comte commissie
  - Bekendmaking van de winnaar en uitreiking van de prijs van Delfia Batavorum
  - Uitreiking van de oorkondes aan de overige genomineerden
  - Bekendmaking van de Publieksprijs, uitgelooft door Delft op Zondag
3. Korte pauze
4. Het Jaarboek van de vereniging
  - Aanbieding van het Jaarboek nr. 25, 2015 door de voorzitter van de Redactiecommissie, Wilma van Giersbergen
  - Beknopte historie van 25 jaar Jaarboek, door Ria van der Meer.
5. Commissie Behoud Stadsschoon in de pers, door de voorzitter van de CBS, Peter Jonquière
6. Korte terugblik op het Lustrum 2015 door de voorzitter van de Lustrumcommissie 2015, Irene Jacobs
7. Mededelingen
8. Notulen van de Algemene ledenvergadering op 19 mei 2015
9. Financieel verslag 2015
  - Rapportage over het Delfia Batavorumfonds
  - Verslag van de Kascommissie en décharge van het bestuur over 2015
10. Vaststelling van de begroting 2016, inclusief het voorstel tot verhoging van de contributie wegens hogere structurele lasten (naar € 29 per jaar voor een gewoon lid en € 9 voor een lid op hetzelfde adres. Zie de toelichting bij de begroting op de website)
11. Verkiezing van een lid van de Kascommissie
  - Ingevolge de statuten treedt jaarlijks het oudste lid in functie af en wordt een nieuw lid benoemd.
  - Voorgesteld wordt om het aftredend lid M. Jonquière te vragen om nog een jaar aan te blijven, omdat door tussentijds aftreden de commissie momenteel uit twee leden bestaat, de heren M. Jonquière en H. Karlas. Met de verkiezing van een nieuw lid komt de commissie weer op de vereiste sterkte.

12. Vaststelling van het bedrag waarover de penningmeester mag beschikken (art. 9 lid 1 van de statuten)
  - Voorgesteld wordt dit bedrag zoals gebruikelijk vast te stellen op € 10.000,-
13. Voorstel tot wijziging van art. 8, lid 4 van de statuten (zie toelichting hieronder)
14. Bestuurssamenstelling
  - Mw. Janny van der Jagt is periodiek aftredend (einde 2^e termijn). Voorgesteld wordt haar te herbenoemen.
  - Mw. Margriet van Bebber treedt af wegens persoonlijke omstandigheden. Voor deze vacature is momenteel nog geen kandidaat beschikbaar.
  - Statutair aftredend is de heer Joris van Bergen. Voorgesteld wordt in zijn plaats de heer Theo Thomassen te benoemen (voor zijn cv zie hieronder)
Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door tenminste tien leden. De namen van tegenkandidaten moeten tenminste drie dagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk (of per mail) aan de secretaris worden meegedeeld (art. 8, lid 4 van de statuten).
15. Overdracht en slotwoord door de nieuwe voorzitter
16. Rondvraag en sluiting

Opmerkingen

- Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om nog even met elkaar na te praten onder het genot van een drankje en een hapje.
- De notulen van de ALV van 19 mei 2015, het financieel verslag over het jaar 2015 en de begroting 2016 zijn via de website van de vereniging www.delfia-batavorum.nl te raadplegen.
- Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Willy Claassen via info@delfia-batavorum.nl of telefonisch via (015) 2144574. Zij zendt u dan deze stukken toe.

Toelichting op agendapunt 13

De regeling van het rooster van aan- en aftreden leidt tot een situatie dat bestuursleden een verschillende maximale periode (7 à 9 jaar) toegemeten krijgen. Daar is geen goede reden voor en het geeft af en toe verwarring. Daarom stelt het bestuur voor deze regeling in de statuten zodanig te wijzigen, dat voor alle bestuursleden de procedure geldt van maximaal drie termijnen van elk drie jaar. Met deze wijziging komt de regeling waarbij een nieuw benoemd bestuurslid de betreffende termijn van zijn voorganger "vol" maakt te vervallen. Voorgesteld wordt de eerste drie volzinnen van artikel 8, lid 4 van de statuten te vervangen door de volgende tekst:

"De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van drie jaar. Zij zijn ten hoogste twee maal herbenoembaar. Het bestuur stelt een rooster van aftreden op."

Korte kennismaking met de voorgestelde kandidaat voor het voorzitterschap

Theo Thomassen (Rotterdam 1950) is historicus en archiefwetenschapper. Hij werkte in het grafisch bedrijf en op het Nationaal Archief en was daarna bijna dertig jaar actief in het erfgoed- en archiefonderwijs, onder meer als directeur van de Archiefschool, het opleidingsinstituut voor archivariissen, als directeur van de Reinwardt Academie, de faculteit cultureel erfgoed van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, en als hoogleraar archiefwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij op 13 mei a.s. wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd afscheid neemt.

Theo Thomassen promoveerde in 2009 op de Staten-Generaal en hun archieven in de periode 1576 - 1796. Afgezien van publicaties op het gebied van archieven, het archiefwezen, de archiefwetenschap en het archiefonderwijs, publiceerde hij over cultureel erfgoed en de Nederlandse geschiedenis. Het onderzoek dat hij vanaf zijn 12^e doet naar lokale geschiedenis en familiegeschiedenis beschouwt Theo als een uit de hand gelopen hobby. Sinds enkel jaren woont Theo Thomassen in Delft.

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Terugblik op de ledenbijeenkomst van 12 mei

Op 12 mei hebben we, zoals gebruikelijk, in het gebouw van de Rabobank Zuid-Holland Midden onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden. Verderop in deze Nieuwsbrief wordt daar door Aad van Tongeren verslag van gedaan. Tijdens de vergadering werd de Le Comteprijs uitgereikt. Deze ging dit jaar naar de heer Koos van der Horst sr. voor de restauratie van een rijtje van vier arbeiderswoningen in de Antonie Heinsiusstraat. De lezers van Delft op Zondag waren hier even enthousiast over als het bestuur: zij gaven de heer Van der Horst de publieksprijs.

We namen tijdens de vergadering afscheid van Margriet van Bebber. Zij was in het bestuur verantwoordelijk voor de organisatie van de lezingen, die ze een nieuwe en aantrekkelijker vorm gaf. Bijvoorbeeld door de Pecha Kucha als presentatievorm te introduceren. Margriet zal in het bestuur zeer worden gemist. Dat geldt natuurlijk ook voor Joris van Bergen, jarenlang voorzitter. De vergadering ging bij acclamatie akkoord met het bestuursvoorstel om hem wegens zijn grote verdiensten voor de vereniging het erelidmaatschap aan te bieden.

Joris van Bergen laat een bloeiende vereniging achter. De koers die onder hem is ingezet, werpt zijn vruchten af. Delfia is een open vereniging die leden en niet-leden vanuit het heden naar de geschiedenis van de stad laat kijken. Dat trekt mij als nieuwe voorzitter erg aan. Geschiedenis kan mensen stimuleren om nostalgisch terug te kijken naar een gezamenlijk verleden waar anderen van zijn uitgesloten, maar hen ook aangrijpingspunten geven voor een toekomst die gedeeld kan worden door oud en jong, inboorling en nieuwkomer.

Theo Thomassen

Kort verslag van de Algemene Ledenvergadering van 12 mei 2016

De belangrijkste onderwerpen van de ledenvergadering waren de toekenning van de Le Comteprijs 2015, het afscheid van voorzitter Joris van Bergen en de benoeming van Theo Thomassen tot zijn opvolger. Daarnaast stond een mix van inhoudelijke en administratieve onderwerpen op de agenda:

Het jaarboek 2015

Dit jaar is de 25^e editie van het Jaarboek verschenen. De voorzitter van de redactiecommissie, Wilma van Giersbergen, overhandigde het eerste exemplaar aan Ria van der Meer, de secretaris van de redactiecommissie. Ria van der Meer heeft aan alle 25 edities meegewerkt en stopt nu als secretaris. Zij belichtte kort de hoogtepunten van 25 edities Jaarboek Delfia Batavorum en werd door de voorzitter bedankt voor het vele werk. Het jaarboek 2015 is opgedragen aan Greetje van Walsum.

Commissie Behoud Stadsschoon

Peter Jonquière deed verslag van de belangrijkste activiteiten van de Commissie: het tramspoor aan de Westvest, de ontwikkeling van een supermarkt aan de Kruisstraat en de beoogde uitbreiding van roeivereniging Laga. De leden ondersteunden de activiteiten van de Commissie.

Terugblik op het lustrumjaar

Irene Jacobs, voorzitter van de lustrumcommissie, liet nog een keer de vele activiteiten tijdens het lustrumjaar de revue passeren. Activiteiten als de Pecha Kucha lezingen gaan we vaker terugzien.

Begroting en financieel verslag

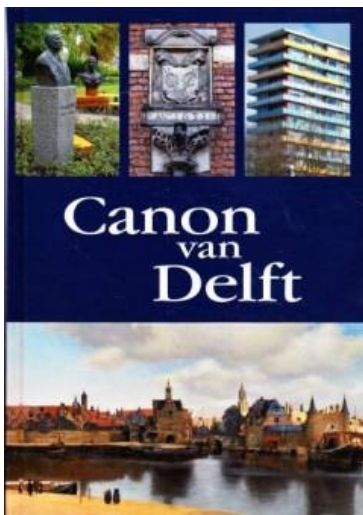
De kascommissie prees penningmeester Marinus Hom voor zijn nauwgezette financiële administratie. Onder acclamatie stemde de ledenvergadering in met het financiële verslag 2015 en met de begroting 2016.

Bestuurssamenstelling

Aan het eind van de vergadering nam de vereniging afscheid van bestuurslid Margriet van Bebber onder dankzegging voor het vele werk dat zij als organisator van het lezingenprogramma heeft verricht. Tevens werd Janny van der Jagt herbenoemd voor de 3^e periode.

Lezingen tweede helft 2016

Donderdag 8 september: 'Tweede Pecha Kucha'

Vorig jaar was de Pecha Kucha een van de meest succesvolle activiteiten van Delfia Batavorum.

Het was een gevarieerde, bruisende avond met tien prachtige verhalen met de Delftse geschiedenis als rode draad. Reden genoeg om een dergelijke lezingenavond voor een tweede keer te organiseren. Dat zal gebeuren op donderdag 8 september in De VAK aan de Westvest.

Acht aanmeldingen van sprekers zijn al binnen. Een tipje van de sluier: Delft lustprieel of levende kijkdoos? De verzameling vliegtuigen van de TU en een speurtocht naar de botten van Rikarde. Er kunnen nog een paar sprekers bij.

Heeft u een bijzonder verhaal dat u uitstekend in 6 minuten en 40 seconden (het format van een Pecha Kucha) kunt vertellen aan de

hand van 20 beelden? En dat een boeiend onderwerp uit de geschiedenis van Delft belicht, te vinden in de Canon van Delft? Meld u zich dan uiterlijk een week na verschijnen van deze Nieuwsbrief aan via pechakucha@delfia-batavorum.nl. Vermeld uw naam, contactgegevens en wanneer wij u (niet) kunnen bereiken met name in de zomerperiode, onderwerp en eventueel het nummer van het Canonvenster.

- Datum: donderdag 8 september 2016
- Aanvang 20:00 uur
- Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-
- Aanmelden is niet nodig

Donderdag 6 oktober: 'Het geheim van het hofje' **Lezing en exclusieve wandeling door Willemijn Wilms Floet**

Op 6 oktober zal dr.ir. Willemijn Wilms Floet vertellen over de hofjes van Nederland en in het bijzonder over die van Delft. Haar lezing is gebaseerd op geheel nieuw onderzoek dat zij voor haar promotie verrichtte. Hofjes worden in Nederland al zeker zeshonderd jaar gebouwd. Ze zijn geliefd en duurzaam en bijna elke oude stad kent een paar fraaie voorbeelden. Het hofje hoort tot ons bekendste cultuurgoed. Maar veel mensen zullen moeite hebben een hofje aan te wijzen; ze zijn vaak een goed bewaard geheim, verborgen oases in de stedelijke drukte.

Waardoor houdt deze bijzondere bouwvorm het al zolang uit? Wat is het geheim? Waarom liggen ze zo verscholen? Hoe vormen ze deel van het stedelijk weefsel? Welke ideeën over de bewoners en stichter worden in de hofjes tot uitdrukking gebracht? Wat is hun relatie met de stad en welke bijzondere ontwikkeling heeft de architectuur van het hofje doorgemaakt? En, wat kunnen we leren van het hofje voor toekomstig woningbouw en stadsontwerp?

In de lezing door Willemijn Wilms Floet worden bovenstaande vragen beantwoord en daarbij komen de Delftse hofjes uiteraard aan bod.

Voorafgaand aan de lezing zal Willemijn Wilms Floet voor **maximaal 20 mensen** een exclusieve korte excursie geven langs enkele Delftse hofjes.

Wilt u mee, meld u dan aan via de website van Delfia Batavorum. Telefonisch aanmelden kan ook via 015-2133058.

Willemijn Wilms Floet is als universitair docent verbonden aan de Faculteit Bouwkunde van de TU Delft. Haar onderzoek en onderwijs richt zich op het architectonisch ontwerp dat de stad maakt. In 2014 promoveerde ze op een architectonische studie naar het hofje van liefdadigheid.

Recent is de publieksversie van haar proefschrift verschenen: *Het hofje, (On)zichtbare bouwstenen van de Hollandse stad, 1400-2000*. In dit royaal geïllustreerde architectuurboek worden de hofjes van Amsterdam, Haarlem, Leiden, Gouda, Den Haag, Delft, Rotterdam en Dordrecht op de kaart gezet, getekend en geanalyseerd.

In de pauze en na afloop van de lezing kunt u een gesigneerd exemplaar kopen.

- Datum: donderdag 6 oktober 2016
- Aanvang: 20:15 uur
- Locatie: Meisjeshuis, Oude Delft 112 - LET OP: NIEUWE LOCATIE!
- Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-
- Aanmelden is niet nodig, maar vol = vol

Aan de lezing van november wordt nog hard gewerkt. Hou de website in de gaten voor de meest actuele informatie.

Excursies tweede helft 2016

Donderdag 15 september 2016 Hellevoetsluis

Hellevoetsluis was vanaf het begin van de VOC-tijd eeuwenlang de belangrijkste haven van de Hollandse oorlogsvloot. Het was de thuishaven van De Ruyter, Tromp en Piet Heyn. In 1688 vertrok stadhouder Willem III met 400 schepen uit Hellevoetsluis naar Engeland om de koning te verjagen. In de haven, vlakbij het dok, ligt museumschip De Buffel. De Buffel werd in 1868 gebouwd en was één van de eerste stalen schepen, bedoeld als ramtoerschip ter verdediging van de Nederlandse kustwateren. Aan het einde van de binnenhaven ligt restaurant Fortezza in het oude pomphuis van het open droogdok Jan Blanken, al 200 jaar oud en nog altijd als droogdok in gebruik. Jan Blanken, waterbouwkundige, ontwierp het dok met een ondergronds systeem om water direct beschikbaar te hebben in geval van brand. Bij het werken met pek en vuur was dat niet denkbeeldig. Deze aquaducten liggen nu droog.

Museumschip De Buffel

Programma

09:30 uur	Vertrek van de bus vanaf het busplatform bij NS-station Delft Centraal
10:30 uur	Aankomst in Hellevoetsluis en koffie bij restaurant Fortezza
11:15 – 12:15 uur	Film en rondleiding op de Buffel.
12:30 – 13:15 uur	Lunch bij restaurant Fortezza.
13:30 – 15:00 uur	Film en wandeling met gids door het dok en het aquaduct.
16:30 uur	vertrek bij het Brandweermuseum
17:30 uur	Aankomst in Delft

Er is ruim een uur vrij te besteden. Op een paar honderd meter vanaf het dok ligt het Brandweermuseum (museumjaarkaart geldig). Ook fort Haerlem is te bekijken. Verder heeft Hellevoetsluis vele terrasjes. De Buffel en het droogdok zijn niet toegankelijk voor mensen met rolstoel of mensen die erg moeilijk ter been zijn (trapjes).

Bijdrage en aanmelden

- **Kosten** € 50,- p.p. inclusief koffie, lunch, entree en rondleidingen. Bij de berekening van dit bedrag is uitgegaan van ten minste 30 personen. Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies onder vermelding van: Hellevoetsluis.
- **Aanmelden** via het [aanmeldformulier op de website](#) van Delfia Batavorum. In bijzondere situaties bereikbaar: aemooij@hotmail.com of tel. 015-2135733.
- **Uiterlijk 1 september opgeven**
Dit is op verzoek van de Buffel en het dok die rondleiders moeten inroosteren. Graag willen we weten wie vegetariër is.

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

In juni 2013 werd TU-Noord, de wijk grofweg gelegen tussen de binnenstad en de TU Campus, aangegeven als Beschermd Stadsgezicht. Feitelijk is dat een “uitbreiding” van het beschermde stadsgezicht van de binnenstad, dat al van 1978 dateert. De vraag hoe die twee gebieden met elkaar verbonden zijn, speelt zoals bekend al heel veel langer dan vandaag. De Commissie Behoud Stadsschoon heeft zich meermalen over deze kwestie gebogen. Denk aan de pogingen om een lagere, smallere, mooiere en beter in de stad passende Sebastiaansbrug gerealiseerd te krijgen. Maar ook het onlangs verschenen rapport van de Commissie Deetman “Delft Parel in de Randstad” is in dit verband interessant.

Met het rapport Deetman is er een antwoord geformuleerd op de vraag van het college van B&W, die er simpel gezegd op neer kwam: ‘Help, we hebben een nieuwe spoortunnel, er is een groot gebied vrij gekomen voor een nieuwe, centraal gelegen stadswijk, we zitten financieel in zwaar weer en tegelijk in een periode van een verstrekkende transformatie. Wat moeten we doen om Delft aantrekkelijk te houden?’ In de aanbevelingen adviseerde Deetman onder meer dat :

- de Spoorzone, Nieuw Delft en de TU Campus op de schop moeten om ze stedenbouwkundig gezien veel beter aan de oude stad te koppelen.
- de Spoorzone één organisch geheel moet worden met de bestaande stad en de TU Campus.

Over verbindingen en bereikbaarheid adviseerde Deetman vooral aandacht te besteden aan de zgn. “last mile”, ook voor het fietsverkeer. Laten we eens kijken wat zo’n kritische blik voor de relatie TU - binnenstad /station oplevert. De verbinding tussen oude stad en de TU is, zoals gezegd, ook binnen de Commissie Behoud Stadsschoon vaak onderwerp van gesprek geweest. Dat gebeurde bijna vanzelf, omdat we deelnamen aan overleg over de nieuwe Sebastiaansbrug. Dat lijkt misschien op het

eerste gezicht niet bij het 'stadsschoon' te horen, maar verbindingen binnen de stad zijn medebepalend voor de kwaliteit van die stad. Voor de kwaliteit van de ruimtelijke beleving (dus voor wat je ziet en hoe je het ervaart), maar ook voor de kwaliteit van het gewone leven. Dus als je van A naar B wilt.

Delft kampt bij de relatie stad en TU met een groot maar niet weg te denken struikelblok, namelijk het brede Rijn-Schiekanaal dat het noordelijk en zuidelijk deel van de Randstad in het westen voor de scheepvaart met elkaar verbindt. Joekels van schepen of duwbotten met enorme ladingen containers varen er tegenwoordig doorheen. De stad heeft daar over een lengte van ongeveer 6 km mee te maken. Dit water blokkeert de verbinding TU-campus en de oude stad, maar ook campus en met station Delft Zuid, met straks de nieuwe wijk Nieuw Delft en nu met de wijken Voorhof, Buitenhof en Tanthof. De verbinding van de TU met het oude en nieuwe station, Delft Centraal, is nog een verhaal apart. De tramverbinding laat nog op zich wachten. Een directe snelle en comfortabele fietsverbinding is nu nauwelijks mogelijk.

Lang geleden – nou ja, tot 1978 – was de oude Rotterdamsepoortbrug een korte, eenvoudige en overzichtelijke verbinding tussen binnenstad en de TU. Gewoon vanaf de Oude Delft oversteken naar de Hertog Govertkade / Rotterdamseweg of vice versa. Ook van en naar het oude station was er via die brug een eenvoudige route. Hordes fietsers passeerden jarenlang in het spitsuur die brug of stonden er te wachten, want hij was vaak open. Toenemend scheepvaartverkeer en grotere schepen maakten een eind aan het bestaan van deze verbinding. Al in 1963 was de Sebastiaansbrug geopend. En in 1978 kregen de fietsers met de Hambrug, een stukje westelijk van de Sebastiaansbrug, hun eigen, vervangende, verbinding tussen TU, station en binnenstad.

De Rotterdamsepoortbrug

Maar eigenlijk is het sindsdien nooit meer goed gekomen met de routes tussen stad, stationsgebied en de gebieden ten zuiden en ten oosten van het Rijn Schiekanaal. De Hambrug is op dit moment de belangrijkste fietsverbinding tussen het centrale deel van de TU Campus en het station Delft Centraal en als fietsroute een onding. Deze fietsbrug sluit aan weerskanten van het water aan op dwarsverbindingen en op kruip-door-sluip-door fietspaden. Vanuit het TU-gebied kunnen fietsers er alleen maar zigzaggend komen. Eenmaal aan de overkant van het water, de stad in, is er niets dat op een

rechtdoor lopend fietspad lijkt. Alleen via slingerroutes, onder een viaductje door, kom je rechtdoor fietsend, op het ongelukkig haaks op de fietsroute liggende Achterom uit, of rechtsaf slaand, aan de verkeerde kant van de Aschvest uit.

Er ligt een mooi fietspad (oost-west of vice versa) langs het water van het Kanaal en de Kolk, daar waar vroeger de Rotterdammerpoortbrug lag. Maar vanuit de Oude Delft of vanaf de Koornmarkt/Lange Geer is dat mooie pad onbereikbaar geworden. De tijdelijke oversteken verdwijnen helemaal, omdat de tram in de komende jaren hier niets met overstekende fietsers te maken wil hebben. Alweer een gemiste kans om nog een beetje eenvoudig bij de Hambrug en de TU Campus te komen. In de toekomst kunnen fietsers van en naar het station eigenlijk alleen naar de TU via de veel verder weg over de Schie gelegen Abtswoudsebrug rijden. Om bij de Hambrug te komen, moeten ze vanonder de Constructiebrug rechtsaf een hellende bocht van 90 graden (?) nemen om over de Constructiebrug richting fietsbrug te gaan.

Het meeste autoverkeer van en naar de TU-wijk zal via de A13 of via de Kruithuisweg rijden, maar vanuit de binnenstad of vanaf het station is de Sebastiaansbrug weer de voor de hand liggende route. Zoals het er nu naar uitziet, blijft hij een obstakel. Als Commissie Behoud Stadsschoon hebben we gepleit voor een veel lagere en smallere brug, omdat die als verbinder van stadsdelen veel mooier is om te zien dan iets hoogs waar je niet overheen kan kijken. Maar het mag niet zo zijn. De Provincie wilde hem zelfs nog hoger hebben, maar hij blijft nu uiteindelijk ongeveer net zo hoog als hij nu is. De fietspaden er overheen komen terug, maar niet alle fietsers zijn liefhebbers van zulke hoogteverschillen. In de toekomst zal ook Nieuw Delft, de wijk in het spoorzonegebied, beter moeten worden verbonden met de TU-wijk. Sommigen dromen dan van een tunnel onder de Schie of van auto's over de Abtswoudsebrug of van nieuwe bruggen tussen TU en de woonwijken ten westen van de Schie. De TU zelf schijnt te dromen over zoiets als een automatische rail- of busverbinding vanaf station Delft Zuid.

In het Architectuurcafé van TOP op woensdag 6 juli, waar een drietal gespecialiseerde brugontwerpers talloze prachtige voorbeelden lieten zien van elders geplande en gerealiseerde bruggen konden we zien van welke fraaie oplossingen voor het overbruggen van het Rijn Schie kanaal tussen TU en stad we straks mogen blijven dromen. Of zou de recent gestarte – zeer toe te juichen – samenwerking tussen TU en gemeente bij de ontwikkeling van een visie voor het TU-Noord gebied daarin, en dan inclusief de verbinding tussen binnenstad en Campus, nog verbetering kunnen brengen? Of blijft het een gemiste kans, in ieder geval voor de Sebastiaansbrug? En of dat past in de visie van de Commissie Deetman, is voor de Commissie Behoud Stadsschoon eigenlijk geen vraag.

Verenigingsinformatie

Suggesties voor excursies in 2017

De excursiecommissie is bezig met het programma voor volgend jaar. Heeft u een suggestie voor een interessante excursie, meld dat dan met een korte toelichting aan: delfia-batavorum@vantijn.nl

Bezorginformatie

Het blijkt dat er wel eens iets mis gaat bij het versturen van onze informatie aan de leden. Recent zijn verspreid:

- Via Erfgoed Delft de nieuwe Delf jaargang 18 # 2 zomer 2016;
- Het jaarboek 2015 is aan u verzonden (binnen Delft en regio verspreid door onze vrijwilligers);
- En voor een beperkte groep de papieren versie van Nieuwsbrief 3. De meesten ontvangen de Nieuwsbrief per e-mail.

Hebt u iets van deze bovenstaande informatie niet ontvangen, dan graag een bericht hierover naar: info@delfia-batavorum.nl of een telefoontje aan de secretaris of penningmeester.

Boekenverkoop

De boekenverkoop van oude boeken op 11 juni in de garage van Geert-Jan en Elke Olsder was ondanks de regen een groot succes. We hebben ten bate van het Delfia Batavorumfonds voor € 1540 aan boeken verkocht. In de week vóór de verkoop hebben we de collectie boeken van Delfia Batavorum die in het DOK was opgeslagen, terugontvangen. Uit deze boeken is eerst een selectie gemaakt door het archief. De overige stukken hebben we ter verkoop aangeboden. Dank aan Max van Noort, die enkele uren onafgebroken een prijs heeft bepaald voor deze net binnengekomen boeken. De overige boeken stonden al op de website.

We hebben nu weer een zeer grote voorraad interessante boeken in de verkoop, de meeste over Delft. Elke Olsder gaat de DOK-boeken opnemen in onze boekencatalogus. U kunt deze te zijner tijd bestellen via de website. Daarnaast is voor de liefhebber gratis op te halen:

- Jaarboeken Die Haghe 1981-2011
- Jaarboeken Centraal Bureau voor Genealogie 1973-1979
- Een serie Ons Erfgoed
- Vele jaargangen Gens Nostra

De boekenlijst is te vinden op <http://www.delfia-batavorum.nl/publicaties/boekenverkoop>

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

- Mw. P. Kalkman
- Mw. B.M.G. Stom
- Mw. H.A. Overes-Larsen
- Dhr. M. Boer
- Dhr. I. de Schepper
- Dhr. P Hoekveen
- Dhr. D.A. Hart
- Dhr. J.S. Nederpel

Delfia Batavorum ook op Twitter en Facebook

Wilt u tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft
Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Bas Verkerk heeft afscheid genomen als burgemeester van Delft. Hij prees daarbij het werk dat Delfia Batavorum voor de stad doet. Die waardering is wederzijds. Een burgemeester die niet alleen belangstelling heeft voor het Delft van nu, maar ook voor het Delft van vroeger, is voor de stad van groot belang. Wat dat betreft lijken we het met onze nieuwe burgemeester ook niet slecht te hebben getroffen. Bij haar kennismaking met onze vereniging reageerde Marja van Bijs-terveldt zeer enthousiast. De stad heeft opnieuw een bestuurder met historische belangstelling en Delfia Batavorum een nieuw lid.

Nieuwe leden zijn belangrijk, maar laten we de oude niet vergeten. Harry van Leeuwen is langer lid dan wie dan ook. Hij kwam in oktober 1956 als 29-jarige archief-medewerker op het Delftse Gemeentearchief werken en meldde zich kort daarna bij Delfia Batavorum aan. De geschiedenis van de stad heeft hem sindsdien niet losgelaten, niet als archivaris en niet als verenigingslid. Voor zijn verdiensten kreeg hij in 2005 de J.W. Blokpenning. Een felicitatie en een bedankje zijn bij dit zestigjarig lidmaatschap zeker op hun plaats!

Delfia Batavorum heeft het hoe dan ook niet slecht met haar leden getroffen. Velen van hen nemen deel aan de activiteiten die onder de verenigingsparaplu worden georganiseerd. De keerzijde van dat succes is, dat we ook altijd mensen te kort komen. We hebben leden nodig die lezingen en excursies willen helpen organiseren, die onze publicaties willen helpen voorbereiden en verspreiden, die het stadsschoon willen helpen behouden en die in het bestuur de leden kunnen vervangen die hun termijn hebben vol gemaakt, maar voor wie zich nog geen opvolgers hebben aangediend.

Ons nieuwste en ons oudste lid laten we natuurlijk met rust. Maar aan onze andere leden zou ik willen vragen: denk eens na wat je voor de vereniging zou kunnen betekenen. Met anderen samenwerken bij het bevorderen van de belangstelling voor de geschiedenis van de stad is niet alleen gevarieerd en zinvol, maar ook leuk en bevredigend werk. Als je meer over de mogelijkheden wilt weten, neem dan eens vrijblijvend contact op met mij of met één van de andere bestuursleden.

Theo Thomassen

Lezing donderdag 17 november

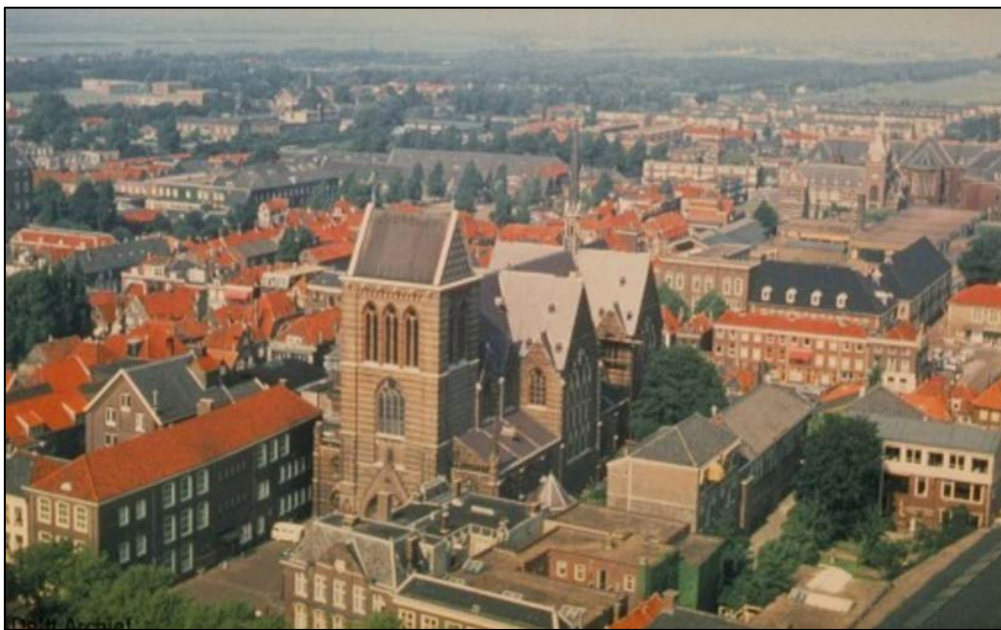
Katholiek erfgoed in Delft, lezing in de oud-katholieke kerk

Alexander van Dijk en Robin Voorn nemen u deze avond mee door de geschiedenis van twee bijzondere kerken in Delft: de St. Hippolytuskerk aan de Voorstraat en de oud-katholieke Kerk.

De St. Hippolytuskerk: hoe woorden kerken slopen

Door Alexander van Dijk

Menig Delftenaar zal zich de St. Hippolytuskerk aan de Voorstraat nog herinneren, een neogotische kerk van de hand van de befaamde architect Pierre Cuypers. Het was *de* Delftse Cuyperskerk en samen met de Jozefkerk – de huidige Maria van Jessekerk – vormden zij de 19^e-eeuwse toevoegingen aan de markante skyline van Delft. Qua omvang kwam de St. Hippolytuskerk dicht bij de twee middeleeuwse kerken van Delft. En de indrukwekkende toren zou hoger worden dan die van de Nieuwe Kerk. De toren is echter nooit afgebouwd. Dat deed niets af aan het enthousiasme van de parochie. Velen doneerden delen van de kerk, zoals meubilair en de glas-in-loodramen. De kerk onderging in de jaren 1960 een grootschalige restauratie, maar werd in 1974 gesloopt tot grote ontzetting van de parochianen.

St. Hippolytuskerk aan de Voorstraat

In deze lezing vertelt *Alexander van Dijk* over de historie van de St. Hippolytuskerk en de omstreken beslissingen die leidden tot de sloop van dit bijzondere gebouw. Alexander van Dijk is een van de jongste leden van Delfia Batavorum met een zeer warm hart voor geschiedenis, in het bijzonder die van Delft. Hij zit in het eindexamenjaar van de International School of The Hague en hoopt volgend jaar 'History' aan de universiteit van Oxford te gaan studeren.

De oud-katholieke Kerk in Delft: een bijzondere plek met bijzondere voorwerpen

De oud-katholieke kerk aan het Bagijnhof is een verborgen pareltje in de binnenstad van Delft. Wat veel mensen niet weten, is dat hier ook vele bijzondere historische voorwerpen te vinden zijn. *Robin Voorn* is pastoor van de oud-katholieke parochie Delft. Hij vertelt graag over deze bijzondere kerk. Tijdens de lezing wordt zowel aandacht besteed aan het gebouw en zijn geschiedenis, als aan de bijzondere voorwerpen die er bewaard worden.

Interieur van de Delftse oud-katholieke kerk

Alexander van Dijk

Pastoor Robin Voorn

- Datum: donderdag 17 november 2016
- Aanvang 20:00 uur
- Locatie: Oud-Katholieke Kerk, Bagijnhof 25 Delft
- Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-
- Aanmelden is niet nodig

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Knagen aan het Plan Busquets: 26 bomen geschraapt

De Spaanse ontwerper Joan Busquets heeft het ontwerp gemaakt voor de totale openbare ruimte van het Spoorzonegebied. Maar nu het wordt uitgevoerd, blijkt dat er veel verandert. Zo worden er 26 (misschien meer of minder) bomen NIET geplant, die wel in het ontwerp staan ingetekend. De gemeenteraad is daar een paar maanden geleden al over ingelicht, maar de raadscommissie Ruimte en Verkeer raakte niet gealarmeerd. "Het betekent een zekere verschraling", schrijven B&W geruststellend aan de raad. Het gaat om de rij bomen, die aan de noordzijde van de Wateringsevest, tussen Kampveldweg en Watertoren, in een groenstrook tussen het fietspad en de rijweg zou komen te staan. De grond daar grenst aan het terrein van DSM, de vroegere Gist- en Spiritusfabriek. Om het allemaal te kunnen aanleggen is DSM gevraagd een strookje grond aan de gemeente te verkopen, maar dat ging niet door. Om toch een voldoende breed fietspad te kunnen maken, worden de bomen geschraapt. Behalve..... zes bomen in de buurt van de Watertoren, zo lijkt het. Maar daar, in het groen direct rondom de Watertoren, worden dan eerst vier andere (forse) bomen gesloopt.

Groen het slachtoffer

Op dat punt begint de irritatie van de Commissie Behoud Stadsschoon. De aanleg van de Spoorzone dendert door en nu dreigt het groen bij de Watertoren slachtoffer te worden van deze

bouwdrift. De Watertoren en zijn directe omgeving horen bij het Kalverbos en niet bij de openbare ruimte van de Spoorzone. Maar omdat het ene gebied hier op het andere aansluit, is de gedachte dat de inrichting van de Spoorzone als het ware nog een beetje wordt doorgetrokken. Dus ook hier een breder fietspad en een groenstrook tussen fietsers en auto's. Om dit allemaal te realiseren moeten de bomen bij de Watertoren verdwijnen. Precies dat is bij de Commissie Behoud Stadsschoon in het verkeerde keelgat geschoten. Een door CBS geraadpleegde bomenspecialist stelt dat juist deze bomen belangrijk zijn, omdat ze de parkrand accentueren. Kappen zou een verarming zijn voor het Kalverbos. Dit parkje is aangelegd in een laat 19^e eeuwse romantische stijl. Die zou versterkt moeten worden en niet moeten verrommelen.

Helikopterview van de omgeving Kampveldweg en Wateringsevest, zoals ontworpen door Busquets.

De linker rij bomen, dichtbij het DSM-terrein, gaat niet door.

Totaalplaatje

Ter hoogte van het Kalverbos ligt ook nog het onmogelijk brede en lelijke tramhalte met een extra wachtspoor (of tailtrack) voor tram 19. Het is een enorme barrière tussen Kalverbos en Nieuwe Plantage, die rond 1900 één geheel waren. Tram 19 komt uit Leidschendam en kon niet doorrijden vanwege de spoortunnelwerkzaamheden. Op dit moment wordt er gewerkt aan een tailtrack op de Westvest ter hoogte van het nieuwe station. Als die klaar is, zo is beloofd, zou de situatie bij het Kalverbos (terug naar twee tramsporen) worden hersteld. De Commissie Behoud Stadsschoon vindt dat er voor de historische omgeving van Kalverbos en Watertoren een totaalplaatje moet worden gemaakt. Daarin staat zij niet alleen. Ook de Kwaliteitskamer heeft daar al eerder – en nu weer – om gevraagd.

De Bescherming

De te kappen bomen staan binnen het gebied van het Bestemmingsplan Binnenstad 2012 en in het Beschermd Stadsgezicht Binnenstad. Dat brengt speciale regels en voorschriften met zich mee. Voor het kappen van de bomen is dan een welstandsadvies nodig. De Watertoren grenst aan het Beschermd Stadsgezicht voor de Nieuwe Plantage, waarin het belang van de ruimtelijke

kwaliteit van deze omgeving wordt benadrukt. Daar was in de eerste vergunningaanvraag, ingediend door Pro Rail, geen rekening mee gehouden. Fout, vond CBS, en stuurde een zienswijze (mening) hierover aan het College van B&W.

Nieuwe vergunningaanvraag

Inmiddels is de vergunningaanvraag in de prullenbak beland en heeft Pro Rail een nieuwe aanvraag ingediend. Uit het antwoord van B&W aan CBS bleek dat er naar ons was geluisterd, maar ook weer niet helemaal. De aanvraag is, zoals CBS wilde, alsnog voorgelegd aan de Commissie Welstand en Monumenten. Welstand besloot dat de vier bomen weg mogen, als elders vier grote bomen (iepen) worden terug geplaatst. En inderdaad, ook Welstand wil een totaalplan voor het hele gebied zien.

Sigaar uit eigen doos

Waarom is de Commissie Behoud Stadsschoon dan toch niet echt blij? De terug te planten bomen zijn een soort sigaar uit eigen doos geworden. Op een nieuwe ontwerp-tekening is te zien dat ze worden neergezet in het groenstrookje tussen fietspad en verkeersweg. Daar hadden tussen Kampveldweg en Watertoren die 26 bomen moeten komen, naar idee van Busquets. Dat aantal is nu teruggebracht naar 6, waarvan er twee als 'herplant' worden gekwalificeerd. Dat is toch een wat bizarre uitkomst. De te verwijderen bomen komen dus niet terug in het groen bij de Watertoren/Kalverbos, maar in een 'verkeersgroentje' tussen auto's en fietsers. Kan dat niet anders? Bomen in zulke groenstrookjes lijden vaak een kwijnend bestaan, omdat ze last hebben van verharding – asfalt of tegels – aan weerskanten en van het verkeer. Door het weglaten van de lange rij bomen lijkt het hele fabrieksterrein van DSM nu breed in beeld te komen, gezien vanaf de Wateringsevest. Wellicht kan DSM hier een mooie gracht graven. Met een doornhaag aan de kant van het eigen terrein. Dat geeft de fietsers een leuk uitzicht en houdt dieven weg. Intussen probeert CBS in gesprek te raken met betrokkenen. Want zo nonchalant als het nu gebeurt, kan er toch niet met groen worden omgesprongen.

Zo groen was Delft rond 1910. Links de Wateringsevest, met huizen op de Vest die in 1925 werden gesloopt. Het water is de Singelgracht met rechts de Watertoren in het groen. In de verte een restant van een bolwerk.

Verenigingsinformatie

Boeken over Delft te koop!

Zoals velen van u zullen weten, verkoopt Delfia Batavorum door leden gedoneerde boeken en voorwerpen die iets met Delft of soms Zuid-Holland of geschiedenis in het algemeen te maken hebben. De opbrengsten komen ten goede van het Delfia Batavorumfonds. In juni was er een garageverkoop, waar veel leden – al dan niet met wensenlijstje – veel boeken hebben gekocht. De opbrengst op de dag zelf was € 1.000! In 2007 hebben we onze eigen boekencollectie geschonken aan de nieuwe openbare bibliotheek, het DOK, zodat die voor iedereen toegankelijk zou zijn. Helaas ziet het DOK zich nu door bezuinigingen genoodzaakt de hele collectie terug te geven. Het bestuur heeft besloten dat de leden nu deze boeken, meer dan 500 stuks, kunnen kopen. Daarnaast blijven de door leden ingebrachte boeken uiteraard ook te koop. De nieuwe lijst staat op onze website van Delfia Batavorum:

www.delfia-batavorum.nl/publicaties/boekenverkoop

Bestellen kan op de volgende manieren:

- Via e-mail: stuur een e-mail aan Elke Olsder-Toxopeus (eolsder@hotmail.com) o.v.v. "boeken DB" plus titel en auteur van het/de bestelde boek/en.
- Telefonisch (alleen als u niet beschikt over e-mail): Elke Olsder-Toxopeus: 015-2619497

Suggesties voor excursies in 2017

De excursiecommissie is bezig met het excursieprogramma voor volgend jaar. Heeft u een suggestie voor een interessante excursie, meld dat dan met een korte toelichting aan:

delfia-batavorum@vantijn.nl

Delfia Batavorum steunt petitie tegen afschaffing van de monumenten-aftrek

Restauratie en onderhoud aan monumentale particuliere panden zijn al dertig jaar voor 80% fiscaal aftrekbaar. Minister Bussemaker en staatssecretaris Wiebes hebben op Prinsjesdag aangekondigd dat deze regeling per 2017 wordt vervangen door een subsidieregeling voor sober onderhoud. Dit moet structureel € 25 miljoen per jaar opleveren.

De monumentenaftrek was tot op heden een zeer effectief instrument voor de instandhouding van de tienduizenden rijksmonumenten in particulier bezit. Erfgoedorganisaties vrezen nu voor nieuwe achterstanden in onderhoud en restauratie.

In een petitie aan de vaste Kamercommissie van Financiën vragen de FIM, Kunsten '92 en Heem- en Oudheid minister Bussemaker van dit voorgenomen besluit af te zien. Deze petitie (<https://petities.nl/petitions/op-erfgoed-bezuinigen-een-monumentale-vergissing?locale=nl>) is nu ook door Delfia Batavorum ondertekend.

- Zie ook:

<https://erfgoedstem.nl/nieuwsuur-bezuiniging-leidt-op-duur-tot-verkrotting-monumenten/>

Historische Atlas van de Schie

In 2016 verschijnt de Historische Atlas van de Schie. In deze landschapsbiografie wordt de ontwikkeling van het landschap langs de Schie in de afgelopen duizend jaar beschreven en in kaart gebracht. Luchtfoto's spelen daarbij een belangrijke rol, omdat je op die manier een goed beeld krijgt van waterlopen, verkavelingpatronen en polders, maar ook van de steden en het daar gebouwde erfgoed. Omdat bestaande foto's niet altijd toereikend waren, zijn de makers zelf ook de lucht ingegaan. Er zijn foto's gemaakt met een drone en vanuit een éénmotorige Cessna. De Atlas is een samenwerking van het Erfgoedhuis Zuid-Holland, de Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed en de provincie Zuid-Holland en verschijnt dit najaar bij Uitgeverij Thoth.

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

- Dhr. J. Kleijwegt
- Dhr. J.P.M. Groenewegen
- Dhr. A.S. Ivlev
- Dhr. A.M.M. Schilte
- Mw. B. Verschoor
- Mw. J.M. van Bijsterveldt – Vliegenthart

Delfia Batavorum ook op Twitter en Facebook

Wilt u tussen de nieuwsbrieven door op de hoogte blijven van onze activiteiten, van nieuwe publicaties op onze website of ander historisch nieuws? Volg ons dan op Twitter en Facebook.

U vindt ons op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

Nieuwsbrief 40^e jaargang - nummer 1 - januari 2017

Secretaris: Mr. W.J.B. Claassen-Dales Oranje Plantage 39 2611 TK Delft Tel.: 015 2144574	Penningmeester: M.L. Hom Meermanstraat 150 2614 AM Delft Tel.: 015 2126798	Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45 ten name van: Delfia Batavorum te Delft Internet: www.delfia-batavorum.nl E-mail: info@delfia-batavorum.nl
--	--	---

Voorwoord van de voorzitter

De sloop van de Hippolytuskerk in 1974 blijkt de gemoederen nog steeds bezig te houden. De lezingenavond over katholiek erfgoed op 17 november, waar die sloop één van de thema's was, werd bezocht door veel oud-parochianen, bij wie die nostalgie over iets wat voorgoed voorbij was, moest wedijveren met hun verontwaardiging over de afbraak. Zo actueel kan de geschiedenis van je eigen stad zijn.

Begin 2017 staat weer iets op het programma over een verleden dat nog niet voorbij is. Dan zullen het vooral de babyboomers zijn die hun emoties in bedwang moeten zien te houden. Er wordt op 23 februari een lezing gegeven door een pophistoricus en een documentaire gedraaid over het ontstaan van de popcultuur in Delft als de bakermat van MOJO-concerts.

Belangstelling voor geschiedenis begint bij veel mensen met belangstelling voor de eigen geschiedenis. Als je bij mensen belangstelling voor geschiedenis wilt wekken – en dat wil Delfia Batavorum – dan kun je het beste aansluiten bij hun eigen beleving. Dat geldt ook voor degenen die nog geschiedenis moeten maken. Elk jaar reiken wij prijzen uit aan leerlingen van Delftse scholen die de beste geschiedeniscripties hebben geschreven. In de hoop daarmee de historische belangstelling van scholieren te stimuleren. Delfia heeft als historische vereniging alleen bestaansrecht, als ze eraan bijdraagt dat zowel oudere als jongere Delftenaren de geschiedenis van hun stad als hun eigen geschiedenis ervaren. Die bijdrage leveren we in ons lezingenprogramma, met onze prijzen en in al onze andere activiteiten. Daarin proberen we ook bekendheid te geven aan initiatieven van anderen die hetzelfde doel nastreven.

Een voorbeeld van zo'n initiatief is *Doorleefd*, een project voor leerlingen van het Voortgezet Onderwijs over herdenken op en rond de begraafplaats Jaffa. De initiatiefnemers, Riëlle Beekmans en Marja van Rossum, laten de leerlingen in een drie uur durend programma kennismaken met de geschiedenis van de begraafplaats, het leven van enkele bijzondere Delftenaren die er zijn begraven en de symbolen die bij het herdenken van de overledenen een rol spelen. Zo realiseren de scholieren zich dat de geschiedenis van hun stad niet alleen zichtbaar is in al die monumenten uit voorbije eeuwen, maar ook in de ankerplaatsen voor hun eigen emoties en die van hun familieleden van vandaag. Dat is precies waar we als vereniging naar streven. Wie als vrijwilliger wil meewerken aan het begeleiden van groepen of zelf zou willen deelnemen, kan contact opnemen met Riëlle Beekmans via hpmbeekmans@gmail.com.

De geschiedenis van Delft is de geschiedenis van iedereen en daarom is Delfia Batavorum er niet

alleen voor de oudere kerkganger en de overjarige hippie, maar ook voor de leergierige scholier. Bij die groep wat meer aansluiting proberen te vinden, lijkt me een goed voornemen voor het nieuwe jaar. De beste wensen!

Theo Thomassen

Lezingen januari en februari 2017

Waar houden we onze lezingen?

Onze lezingen waren de afgelopen maanden steeds op een andere locatie. Soms was het onderwerp van de avond daarvoor directe aanleiding, zoals bij de lezingen over katholiek erfgoed die werden gegeven in de Oud-Katholieke Kerk. Maar er was ook een andere reden. De toekomst van De VAK als vaste locatie werd vorig jaar onzeker en daarom zijn we op zoek gegaan naar een andere geschikte locatie door er enkele uit te proberen. Bij die zoektocht kwamen de goede en minder goede punten van een locatie naar voren en dat nemen we graag mee bij de keuze die gemaakt zal moeten worden. Recent bleek dat we de keuze nog even uit kunnen stellen. De VAK gaat op zijn vroegst in januari 2018 verhuizen. Met uitzondering van januari 2017 gaan we daarom in het nieuwe jaar voorlopig terug naar onze vertrouwde stek in De VAK!

Dinsdag 24 januari

De oudst bekende Nederlandse telescoop

Huib Zuidervaart onthult het geheim van de Delftse brillenmaker, een ware speurtocht naar de maker van de oudst bekende Nederlandse telescoop. Zoals u misschien nog weet, werd die gevonden bij de werkzaamheden aan de nieuwe spoor-tunnel in Delft. Het kijkertje is nu te bewonderen in Museum Prinsenhof. Tiemen Cocquyt startte naar aanleiding van deze bodemvondst een wetenschappelijk onderzoek dat binnenkort wordt afgerond. Hij zal vertellen wat de verrassende uitkomsten in de verschillende stadia waren en hoe uiteindelijk de datering kon worden vastgesteld.

De Delftse kijker

Huib Zuidervaart promoveerde in 1999 aan de Universiteit Utrecht op het proefschrift *Van 'Konstgenoten' en Hemelse Fenomenen. Nederlandse Sterrenkunde in de Achttiende Eeuw*. Hij was werkzaam in uiteenlopende functies in het voortgezet en universitair onderwijs en in de museumwereld, onder meer bij Museum Boerhaave, de VU en de Universiteit Leiden. Sinds september 2007 werkt hij bij het Huygens ING.

Tiemen Cocquyt verhuisde van Gent naar Utrecht voor de studies Natuurkunde en History and Philosophy of Science. Hij was als assistent-conservator werkzaam in het Utrechts Universiteitsmuseum. Sinds 2010 is hij conservator in Museum Boerhaave, het Rijksmuseum voor de geschiedenis van natuurwetenschappen in Leiden.

- Datum: dinsdag 24 januari 2017
- Aanvang lezing: 20:00 uur
- **Locatie: Het Meisjeshuis, Oude Delft 112**
- Aanmelding niet nodig
- Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

Donderdag 23 februari

Popcultuur in Nederland en de rol van MOJO-concerts

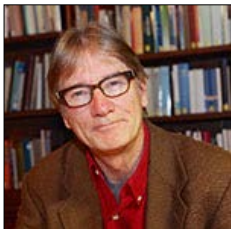
Deze avond zal in het teken staan van een veel recentere geschiedenis: die van MOJO-concerts en

Holland Popfestival Kralingen in 1970

MOJO-oprichter Berry Visser. Wat in 1968 startte op een zolderkamer in Delft, is uitgegroeid tot de grootste concertpromotor van Nederland. Peter Sijnke zal ingaan op de jongerencultuur van eind jaren zestig, het Holland Pop Festival in het Rotterdamse Kralingse Bos in 1970, de oprichting van MOJO en de rol van Berry Visser daarbij. In het jubileumnummer van het 75-jarige Vrij Nederland werd Berry Visser opgenomen als één van de vernieuwers van Nederland in de afgelopen 75 jaar.

Kim Schonewille maakte een inmiddels meermalen bekroonde documentaire over het alter ego van Berry Visser: Madame de Berry, die deze avond vertoond zal worden. Dé kans om deze bijzondere documentaire te komen bekijken!

Peter Sijnke is archivaris en historicus. Hij was verbonden aan het Zeeuws Archief en publiceert op het terrein van lokale en regionale geschiedenis. Daarnaast is hij pophistoricus en publiceerde hij verschillende boeken over de geschiedenis van de (Nederlandse) popmuziek, waaronder twee titels over het festival in Kralingen.

Kim Schonewille is beeldend kunstenaar en filmmaker. Haar werk omvat videokunst en installaties, performances, interventioneel en site-specifiek werk. Ze rondde twee bachelor studies af aan de University of Applied Sciences in Den Haag en aan de Willem de Kooning Academie in Rotterdam en studeerde in 2014 af aan het Dutch Art Institute.

- Datum: donderdag 23 februari 2017
- Aanvang lezing: 20:00 uur
- **Locatie: De VAK, Westvest 9**
- Aanmelding niet nodig
- Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5,-

Excursie

Donderdag 20 april

Excursie FutureLand Maasvlakte 2

Midden in het modernste havengebied ter wereld, met uitzicht op de containerterminals van de toekomst, staat FutureLand, het informatiecentrum over de aanleg en inrichting van Maasvlakte 2. Er is hier van alles te beleven! Wij gaan met onze bus en een gids een rondrit maken over de Maasvlakte 2. Zand, steen en staal zijn hier de ingrediënten. Daarna gebruiken we de lunch in het gebouw FutureLand. Aansluitend varen wij met de FutureLand Ferry door de nieuwe havens van Maasvlakte 2. Het tijdstip van vertrek is voor ons aangepast. Aan boord is een ervaren gids. Realiseer je dat je zo'n 30 meter boven de oorspronkelijke bodem vaart. Op Maasvlakte 2 is van alles te ontdekken, vanaf het water en vanaf het land! Zie hoe enorme schepen hier aanmeren om duizenden containers te laden en te lossen. Hier wordt altijd hard gewerkt!

Informatie en aanmelding

- Vertrek per bus vanaf busplatform NS-station Delft Centraal om 09:00 uur.
- Terug in Delft omstreeks 16:30 uur.
- Kosten € 50.- p.p. inclusief koffie, lunch, entrees, rondleiding, bus rondrit en rondvaart.
- Bij de berekening van dit bedrag is uitgegaan van ten minste 30 personen.
- Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar Bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van: Futureland.
- NB Identiteitskaart meenemen is noodzakelijk voor de rondrit met de bus.
- Aanmeldingen [via de website van Delfia Batavorum](#). Introductie is mogelijk, als er nog plaatsen over zijn.
- In bijzondere situaties bereikbaar via: Petra Steuteknuel: 06 17 22 62 42
- Uiterlijk 6 april opgeven in verband met de definitieve reservering van gids, plaatskaarten rondvaart en rondleider.
- Graag willen we in verband met de lunch weten wie vegetarisch eet.

Recent verschenen

Canon van de Nederlandse brug

Een land met veel water heeft ook veel bruggen. Eind vorig jaar heeft de Nederlandse Bruggenstichting de Canon van de Nederlandse brug, 2000 jaar brughistorie, gepubliceerd. Deze Canon omvat 43 vensters en leidt tot een beter begrip en inzicht in 20 eeuwen ontwikkeling in de bouw en het functioneren van bruggen. Ook Delft is vertegenwoordigd met o.a. de Boterbrug, de Haverbrug over de Binnenwatersloot, de Koepoortbrug, de Oostpoortbrug en de Stevensbrug over de Voorstraat bij de Kolk. Het boek is te bestellen via www.bruggenstichting.nl

Verenigingsinformatie

Boeken over Delft te koop

Delfia Batavorum verkoopt door leden gedoneerde boeken en voorwerpen die iets met Delft, Zuid-Holland of geschiedenis in het algemeen te maken hebben. De opbrengst komt ten goede van het Delfia Batavorumfonds. De actuele lijst staat op onze website:

www.delfia-batavorum.nl/publicaties/boekenverkoop

Bestellen kan op de volgende manieren:

- Via e-mail: stuur een e-mail aan Elke Olsder-Toxopeus (eolsder@hotmail.com) o.v.v. "boeken DB" plus titel en auteur van het/de bestelde boek/en.
- Telefonisch (alleen als u niet beschikt over e-mail): Elke Olsder-Toxopeus: 015-2619497

Redactiecommissie Jaarboek

Er hebben zich de afgelopen tijd enkele personeelwisseling bij de redactiecommissie van het Jaarboek voorgedaan. De voorzittershamer is overgenomen door Ingrid van der Vlis, auteur van onder andere *Vooruit met veel verleden. Geschiedenis van Delft, deel 2*. Mijn tijd zat er na 3 termijnen van 3 jaar helaas op. Ik blijf wel lid van de redactie. Daarnaast hebben Ria van der Meer en Jos Hilkhuijsen, na lange tijd redactielid te zijn geweest, afscheid genomen. In hen verliezen we twee bekwame krachten, maar archivaris Bas van der Wulp is de gelederen komen versterken. Bas heeft aangeboden de functie van secretaris, die voordien in handen was van Ria, over te nemen. Met de komst van Ingrid en Bas, die kunnen bogen op een enorme ervaring, kennis en kunde, zijn we zeer content! Inmiddels draaien we als redactiecommissie weer op volle sterkte en werken we met vereende krachten aan een nieuw Jaarboek.

Wilma van Giersbergen

Tarieven 2017

In de ledenvergadering van mei zijn de tarieven voor 2017 als volgt vastgesteld: 1e lid € 29 en een 2e lid op hetzelfde adres € 9. Dus per echtpaar € 38. De factuur 2017 wordt u binnenkort toegezonden.

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

- Dhr. A.H.M. van Helden
- Mw. J.M. Tegelaars
- Dhr. A.J.M. van Winden

Delfia Batavorum ook op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

De penningmeester moest bij het innen van de contributie dit jaar veel meer herinneringen versturen dan gebruikelijk. Uit de – soms geïrriteerde – reacties bleek dat er iets was misgegaan bij de bezorging van de facturen: veel leden in het postcodegebied 2611 hadden geen factuur ontvangen. Die fout is niet door ons gemaakt, maar het spijt ons wel dat het mis is gegaan. De betrokken leden hebben inmiddels een nieuwe factuur met een excuus-briefje van de penningmeester ontvangen.

Bij deze Nieuwsbrief treft u een uitnodiging aan om onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering bij te wonen. Zoals gebruikelijk staan op de agenda de aanbieding van het nieuwe Jaarboek en de uitreiking van de Le Comteprijs en de publieksprijs van Delft op Zondag.

Een van de bestuurlijke onderwerpen op de agenda, is de instelling van een nieuwe commissie: de commissie Achter de Gevels van Delft. Het bestuur van de Vereniging en het bestuur van de werkgroep Achter de Gevels van Delft hebben met elkaar afgesproken dat de activiteiten van de werkgroep vanaf 11 mei onder de paraplu van de Vereniging zullen worden voortgezet. De werkgroep wilde die afspraak maken, omdat ze behoefte heeft aan een steviger organisatorische basis en het bestuur van Delfia Batavorum, omdat het de activiteiten van de werkgroep zeer waardeert en de vereniging wil profileren als een netwerkorganisatie die faciliteiten biedt aan iedereen die in groepsverband de belangstelling voor de geschiedenis van Delft bevordert.

Een ander agendapunt is de samenstelling van het bestuur. Willy Claassen, Irene Jacobs en Peter van Tijn treden periodiek af. Hun inzet in het bestuur en hun betrokkenheid bij de organisatie van de vereniging en bij de lezingen en de excursies willen we niet graag missen en we zijn dan ook erg blij dat ze zich bereid hebben verklaard zich te laten herbenoemen. Ze zullen op 11 mei voor een nieuwe termijn van drie jaar worden voorgedragen.

We hebben veel met elkaar te bespreken en ik hoop dan ook op een grote opkomst op 11 mei.

Theo Thomassen

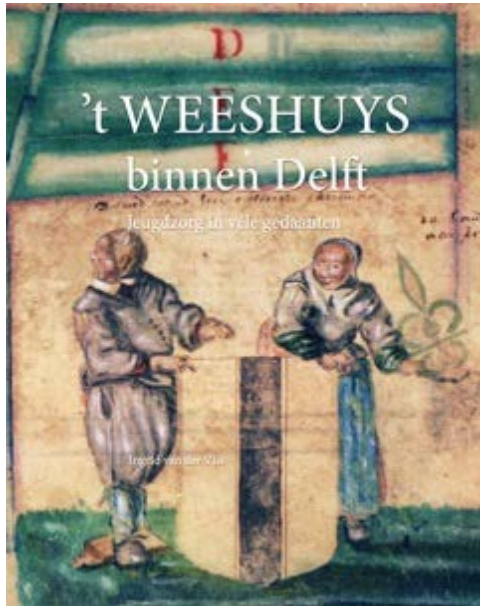

Lezing juni 2017

Donderdag 8 juni 2017

Weezorg in vele gedaanten

Delfia Batavorum organiseert op 8 juni in samenwerking met de Fundatie van de Vrijvrouwe van Renswoude te Delft drie lezingen én de presentatie van het rijk geïllustreerde boek *'t Weeshuys binnen Delft. Jeugdzorg in vele gedaanten!*

binnen Delft. Jeugdzorg in vele gedaanten!

Drie gerenommeerde sprekers – Ingrid van der Vlis, Bas van der Wulp en Gerrit Verhoeven – vertellen u alles over de Delftse weezorg in vele gedaanten.

Burgemeester Marja van Bijsterveldt neemt op 8 juni het eerste exemplaar van het boek in ontvangst. Na afloop van de presentatie is het boek te koop voor de eenmalige aanbiedingsprijs van € 15,00. Vanaf 9 juni is het in de boekhandel verkrijgbaar voor € 18,50.

Onlangs kwam een einde aan het bestaan van de Stichting Het Weeshuis der Gereformeerden binnen Delft. Het Weeshuis ontstond in de Middeleeuwen uit de weezorg van de Heilige Geestmeesters en betrok in 1579 de gebouwen van het na de reformatie opgeheven Sint Barbaraklooster aan de Oude Delft, waar nu de studentenvereniging Virgiel is gevestigd. Daar heeft het eeuwenlang gefunctioneerd als opvang voor wezen en

halfwezen, soms honderden tegelijk. Toen de behoefte aan institutionele weezorg in de twintigste eeuw verminderde, heeft het Weeshuis zich enige tijd gericht op de huisvesting van werkende jongens. De laatste decennia bestond het alleen nog als een relatief klein fonds voor steun aan het jeugdwerk in Delft.

Het Weeshuis aan de Oude Delft, getekend naar een prent door Abraham Rademaker, circa 1730

In 2015 besloten de bestuurders om de Stichting Het Weeshuis op te heffen en op te laten gaan in de ook onder hen ressorterende Fundatie van de Vrijvrouwe van Renswoude te Delft. Om het verdwijnen van zo'n eeuwenoude instelling niet ongemerkt voorbij te laten gaan, verleenden zij Ingrid van der Vlis de opdracht de geschiedenis van het Weeshuis te boek te stellen.

Ingrid van der Vlis: Delftse wezen onder dak

Het Weeshuis had lange tijd een duidelijke taak: wezen en andere ontheemde kinderen moesten worden opvangen. De bewoners kregen een uniform aan, aten driemaal daags een maaltijd en leerden een vak om de kost te kunnen verdienen. In de negentiende eeuw nam de aandacht voor pedagogiek toe, waardoor de zorg veranderde. Het Weeshuis noemde zich toen Weeshuis der Gereformeerden om daarmee de doelgroep te beperken. In de 20^e eeuw werd het juist noodzakelijk meer kinderen binnen te krijgen. Een tweetal verhuizingen bracht geen oplossing.

Na de Tweede Wereldoorlog vormde het Weeshuis zich om tot het Tehuis voor Werkende Jongens. Deze aanpassing leidde tot een kort-

stondig succes. Aan het begin van de jaren zeventig botste de nieuwe jeugdzorg met de traditionele organisatie. In 1975 sloot het laatste onderkomen van het Weeshuis.

Ingrid van der Vlis werkt als zelfstandig historicus voor Historisch Onderzoeksbureau Tijdelijk. Zij schreef onder meer *Vooruit met veel verleden. Geschiedenis van Delft vanaf 1795*.

Bas van der Wulp: Wezenzorg, speerpunt van de Delftse katholieke charitas

Vanaf 1573 leidde de katholieke gemeenschap in Delft een ondergronds bestaan. Openlijke misvieringen waren verboden en de schuilkerken bezaten geen rechtspersoonlijkheid. Dat bemoeilijkte het stichten van een eigen armen-, wezen- en bejaardenzorg. In de achttiende eeuw wisten de R.K. kerk- en armmeesters op deze terreinen toch het nodige te bereiken, met medewerking van het stadsbestuur en ondanks verzet van de publieke, gereformeerde kerk. In Delft stond dit dus al in de benen, voordat in de Franse tijd de rechtsongelijkheid tussen kerkgenootschappen officieel werd opgeheven. Waarom vonden katholieken een eigen wezenzorg zo belangrijk en hoe organiseerden en financierden zij deze taak?

Bas van der Wulp is als publieksarchivaris werkzaam bij Archief Delft. Het archief van het R.K. Armbestuur met o.a. de stukken over het R.K. Weeshuis was hier zijn eerste inventarisatieproject.

Gerrit Verhoeven: Kansen voor talent - De Fundatie van Renswoude

In 1754 kregen de regenten van het Weeshuis er plotsklaps een taak bij. De steenrijke Maria Duyst van Voorhout liet hun geld na voor het stichten van een apart tehuis, waar de meest getalenteerde weesjongens een hoogwaardig opleiding konden krijgen. De basis van het onderwijs aan de Fundatie van Renswoude was wiskunde, zodat veel pupillen in een technisch vakgebied terechtkwamen. Het bestuur vergadert sinds enkele jaren weer in de regentenkamer van het speciaal voor de Fundatie gebouwde pand Oude Delft 49, tegenwoordig eigendom van de Vereniging Hendrick de Keijser. De Fundatie is geen opleidingsinstituut meer, maar verleent al meer dan een eeuw beurzen aan begaafde studenten.

Gerrit Verhoeven was van 1994 tot 2006 gemeentearchivaris van Delft. Nu is hij freelance historicus, archivaris en antiquair. Hij schreef onder meer *De derde stad van Holland. Geschiedenis van Delft tot 1795*. Sinds 2008 is hij bestuurslid van de Fundatie van Renswoude te Delft.

- Datum: donderdag 8 juni 2017
- Aanvang lezing: 20:00 uur
- Locatie: De VAK, Westvest 9
- Aanmelding niet nodig
- Toegang: voor iedereen gratis toegankelijk

Excursie

Dinsdag 20 juni

Streekmuseum Jan Anderson

Op dinsdag 20 juni 2017 gaan wij met eigen vervoer naar het Streekmuseum van Jan Anderson in Vlaardingerambacht. In dit museum worden wij om 14.00 uur met een kopje koffie welkom geheten door de eigenaar/beheerder Jan Anderson. Het is een bijzonder museum met een gevarieerde collectie. Naast het bijzondere 'straatje' met oude ambachten en winkeltjes zijn er de vele verzamelingen. Van oude boeken en prenten tot medailles en penningen, van archeologische voorwerpen tot producten van naoorlogse vormgevers: alle voorwerpen in het museum harmoniëren in een samenhang tussen heden en verleden. Daarnaast zijn er op de eerste verdieping tentoonstellingen over Eerste en Tweede Wereldoorlog met bijzondere aandacht voor de acht verzetstrijders die op de Waalsdorpervlakte zijn gefusilleerd.

Het 'straatje'

In de vroegere koestal bevindt zich nu een 'straatje' met een aantal werkplaatsen waar vroeger nog met 'elleboogstoom' werd gewerkt. In de smederij maakte men hekken en gereedschappen, voor de deur besloeg de smid de paarden. In de schilderswinkel mengde men zelf olieverf. Houten voorwerpen werden schitterend 'gemarmerd'. Goedkoop hout werd 'gehout': dan zag het er als echt eikenhout uit. De schoenmaker maakte uit wel 17 stukjes leer een schoen, die een heel leven mee ging.

De boenhoek

Vroeger had de boer geen koelruimte. Lang was er zelfs geen melkfabriek. Daarom moest hij de melk zelf elke dag op de boerderij verwerken. Hij roomde in de werkruimte (boenhoek) de melk af en in de karn maakte hij of de boerin boter van de room. Die werd dan in vaatjes met paard en wagen van Vlaardingen naar de Botermarkt in Delft gebracht. De overgebleven melk verwerkte hij tot kaas. De boenhoek is felblauw om de vliegen te verjagen.

Vlaardingen na de Tweede Wereldoorlog

Tot 2 juli is in het Streekmuseum de tentoonstelling 'Vlaardingen na de Tweede Wereldoorlog' te zien. De stad had ruim 40 melkboeren en evenzoveel bakkers en op iedere hoek een kruidenier. Ook waren er tientallen stegen waar nog honderden mensen woonden. De stadsbestuurders waaronder de burgemeester J. Heusdens en wethouder T. de Bruin hadden de opdracht de stad te laten groeien tot 140.000 inwoners. Van de nieuwe bewoners werkten er veel aan bij Shell en Caltex. De stad werd uitgebreid met een wijk achter de van Hogendorplaan, de Indische Buurt, de Westwijk en de Holy. Er kwam een nieuw zwembad, een schouwburg, een expositiegebouw De Visbank, waar in 1953 een van Gogh tentoonstelling werd gehouden, en een nieuw verkeersvrij winkelcentrum. Verder kwam er het Deltahotel, de Beneluxtunnel, het Holy ziekenhuis, een nieuw stadhuis en de zalen Muzanda en Triangel. Ook werden er een tiental kerken gebouwd en de langste winkelboulevard van Nederland, de van Hogendorplaan. Een periode van sterke groei. Er was nog steeds visserij waarvan de meeste visserslui van buiten kwamen, de Vlaardingers werkten liever bij Shell en Sunlight, dan waren ze tenminste iedere dag thuis.

Informatie en aanmelding

- Met eigen vervoer naar Kethelweg 50, 3135 GM Vlaardingen
- Maximum aantal deelnemers: 30
- Om 14.00 uur aanvang excursie in Vlaardingen met een inleiding door Jan Anderson, daarna rondgang door het museum en aansluitend een wandeling in de naaste omgeving
- Einde excursie circa 16.30 uur
- Indien u deelnemers mee kunt nemen, dan graag het aantal bij de opgave vermelden
- Kosten € 6.- p.p. inclusief koffie, rondleidingen en wandeling
- Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar Bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies, onder vermelding van: Streekmuseum
- Aanmelden via het aanmeldformulier op onze site
- Introductie is mogelijk als er nog plaatsen over zijn
- In bijzondere situaties bereikbaar: Peter van Tijn 06 22 795 117
- Uiterlijk 6 juni opgeven. Dit is in verband met de definitieve reservering .

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Een nieuwe Poort van Delft bij Binnenwatersloot CBS mist een regisseur Binnenstad

De Commissie Behoud Stadsschoon werd onlangs verrast door plannen voor een nieuwe Poort van Delft, bij de Binnenwatersloot. Herbouw van de indrukwekkende poort, die er ooit stond? Uiteraard niet. Het gaat om een plan van de winkeliersvereniging Poort van Delft, ondernemers aan de Binnenwatersloot. Zij willen van hun gracht een voetgangersgebied maken, en in het verlengde daarvan ook de Peperstraat en de Oude Langendijk, zoals dat op veel andere plekken in de binnenstad al bestaat. Ze worden daarin gesteund door de Stichting Centrum Management Delft (SCMD) en door wethouder Lennart Harpe (o.m. verkeer, vervoer en Spoorzone). SCMD doet regelmatig vele voorstellen om de stad 'leuker' te maken voor bezoekers van buiten. Ondernemers doen mee in de SCMD, maar binnenstadbewoners eigenlijk niet en de historische vereniging al helemaal niet. Al heeft de Commissie Behoud Stadsschoon al wel pogingen ondernomen om mee te kunnen praten. Soms lukt dat, zoals bij dit Binnenwatersloot-plan.

Hebben SCMD en winkeliersplannen met 'stadsschoon' te maken? CBS vindt van wel. De kwaliteit van de stad bestaat uit meer dan alleen het zicht op oude gevels, fraaie gebouwen en grachten.

De waardering voor een stad als Delft wordt ook bepaald door hoe er kan worden gewoond, door de inrichting van de openbare ruimte waarin we ons bewegen – lopend, per fiets, per auto, per openbaar vervoer. Door hoe er kan worden gewerkt door bedrijven, kantoren en winkels, en opleidingsinstituten zoals TU en IHE. Maar ook praktische dingen spelen een grote rol bij 'stadsschoon': rotzooi op straat, ongelukkige bestrating, onduidelijke verkeersborden, hordes geparkeerde fietsen die de weg versperren, de wederzijdse ergernis van fietsers en voetgangers, die allemaal tegelijk in het voetgangersgebied in verschillende richtingen bewegen. Want dat staat vast: wat wandelaars ook denken, hoe het stadsbestuur het ook noemt: het voetgangersgebied is er in de praktijk niet uitsluitend om te lopen.

Het hart van Delft, het winkelgebied, is sinds 2005 drastisch op de schop gegaan. Het werd 'autoluw-plus'. Stoep, trottoir, voetpad werden in de ban gedaan, evenals de auto. Maar de auto bleef, want winkels moeten worden bevoorraad, pakjesbezorgers moeten er zijn, de pizzabezorgers, de horecabezoekers die oma voor de deur willen 'afleveren' of de bewoners die hun vakantieoffers willen inladen. Zij allemaal mogen met een 'onthefving' het voetgangersgebied binnen. Ook de fietsers bleven. Ze proberen vaak luid bellend zich een weg te banen tussen slenterende toeristen. Ze fietsen ook overal, links van de gracht, rechts van de gracht, maakt niet uit. Heel veel jonge mensen zijn het: de TU heeft bijna 20.000 studenten. En die komen uiteraard ook in de binnenstad.

Niets blijft hetzelfde en dat geldt ook voor Delft. In de 19^e eeuw verdwenen de stadswallen en de stadspoorten. De stad werd als het ware open gelegd. De 20ste eeuw bracht een enorme stadsuitbreiding op gang. De 21ste eeuw is begonnen met alweer een ingrijpend project: het onder de grond brengen van het spoor. Met als bijkomend effect: grote veranderingen in verkeersstromen. In samenhang met het spoorgebeuren wordt er ook gesleuteld aan de oude stadsplattegrond van Delft, waardoor stukje bij beetje historische situaties worden weg gepoetst. De Westvest bijvoorbeeld, die sinds de sloop van de stadswal een belangrijke verkeersader was, verandert in een weg waar alleen bestemmingsverkeer mag komen. De grote stroom gemotoriseerd verkeer via de Phoenixstraat – vanuit het noorden gerekend – buigt ter hoogte van de Hugo de Grootstraat af richting Coenderstraat, en Westlandseweg. Ook voor de Coenderstraat – sinds de 19^e eeuw een rustige straat achter het station en de begrenzing van het 19^e eeuwse Westerkwartier – is dat zeer ingrijpend.

Dan de tram. Die mag blijven op de Westvest, maar buigt straks vanuit het noorden gerekend ook af naar de Zuidwal, de Sebastiaansbrug en de TU-wijk. Alweer een grote verandering en niet alleen voor de tram. Het betekent ook de afsluiting van een belangrijke oude entree van de binnenstad, op de plek waar de Rotterdamse en de Schiedamse poorten stonden. Te zien op het beroemde schilderij van Vermeer, Zicht op Delft. In de haven voor die poorten meerde het openbaar vervoer van vroeger af, de trekschuit, met al het samenhangende verkeer dat van hieruit de Oude Delft en de Lange Geer op ging. Zulke verkeersstromen bleven nog lang bestaan, vice versa over de oude Rotterdammerpoortbrug. Maar ook die werd gesloopt. Toch kon je hier met auto, fiets of lopend nog altijd de stad in en uit. Maar de verkeersspecialisten van nu willen hier geen kruisend verkeer meer. Te lastig voor de tram. En daarmee resteert, rijdend op de Zuidwal, als enige route de stad in, alleen de Asvest, bij de entree Zuidpoortgarage en theater De Veste. Vanaf de Oude Delft kan je niet meer linksaf naar de Zuidwal, richting Sebastiaansbrug, TU-wijk, of de A13. Op de Zuidwal kan je niet meer linksaf naar de Lange Geer. Draagt dat bij aan een evenwichtige oude stad, die niet alleen zijn toekomst maar ook zijn verleden koestert? Het beeld van het Gezicht op Delft verandert hierdoor in een 'doodlopend' stuk stad, waar het vroeger een mierenhoop was van personen en goederen.

Voorstel voor herinrichting van de Binnenwatersloot

Hetzelfde – een afsluiting – lijkt nu te gebeuren bij de Binnenwatersloot. De architect die voor het plan is ingeschakeld, ziet grote terrassen op hoeken van straten voor zich. Maar de stadsbouwmeester heeft al gezegd dat fietsers er een eigen strook moeten krijgen. De wethouder heeft gezegd dat Oude Delft en Koornmarkt bereikbaar moeten blijven voor bevoorraders en bewoners, ook per auto, desnoods met een ontheffing. En het Bestemmingsplan Binnenstad 2012 bepaalt dat de Binnenwatersloot een 'aanlooproute' is, richting centrumwinkelgebied. Daarmee is deze gracht geen 'verblijfsgebied'.

Hier en daar is geopperd om het vrachtverkeer via de vijf keer langere route Oude Delft westzijde de stad uit te sturen, om de Binnenwatersloot te ontzien! Dat zou betekenen, dat de belangrijkste gracht van Delft wordt belast met een stroom van uitgaand verkeer. Een merkwaardig effect, voor zo'n fraaie gracht. Dat het verkeer bij Binnenwatersloot, Peperstraat en Oude Langendijk er eenvoudiger op wordt, lijkt onwaarschijnlijk. Recent moest een automobilist een onverwachte beweging maken om een fietser te ontwijken. Hij reed daarbij dwars door het hek van de Mauriciusbrug en belandde op zijn kop in het water van de Oude Delft. Het liep goed af, het gebeurt niet dagelijks, maar de wirwar van al die soorten verkeer draagt niet bij aan het beeld van een aangename, leuke en veilige en mooie stad. Bereikbaarheid en veiligheid is voor ons ook een zaak van 'stadsschoon'. Wij pleiten, net als trouwens Stadsbouwmeester Wytze Patijn, voor een regisseur Binnenstad.

Verenigingsinformatie

Boekenmarkt

Vorig jaar hebben we een garagesale gehouden om veel boeken aan leden te verkopen. Dit was een geslaagde dag met een opbrengst van ruim € 2.000,- ten bate van het Delfia Batavorum Fonds. Dit succes vraagt om herhaling en wel op 27 mei 2017. Kijk op de boekenlijst op onze site en stel uw verlanglijstje samen of kom lekker rondneuzen. U vindt de boekenlijst op: <http://www.delfia-batavorum.nl/uploads/Afbeeldingen/pdf/DB-DOK-lijst-01-02-2017-web.pdf>

De algemene geschiedenisboeken – dat is het laatste deel van de lijst – willen we uit de verkoopcollectie halen. Dus die mogen voor zeer zachte prijsjes mee. Neem op zaterdag 27 mei uw eventuele verlanglijst mee naar de garage van Elke Olsder, Prins Bernhardlaan 4, Delft, tussen 10:00 uur tot 15:00 uur. Sla uw slag!

Contributie 2017

Gezien het aantal reacties op de betalingsherinnering van leden uit de Delftse binnenstad, lijkt het erop dat er ergens iets is misgegaan met de verzending van de factuur voor de contributie 2017. Er is een onderzoek naar gedaan, maar een duidelijke reden is niet gevonden. De leden uit de binnenstad die nog niet binnen de gestelde termijn betaald hadden, hebben een kopie van de factuur met een begeleidend briefje ontvangen. Het was en blijft een wazige kwestie. Nogmaals excuses voor deze omissie. Intussen resteert er nog maar een klein aantal leden die nog niet betaald hebben.

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende leden van harte welkom:

Mw. J. Bouwmeester

Dhr. H.O. In 't Veld

Mw. J.A. Moerman

Dhr. H.A.A. Rietveld

Dhr. H.J.M. Wijnen

Dhr. J. van 't Zet

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

Bijlage bij Delfia Batavorum Nieuwsbrief 2017, nr. 2

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering 2017 van Delfia Batavorum

Delft, april 2017

Aan de Ereleden en leden van de Historische Vereniging Delfia Batavorum

Geachte dames en heren,

Het bestuur nodigt u hierbij uit voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op **donderdag 11 mei 2017** om 20:00 uur in het gebouw van de **Rabobank** Zuid-Holland Midden, Buitenhofdreef 2 in Delft.

Agenda

1. Opening
2. Le Comteprijsen 2016
  - Rapportage door Gertjan van der Harst, secretaris van de Le Comte commissie.
  - Laudatio, bekendmaking van de winnaar en uitreiking van de prijs van Delfia Batavorum.
  - Uitreiking van de oorkondes aan de overige genomineerden.
  - Bekendmaking van de Publieksprijs, uitgelooft door Delft op Zondag.

Korte onderbreking

3. Aanbieding van Jaarboek nr. 26, 2016, door de voorzitter van de Redactiecommissie, Ingrid van der Vlis.
4. Commissie Behoud Stadsschoon in de pers, door de voorzitter van de CBS, Peter Jonquière.
5. Instelling van de commissie Achter de Gevels van Delft (AGvD) en andere mededelingen.
6. Notulen van de Algemene ledenvergadering op 12 mei 2016.
7. Financiën
  - a. Financieel verslag 2016: rapportage over het Delfia Batavorumfonds; verslag van de Kascommissie en décharge van het bestuur over 2016.
  - b. Vaststelling van de begroting 2017.
  - c. Verkiezing van een lid van de Kascommissie (zie toelichting).
  - d. Vaststelling van het bedrag waarover de penningmeester mag beschikken (art. 9 lid 1 van de statuten). Voorgesteld wordt dit bedrag zoals gebruikelijk vast te stellen op € 10.000,-
8. Voorstel tot wijziging van art. 7 van het huishoudelijk reglement inzake de vaste commissies (zie toelichting hieronder).
9. Bestuurssamenstelling (zie toelichting).
10. Presentatie "Historisch huizenonderzoek in Delft" door Kees van der Wiel, commissielid AGvD, rondvraag en slotwoord door de voorzitter.

Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om nog even met elkaar na te praten onder het genot van een drankje en een hapje.

De notulen van de ALV van 12 mei 2016, het financieel verslag over het jaar 2016 en de begroting 2017 zijn via de website van de vereniging www.delfia-batavorum.nl te raadplegen. Leden die deze stukken graag in gedrukte vorm willen ontvangen, kunnen dat melden bij de secretaris, Willy Claassen via info@delfia-batavorum.nl of telefonisch via 015-2144574. Zij zendt u dan deze stukken toe.

Toelichting op agendapunt 7c.

Statutair is bepaald dat de commissie uit drie leden bestaat. Ingevolge de statuten treedt jaarlijks het oudste lid in functie af en wordt een nieuw lid benoemd. De commissie bestaat uit de heren M. Jonquière, H. Karlas en M. Tienstra. De heer M. Jonquière is aftredend.

Toelichting op agendapunt 8.

Het geldende artikel 7 beperkt het aantal in te stellen commissies tot drie: de Commissie Behoud Stadsschoon, de Excursiecommissie en de Redactiecommissie. In de artikelen 9 en 10 zijn de doelstellingen van de Commissie Behoud Stadsschoon en de Redactiecommissie geformuleerd. Voorgesteld wordt artikel 7 uit te breiden met de Lezingencommissie en de - nieuwe - commissie Achter de Gevels van Delft. In aansluiting op de artikelen 9 en 10 wordt voorgesteld in de artikelen 11 tot en met 13 de doelstellingen van Lezingencommissie, de Excursiecommissie en de commissie AGvD op te nemen.

Voorgesteld wordt:

artikel 7 als volgt te wijzigen:

"Het bestuur wordt bijgestaan door vijf vaste commissies: de Commissie Behoud Stadsschoon, de Excursiecommissie, de Redactiecommissie, de Lezingencommissie en de Commissie Achter de Gevels van Delft",

en

de artikelen 11, 12 en 13 te wijzigen in de navolgende zin:

Artikel 11: De excursiecommissie organiseert excursies in en buiten Delft, waarbij gestreefd wordt naar een bestemming met een (cultuur)historische relatie met Delft en de regio.

Artikel 12: De lezingencommissie organiseert lezingen met één of meer sprekers over onderwerpen die verband houden met of dienstig zijn aan de (cultuur)historie van Delft en de regio.

Artikel 13: De commissie Achter de Gevels van Delft doet onderzoek naar en begeleidt bij het opsporen van de geschiedenis van Delftse panden en hun bewoners. De onderzoeksresultaten zijn openbaar toegankelijk middels de website.

Toelichting op agendapunt 9.

Mw. Wilma van Giersbergen is statutair aftredend (einde derde termijn). Tot voor kort was zij voorzitter van de redactiecommissie van het jaarboek, thans is zij redactielid. De statuten staan geen herbenoeming toe. Voorgesteld wordt de heer Peter Becker in deze vacature te benoemen. Mw. Willy Claassen (einde eerste termijn), Mw. Irene Jacobs en de heer Peter van Tijn (beiden einde tweede termijn) zijn periodiek aftredend. Voorgesteld wordt hen te herbenoemen.

Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door tenminste tien leden. De namen der tegenkandidaten moeten tenminste drie dagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk (of per mail) aan de secretaris worden meegedeeld (art. 8, lid 4 van de statuten).

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

De winnaar van de Le Comteprijs 2016 heet Rob van der Leeuw. Hij kreeg tijdens de Algemene Ledenvergadering op 11 mei het nieuwe prijsbord van de Vereniging voor het herstel in oude stijl van de gevel van zijn optiekwinkel aan de Oude Langendijk, een spectaculaire verbetering. De heer en mevrouw Koegler kregen de publieksprijs, traditiegetrouw beschikbaar gesteld door *Delft op Zondag*, voor het weer zichtbaar maken van de keramieken De Gruytergevel van hun tapijtschap in de Choorstraat. Ze lieten daarmee zien dat je stads-schoon ook kunt bevorderen door iets weg te halen.

Een verslag van de ALV vindt u op de website, maar hier wil ik toch nog één mijlpaal vermelden: de bekrachtiging van de samenwerking met de werkgroep Achter de Gevels van Delft. De werkgroep gaat voortaan als een commissie van de vereniging door het leven. Achter de Gevels kan hierdoor effectiever zijn werk doen en Delfia heeft zijn georganiseerde activiteiten uitgebreid met historisch onderzoek. Er zijn inmiddels weer heel wat huizengeschiedenissen aan de verzameling toegevoegd en minstens zo veel zitten er nog in de pen. Meer informatie over Achter de Gevels van Delft leest u verderop in deze Nieuwsbrief.

Vermeldenswaard is natuurlijk ook dat we een nieuw bestuurslid hebben: Peter Becker. Peter heeft een aantal jaren als redactielid meegewerkt aan het Jaarboek en na een onderbreking van enkele jaren deze taak in 2017 weer opgepakt. Hij is nu ook de vertegenwoordiger geworden van de redactie in het bestuur. In die hoedanigheid volgt hij Wilma van Giersbergen op, die een decennium lang als voorzitter van de redactie en bestuurslid haar stempel op het Jaarboek heeft gedrukt, maar niet meer herbenoembaar was. Gelukkig blijft Wilma wel meedraaien in de redactie.

Slecht nieuws moet ik melden over het blad Delf. Het zal het volgende jaar in zijn huidige vorm niet meer bestaan. Het Prinsenhof trekt zich terug, omdat het met Delf onvoldoende de eigen activiteiten kan promoten. Het bestuur praat momenteel met erfgoedorganisaties in de stad over alternatieven. Belangstelling is er genoeg, zoals bleek op de bijeenkomst op 13 juni van het Delftse erfgoedplatform in oprichting, waar zo'n 30 vertegenwoordigers van erfgoedinstellingen in Delft aan deelnamen. Aan ideeën is trouwens ook geen gebrek, maar de vraag is of ze betaalbaar zijn. Waar we uitkomen weten we nog niet, maar we houden u op de hoogte.

Tijdens de ALV hebben we ook Chris Dieke in het zonnetje gezet. Dieke, die volgend jaar met pensioen gaat, heeft vanaf 1979 als gemeenteambtenaar een belangrijke rol gespeeld bij het

behoud van het Delftse stadsschoon, eerst bij Bouw- en Woningtoezicht en uiteindelijk bij de afdeling Advies en Veiligheid als adviseur monumenten. Hij heeft zich in het bijzonder ingezet om winkelpuien in de binnenstad te ontdoen van ontsierende reclame en betimmeringen en ze terug te brengen in de oude stijl. Ook heeft hij veel gedaan om de verrommeling van de binnenstad tegen te gaan en het stedelijk erfgoed zichtbaar te maken, vooral bij de ontwikkeling van het terrassen- en terrasbotenbeleid.

Theo Thomassen

Lezing

Donderdag 21 september

De Delftse Botanische Tuin, Het Groene Laboratorium

Onder de intrigerende titel 'Het Groene Laboratorium' vertelt Trudy van der Wees op 21 september over de Botanische Tuin in Delft, die dit jaar 100 jaar bestaat en waarover zij een jubileumboek schreef. Van oorsprong heette de tuin Cultuurtuin voor Technische Gewassen. Deze ontwikkelde zich van een tuin waarin industriële toepassingen van plantaardige materialen werden ontwikkeld, tot een groen laboratorium waarin innovatieve en duurzame oplossingen worden bedacht voor maatschappelijke problemen zoals de bestrijding van fijnstof of de rol van planten in dijkverzwaring.

Luchtfoto van het gebied van de Botanische Tuin van de TU Delft

- Datum: donderdag 21 september 2017 (onder voorbehoud, houd de website in de gaten)
- Aanvang 20:00 uur
- Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX Delft
- Toegang: gratis voor leden van Delfia Batavorum, voor niet-leden € 5,-
- Aanmelden is niet nodig

Trudy van der Wees is journaliste en tekstschrijver en schreef verschillende boeken over Delft, zoals *Door Delftsblauwe ogen*, *In de ban van een nationaal icoon* en *Bezeten van muziek*, *Het universum van Pierre van Hauwe* en *Delft 40-45*.

Excursies tweede helft 2017

Donderdag 31 augustus

Excursie naar Hoek van Holland en Wateringen

Op donderdag 31 augustus 2017 houden we een excursie naar Fort Hoek van Holland 1881 en naar orchideeënkwekerij Ter Laak in Wateringen. Het fort is speciaal voor ons geopend.

Fort 1881

Het historische pantserfort is in 1881 gebouwd ter verdediging van de ingang van de Nieuwe Waterweg en de haven van Rotterdam. Er werd een fort ontworpen met zwaar kustgeschut, waarvoor in 1881 de eerste paal werd geslagen in de duinen langs de Nieuwe Waterweg. Men groef een grote diepe kuil, waarin het eigenlijke Fort werd gemetseld. Men gebruikte voor die tijd de modernste technieken. In 1889 werden de drie koepels met kanonnen geplaatst, waarna op 1 september 1889 het fort officieel door het leger in gebruik werd genomen.

Het fort 1881 met geschutskoepels

In de Eerste Wereldoorlog was het fort volledig bemand. Door een reorganisatie bij het leger moest de vaste bezetting in 1927 het fort verlaten, waarna het leeg stond. In 1938 kwamen er vanwege dreigend oorlogsgevaar weer soldaten binnen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het fort in handen van de Duitsers. Daarna gebruikte de Koninklijke Marine het gebouw eerst als kazerne en later als opslagplaats van de Marine Inventarisdienst. Na acht jaar leegstand, werd de start gemaakt met een museum over kustverdediging. Wij starten om 10.00 uur met een rondleiding met gids gevolgd door een lopend buffet, bij mooi weer op het terras met prachtig zicht op de Nieuwe Waterweg.

Orchideeënkwekerij Ter Laak

Omstreeks 13.00 uur verlaten wij het fort en gaan wij met eigen vervoer naar orchideeënkwekerij Ter Laak te Wateringen. Altijd al willen weten hoe een Phalaenopsis wordt opgekweekt? Benieuwd hoe lang het duurt voordat deze in bloei staat? Of wil je weten waarom speciale orchidee-engrond wordt gebruikt? Wij krijgen laten het te zien, horen, voelen en ervaren tijdens een 1½ uur durende rondleiding in de kwekerij. Onder het genot van een kopje koffie beginnen we omstreeks 13.30 uur met een korte introductie over Ter Laak Orchids. Daar kunnen we het indrukwekkende geautomatiseerde teelt- en afleverproces zien. We sluiten de rondleiding af met een bezoekje aan de orchideeënwinkel.

Aanmelden en bijdrage

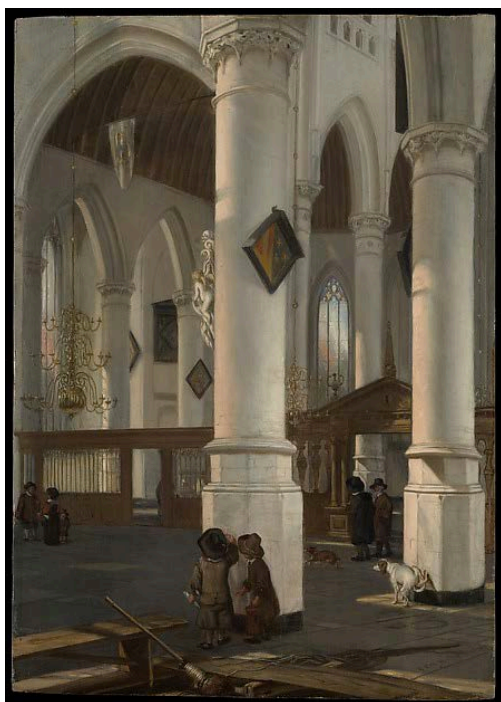
- De kosten zijn € 25.- p.p. inclusief koffie, lunch, entrees, rondleiding in Fort 1881 en Ter Laak.
- Bij de berekening van dit bedrag is uitgegaan van ten minste 17 deelnemer.

- Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar Bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum Excursies onder vermelding van Fort 1881.
- Aanmelding [via het aanmeldformulier op de website](#) van Delfia Batavorum onder vermelding van Hoek van Holland.
- Introductie is mogelijk, als er nog plaatsen over zijn.
- De excursie is met eigen vervoer. Graag op het aanmeldingsformulier aangeven of u deelnemers kunt meenemen.
- Graag willen we weten wie vegetariër is.
- In bijzondere situaties bereikbaar: Peter van Tijn 06 22 795 117.
- Locatie en parkeerinformatie krijgt u na aanmelding.
- Aanmelding uiterlijk 25 augustus 2017.

Donderdag 5 oktober

Stedelijk Museum Alkmaar: Meester van het licht, schilder Emanuel de Witte

Op donderdag 5 oktober 2017 vindt een excursie naar Alkmaar plaats. In die stad bezoeken we het Stedelijk Museum Alkmaar waar 25 schilderijen van de bekende Alkmaarse/Delftse schilder en tekenaar Emanuel de Witte worden geëxposeerd.

Emanuel de Witte, De Oude Kerk in Delft

Emanuel de Witte werd omstreeks 1617 in Alkmaar geboren. Hij was een zoon van schoolmeester Pieter de Wit en Jacomyntje Marynus van der Beck.

In 1636 trad Emanuel toe tot het Sint-Lucasgilde van Alkmaar. Drie jaar later vestigde hij zich in Rotterdam, waar hij tot 1640 werkte. Daarna verblijft hij in Delft, waar hij in 1642 trouwde met Geertgen Arents van de Velde.

Zij woonden in de Choorstraat, een straat waar toen meer kunstschilders woonden. Later huurde De Witte een woning aan de Nieuwe Langedijk. Ook in Delft sloot hij zich aan bij het Sint-Lucasgilde.

Naast schilder was Emanuel de Witte ook tekenaar. Hij schilderde een breed scala aan onderwerpen, zoals dorpsgezichten, genretaferelen, havengezichten, historische en mythologische onderwerpen, portretten en landschappen, maar het meest bekend werd hij door zijn kerkinterieurs. Vaak waren dit bestaande interieurs, soms ook eigen composities. Na een turbulent leven stierf Emanuel de Witte in 1692.

Programma

- Om 09:00 uur vertrek met de bus vanaf NS-station Delft naar Alkmaar.
- Bezoek tentoonstelling in Stedelijk Museum Alkmaar onder leiding van een gids, lunch, rondvaart door de grachten van Alkmaar, wandeling in eigen tempo, met de bus terug naar Delft.
- Eind excursie circa 17:30 uur.

Aanmelding en bijdrage

- Kosten € 50,- p.p. inclusief koffie, rondleiding, lunch en boottocht.
- Uw bijdrage s.v.p. overmaken naar Bankrekeningnummer NL84 INGB 0006 77 34 73 t.n.v. Delfia Batavorum excursies, onder vermelding van Alkmaar.
- Aanmelding [via het aanmeldingsformulier op de website](#) van Delfia Batavorum.

- Introductie is mogelijk, als er nog plaatsen over zijn.
- In bijzondere situaties bereikbaar: Peter van Tijn 06 22 795 117.
- Uiterlijk 16 september opgeven in verband met de definitieve reserveringen.

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

En ineens heeft Delfia Batavorum er een nieuwe tak van sport bij: het onderzoek naar de (bewoners)geschiedenis van oude huizen in Delft en directe omgeving. Sinds de Algemene Ledenvergadering in mei is de Werkgroep Huizenonderzoek www.achterdegevelsvandelft.nl een vaste commissie van onze vereniging geworden, met als naam uiteraard Achter de gevels van Delft. De leden zijn die avond akkoord gegaan met de benoeming van zes leden in de nieuwe commissie. Daarom vanaf nu in deze Nieuwsbrief ook het nieuws vanuit deze onderzoeksgroep.

Het begin van de werkgroep en de website ligt rond 2006. Maar ook in de jaren daarvoor waren historicus Kees van der Wiel en George Buzing, medewerker van het Gemeentearchief, al in de weer met het geven van cursussen aan geïnteresseerden.

Dat zijn doorgaans eigenaren die wel eens willen weten wie de vroegere bewoners van hun historische oude huizen waren. Ze maken het zichzelf best lastig, want het valt niet mee om als amateur in onbekende historische bronnen te zoeken of het oude handschrift van zestiende en zeventiende eigendomsbrieven, testamenten enz. te moeten ontcijferen. Het leren lezen van oud schrift, dat kon dan weer op een aparte cursus.

Het onderzoek resulteerde in verhalen over een aantal adressen in Delft. Mooi! Maar dan? Zouden die dan in een boekje moeten worden gepubliceerd? Het werd een website, die nu al een flink aantal jaren bestaat, nog steeds doorgroeit en die door iedereen kan worden bekeken. Ook elders in den lande trok dit speurwerk de aandacht. Dat resulteerde er in dat de Koninklijke Bibliotheek besloot dat www.achterdegevelsvandelft.nl bij de KB als waardevolle website in het e-depot wordt bewaard. Dat was uiteraard een groot compliment voor de werkgroep!

De nieuwe commissie, die vergadert bij een kop koffie, met v.l.n.r. Kees van der Wiel, Astrid Keers, Ignatz de Schep- per, Henriëtte Welle Donker, Els Kemper en George Buzing.

Inmiddels staan er meer dan 140 historische verhalen op de site, verfraaid met foto's van vroegere situaties, kaartjes en – als die beschikbaar zijn – schilderijen of foto's van vroegere bewoners. De jongste publicaties gaan over o.m. Oude Delft 210, een indrukwekkend huis met vele oude sporen van het vroegere interieur. Het werd geschreven door Jan Freie.

Twee andere nieuwe verhalen gaan over panden die vroeger op de hoek van de Wijnhaven/Bo-terbrug stonden, op de plek waar nu een grote fietsenwinkel is. Dit pand werd omstreeks 1930 gebouwd voor de kledingwinkel Bervoets ('Voor iets goeds naar Bervoets!'). Daarvoor werden eerst drie huizen en later nog een vierde gesloopt. De nieuwe verhalen gaan over twee verdwenen huizen een de Wijnhaven, het hoekpand het Houten Huisje, en het pand ernaast, De Vergulde Roemer. Auteur is o.a. Henk Verbruggen.

In de herfst start weer een nieuwe cursus Huizenonderzoek, maar dan in het nieuwe Archief in de Harnaschpolder. Het oude archief verdwijnt, zoals u waarschijnlijk weet, van de Oude Delft. De cursus begint op maandag 23 oktober, wordt elke maandagochtend gegeven, en duurt tot en met 4 december. Kosten € 195, aanmelden via kees.vander.wiel@hetnet.nl. Lees er meer over op de website, via de link Uw eigen huis. Wie graag meer over zijn oude pand wil weten is hier van harte welkom.

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Balkons in de binnenstad?

Natuurlijk wil iedereen een balkon bij zijn appartement. Dus is het niet zo vreemd dat de projectontwikkelaar die de V&D-locatie in het winkelgebied In de Veste opnieuw mag inrichten, bij zijn architect een appartementencomplex met balkons heeft 'besteld'. Dat zou geen probleem zijn, als het om 'inpanidige' balkons zou gaan. Maar het wordt een heel ander geval, als die balkons meer dan een meter uit steken buiten de gevels. Dat bestaat vrijwel niet in de binnenstad. Het past in alle nieuwbouwwijken, maar niet in een oude stad, waar de gevelwanden een totaal ander karakter hebben. Het gaat in feite om het bewaren van de 'kwaliteit' van de historische stad. Het wordt een bouwwerk in een gesloopt en vernieuwd deel van de binnenstad, maar dat betekent niet dat je dan met de rest geen rekening hoeft te houden.

Wij willen natuurlijk allemaal dat de historische binnenstad haar kwaliteit behoudt. Maar wat is dan die kwaliteit? Het zijn de grachten met de bomen en de bijzondere gevelwanden met dwars daarop de stegen, die het beeld bepalen. De gevels van de grachten en de stegen bestaan uit veel verschillende woningen, prachtig in de rooilijn, mooi gedetailleerd, met hier en daar een uitzondering. Bijvoorbeeld een groter gebouw, met een bijzondere functie of een accent van een erker met een balkon.

Het ontwerp van Atelier Pro Architecten voor de V&D-locatie

Daarom is het maken van een balkon in de Binnenstad alleen mogelijk als afwijking van de regel dat er geen balkons buiten de rooilijnen mogen worden gemaakt. Artikel 28 van het Bestemmingsplan Binnenstad stelt: *'Van deze afwijkingsbevoegdheid kan slechts gebruik worden gemaakt, indien onderbouwd wordt dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van*

1. de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken;
2. de stedenbouwkundige kwaliteit;
3. de cultuurhistorische waarden;
4. de verkeersafwikkeling ter plaatse.'

Op basis van dit artikel heeft CBS al eens weten te voorkomen dat er in de Nickersteeg een serie balkons zou komen, toen daar een bedrijfsgebouw werd omgevormd tot appartementen. Nu is er dus weer een bouwaanvraag ingediend met aan drie kanten veel balkons, die 1.20 meter uitsteken buiten de rooilijn. Wij hebben, wat wij niet vaak doen, dit keer aan de Commissie Welstand en Monumenten – die het college van B&W adviseert bij nieuwbouwplannen – schriftelijk gevraagd de uitkragende balkons niet goed te keuren. Het bouwplan is gelukkig in 'Welstand' aangehouden, o.a. op het punt van die ver uitstekende balkons. Wij hebben in de Commissie Welstand verzocht om het ontbrekende advies van de afdeling monumenten in haar beoordeling te betrekken, omdat die het plan in het kader van het Beschermd Stadsgezicht moeten toetsen. De Commissie Behoud Stadsschoon blijft, samen met de bewonersorganisaties, werken aan het behoud van onze bijzondere binnenstad.

Verenigingsinformatie

Scholierenprijs 2017

Ook dit jaar komt een aantal leerlingen op grond van hun uitstekende prestaties op het eind-examen geschiedenis in aanmerking voor de Delfia Batavorum Scholierenprijs.

Op het Grotius College ontvingen Floyd Stips (Havo) en Ida Vos (VWO) onze prijs, waarbij de 9,5 van Floyd voor het Centraal Schriftelijk Examen in het bijzonder genoemd moet worden. Zij haalde van alle leerlingen het hoogste cijfer! Op het Christelijk Lyceum Delft vielen Anjeli Hoving (Havo) en Robin Kuijvenhoven (VWO) in de prijzen. Op het Stanislas College waren het Robin Dubero (Havo) en Derk van Velthoven (VWO).

Dit jaar bestaat de prijs, naast een oorkonde en een jaar lidmaatschap van Delfia Batavorum, uit het boek *Gezicht op Delft* met mooie foto's van de historische stad en een historische inleiding van Gerrit Verhoeven.

Hartelijk gefeliciteerd allemaal!

Lezingencommissie zoekt versterking

Binnenkort stopt Margriet van Bebber met de lezingencommissie, na jarenlang vol enthousiasme keer op keer prachtige verhalen en boeiende sprekers voor ons te hebben verzorgd.

Laura Buissink en ondergetekende zoeken daarom versterking voor onze commissie.

Bent u iemand met een breed (historisch) netwerk die alert is op interessante historische Delftse verhalen van goede sprekers en die mee wil denken over de invulling van het lezingenprogramma? En kunt u een actieve bijdrage leveren aan de voorbereiding en uitvoering?

Dan bent u de persoon die wij zoeken! Interesse?

Ik zie uw mailtje graag tegemoet via irenejacobs@kpnmail.nl

Historisch torenuurwerk

Het Jaarboek 1999 van Delfia Batavorum bevat een artikel van mevr. Dr. L.J. Meilink-Hoedemaker. Onder de titel *Tijd voor Delft* geeft zij een beschrijving van een 17de-eeuws torenuurwerk dat in 1997 als een hoop schroot is gevonden in de opslag onder de Sebastiaansbrug. Na onderzoek bleek het uurwerk afkomstig te zijn uit de oude toren van het Stadhuis op de Markt, waaruit het bij een restauratie in het jaar 1938 is verwijderd om vervangen te worden door een elektrisch uurwerk!

Van 1938 tot 1997 heeft niemand zich om die restanten bekommerd, totdat de heer Arnold Verschuyl, oud-voorzitter van het bestuur en op dat moment lid van de redactiecommissie van het Jaarboek, bij toeval de smeedijzeren restanten herkende als een oud torenuurwerk. In het artikel wordt verder beschreven dat het gaat om een 17de-eeuws torenuurwerk dat in de periode 1660 tot 1662 is gebouwd door de stadsuurwerkmaker van Delft: Coenraet Harmensz Brouckman. Het is één van de eerste torenuurwerken met een slinger dat in Nederland is gemaakt, nadat Christiaan Huygens in het jaar 1656 voor het eerst een slinger in een uurwerk toepaste.

In 1998 werd een 'Stuurgroep 17de-eeuws torenuurwerk' gevormd, waarvan de leden zich inzetten voor behoud en restauratie van het uurwerk. In deze stuurgroep is ook de landelijke *Stichting voor behoud van het torenuurwerk* vertegenwoordigd. In het jaar 2004 is het torenuurwerk voor 34.000 gulden geheel gerestaureerd met gelden die afkomstig zijn uit de verkoop van gemeentelijke aandelen in het Elektriciteitsbedrijf Zuid-Holland (EZH). Het uurwerk loopt dan precies op tijd en krijgt een voorlopige plaats in de toren van de Nieuwe Kerk op de Markt. Voor iedereen die de moeite neemt om de toegang te betalen en een paar trappen te beklimmen, is het daar nog steeds te bekijken.

Het historisch uurwerk geflankeerd door o.a. Arnold Verschuyl en Loek Romeyn

In 2007, bij de besluitvorming over de bouw van een nieuw stadskantoor boven en naast de stationshal, neemt het toenmalig College van B&W het besluit om het uurwerk een plaats te geven in de nieuw te bouwen stadshal. Een mooie symbolische gedachte. En dan gebeurt er een hele tijd niets. Tot in februari van dit jaar twee initiatiefnemers van het eerste uur, de heren Arnold Verschuyl en Loek Romeyn, aankloppen bij Delfia Batavorum met de vraag om te bemiddelen in een meningsverschil met de gemeente over de uiteindelijke plaatsing van het historische uurwerk.

Het huidige College van B&W had intussen besloten om het uurwerk niet te verplaatsen naar de hal van het Stadskantoor, omdat de daarvoor ingerichte nis geen adequate plek bleek te zijn, te klein en gesitueerd in een uithoek van de hal waar het moeilijk te vinden is. De directie van de Nieuwe Kerk wilde het uurwerk best graag houden en zo werd aldus besloten. De initiatiefnemers werden hierover geïnformeerd, in de veronderstelling dat ook Delfia Batavorum zich wel zou kunnen vinden in genoemd besluit. Op aandringen van de heren Verschuyl en Romeyn heeft Delfia Batavorum toegezegd te willen bemiddelen in deze zaak, omdat ook het bestuur van

mening is dat zo'n uniek uurwerk een openbare plaats verdient. Anders dan in de toren van de Nieuwe Kerk, waar de bezoekers voornamelijk toeristen zijn die tegen betaling toegang krijgen.

Intussen hebben er verschillende gesprekken plaatsgevonden met de wethouder en vertegenwoordigers van de gemeente en is afgesproken dat het aanvankelijke besluit van B & W om het uurwerk definitief in de toren van de Nieuwe Kerk te laten, gewijzigd zal worden in de formulering dat het uurwerk voorlopig in de toren zal blijven tot mogelijk een andere, meer geschikte, openbare plek is gevonden. Daarbij krijgt Delfia Batavorum de mogelijkheid om via een locatieonderzoek na te gaan of er andere locaties te vinden zijn die meer recht doen aan de geschiedenis en de wetenschappelijke waarde die dit unieke uurwerk met zich draagt.

Vanuit Delfia Batavorum zullen Theo Thomassen, Peter Jonquière en Janny van der Jagt de trekkers zijn van dit project. Er zijn intussen contacten gelegd met de Nederlandse Spoorwegen, de Dienst Communicatie van de Technische Universiteit Delft, de vereniging Histechica, het Prinsenhof en de Adviesraad voor de Spoorzone. De projectleider Spoorzone zal nauw betrokken blijven het locatieonderzoek. Mocht een andere locatie worden gevonden, dan zal de gemeente de kosten van verplaatsing op zich nemen, evenals de kosten van onderhoud van het uurwerk. Ook de Fa. Van Loenen die het onderhoud doet aan de torenuurwerken zal hierbij worden betrokken. De eventueel daarmee gepaard gaande installatiekosten zullen door sponsoring of crowdfunding moeten worden opgebracht. Het locatieonderzoek is voor Delfia Batavorum een niet geringe opgave, maar alleszins de moeite waard om er energie in te steken.

Janny van der Jagt
Bestuurslid

Succesvolle verkoop boekenverkoop

We hebben 27 mei een verkoping gehouden in de garage van Geert-Jan en Elke Olsder. Deze actie was evenals vorig jaar zeer geslaagd. Honderden boeken hebben een nieuwe eigenaar gekregen en het Delfia Batavorumfonds is weer aangevuld met een bedrag van bijna € 1.000.

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende leden van harte welkom:

Dhr. W.A. Lips
Dhr. R.H. Groen
Dhr. R.W. van Heusden
Mw. P. Harmsen

Mw. E.F. Kapteijn-Kruiswijk
Dhr. E.R.J. van Geest
Mw. M. Oderwald

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.

Nieuwsbrief 40^e jaargang - nummer 4 - oktober 2017

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Zal het tijdschrift Delf aan het einde van dit jaar ophouden te bestaan? De redactie kondigde het aan in het september-nummer. Er is van alles te weinig: tijd om het blad te maken, geld om het rendabel te exploiteren, auteurs om de artikelen te schrijven en redactieleden om het blad in elkaar te zetten en te produceren. Niemand wordt blij van het aangekondigde einde. De meeste lezers hebben veel waardering voor de onderwerpen die worden behandeld, voor het niveau en de leesbaarheid van de artikelen en de vormgeving van het blad. Erfgoedinstellingen en historische verenigingen buiten Delft zijn er jaloers op. Begonnen als zwart-wit magazine op A4 formaat heeft Delf zich ontwikkeld tot een professioneel historisch magazine

over Delft en omgeving, een tijdschrift dat op geen koffietafel misstaat.

De 1.200 leden van Delfia Batavorum zijn – net als de leden van de Vereniging van Vrienden van het Prinsenhof – ook abonnee van Delf, in het algemeen tot hun genoegen. Het bestuur heeft daarom een plan ontwikkeld dat een doorstart van Delf mogelijk moet maken. Dat plan voorziet in een betere facilitering, een verbreding van het draagvlak en een aanpassing van de formule, die het blad voor meer doelgroepen aantrekkelijk maakt. Dat plan is goed ontvangen. Het Stadsarchief en Delfia Batavorum zelf hebben een versterkte redactie de mogelijkheden geboden om ook nog het maartnummer van volgend jaar uit te brengen. Zo is er een paar maanden extra tijd om het plan van de vereniging verder uit te werken en in 2019 Delf Nieuwe Stijl van start te laten gaan. Het Erfgoedpodium, het begin dit jaar opgerichte samenwerkingsverband van Delftse erfgoedinstellingen, heeft er ook positief op gereageerd. De deelnemers beraden zich momenteel over de vraag wat zij voor Delf Nieuwe Stijl kunnen betekenen en wat Delf voor hun kan betekenen.

Het is overigens niet toevallig dat de crisis bij Delf samenvalt met het vertrek van Wim Weve uit de redactie. Wim is één van de oprichters van Delf en heeft zich in al die jaren dat Delf bestaat, bijna onmisbaar gemaakt als redacteur en auteur. Een woord van dank is hier zeer op zijn plaats, aan hem en aan Marion van Drunen, die ook de redactie verlaat. Dat we Wim zowel binnen, als buiten de vereniging zullen blijven tegenkomen, zeker wanneer de bouwgeschiedenis van Delft moet worden belicht, is een troostende gedachte.

Theo Thomassen

Lezingen najaar 2017

Donderdag 26 oktober

Lezing 170 jaar krachtsport in Delft door oud-Olympiër Piet van der Kruk

Delvenaar en oud-Olympiër Piet van der Kruk houdt een lezing over de geschiedenis van de krachtsport, die in Delft sinds 1848 wordt beoefend. In dat jaar werd de Delftsche Studenten Scherm-, Gymnastiek- en Athletiek- Vereeniging ODIN opgericht. De turners van ODIN gingen ook hun krachten meten. Eerst onderling, later werd de strijd ook met andere studentenverenigingen aangegaan. Vanaf 1890 gingen Delftse burgers de krachtsport beoefenen, voornamelijk leden van twee gymnastiekverenigingen. Naarmate het gewichtheffen serieuzer werd beoefend, ontstond de behoefte aan een specifieke krachtsportvereniging. In 1896, het jaar van de eerste Olympische Spelen, werd de Delftsche Athleten-club opgericht. Die kreeg twee jaar later de naam van de beroemde Duitse sportman Sandow. Deze krachtsportvereniging bestaat nog steeds onder de naam Sandow – Delft. Vorige eeuw werden nog enkele Delftse krachtsportverenigingen opgericht. Ze waren actief in verschillende Delftse accommodaties met elk hun eigen verhaal. Piet van der Kruk zal hier op ingaan en op zijn deelname als gewichtheffer aan de Olympische Spelen van Mexico in 1968.

Piet van der Kruk voor zijn geboortehuis aan het Achterom

Biografie Piet van der Kruk

Piet van der Kruk beoefende in de jaren zestig van de vorige eeuw gewichtheffen en kogelstoten op het hoogste niveau. In beide sporten was hij meerdere keren kampioen van Nederland. Tien jaar lang was hij international in beide takken van sport. Hoogtepunt in zijn sportieve carrière was zijn deelname als gewichtheffer aan de Olympische Spelen van Mexico in 1968. Van der Kruk was bijna twintig jaar hoofd sport- en recreatie bij de gemeente Delft. Daarna gaf hij tien jaar leiding aan het ingenieursadviesbureau van NOC*NSF op het Nationale Sportcentrum Papendal. De laatste jaren van zijn arbeidzame leven was hij directeur van het Nederlands Centrum voor dopingvraagstukken, voorloper van de tegenwoordige Dopingautoriteit. Na zijn pensionering ontwikkelde hij zich als amateurhistoricus. Hij is de auteur van twee jubileumboeken, schreef biografieën van Nederlandse krachtsporters die sinds 1908 deelnamen aan de Olympische Spelen. Momenteel is hij bij Delfia Batavorum actief lid van de werkgroep 'Achter de Gevels van Delft' en doet hij onderzoek naar het Achterom waar zijn geboortehuis staat.

Datum: Donderdag 26 oktober

Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX

Aanvang: 20:00 uur

Toegang: Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5. Aanmelden niet nodig

Donderdag 30 november

Derde Pecha Kucha met als thema Achter de Gevels van Delft

Op donderdag 30 november 2017 organiseert Delfia Batavorum de derde 'Pecha Kucha'-avond, dit keer geheel gewijd aan verhalen over 'Achter de Gevels van Delft'. Want over de geschiedenis van menig huis in Delft en diens bewoners zijn leuke, onverwachte en soms ontroerende of treurige verhalen te vertellen. Zo wordt gezegd, dat Prins Hendrik een liefje had op de Oude Delft 77, maar was dat ook zo? En wat voor geheimen schuilen er achter de gevels van Oude Delft 12? Tien sprekers vertellen deze avond elk één verhaal over een huis in Delft, waar zij of hij uitgebreid onderzoek naar heeft gedaan.

Tijdens een Pecha Kucha bijeenkomst doet elke spreker zijn of haar verhaal in 20 sheets, die precies 20 seconden zijn te zien: exact 6 minuten en 40 seconden per spreker. Dit strakke format dwingt de spreker om snel, maar vooral visueel te communiceren. Het Pecha Kucha stramien zorgt voor een gevarieerde avond, waarbij snelheid, dynamiek en inspiratie gegarandeerd zijn!

Datum: Donderdag 30 november

Locatie: De VAK, Westvest 9, 2611 AX

Aanvang: 20:00 uur

Toegang: Leden Delfia Batavorum gratis, niet-leden € 5. Aanmelden niet nodig

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

Bij de Commissie Achter de Gevels van Delft begint maandag 23 oktober een nieuwe cursus historisch huizenonderzoek. Zo'n cursus is in principe bedoeld voor eigenaren of bewoners van een oud huis in de Delftse binnenstad of daarbuiten, die benieuwd zijn naar de geschiedenis van de plek waar ze wonen. De cursus leert hoe je in oude archieven achterhaalt wie er vroeger woonden, wat deze bewoners deden of welke avonturen ze eventueel meemaakten. Cursisten hoeven niet per se direct bij het bewuste huis betrokken te zijn. Je kan ook navorsing doen naar een huis dat je aandacht heeft getrokken of waar vroeger een oom of tante woonde bij wie je over de vloer kwam.

De vernieuwde cursus wordt gehouden in het nieuwe Delftse Archief in de Harnaschpolder. In een workshop van zeven achtereenvolgende maandagochtenden ga je onder deskundige begeleiding aan de slag met je onderzoek. Al doende raak je vertrouwd met de diverse relevante archiefbronnen – zoals kadaster, bevolkingsregister en huizenprotocol – en de vele digitale onderzoeksmogelijkheden die tegenwoordig ook thuis kunnen worden geraadpleegd. Wie door de cursus de smaak te pakken heeft gekregen, kan daarna zijn onderzoek verder uitbouwen in de werkgroep Achter de Gevels van Delft.

De cursus: Alle maandagochtenden van 23 oktober t/m 4 december 2017

Tijd: 10:00-12:30 uur.

Adres: Gemeentearchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn

Docent: Kees van der Wiel
Kosten: € 195
Aanmelding: Via een mail aan: kees.vander.wiel@hetnet.nl (liefst met vermelding van het beoogde onderzoeksobject)

Wie alvast wil kennis maken met het onderzoek dat tot nu toe is gedaan, kan rondsnuffelen op de website www.achterdegevelsvandelft.nl Daar zijn inmiddels weer twee nieuwe onderzoeks- onderwerpen geplaatst: [Nieuwe Langendijk 59](#), een voormalige stadsboerderij (onderzoek Kees van der Wiel) en [Oosteinde 149](#), lang geleden een herberg en later een winkel (onderzoek K. Langendijk). Inmiddels is ook het zoekstelsel van het HisGis (Historische Geografisch Informatie Systeem) weer (beperkt) bruikbaar en via internet bereikbaar:
<http://delft.maps.arcgis.com/apps/View/index.html?appid=16043cde237e437d80c8d627526f7431>

Melkboer Tetteroo bij Nieuwe Langedijk 59

Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Bescherming van het Arsenaal, één van de mooiste plekken in de historische stad

Als Commissie Behoud Stadsschoon (CBS), die voor Delfia Batavorum de ontwikkelingen in de stad volgt en zo nodig bekritiseert, hebben we ons verdiept in de nieuwe bestemming van Het Arsenaal, voorheen Armamentarium. Het architectuurbureau Cepezed wil er, samen met investeerder Driestar, een hotel, congrescentrum, kantoren en een horecaonderneming in onderbrengen. Om allerlei hobbels uit de weg te ruimen heeft de gemeente een bestemmingsplan ontworpen voor deze plek op de kop van Oude Delft en Koornmarkt/Lange Geer. Dit plan maakt twee nieuwe bruggen – over het water van de Oude Delft en van de Lange Geer – mogelijk. Bovendien is er een bijzonder terras in de bestemming opgenomen, namelijk een plankier op het water, iets dat we in Delft niet eerder zagen.

Indrukwekkend

Met de plannen voor het Arsenaal heeft de CBS in principe geen moeite. Deze oude wapenopslagplaats van de Hollandse en West-Friese overheid werd in delen gebouwd, beginnend in 1602. Het is een indrukwekkend groot gebouwencomplex, met gigantisch dikke muren, met veel toegangen alleen voor schepen, met balken plafonds, binnenplaatsen enz. Het lijkt in niets op een

gewoon gebouw, deze oude voorraadschuur. Voor moderne begrippen weinig bruikbaar. Daarom is het prijzenswaardig dat Cepezed en Driestar serieus hebben nagedacht over een nieuwe invulling.

De immense gebouwen, de plek, die grote hoeveelheid water die om het Arsenaal heen ligt en waaruit het letterlijk oprijst, dit alles wordt alom geprezen. In het Biedboek van het Rijksvastgoedbedrijf voor de verkoop van het Armamentarium (2014) werd het belang onderstreept als: 'een stukje Gouden Eeuw op een toplocatie in Delft' en als een dominant complex. 'Het nationale belang van het Armamentarium is vertaald in bescherming als Rijksmonument en als essentieel onderdeel van het Rijksbeschermd Stadsgezicht van Delft. Het complex heeft, als gaaf voorbeeld van militaire opslagplaats uit de Gouden Eeuw, een hoge cultuurhistorische waarde voor zowel de stad, als ons land'.

Beschermd stadsgezicht

Het Beschermd Stadsgezicht, dat voor Delft geldt op aanwijzing door het Rijk, beschrijft hoe in Delft een aantal grote monumenten een bijzondere plaats inneemt. Eén daarvan is het Armamentarium. 'Het markeert in het zuiden van de binnenstad de splitsing van de twee hoofdgrachten', aldus de beschrijving. In feite komt hier ook nog een derde gracht, die van het Achterom, uit. Een opvallende karakteristiek van het oude Armamentarium is de massieve hoeveelheid water, die hier te zien is; als het ware een grote haven om het gebouw heen. Onder de Kapelsbrug door heeft dit water een aansluiting heeft op de Schie. De Rotterdamse Poort en de Schiedamse of Kethelpoort stonden hier. Het geheel was een belangrijk verkeersknooppunt.

Het is kortom een deel van de oude binnenstad met een uitzonderlijk hoge kwaliteit. Vanwege de ruimtelijke beleving, het zicht op water en gebouw zoals het nu is, maar ook historisch gezien. CBS ziet nadrukkelijk ook het water als een historisch waardevol element dat moet worden veilig gesteld. Deze gedachte vloeit voort uit het feit dat de stad uit het water is 'voortgekomen'. Zonder de waterbeheersing zou zij niet kunnen bestaan.

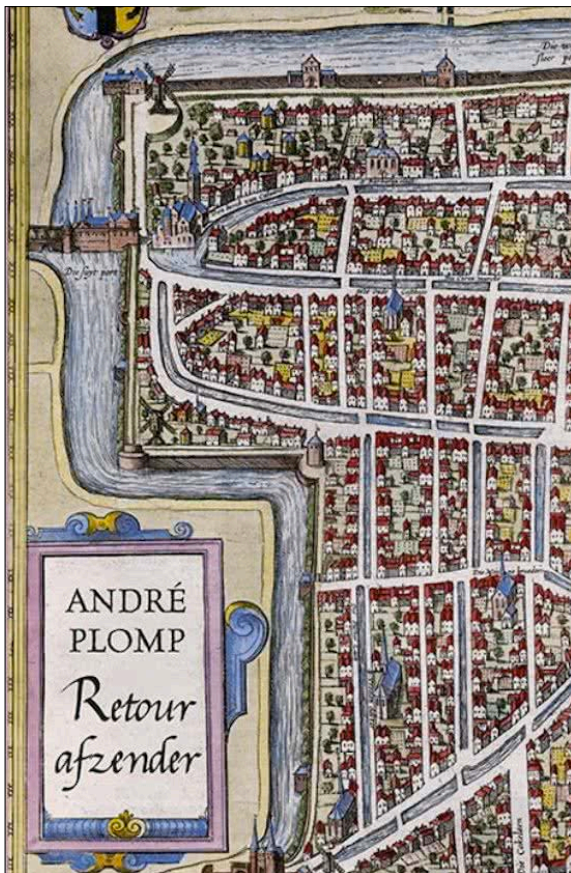
Herontwikkeling van het Armamentarium met nieuwe bruggen en terras

Brug naar achteren

Daarom zijn wij toch verbaasd over de door de gemeente voorgestelde veranderingen. De twee nieuwe bruggen verbinden de smalle kade van het Arsenaal met de Lange Geer aan de ene kant, en met de Oude Delft aan de andere. Die brug naar de Oude Delft moet een flink lange afstand overbruggen en verstoort het zicht op de gracht. Wat het effect daarvan is, is treffend te zien op een oude ansicht met een vergelijkbare (tijdelijke) brug vanaf de Arsenaalkade naar de Lange Geer. De brug naar de Oude Delft zou ons inziens naar het noorden moeten worden verplaatst; naar halverwege het grote gebouw. De gevel staat hier in het water, maar er zijn grote deuropeningen, waar een brug niet zou misstaan. Op die plaats is hij van een veel kleinere invloed op totale historische beeld.

Datzelfde geldt eigenlijk ook voor drijvende terras (plankier) op het water aan de zuidzijde, tussen gebouw en Kapelsbrug in. Een derde deel van deze ruimte wordt er aan opgeofferd. Dan blijft er nog genoeg water over, is de redenering. Maar dat hangt er vanaf van welk punt je kijkt. Soms zou je dan in de toekomst alleen nog maar terras zien, waar je nu nog op het water kijkt. CBS ziet hier liever een terrasboot. Die valt bovendien onder een speciale regeling voor wat er wel en niet mag op zo'n boot. En in de winter worden ze weggehaald. Voor plankieren met daarop terrassen bestaan nog helemaal geen voorschriften. Terwijl de wildgroei aan terrassen leert dat dat best nodig is.

Verenigingsinformatie

Historische thriller van Delfia Batavorum-lid André Plomp

Hoe zou de geschiedenis van Nederland zijn verlopen, als Maurits in 1619 Johan van Oldenbarnevelt niet had laten onthoofden? In de historische thriller *Retour Afzender* geeft Delfia Batavorum-lid André Plomp een eigen uitleg van de 17e-eeuwse ontwikkelingen in het Huis van Oranje. Het verhaal speelt zich grotendeels in Delft af. Het boek is in de boekhandel verkrijgbaar en kost € 19,95

Voor kant van het boek Retour afzender

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr. D.D. Konings
Mw. M. Leidelmeijer
Dhr. A. te Velde
Dhr. en mw. D. van Ginhoven

Mw. M.I. Torrico
Dhr. T.G.M. van Kessel
Dhr. en mw. G. van Grootveld
Mw. L.M. Konincks

En dat welkom geldt uiteraard ook voor een groep leden uit de commissie Achter de Gevels van Delft:

Mw. C. van Marle
Mw. F. de Wilde-Piso
Dhr. J. van Zwol
Dhr. G. Buzing
Mw. R. Nieswaag
Dhr. M. Brouwer
Dhr. B. Klapwijk
Dhr. D. Visser
Mw. W. Luijt
Dhr. R. Proper

Dhr. P. Paap
Mw. M. Cornelisse
Dhr. K.A. Lagendijk
Mw. C. Koot
Dhr. B. van Zwol
Dhr. J. Freie
Mw S. Simons
Dhr. C. de Keijzer
Dhr. M. van den Ende

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>. Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.